

PROVINCIE FLEVOLAND

FLEVOLAND
R U I M T E
V O O R
O P L O S S I N G E N

PROGRAMMABEGROTING 2015

2015

Aan Provinciale Staten van Flevoland

Hierbij bieden wij u de ontwerp-Programmabegroting 2015 aan. Tevens ontvangt u ter kennisname de Productenraming 2015. De begroting is net als voorgaande jaren ook beschikbaar in een online versie. Deze kunt u inzien via www.flevoland.nl/begroting.

De ontwerp-Programmabegroting 2015 is de laatste begroting in de bestuursperiode 2011-2015. Wij bieden u een sluitende begroting aan met ruimte voor nieuw beleid. Dat is ook in de meerjarenraming het geval.

De begroting borduurt vanzelfsprekend voort op het College-uitvoeringsprogramma en uw besluitvorming bij de Perspectiefnota 2014-2018.

In deze begroting consolideren we vooral datgene wat we eerder in deze bestuursperiode met uw Staten hebben afgesproken en actualiseren we daar waar nieuwe inzichten dat noodzakelijk maken. Dat betekent onder andere dat de begroting 2015 geen lastenverzwaring voor onze inwoners bevat (de herinvoering van de indexerings van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is vanaf 2016 wel ingecalculleerd) en dat waar nieuwe inzichten een financieel voordeel brachten wij dit hebben toegevoegd aan de ruimte voor nieuw beleid. Wij presenteren hiermee een solide en sluitende begroting. Met in de meerjarenbegroting financiële ruimte welke na de verkiezingen begin 2015 kan worden ingezet voor nieuwe beleidskeuzes.

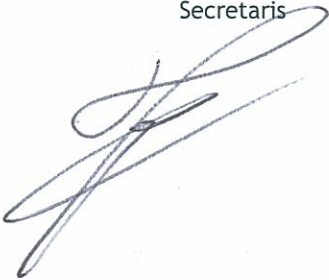
Op www.flevoland.nl/begroting kunt u op diverse manieren inzoomen op de verschillende onderdelen van de begroting. Op de website vindt u bovendien een instructiefilmpje, met tips voor het gebruik van deze tool.

Wij verwachten dat deze Programmabegroting 2015 u van de juiste sturingsinformatie voorziet, voldoende beknopt en concreet is om goede besluiten te nemen en u zodoende in staat stelt uw keuzes te bepalen. Wij zien dan ook uit naar een betrokken en constructieve discussie met u rondom de vaststelling van deze begroting.

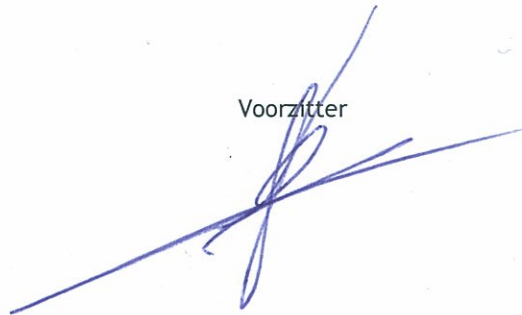
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

Secretaris

Voorzitter

Inhoudsopgave

I	Bestuurlijke samenvatting	5
II	Programmaplan	15
1	Ruimte	17
1.0	Inleiding	17
1.1	Omgevingsbeleid	19
1.2	Water	22
1.3	Natuur, duurzaamheid en milieu	25
1.4	Ruimtelijk beleid	29
1.5	Totale lasten en baten	31
2	Bereikbaarheid	33
2.0	Inleiding	33
2.1	Openbaar vervoer	35
2.2	Mobiliteit	37
2.3	Instandhouding en realisatie infrastructuur	42
2.4	Totale lasten en baten	45
3	Economie	47
3.0	Inleiding	47
3.1	Economische Structuurversterking	49
3.2	Ontwikkeling en innovatie	51
3.3	Totale lasten en baten	54
4	Samenleving	55
4.0	Inleiding	55
4.1	Zorg en Sport	57
4.2	Jeugdzorg	60
4.3	Cultuur	62
4.4	Totale lasten en baten	64
5	Investeringsagenda	65
5.0	Inleiding	65
5.1	Nieuwe Natuur	67
5.2	Zuidelijk Flevoland	69
5.3	Noordelijk Flevoland	72
5.4	Markermeer/IJmeer	74
5.5	Lelystad Airport / OMAALA	76
5.6	Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland	78
5.7	EU Plattelandsontwikkelingsprogramma (p-MJP/POP3)	80
5.8	Flevokust	82
5.9	Midden-Flevoland	84
5.10	Totale lasten en baten	86
6	Bestuur	87
6.0	Inleiding	87
6.1	Samenwerking & Bestuurlijke positionering	89
6.2	Bestuur	95
6.3	Algemene dekkingsmiddelen	98
6.4	Onvoorzien en stelposten	102
6.5	Bedrijfsvoering	104
6.6	Reserves	106
6.7	Totale lasten en baten	107

III	Paragrafen	109
1	Lokale heffingen	111
1.1	Opcenten motorrijtuigenbelasting	111
1.2	Leges	111
1.3	Grondwaterheffing	111
1.4	Nazorgheffing	112
1.5	Overzicht tarieven	112
1.6	Kwijtscheldingsbeleid	112
1.7	Lokale lastendruk	113
2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	115
2.1	Inleiding	115
2.2	Ontwikkeling risicomanagement	115
2.3	Risicoprofiel	117
2.4	Weerstandscapaciteit	123
2.5	Weerstandscapaciteit versus risico's	124
3	Onderhoud kapitaalgoederen	127
3.1	Algemeen	127
3.2	Beleidskader ten aanzien van het onderhoud	128
3.3	Middelen	130
4	Financiering	131
4.1	Algemene ontwikkelingen	131
4.2	Treasurybeleid	131
4.3	Uitvoering treasurybeleid	133
5	Bedrijfsvoering	135
5.1	Algemeen	135
5.2	Reorganisatie	135
5.3	Doorontwikkeling planning & control cyclus	135
5.4	Interne beheersing	135
5.5	Automatisering en informatievoorziening	136
6	Verbonden partijen	137
6.1	Algemeen	137
6.2	Overzicht verbonden partijen	141
7	Grondbeleid	159
IV	Financiële begroting	161
1	Overzicht baten en lasten	163
2	Uiteenzetting financiële positie	171
	Bijlagen	185
A.	Aanvaarde moties en amendementen algemene beschouwingen 2014	187
B.	Overzicht reserves en voorzieningen	189
C.	Verloopstaat 2014-2015	205
D.	Invulling ombuigingen	207
E.	Specificatie van incidentele lasten en baten 2015-2018	217

Bestuurlijke samenvatting

Dit is de vierde en laatste Programmabegroting in deze collegeperiode. We werken hierin verder op het fundament dat we in de eerste jaren van deze bestuursperiode hebben gelegd. De begroting is voor ons een belangrijk sturingsinstrument, waarin de doelen en activiteiten uit het College-uitvoeringsprogramma zijn geconcretiseerd.

Doorontwikkeling begroting

In deze programmabegroting is opnieuw aandacht besteed aan de formulering van onze doelen en activiteiten. We doen dit naar aanleiding van de aanbevelingen uit het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer, "Beoordeling doelstellingen begroting 2012". De Programmabegroting 2015 bevat voor de tweede keer de zogenaamde doelenbomen en indicatoren. In de doelenbomen is de relatie tussen het maatschappelijk effect en de doelen van het betreffende programma weergegeven. Wij hebben ook de relatie met andere programmaonderdelen in beeld gebracht. De herformulering van doelen en activiteiten en doelenbomen is bedoeld om onze en ook uw discussie over doelen en middelen te ondersteunen. Binnen de programmaonderdelen zijn de doelen verder ingevuld aan de hand van de verplichte W-vragen, in de vorm van Doelen, Activiteiten en Middelen. Tevens is daarbij ingegaan op risico's en partners.

I. Hoofdpijnen Programmaplan 2015

De begroting is net als voorgaande jaren opgebouwd uit zes programma's: Ruimte, Bereikbaarheid, Economie, Samenleving, Investeringsagenda en Bestuur. De hoofdpijnen per programma voor 2015 zetten wij op een rij. De belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen schetsen wij kort per programma. Uitzondering is het programma Bestuur, dat onder andere ingaat op de bestuursstijl en de algemene dekkingsmiddelen en niet op concrete doelen, activiteiten en budgetten.

1. Ruimte

Omgevingsvisie Flevoland en ruimtelijk instrumentarium

Door de voorgenomen verandering in het landelijke stelsel van het omgevingsrecht hebben wij in 2013 afgezien van het opstellen van een Omgevingsplan zoals verwoord in het College-uitvoeringsprogramma. Een allesomvattend Omgevingsplan legt voor minimaal 6 jaar vast wat er ruimtelijk mogelijk is op alle terreinen van de leefomgeving: ruimtelijke ontwikkeling (waaronder gebiedsontwikkeling), water, natuur, milieu, verkeer en vervoer en economie. Een dergelijk veelomvattend plan maakt het moeilijk snel in te spelen op actuele ontwikkelingen.

Een Omgevingsvisie is globaler. Op verzoek van Provinciale Staten stellen we een Omgevingsvisie op, als actualisatie van 'Deel 1 - Ontwikkelingsvisie' van het Omgevingsplan Flevoland 2006. Hierin wordt in grote lijnen de visie vastgelegd op de ontwikkelingen in het gebied, zoals dat in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte op landelijk niveau is gedaan.

Voor specifieke onderwerpen of gebieden stellen we gerichte structuurvisies op, waar dit wenselijk of noodzakelijk is. Zo geven we als provincie invulling aan ontwikkelings- en uitnodigingsplanologie.

Omgevingswet

Naar verwachting wordt de nieuwe Omgevingswet na 2016 van kracht. We bereiden ons voor op het nieuwe regime dat deze wet met zich mee zal brengen.

Omgevingsagenda

De Omgevingsagenda maakt inzichtelijk aan welke uitvoeringsopgaven de provincie werkt en hoe die zich onderling tot elkaar verhouden op de aspecten financiën (Investeringsagenda), samenwerkingsrelaties, planning en instrumentarium. Het helpt ons de uitvoeringsopgaven te optimaliseren en regie te voeren op integrale gebiedsontwikkeling met maatwerk per gebied. Ook de sectorale beleidsnotities sport, zorg, cultuur en voorzieningen maken deel uit van de Omgevingsagenda.

Natuur

Sinds de decentralisatie van het natuurbeleid naar de provincies met ingang van 1 januari 2014 is de provincie verantwoordelijk voor het natuurbeleid. Vanuit onze nieuwe regisseursrol zetten we in op een goede communicatie over de wettelijke kaders en de wijze waarop de provincie daar invulling aan geeft. In het verlengde van de visie natuur die Provinciale Staten in 2014 hebben vastgesteld, zetten we in op het beter bekend maken van wat de Flevolandse natuur te bieden heeft voor mens en dier en welke kansen er liggen voor koppeling met andere functies.

Windenergie

Flevoland voert met het Regioplan Windenergie een bijzonder proces waarin gebiedspartners van onderaf plannen voor nieuwe windparken ontwikkelen. Bewoners en ondernemers in de betrokken gebieden en kernen profiteren op termijn zelf mee van de inkomsten uit windenergie. Dit proces leidt er toe dat Flevoland meer duurzame energie opwekt, het aantal windmolens afneemt, de economie een belangrijke impuls krijgt en het landschap mooier wordt.

Vitaal platteland

De in de Agenda Vitaal Platteland benoemde opgaven worden opgepakt en waar nodig wordt de provinciale inzet of het provinciale beleidskader geactualiseerd om de vitaliteit van het Flevolandse landelijke gebied te versterken.

Werklocaties

In samenwerking met gemeenten en het bedrijfsleven wordt een nieuwe visie Werklocaties vastgesteld, waarin we afspraken maken om zo veel als mogelijk binnen het bestaande areaal aan bedrijventerreinen een gevarieerd en passend aanbod aan werklocaties te creëren. Daarbij formuleren we ook, waar nodig, beleid voor informele werklocaties.

2. Bereikbaarheid

Een actualisatie van het mobiliteitsbeleid en de Vervoerregio Amsterdam-Almere

We actualiseren het mobiliteitsbeleid uit 2006 om antwoorden te formuleren op de huidige opgaven, ter uitvoering van de startnotitie Actualisatie mobiliteitsbeleid van maart 2014.

Met onze samenwerkingspartners binnen de Metropoolregio Amsterdam bereiden we de start voor van de Vervoerregio Amsterdam-Almere. Het wetsvoorstel dat dit mogelijk maakt wordt in het najaar 2014 behandeld in de Eerste Kamer. In de Vervoerregio die dan op 1 januari van start zal gaan, werken gemeenten en provincies in de regio Amsterdam samen aan een krachtige, innovatieve economie, snellere verbindingen en voldoende en aantrekkelijke ruimte voor wonen, werken en recreëren. Ook de besturen van de gemeenten Almere en Lelystad zijn betrokken bij de vormgeving van deze nieuwe samenwerking op gebied van verkeer en vervoer.

Een andere ontwikkeling die invloed heeft op onze ambities op het gebied van Bereikbaarheid is het decentraliseren van de Brede Doeluitkering (BDU) Verkeer en vervoer naar het Provinciefonds met ingang van 2016. Deze decentralisatie bereiden we in het begrotingsjaar voor en we brengen de effecten ervan in beeld.

De vaststelling van de OV-visie in 2014 vormt de basis voor de uitvoering van pilots voor vernieuwende vormen van openbaar vervoer in 2015 en daarna. Als uitvloeisel van de OV-visie stellen we in 2015 een nieuw verdeelmodel vast voor de BDU-middelen.

De vaststelling van de Koepelnota in 2014 vormt de basis voor de uitvoering van het jaarlijks onderhoud, niet jaarlijks onderhoud, vervangingsinvesteringen en investeringen in verkeersveiligheid. Als uitvloeisel hiervan is gelijktijdig met de Zomernota 2014 het proces voor het Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur aangeboden.

3. Economie

In het coalitieakkoord hebben we aanvankelijk ingezet op de groei van de werkgelegenheid. Met de vaststelling van de Economische Agenda hebben we de focus verlegd naar economische structuurversterking (UP 3.1). De reden hiervoor is dat we als provincie geen directe invloed hebben op werkgelegenheid. We kunnen alleen bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dat doen we door ons in te zetten voor een Flevoland waar het goed wonen, werken en recreëren is, voor een goede bereikbaarheid, voor een innovatief bedrijfsleven en voor een sterke vrijetijdseconomie. Of dit daadwerkelijk leidt tot een groei van de werkgelegenheid is sterk afhankelijk van de (inter)nationale conjunctuur.

Uitvoering Economische Agenda

Vanuit de Economische Agenda werken we samen met de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) aan het initiëren en ontwikkelen van businesscases met maatschappelijk rendement. Financiering door private partijen en cofinanciering door de provincie zijn de ingrediënten voor dit nieuwe beleidsinstrumentarium.

Inzet Europese middelen

Daarnaast zetten we Europese middelen in voor de versterking van de concurrentiekracht van Flevoland (met het doel om de Randstad als innovatieregio weer terug in de top 5 van Europa te krijgen). Het jaar 2015 is een overgangsjaar tussen de twee programmaperiodes. De Europese programma's voor de periode 2007-2013 hebben voor de uitvoering en afrekening nog een uitloop tot 2016. Wanneer de projecten uit de vorige programmaperiode zijn afgerond, maken wij een uitgebreid evaluatierapport, waarin de gerealiseerde output wordt afgezet tegen de geplande output.

Tegelijk is 2014 het startjaar voor de nieuwe programmaperiode 2014-2020. Het programma voor de periode 2014-2020 voor landsdeel West (OP Kansen voor West II) start naar verwachting eind 2014. De provincie is in de programmaperiode 2014-2020 verantwoordelijk voor de programma's Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO, inclusief Interreg Va) en de derde ronde van het plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3), maar heeft geen actieve rol meer in het nieuwe Europese visserij programma, het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij 2014-2020.

4. Samenleving

Het programma Samenleving staat voor deze collegeperiode geheel in het teken van de transitie van het provinciale profiel ten aanzien van inhoud, taken en rol. De transitie is in goed overleg gestart en wordt tot en met 2015 geïmplementeerd en operationeel gemaakt. We voeren de herijkte beleidsnota's voor het thema Samenleving uit.

De omvang van de ombuigingen heeft bij veel steunfunctie-instellingen fundamentele vragen opgeleverd over hun taken en rol. In samenwerking met de provincie hebben de meeste steunfuncties de transitie naar een andere rol met succes doorgevoerd.

In 2015 is de jeugdzorg overgedragen aan de gemeenten. Voor de provincie is alleen nog de afrekening over 2014 aan de orde en de uitvoering van de motie die Provinciale Staten heeft aangenomen, waarbij de provincie gemeenten ondersteunt bij de uitvoering van de zogenoemde 'snijvlakprojecten'.

5. Investeringsagenda

In de Investeringsagenda zetten we in op een beperkt aantal speerpunten waarbij economie en ecologie elkaar versterken en welke identiteitsversterkend zijn voor onze provincie.

Nieuwe Natuur

Sinds de start van het programma Nieuwe Natuur is het gewenste maatschappelijke effect 'verbeterde kwaliteit van de woon- en leefomgeving, met een maximale benutting van de ecologische en economische potenties'.

Investeringsprogramma Flevoland Almere (IFA)

Provinciale Staten hebben ingestemd met het opschuiven van de evaluatie van de tweede tranche van het Investeringsprogramma Flevoland Almere naar het einde van de huidige statenperiode (begin 2015). Eens per vier jaar wordt het IFA-programma geëvalueerd. De laatste evaluatie heeft in 2010 plaatsgevonden. In 2013 is echter ook al een evaluatie uitgevoerd door de gezamenlijke Rekenkamers. De voorbereiding voor de derde tranche is vervallen, de daarvoor beschikbare middelen gaan op in het Fonds Verstedelijking Almere.

Zuidelijk Flevoland

De ontwikkeling van (cross sectorale) innovaties gedurende 'the making of' van de Floriade en het bieden van experimenteer- en demonstratieruimte voor kenniscirculatie zoals besloten in de Perspectiefnota 2014-2018 is ondergebracht bij het programma Zuidelijk Flevoland.

Midden-Flevoland

Bij de Perspectiefnota 2013-2017 hebben Provinciale Staten € 0,5 mln. incidenteel budget toegekend voor het Programma Midden-Flevoland (onderdeel van stelpost Nieuw Beleid). Op 2 juli 2014 hebben Provinciale Staten besloten om het MIRT-onderzoek Concentratie Rijksvastgoed Lelystad hier onder te brengen.

Investeringsagenda 2014-2023

De Investeringsagenda 2014-2023 is opgesteld en wordt gelijktijdig met de Programmabegroting 2015 beschikbaar gesteld aan Provinciale Staten. Deze biedt inzicht in het totaal van de voorgenomen provinciale investeringen in genoemde periode, met uitzondering van investeringen in de bedrijfsvoering.

De fasering van de uitvoering van de Investeringsagenda kan gevolgen ondervinden van de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF). Deze wet legt beperkingen op met betrekking tot het zogenaamde EMU saldo (nadelige verschil tussen inkomsten en uitgaven in enig jaar). Bij de programmering worden de beperkingen van de Wet HOF betrokken.

II. Financiën

Begroting

In deze laatste begroting van de bestuursperiode 2011-2015 bieden wij een sluitende begroting 2015 aan met ruimte voor nieuw beleid. Dat is ook in de meerjarenraming het geval. De begroting borduurt vanzelfsprekend voort op uw besluitvorming bij de Perspectiefnota 2014-2018. Dat betekent dat ook de begroting 2015 geen lastenverzwaring voor onze inwoners bevat. De herinvoering van de indexering van de motorrijtuigenbelasting is vanaf 2016 wel ingecalculleerd. Het beeld van de begroting 2015 is als volgt:

Beeld van de begroting	2015	2016	2017	2018
Begrotingssaldo 2015-2018	0	0	0	0
<i>Stelpost nieuw beleid 2015-2018</i>	<i>2.250</i>	<i>2.750</i>	<i>2.750</i>	<i>2.750</i>
<i>Indexering MRB (2% per jaar vanaf 2016)</i>	<i>0</i>	<i>-1.000</i>	<i>-2.000</i>	<i>-3.000</i>

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Financiële positie

Ook dit jaar hebben we de financiële positie extern laten toetsen. In zijn algemeenheid is het oordeel dat Flevoland een goede financiële positie heeft; alle ter zake doende onderdelen scoren 'neutraal' of 'gunstig'. Ten opzichte van vorig jaar zijn de scores ongewijzigd gebleven. Er is wel sprake van lichte verdere verbeteringen op onderdelen van de financiële positie, maar deze worden niet zichtbaar in de scores, omdat ze onvoldoende groot zijn om een overgang naar een hogere score te rechtvaardigen.

III. Weerstandsvermogen

In de Tussentijdse evaluatie reserves en voorzieningen is bepaald dat het weerstandsvermogen tussen 1,1 en 2,0 moet zijn. Uit de inventarisatie voor deze begroting blijkt dat het weerstandsvermogen hoger uitkomt dan deze bandbreedte. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een lichte toename van de weerstandscapaciteit (het totaal aan beschikbare reserves). De algemene reserve is hoger dan voorheen en de (onbenutte) belastingcapaciteit is licht gestegen. Anderzijds constateren we een vermindering van het aantal grote operationele en strategische risico's en de omvang van die resterende risico's. Met effectieve beheersmaatregelen is een aantal risico's verkleind of niet langer aanwezig. Bestuur en organisatie zijn actief in de uitvoering van risicomanagement. Ten slotte hebben we volgens afspraak met de Staten de risico's verlaagd op die onderdelen waarvoor stelposten in de begroting zijn opgenomen. Dit betreft met name de rijksombuigingen en de opbrengsten van de Motorrijtuigenbelasting.

Uit de modelmatige benadering blijkt dat dekingsgraad verder is toegenomen ten opzichte van de afgelopen jaren. Dit betekent dat er voldoende middelen beschikbaar zijn om, mocht zich een risico voordoen, deze op te vangen. Naast het dalende risicoprofiel en de toenemende weerstandscapaciteit worden op korte termijn weinig nieuwe risico's verwacht, doordat op dit moment relatief weinig nieuwe projecten worden voorzien. Het huidig risicoprofiel betekent dat er maximaal ingezet kan worden op doelbereik.

Leeswijzer

Hieronder is de leeswijzer voor de Programmabegroting 2015 opgenomen.

Doelstelling programmabegroting

De programmabegroting is een belangrijk instrument voor Provinciale Staten. Hierin worden de keuzes vastgelegd voor de inzet van de financiële middelen die de provincie ter beschikking staan. Deze keuzes worden op grond van het budgetrecht gemaakt door Provinciale Staten. De keuzes houden verband met de doelstellingen en activiteiten van de provincie. De programmabegroting is daarmee ook een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de kaderstellende rol van Provinciale Staten.

Plaats programmabegroting in de planning & control cyclus

In de *programmabegroting* wordt vastgelegd wat de provincie wil bereiken, wat daarvoor wordt gedaan en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar worden gesteld. Dit document wordt door Provinciale Staten vastgesteld. Een en ander wordt in financiële zin verder uitgewerkt in de *productenraming*, die door Gedeputeerde Staten wordt vastgesteld. Door de productenraming beschikbaar te stellen aan Provinciale Staten, kan deze door Provinciale Staten gebruikt worden als naslagwerk bij de programmabegroting.

Tussentijds kunnen plannen worden bijgesteld aan actuele ontwikkelingen. Dat kan als onderdeel van de reguliere cyclus gebeuren via de *perspectiefnota* en de *zomernota*, maar ook incidenteel op basis van door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten genomen besluiten. Deze bijstellingen krijgen hun financieel beslag via begrotingswijzigingen die periodiek aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

In de *jaarstukken* wordt uiteindelijk eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de ambities, zoals verwoord in de programmabegroting en eventueel bijgesteld bij de perspectief- of zomernota. Er wordt aangegeven in welke mate de doelstellingen zijn gerealiseerd en verantwoording wordt afgelegd over de inzet van de financiële middelen. Dit document vormt de basis voor de controlerende rol van Provinciale Staten.

Structuur programmabegroting

De structuur van de programmabegroting wordt bepaald door wettelijke en niet wettelijke voormen.

Wettelijke voormen: de BBV

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat voormen voor de programmabegroting. Deze dient de volgende onderdelen te bevatten:

- een *Programmaplan*, waarin per beleidsprogramma expliciet wordt ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop zal worden getracht deze te verwezenlijken. Dat wordt gedaan aan de hand van de drie vragen: ‘Wat willen we bereiken?’, ‘Wat gaan we daarvoor doen?’ en ‘Wat mag het kosten?’. Een programma is het geheel van activiteiten om de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. De vertaling van deze activiteiten in termen van producten vindt plaats in de productenraming, die is gericht op de uitvoering van de programma’s;
- de *paragrafen*, bedoeld als nadere toelichting op onderwerpen die van wezenlijk belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Zij geven de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen weer. De wettelijk verplichte paragrafen zijn: Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid, een en ander voor zover van toepassing. Daarnaast kunnen Provinciale Staten besluiten additionele paragrafen op te nemen;
- een *overzicht van baten en lasten*¹, dat alle baten en lasten van de in het programmaplan opgenomen activiteiten bevat, ter ondersteuning van de autorisatiefunctie van Provinciale Staten;
- *uiteenzetting van de financiële positie*, waarin speciale aandacht wordt geschonken aan investeringen, financiering, reserves en voorzieningen. Naast de voorgeschreven thema’s wordt ook ingegaan op de uitgangspunten en uitkomsten van de begrotingsvoorbereiding. Dit onderdeel wordt afgesloten met het in beeld brengen van de financiële meerjarenraming.

De twee laatste onderdelen vormen samen de ‘financiële begroting’. Deze ondersteunt niet alleen de autorisatiefunctie van Provinciale Staten, maar vormt ook de basis voor de verantwoording na afloop van het

¹ Door afronding in duizendtallen, kunnen kleine afrondingsverschillen ontstaan in en tussen de verschillende tabellen.

boekjaar (inclusief de controle van de rechtmatigheid en het getrouwe beeld van de jaarrekening door de accountant).

Niet-wettelijke vormen

Ieder hoofdstuk uit het programmaplan begint met een inleiding, gevolgd door de programmaonderdelen binnen dat programma.

Nieuw en gewijzigd in 2015

Vanaf de Programmabegroting 2014 is in de inleiding van elk programma de doelenboom opgenomen. Hierin zijn per programma de maatschappelijke effecten en doelen uit het College-uitvoeringsprogramma 2011-2015 weergegeven. In navolging van het advies van de Randstedelijke Rekenkamer, is in de begroting 2015 ook de relatie met andere programmaonderdelen in de doelenbomen opgenomen. Daarnaast is een aantal structuurwijzigingen in de begroting doorgevoerd. Hierdoor is het mogelijk dat in de vergelijkende cijfers 2013 verschillen ontstaan ten opzichte van de Jaarstukken 2013. Het totaal van lasten en baten 2013 is uiteraard wel overeenkomstig deze jaarstukken.

De BBV schrijft voor om binnen de programmaonderdelen onderscheid te maken in de 3 w-vragen (Wat willen we bereiken, Wat gaan we daarvoor doen, Wat mag het kosten). Wij hebben deze w-vragen weergegeven in termen van Doelen, Activiteiten en Middelen en uitgebreid met Risico's en Partners.

Bij de toelichting op de Middelen geven wij conform de vereisten in de BBV -indien van toepassing- een verklaring bij het verschil met de financiële kaders in de Perspectiefnota 2014-2018. Hiermee krijgt Provinciale Staten een beeld van de wijzigingen ten opzichte van het eerder vastgesteld financieel kader. In de productenraming zijn eventuele wijzigingen op het vorig begrotingsjaar en op toekomstige begrotingsjaren opgenomen.

Autorisatie programmabegroting

Provinciale Staten hebben een kaderstellende en controlerende taak. In de Provinciewet wordt aangegeven dat Provinciale Staten de begroting vaststellen. Gedeputeerde Staten hebben bestuursbevoegdheden en leggen verantwoording af over de uitvoering van het beleid. De bestuurlijke planning & control bestaat dientengevolge uit: kaderstellen, besturen, verantwoording afleggen en controleren. De twee belangrijkste instrumenten in het kader van 'planning & control' zijn:

- De begroting ten behoeve van de autorisatiefunctie en allocatiefunctie (kaderstellen door Provinciale Staten) met behulp van de programmabegroting;
- De jaarrekening (en tussentijdse rapportages) ten behoeve van de controlerende functie (controleren door Provinciale Staten) en het geven van een goed inzicht in de financiële positie (aan belanghebbende externe instanties zoals het Rijk) met behulp van het jaarverslag (inclusief jaarrekening op hoofdlijnen).

De programmabegroting (inclusief Programmaplan, paragrafen en financiële begroting) wordt vastgesteld door Provinciale Staten. Het financiële autorisatieniveau van de programmabegroting ligt per programmaonderdeel op het totaal van lasten en baten. Dit houdt in dat wij per programmaonderdeel niet meer mogen besteden dan het voor dat onderdeel geraamde totaalbedrag. Dit bedrag is per programmaonderdeel weergegeven in de programmabegroting.

Dit bedrag kan -meestal op voorstel van ons- via begrotingswijziging door Provinciale Staten worden gewijzigd. Uiteraard dient onze besteding te passen binnen de door Provinciale Staten vastgestelde doelen en activiteiten. De besteding over de verschillende soorten uitgaven (zoals subsidies of goederen en diensten) is verder uitgewerkt in de productenraming.

Voorbeeld

Als voorbeeld tonen wij hieronder de door Provinciale Staten geautoriseerde bedragen voor het programmaonderdeel '1.1 Omgevingsbeleid' uit de Programmabegroting 2015. Bij vaststelling van de Programmabegroting 2015 (november 2014) mogen wij in 2015 niet meer besteden dan € 146.000.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	101	243	146	106	46	46
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	101	243	146	106	46	46

Bedragen x € 1.000

Verschillende oorzaken kunnen aanleiding zijn om toch meer te moeten besteden dan geraamd. In dat geval leggen wij eerst een begrotingswijziging aan Provinciale Staten voor. Daarna gaan wij pas de extra verplichting aan. In de jaarrekening verantwoorden wij in hoeverre wij binnen het geautoriseerde bedrag blijven.

Uitzondering betreft het Investeringsprogramma Flevoland Almere 2011-2015

Met betrekking tot het Investeringsprogramma Flevoland Almere 2011-2015 (IFA2) zijn aanvullende werkafspraken gemaakt. Provinciale Staten worden in een vroegtijdig stadium geïnformeerd over de projectideeën die in het kader van IFA2 worden voorbereid. Tevens worden projectideeën die zich in een verder stadium van uitwerking en bestuurlijk commitment bevinden, ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd (go/no-go moment) (Statenvoorstel incl. Amendement van 11 juli 2012).

Mandaatverlening²

Door eerdere besluitvorming van Provinciale Staten zijn er uitzonderingen ontstaan op de algemene lijn zoals hiervoor beschreven. Deze uitzonderingen hebben betrekking op gedelegeerde reserves en gemandateerde begrotingswijzigingen.

6. Gedelegeerde reserves

De provincie beschikt over een aantal reserves. Het besteden van de middelen binnen deze reserves, is voorbehouden aan Provinciale Staten. Dit houdt in dat wij eerst een voorstel aan Provinciale Staten moeten voorleggen, alvorens wij verplichtingen aan mogen gaan.

Provinciale Staten hebben uit oogpunt van het vergroten van de doelmatigheid en slagvaardigheid van de provincie, bij het vaststellen van de Nota reserves en Voorzieningen 2011-2015 (PS 27 januari 2011) besloten, de beslissingsbevoegdheid tot besteding en het aangaan van verplichtingen voor een aantal reserves, bij ons neer te leggen. Het betreft hier de reserves Jeugdzorg, Sportaccommodaties, Investeringsprogramma Flevoland-Almere (IFA) 1^e tranche en personele frictiekosten.

De besteding van de gedelegeerde reserves vindt plaats in overeenstemming met de doelstellingen die Provinciale Staten daarvoor hebben vastgelegd. Voor de transparantie over de bestemming en de besteding van de gedelegeerde reserves nemen wij jaarlijks in de programmabegroting een meerjarig bestedingskader op. Voor zover Provinciale Staten bepaalde onderdelen uit het bestedingskader onvoldoende onderbouwd vindt, kan Provinciale Staten besluiten dat deze bedragen nog niet geoormerkt zijn en dat de uitvoering hiervan derhalve nog niet wordt vrijgegeven. In die gevallen kunnen in de loop van het begrotingsjaar voor afzonderlijke projecten voorstellen aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Provinciale Staten besluiten zelf over het instellen, voeden en opheffen van reserves.

2. Gemandateerde begrotingswijzigingen

Provinciale Staten hebben - via de Financiële verordening 2013 van Flevoland - het college gemandateerd om de onderstaande begrotingswijzigingen door te voeren. Dit heeft tot doel om het aantal begrotingsmutaties dat in de loop van een begrotingsjaar via een begrotingswijziging ter vaststelling aan Provinciale Staten wordt voorgelegd, te verlagen. In veel gevallen gaat het om technische (detail)wijzigingen, of wijzigingen waarbij de provincie geen beïnvloedingsmogelijkheden heeft. Het gaat daarbij om de volgende typen wijzigingen:

A. doorgeven bijdragen van derden met specifiek doel;

² Toegevoegd in verband met afhandeling Motie 15 'Transparantie delegatie/mandaat' (Algemene Beschouwingen 2012).

- B. reeds genomen Statenbesluiten;
- C. gedelegeerde onttrekkingen aan reserves (zie hierboven);
- D. toerekening apparaatslasten;
- E. begrotingsvoordelen uit lagere uitgaven en/of hogere inkomsten;
- F. tijdelijke programmabudgetten.

Om Provinciale Staten volledig op de hoogte te stellen van de gemandateerde begrotingswijzigingen, stellen wij haar gemandateerde wijzigingen in kennis.

Peildatum

De Programmabegroting 2015 kent als peildatum 1 mei 2014. Dit houdt in dat in de ramingen rekening is gehouden met de structurele financiële doorwerking van besluiten die tot die datum genomen zijn of reeds onderweg waren voor besluitvorming door Provinciale Staten, bijvoorbeeld de Perspectiefnota 2014-2018. Tevens is in de ramingen rekening gehouden met de effecten van de Meicirculaire.

Programmaplan

1 Ruimte

1.0 Inleiding

Omgevingsvisie Flevoland en ruimtelijk instrumentarium

Door de voorgenomen verandering in het landelijke stelsel van het omgevingsrecht hebben wij in 2013 afgezien van het opstellen van een Omgevingsplan zoals verwoord in het College-uitvoeringsprogramma. Een allesomvattend Omgevingsplan legt voor minimaal 6 jaar vast wat er ruimtelijk mogelijk is op alle terreinen van de leefomgeving: ruimtelijke ontwikkeling (waaronder gebiedsontwikkeling), water, natuur, milieu, verkeer en vervoer en economie. Een dergelijk veelomvattend plan maakt het moeilijker snel in te spelen op actuele ontwikkelingen.

Een Omgevingsvisie is veel globaler. Deze legt in grote lijnen de visie vast van het bestuursorgaan op de ontwikkelingen in het gebied, zoals de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) dat ook voor Nederland heeft gedaan. Op verzoek van Provinciale Staten stellen we wel een Omgevingsvisie op, als actualisatie van het visiedeel van het Omgevingsplan Flevoland 2006. Voor specifieke onderwerpen of gebieden stellen we gerichte structuurvisies op, waar dit wenselijk of noodzakelijk is. Zo geven we als provincie daadwerkelijk invulling aan ontwikkelings- en uitnodigingsplanologie.

De programmaonderdelen Omgevingsbeleid (1.1) en Ruimtelijke ontwikkeling (1.4) zijn dicht bij elkaar komen te liggen. Beide programmaonderdelen dienen dan ook in samenhang te worden gelezen.

Omgevingswet

Naar verwachting wordt de nieuwe Omgevingswet na 2016 van kracht. We bereiden ons voor op het nieuwe regime dat deze wet met zich mee zal brengen. Voor bijvoorbeeld water, mobiliteit en de beoogde Omgevingsvisie Flevoland, houden wij al rekening met deze eis (UP 5.2.3).

Omgevingsagenda

De Omgevingsagenda is een instrument dat inzichtelijk maakt aan welke uitvoeringsopgaven de provincie werkt en hoe die zich onderling tot elkaar verhouden op de aspecten financiën (Investeringsagenda), samenwerkingsrelaties, planning en instrumentarium. Dit instrument helpt ons om de uitvoeringsopgaven te optimaliseren en regie te kunnen voeren op integrale gebiedsontwikkeling met maatwerk per gebied. Via de Omgevingsagenda worden de gebiedsgerichte thema's met een fysieke component in onderlinge samenhang weergegeven. Ook de sectorale beleidsnotities sport, zorg, cultuur en voorzieningen maken deel uit van de Omgevingsagenda.

Natuur

Sinds de decentralisatie van het natuurbeleid naar de provincies met ingang van 1 januari 2014 is de provincie verantwoordelijk voor het natuurbeleid. Vanuit onze nieuwe regisseursrol zetten we in op een goede communicatie over de wettelijke kaders en de wijze waarop de provincie daar invulling aan geeft. In het verlengde van de visie natuur die Provinciale Staten in 2014 hebben vastgesteld, zetten we in op het beter bekend maken van wat de Flevolandse natuur te bieden heeft voor mens en dier en welke kansen er liggen voor meekoppeling van andere functies.

Windenergie

Flevoland voert met het Regioplan Windenergie een bijzonder proces waarin gebiedspartners van onderaf plannen voor nieuwe windparken ontwikkelen. Bewoners en ondernemers in de betrokken gebieden en kernen profiteren op termijn zelf mee van de inkomsten uit windenergie. Dit proces leidt er toe dat Flevoland meer duurzame energie opwekt, het aantal windmolens afneemt, de economie een belangrijke impuls krijgt en het landschap mooier wordt.

Vitaal platteland

De in de Agenda Vitaal Platteland benoemde opgaven worden opgepakt en waar nodig wordt de provinciale inzet of het provinciale beleidskader geactualiseerd om de vitaliteit van het Flevolandse landelijke gebied te versterken.

Werklocaties

In samenwerking met gemeenten en het bedrijfsleven wordt een nieuwe visie Werklocaties vastgesteld, waarin we afspraken maken om zo veel als mogelijk binnen het bestaande areaal aan bedrijventerreinen een gevarieerd en passend aanbod aan werklocaties te creëren. Daarbij formuleren we ook, waar nodig, beleid voor informele werklocaties.

De doelenboom

Met ingang van 2014 presenteren we per programma de maatschappelijke effecten en doelen in doelenbomen. Alle doelen in een tak van deze 'boom' dragen bij aan het daarboven genoemde doel (maatschappelijk effect). In deze structuur wordt de logische samenhang zichtbaar gemaakt en geven wij weer hoe wij het maatschappelijke effect denken te bereiken. In één oogopslag is zichtbaar welke resultaten wij willen bereiken, de output. Door het beoordelen van deze logische verbindingen kan de effectiviteit van het beleid worden beoordeeld.

De doelen zijn -omwille van de presentatie- in samengevatte vorm hieronder weergegeven. In de uitwerking van het programma zijn deze doelen geheel uitgeschreven opgenomen. De daarbij genoemde activiteiten vormen de uitwerking van de doelstellingen. De uitvoering van de activiteiten moet tot resultaat hebben dat de doelstelling (deels) wordt bereikt.

Programma	Programmaonderdeel	Maatschappelijk effect	Doelen	Relatie met programmaonderdeel
1 Ruimte	1.1 Omgevingsbeleid	Evenwichtig en duurzaam	Integrale en evenwichtige gebiedsontwikkeling	1.4 Ruimtelijk beleid
	1.2 Water	Regionaal watersysteem: veilig en voldoende	Regionale belangen in Deltabeslissingen	1.1 Omgevingsbeleid
			Partiele herziening OPF water	2.3 Instandhouding en realisatie infrastructuur
	1.3 Natuur, duurzaamheid en milieu	Duurzame provincie met economische potentie	Verbetering natuurgebieden, toename recreatieve- en natuurwaarden	1.4 Ruimtelijk beleid 3.2 Ontwikkeling en innovatie 5.1 Nieuwe Natuur
			Duurzaamheid: behoud koploperspositie en energieneutraal	5.6 DE-on
			Bescherming kwaliteit leefomgeving	
	1.4 Ruimtelijk beleid	Zuinig met ruimte. Vitaal platteland	Zorgvuldig ruimtegebruik werklocaties	1.1 Omgevingsbeleid 3.1 Economische structuurversterking
			Beleidsruimte voor vitaliteit en leefbaarheid	3.1 Economische structuurversterking 3.2 Ontwikkeling en innovatie

1.1 Omgevingsbeleid

Portefeuillehouder	A. Gijsberts
---------------------------	--------------

Maatschappelijk effect

De Flevolandse ruimte is provinciebreed evenwichtig en duurzaam ingericht, waarbij we rekening houden met de verscheidenheid die onze provincie zo aantrekkelijk maakt.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Geen indicator					

Doelen	<p>Een geactualiseerde integrale visie op de ontwikkeling van Flevoland, door structuurvisie(s) c.q. partiële herziening(-en) van het Omgevingsplan 2006 voor specifieke gebieden of onderwerpen die ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk maken en stimuleren (UP 2.1).</p> <p>Integrale gebiedsontwikkeling: evenwichtige ontwikkeling met maatwerk per gebied.</p> <p>Integraal betekent dat alle gebiedsgerichte thema's met een fysieke component in hun onderlinge verbondenheid worden afgewogen (UP 2.1.4). Evenwichtige ontwikkeling betekent dat alle delen van Flevoland daarin een plaats krijgen, rekening houdend met de specifieke opgaven voor de verschillende gebieden (maatwerk).</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We dragen zorg voor een actueel ruimtelijk beleid dat geïntegreerd is in de provinciale werkwijze en beleidsterreinen. Dit betekent dat we aansluiten op nieuw rijksbeleid waar wenselijk en/of noodzakelijk. Voorbeelden zijn: <ul style="list-style-type: none"> ○ het implementeren van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking in ons ruimtelijk instrumentarium (UP 2.1.2); ○ de ruimtelijke consequenties voor Flevoland van rijksstructuurvisies waar wenselijk en/of noodzakelijk verwerken in ons beleid, zoals bijvoorbeeld de structuurvisie Ondergrond (UP 5.2.3). • We bereiden het opstellen van een Omgevingsvisie 2016-2020 voor, zodanig dat uw Staten in nieuwe samenstelling kaders kunnen stellen voor het beleid voor de fysieke leefomgeving voor de volgende Statenperiode (UP 2.1). • We leggen de partiële herziening voor van het Omgevingsplan 2006 voor het thema Water ter vaststelling door Provinciale Staten. De provincie stelt kaders op het gebied van water. We zijn wettelijk verplicht elke zes jaar deze kaders te vernieuwen. Mede op basis van deze kaders kan het Waterschap een waterbeheerprogramma opstellen voor de periode 2016 - 2021. Zie verder onder paragraaf 1.2 Water. • We stellen in het vierde kwartaal van het jaar het Regioplan Wind vast. In het Regioplan maken wij duidelijk waar opwekking van windenergie straks gewenst is. Het plan komt met regiopartners, bedrijven en bewoners tot stand en geeft invulling aan het beleid ten aanzien van duurzame energie en het opschalen en saneren van de huidige windmolens. • Wij leggen de actualisatie van het mobiliteitsbeleid voor de periode 2015 - 2021 voor aan Provinciale Staten ter vaststelling (UP 2.1.3). Zie verder Programma 2, onderdeel Mobiliteit. • We anticiperen op de nieuwe Omgevingswet die naar verwachting in 2018 van

	<p>kracht wordt. Bij de Omgevingswet hoort een aantal uitvoeringsregelingen (AmvB's) die naar verwachting in 2015 in concept verschijnen (UP 5.2.3).</p> <ul style="list-style-type: none"> • De nieuwe Omgevingswet stelt een digitaal plan voor de fysieke leefomgeving verplicht. We anticiperen hierop bij actualisaties van het Omgevingsplan. • Wij onderhouden de instrumenten Omgevingsagenda, Gebiedsagenda en Investeringsagenda als middel om de integraliteit van beleid en een evenwichtige ontwikkeling van Flevoland te bewaken. • Als in 2015 de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking treedt, werken we uit wat de consequenties zijn voor de (intensieve) veehouderij, zodanig dat het voor gemeenten en ondernemers duidelijk is welke ontwikkelmogelijkheden er zijn binnen de landelijke criteria voor schone lucht en schoon water (UP 3.4.2 en UP 5.2.3). We organiseren de beoogde brede maatschappelijke discussie over intensieve veehouderij in de tweede helft van 2015.
Risico's	<p><i>Windenergie</i> Het lukt niet om de uitvoering van het regioplan te realiseren zoals gepland. Oorzaak is dat het Regioplan Windenergie tot stand komt in een complex krachtenveld van energieproducenten, ondernemers, bewoners en overheden.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> Goede afspraken maken en vastleggen over de voortgang en proces met de Federatie Windverenigingen Flevoland, het Rijk en andere partijen, zodanig dat partijen daarop kunnen worden aangesproken.</p> <p><i>Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)</i> De inwerkingtreding van de PAS wordt vertraagd, waardoor het niet meer lukt in 2015 duidelijk te maken welke ontwikkelmogelijkheden er zijn in Flevoland. Voor dit moment is de verwachting dat de voorbereiding van de PAS eind 2014 wordt afgerond en de Kamerbehandeling begin 2015 plaatsvindt.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> We starten het debat zodra de Tweede Kamer heeft ingestemd met de PAS. Op die manier minimaliseren we het risico dat het vertraagt tot 2016.</p>
Partners	<p>Gemeenten, waterschap Zuiderzeeland, Rijk, gebiedspartners</p> <p><i>Windenergie</i> windmolenproducenten, windmolenexploitanten, energiebedrijven, bewoners van het landelijk gebied.</p>

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	101	243	146	106	46	46
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	101	243	146	106	46	46
Kader (saldo na perspectiefnota)			143	103	43	43
Verschil t.o.v. kader			3	3	3	3
1. Indexering			3	3	3	3
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	<p>1. Indexering De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.</p>					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.1.1 Omgevingsplan	146	0	146
Totaal	146	0	146

Bedragen x € 1.000

1.2 Water

Portefeuillehouder	A. Gijsberts
---------------------------	--------------

Maatschappelijk effect Een watersysteem van het IJsselmeergebied, waarbinnen regionale ontwikkelingen mogelijk zijn en waarmee de opgaven voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening worden opgelost.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Effectindicator 1	<p>De beschermingswaarde van de dijken neemt toe, zodanig dat de overstromingskans kleiner wordt waarbij rekening wordt gehouden met het aantal slachtoffers en de economische schade van een overstroming:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Noordoostpolder: - Flevopolders: <p>Toelichting: De beschermingswaarde van de dijken moet in heel Flevoland toenemen. In de Noordoostpolder moet de overstromingskans dalen van 1 op de 1.000 naar 1 op de 3.000. In de Flevopolders moet de overstromingskans nog sterker worden teruggedrongen van 1 op de 1.000 naar 1 op de 30.000.</p> <p>(*) In 2015 geen effecten. Het Rijk neemt de Deltabeslissingen en verankert die in 2015 in het Nationaal Waterplan. De waterveiligheidsnormen worden daarna (ca. 2017) wettelijk vastgelegd. Daadwerkelijke maatregelen worden pas na 2017 getroffen.</p>		(*)		1/3.000 1/30.000
Prestatie-indicator 1	De actualisatie van de Partiële Herziening Omgevingsplan (Water) wordt in 2015 vastgesteld.		100%		

Doelen	<p>Het doel uit het College-uitvoeringsprogramma wordt gerealiseerd in 2014: Flevolandse belangen zijn opgenomen in de Deltabeslissingen die het Rijk in 2014 heeft genomen over de toekomst van de waterhuishouding in het IJsselmeergebied (UP 2.2).</p> <p>De Flevolandse belangen blijven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • waterveiligheid voor alle delen van Flevoland; • voldoende schoon zoetwater voor Flevolands gebruik; • voorgenomen ruimtelijk-economische ontwikkelingen worden niet gehinderd; • nieuwe ruimtelijk-economische ontwikkelingen mogelijk maken.
---------------	--

Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We stimuleren dat de uitvoering van de Deltabeslissingen wordt ondersteund met een bestuurlijke structuur voor het hele voorzieningsgebied van het IJsselmeer, inclusief Groningen en Drenthe. Deltaprogramma breed, dus inclusief waterveiligheid, zoetwater en nieuwbouw en herstructurering. • We bewaken de voortgang, monitoring, borging en actualisering van de Deltabeslissingen (UP 5.2.3). • We werken de Deltabeslissingen nader uit met name op het gebied van waterveiligheid en zoetwater.
Risico's	Niet van toepassing.
Partners	De andere IJsselmeerprovincies, het Rijk, waterschap, gemeenten.

Doelen	<p>Vaststelling van de Partiële Herziening Water van het Omgevingsplan. Vaststelling waterveiligheidsbeleid.</p> <p>De kaders zijn geactualiseerd zodanig dat we droge voeten en voldoende gezond water voor mens, dier en plant ook voor de langere termijn kunnen garanderen.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij implementeren de Europese en Nationale regelgeving en het Bestuursakkoord Water voor de Kaderrichtlijn Water, de Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn Overstromingsrisico's en actualiseren de kaders in de partiële herziening voor deze onderwerpen, evenals voor wateroverlast en buitendijkse waterveiligheid. • We vragen Provinciale Staten nieuw waterveiligheidsbeleid vast te stellen voor buitendijkse gebieden.
Risico's	Niet van toepassing.
Partners	Waterschap Zuiderzeeland, gemeenten, terreinbeherende organisaties, belangenorganisaties, partners uit het platform Stroomgebied Rijn-Oost.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	443	502	355	355	340	340
Baten	-495	-470	-470	-470	-470	-470
Saldo	-52	32	-114	-114	-129	-129

Kader (saldo na perspectiefnota)			-138	-138	-138	-138
Verschil t.o.v. kader			23	23	8	8
1. Deltaprogramma			15	15	0	0
2. Indexering			8	8	8	8

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Verlenging Deltaprogramma Het Deltaprogramma is eind 2014 afgelopen, maar wordt voor de implementatieperiode met 2 jaar verlengd voor ondersteuning en organisatiekosten.</p> <p>2. Indexering De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.</p>
--------------------	--

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.2.1 Water	355	-470	-114
Totaal	355	-470	-114

Bedragen x € 1.000

1.3 Natuur, duurzaamheid en milieu

Portefeuillehouder	A. Gijsberts (natuur en duurzaamheid) J. Lodders (milieu)
---------------------------	--

Maatschappelijk effect Flevoland is een duurzame provincie en daardoor groeien werkgelegenheid, investeringsbereidheid en concurrentiekracht van de economie.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator 1	<ul style="list-style-type: none"> Realisatie concrete inrichtingsprojecten Monitoringsysteem voor kwaliteit gesubsidieerde Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is in ontwikkeling, wordt met ingang van 2014/2015 operationeel. 	PMJP 0%	30% 50%	60% 100%	100% 100%
Effectindicator 1	<p>Flevoland is energieneutraal (exclusief vervoer)¹.</p> <p>¹De indicator is aangepast. In de begroting 2014 staat voor 2015 65% opgenomen als tussenstand tussen 50% en 80%. Maar windenergie levert de grootste bijdrage en het opgesteld vermogen groeit bij het opstarten van nieuwe grootschalige windparken schoksgewijs.</p>	50%	50%	80%	100%
Effectindicator 2	<p>Opgesteld vermogen windenergie in megawatt (MW).</p> <p>Toelichting: 1200 MW wordt gehaald, als windpark Noordoostpolder is gerealiseerd. Dit zal eind 2016 of begin 2017 zijn.</p>	778	790	1200	≥1390

Doelen	Verbetering van de aantrekkelijkheid, kwaliteit, toegankelijkheid en het recreatief gebruik van natuurgebieden met behoud van internationale natuurdoelen (biodiversiteit).
Activiteiten	<p>Sinds de decentralisatie van het natuurbeleid (per januari 2014) is de provincie verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het beheer van de natuur in Flevoland. In de provinciale visie natuur die in 2014 is vastgesteld hebben wij de ambities weergegeven. In de komende jaren zullen we daar invulling aan geven. Concreet gaat het voor 2015 om de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> We realiseren het programma Nieuwe Natuur dat leidt tot een versterking en kwaliteitsverbetering van de natuur in Flevoland (zie ook Programmaonderdeel 5.1). We geven uitvoering aan de maatregelen die zijn opgenomen in de beheerplannen voor de internationaal beschermde gebieden (Lepelaarplassen en Oostvaardersplassen). We bieden ruimte voor nieuwe initiatieven door toepassing van de spelregels Ecologische Hoofdstructuur en de saldobenadering, op voorwaarde dat deze per

	<p>saldo de kwaliteit van de Flevolandse natuur versterken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We zetten het beheer binnen de ecologische hoofdstructuur voort op het huidige niveau en sturen dit aan via een actualisatie van het natuurbeheerplan. • We operationaliseren het stelsel voor het agrarisch natuurbeheer dat in 2014 is vastgesteld. • We werken een businessplan uit voor de beoogde status van Nationaal Park voor de Oostvaardersplassen, vanuit zowel natuurdoelen als economische doelen (zie ook Programma 3, het doel binnen programmaonderdeel 3.2 met betrekking tot de vrijetijdseconomie).
Risico's	<p>Het beschikbare budget voor natuurbeheer is bepalend voor de keuzes die we maken bij de subsidieverlening voor het beheer van de natuurgebieden.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> Samen met de terreinbeherende organisaties nieuwe verdienmodellen ontwikkelen om de overheidskosten voor natuurbeheer te reduceren.</p>
Partners	<p>Gemeenten, waterschap, Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland, agrarische natuurverenigingen, terreinbeherende organisaties, recreatieondernemers.</p>

Doelen	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud van de koploperspositie op het gebied van duurzame ontwikkelingen, met name op het gebied van energie en klimaat (UP 3.3). • Flevoland is energieneutraal (exclusief vervoer). Voor 80% in 2015 en voor 100% in 2020 (UP 3.3).
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij dragen zorg voor een toename van de in Flevoland opgewekte windenergie en verkleinen tegelijk het aantal windmolens. Dit bereiken we door het opstellen van een plan-milieueffectrapport (plan-MER) en een structuurvisie (zie ook programmaonderdeel 1.1 Omgevingsbeleid). Deze zijn gebaseerd op gebieds-plannen. • Wij dragen het verhaal van Duurzaam Flevoland actief uit en vermarkten daarmee onze koploperspositie in duurzame energie. • Wij ontwikkelen projecten gericht op het gebruik van (rest-)producten van landbouw voor het duurzaam produceren van goederen (bio-economie). • We voeren het programma DuurzaamDoor Flevoland uit. • Wij monitoren het percentage hernieuwbare energie.
Risico's	<p><i>Windenergie</i> Het lukt niet om de uitvoering van het Regioplan te realiseren zoals gepland. Oorzaak is dat het Regioplan Windenergie tot stand komt in een complex krachtenveld van energieproducenten, ondernemers, bewoners en overheden.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> Goede afspraken maken en vastleggen over de voortgang en proces met de Federatie Windverenigingen Flevoland, het Rijk en andere partijen, zodanig dat partijen daarop kunnen worden aangesproken.</p>
Partners	<p>Marktpartijen, financieringsinstellingen, gemeenten, waterschap en Rijksoverheid.</p>

Doelen	Bescherming van de kwaliteit van de Flevolandse leefomgeving (milieu). De provincie richt zich op een schone en rustige leefomgeving. Hierbij wordt ingezet op die kwaliteitsniveaus die ruimte creëren voor het versterken van de economie, gekoppeld zijn aan een goed vestigingsklimaat. Daarbij wordt minimaal voldaan aan alle wet- en regelgeving voor de kwaliteit van lucht, geluid en bodem.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij geven opdracht voor de uitvoering van taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving aan de regionale uitvoeringsdiensten: de en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Met ingang van 1 januari 2016 gaat de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek over van een lumpsumbijdrage naar een kostprijsystematiek. We bereiden samen met de andere opdrachtgevers de kostprijsystematiek voor waarmee de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek in 2016 gaat werken.
Risico's	Niet van toepassing.
Partners	Rijksoverheid, gemeenten, provincies, Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, Interprovinciaal Overleg.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	9.745	15.068	13.252	12.514	12.296	12.296
Baten	-881	-1.120	-776	-603	-489	-489
Saldo	8.864	13.948	12.476	11.911	11.807	11.807

Kader (saldo na perspectiefnota)			11.798	11.065	10.960	10.960
Verschil t.o.v. kader			678	847	847	847
1. Ontvangst Bedrijvenregeling			-168	0	0	0
2. Kapitaallasten			-9	-9	-9	-9
3. Indexering			109	110	110	110
4. Herverdeling budgetten			746	746	746	746

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Eenmalige ontvangst ministerie I&M inzake de Bedrijvenregeling In 2015 wordt van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) een eenmalige bijdrage verwacht voor een bodemsanering, die inmiddels is uitgevoerd.</p> <p>2. Overdracht activa OFGV In 2013 zijn de activa voor de groene handhaving overgedragen aan de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). De daarmee gepaard gaande kapitaallasten waren nog steeds meerjarig geraamd en komen door de overdracht te vervallen.</p> <p>3. Indexering De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.</p> <p>4. Herverdeling budgetten p-MJP Het provinciaal Meer Jaren Programma Landelijk Gebied (pMJP) 2007-2013 loopt ten einde. Tot en met 2015 vindt afrekening van de nog lopende projecten plaats.</p>
--------------------	---

Vanwege de afloop van het oude p-MJP programma en de kleinere omvang van het nieuwe (POP3) programma 2014-2020 wordt voorgesteld de resterende budgetten samen te voegen op één begrotingsproduct (POP3/p-MJP) en niet langer te differentiëren op maatregelniveau. Daarbij worden de budgetten voor Stichting Landschapsbeheer, Stichting Flevo-landschap en natuurvriendelijke oevers vaarwegen weer overgeheveld naar de betreffende inhoudelijke programmaonderdelen van waaruit deze budgetten oorspronkelijk zijn gevoed.

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.3.1 Natuur	6.894	0	6.894
1.3.2 Milieu en Duurzaamheid	2.058	-776	1.282
1.3.3 Omgevingsdienst Flevoland	4.300	0	4.300
Totaal	13.252	-776	12.476

Bedragen x € 1.000

1.4 Ruimtelijk beleid

Portefeuillehouder	A. Gijsberts
---------------------------	--------------

<p>Maatschappelijk effect Slim en zuinig ruimtegebruik van kantorenlocaties en bedrijventerreinen.</p> <p>Maatschappelijk effect Een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied waar het goed leven, werken en recreëren is.</p>
--

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Geen effectindicator	Toelichting: In de begroting 2014 staan de bruto- en netto-uitgegeven hectaren bedrijventerrein als effectindicator. Bij de behandeling in Provinciale Staten werd gesteld dat dit geen adequate effectindicatoren zijn, gezien de zeer beperkte invloed van de Provincie hier op. Daarom is deze effectindicator verwijderd.				

Doelen	<p>Zorgvuldig ruimtegebruik van werklocaties in Flevoland, zodat het aanbod passend is bij de behoefte en regionaal is afgestemd.</p> <p>Dit betekent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • slim en toekomstgericht omgaan met de ruimte; • aansluitend op het beleid economische structuurversterking; • rekening houden met het toenemende belang van informele werklocaties.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We leggen de geactualiseerde Visie Werklocaties (UP 2.6.3) voor aan Provinciale Staten ter vaststelling, zodanig dat in co-creatie met de Flevolandse gemeenten en het bedrijfsleven de ladder voor duurzame verstedelijking wordt ingezet om te komen tot maatwerk en zorgvuldig ruimtegebruik. • Wij voeren het provinciaal Herstructureringsprogramma Werklocaties uit en de daarbij behorende nadere regel Herstructurering werklocaties (UP 2.6.2, zie ook programmaonderdeel 3.1). Zo verhogen we de kwaliteit van de uitgegeven bedrijventerreinen en bevorderen we het zorgvuldig ruimtegebruik. • We geven uitvoering aan het Convenant Voorraadbeheersing en Afstemming Werklocaties Flevoland en aan de Uitvoeringsstrategie Plabeka 2010-2040 (UP 2.6.3, zie ook programmaonderdeel 3.1), zodat we overschot aan bedrijventerreinen en kantorenlocaties tegengaan en tegelijk ervoor zorgdragen dat er voldoende goede locaties zijn voor bedrijven die zich willen vestigen.
Risico's	Niet van toepassing.
Partners	Gemeenten, midden- en kleinbedrijf, werkgeversorganisaties.

Doelen	Een ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied met ruimte voor activiteiten die bijdragen aan vitaliteit en leefbaarheid en kleinschalig multifunctioneel gebruik (UP 2.5).
Activiteiten	We leggen op basis van de in 2014 vastgestelde Agenda Vitaaal Platteland keuzes voor aan Provinciale Staten. Deze keuzes betreffen het stimuleren van gewenste ontwikkelingen. Hierbij passen we mogelijk de ruimtelijke beleidskaders aan (het experimentenkader van het Omgevingsplan 2006 en de beleidsregel kleinschalig multifunctioneel gebruik van het landelijk gebied) (UP 2.5.2). Daarnaast zetten we gericht andere instrumenten in, zoals POP3.
Risico's	Niet van toepassing.
Partners	Gemeenten, waterschap, ondernemersvertegenwoordiging en bewonersorganisaties landelijk gebied, natuurorganisaties, Rijksoverheid.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	582	1.327	566	560	560	560
Baten	-238	0	0	0	0	0
Saldo	345	1.327	566	560	560	560
Kader (saldo na perspectiefnota)			551	551	551	551
Verschil t.o.v. kader			15	10	10	10
1. Kapitaallasten			6	0	0	0
2. Indexering			9	10	10	10
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	<p>1. Kapitaallasten De staat van activa is geactualiseerd. Dit leidt binnen dit programmaonderdeel tot een afwijking ten opzichte van het kader.</p> <p>2. Indexering De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.</p>					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.4.1 Woonbeleid	36	0	36
1.4.2 Ruimtelijke kaderstelling	392	0	392
1.4.3 Doorwerking beleid in gemeentelijke plannen	6	0	6
1.4.4 Ruimtelijke informatievoorziening	132	0	132
Totaal	566	0	566

Bedragen x € 1.000

1.5 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
1.1 Omgevingsbeleid	Lasten	101	243	146	106	46	46
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	101	243	146	106	46	46
1.2 Water	Lasten	443	502	355	355	340	340
	Baten	-495	-470	-470	-470	-470	-470
	Saldo	-52	32	-114	-114	-129	-129
1.3 Natuur, duurzaamheid en milieu	Lasten	9.745	15.068	13.252	12.514	12.296	12.296
	Baten	-881	-1.120	-776	-603	-489	-489
	Saldo	8.864	13.948	12.476	11.911	11.807	11.807
1.4 Ruimtelijk beleid	Lasten	582	1.327	566	560	560	560
	Baten	-238	0	0	0	0	0
	Saldo	345	1.327	566	560	560	560
Totaal programma 1	Lasten	10.871	17.140	14.319	13.535	13.242	13.242
	Baten	-1614	-1590	-1246	-1073	-959	-959
	Saldo	9.257	15.550	13.073	12.462	12.283	12.283

Bedragen x € 1.000

2 Bereikbaarheid

2.0 Inleiding

Een actualisatie van het mobiliteitsbeleid en de Vervoerregio Amsterdam-Almere

We actualiseren het vigerende mobiliteitsbeleid uit 2006 om antwoorden te kunnen formuleren op de huidige opgaven, zoals verwoord in de startnotitie Actualisatie mobiliteitsbeleid die in maart 2014 is vastgesteld door Provinciale Staten.

Met onze samenwerkingspartners binnen de Metropoolregio Amsterdam bereiden we de start voor van de Vervoerregio Amsterdam-Almere als bijdrage aan een krachtige, innovatieve economie, snellere verbindingen en voldoende en aantrekkelijke ruimte voor wonen, werken en recreëren. De Tweede Kamer nam op 3 juli 2014 een wetsvoorstel aan dat het mogelijk maakt om als gemeenten en provincies in de regio Amsterdam de verkeer en vervoer samenwerking goed te organiseren met een vervoerregio. Besluitvorming in de Eerste Kamer volgt dit najaar. 1 januari 2015 is de beoogde inwerkingtreding van de wet.

Met de Stadsregio Amsterdam bereiden de colleges van Flevoland, Almere en Lelystad voorstellen voor hoe zij de onderlinge samenwerking op het gebied van verkeer en vervoer vanaf 1 januari 2015 willen vormgeven.

Een andere ontwikkeling die invloed heeft op onze ambities op het gebied van Bereikbaarheid is het decentraliseren van de Brede Doeluitkering Bereikbaarheid (BDU) naar het Provinciefonds met ingang van 2016. Deze decentralisatie bereiden we in het begrotingsjaar voor en we brengen de effecten ervan in beeld.

De vaststelling van de OV-visie in 2014 vormt de basis voor de uitvoering van pilots voor vernieuwende vormen van openbaar vervoer in 2015 en daarna. Als uitvloeisel van de OV-visie stellen we in 2015 een nieuw verdeelmodel vast voor de BDU-middelen.

De vaststelling van de Koepelnota in 2014 vormt de basis voor de uitvoering van het jaarlijks onderhoud, niet jaarlijks onderhoud, vervangingsinvesteringen en investeringen in verkeersveiligheid. Als uitvloeisel hiervan is gelijktijdig met de Zomernota 2014 het proces voor het Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur aangeboden.

Doelenboom

Met ingang van 2014 presenteren we per programma de maatschappelijke effecten en doelen in doelenbomen. Alle doelen in een tak van deze 'boom' dragen bij aan het daarboven genoemde doel (maatschappelijk effect). In deze structuur wordt de logische samenhang zichtbaar gemaakt en geven wij weer hoe wij het maatschappelijke effect denken te bereiken. In één oogopslag is zichtbaar welke resultaten wij willen bereiken, de output. Door het beoordelen van deze logische verbindingen kan de effectiviteit van het beleid worden beoordeeld.

De doelen zijn -omwille van de presentatie- in samengevatte vorm hieronder weergegeven. In de uitwerking van het programma zijn deze doelen geheel uitgeschreven opgenomen. De daarbij genoemde activiteiten vormen de uitwerking van de doelstellingen. De uitvoering van de activiteiten moet tot resultaat hebben dat de doelstelling (deels) wordt bereikt.

Programma	Programmaonderdeel	Maatschappelijk effect	Doelen	Relatie met programmaonderdeel
2 Bereikbaarheid	2.1 Openbaar vervoer	Kwalitatief toereikend	Rendabel openbaar vervoer	3.1 Economische structuurversterking 5 Investeringsagenda
	2.2 Mobiliteit	Van alle zijden bereikbaar	Verbeterde bereikbaarheid	3.1 Economische structuurversterking 5 Investeringsagenda
	2.3 Instandhouding en realisatie infrastructuur	Van alle zijden bereikbaar	Kostenefficiënte instandhouding infrastructuur	3.1 Economische structuurversterking 5 Investeringsagenda
			Kostenefficiënte realisatie nieuwbouw infrastructuur	3.1 Economische structuurversterking 5 Investeringsagenda

2.1 Openbaar vervoer

Portefeuillehouder	J. Ladders
---------------------------	------------

Maatschappelijk effect Flevoland heeft een kwalitatief toereikend openbaar vervoer (OV).
--

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Effectindicator 1	De score voor sociale veiligheid in de OV-klientenbarometer van het Kennisplatform Verkeer en Vervoer (jaar n-1), per concessie.				
	• IJsselmond	7,8	7,8	7,8	7,8
	• Streekvervoer Almere*	7,7	7,8	7,8	7,8
	• Stadsvervoer Almere*	7,4	7,5	7,5	7,5
	• Stadsvervoer Lelystad*	7,5	7,8	7,8	7,8
	* Het streek- en stadvervoer Almere en het stadsvervoer Lelystad zijn gedelegeerd aan de betreffende gemeenten. Het provinciaal beleid heeft geen invloed op deze cijfers.				
Effectindicator 2	1. Kostendeckingsgraad, norm tenminste 40% exclusief gedelegeerde concessies.	33	40	40	40
	2. Stiptheid: % ritten van de concessie IJsselmond dat voldoet aan stiptheidsnormen.	84,8	85	85	85

Doelen	<p>Met de vaststelling van de OV-visie in 2014 is het doel uit het Collegeuitvoeringsprogramma voor het openbaar vervoer (UP 2.4) gewijzigd door Provinciale Staten. Het doel voor 2015 en verder is:</p> <p>Een zo rendabel mogelijk collectief vervoersysteem voor inwoners en bezoekers van Flevoland:</p> <ul style="list-style-type: none"> • met aansluiting op de mobiliteitsvraag; • waarbij de keuze bepaald wordt door de vervoerbehoefte en de kosteneffectiviteit; • met een passende voorziening voor die gebieden waar collectief vervoer geen optie is en • met een belangrijke rol voor participatie uit de samenleving.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We beheren het openbaar vervoer in de regio IJsselmond en de dienstverlening door de Regiotaxi door de uitvoering ervan te monitoren (UP 2.4.3) en bij te sturen waar nodig. • We richten een vraaggericht vervoersconcept in voor het landelijk gebied (UP 2.4.4), zoals geschetst in de nieuwe OV-visie met participatie van de samenleving. • We starten samen met de Flevolandse gemeenten met de aansturing van het kleinschalig collectief vervoer door de Mobiliteitscentrale. • Met de partners in de Randstad werken we in het kader van de Vervoerregio Amsterdam-Almere toe naar een geïntegreerd netwerk van hoogwaardig openbaar vervoer in de Randstad (UP 2.4.2).

	<ul style="list-style-type: none"> We voeren een actieve lobby om met het Rijk en de spoorsector afspraken te maken over de verbetering van het spoornetwerk richting de Randstad en monitoren de uitvoering van de verbeteringen van het OV op het traject Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad.
Risico's	<p>Mogelijk levert het werken met de Mobiliteitscentrale minder besparingen op dan vooraf ingecaluleerd, waardoor de vaste kosten van de centrale niet (geheel) worden terugverdiend.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> Door het aanpassen van de voorwaarden en/of de tarieven is het mogelijk de kosten te beïnvloeden en eventuele tegenvallers op te vangen.</p>
Partners	Flevolandse gemeenten, provincies Gelderland en Overijssel, partners in de Randstad, het Rijk en de spoorsector.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	34.211	32.936	30.905	31.217	31.271	31.212
Baten	-34.199	-32.524	-30.905	-31.217	-31.271	-31.212
Saldo	13	413	0	0	0	0
Kader (saldo na perspectiefnota)			0	0	0	0
Verschil t.o.v. kader			0	0	0	0
Toelichting	Niet van toepassing.					

Bedragen x € 1.000

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.1.1 Openbaar vervoer	30.905	-30.905	0
Totaal	30.905	-30.905	0

Bedragen x € 1.000

2.2 Mobiliteit

Portefeuillehouder	J. Lodders
--------------------	------------

Maatschappelijk effect Flevoland is van alle zijden goed bereikbaar en verkeersveilig voor inwoners, passanten en bedrijven.
--

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Effectindicator 1	<p>Betrouwbaarheidsnorm is max. 1,25 maal de normale reistijd. De reistijden worden gemonitord op de drukste provinciale wegen in Zuidelijk Flevoland, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de stadsautowegen van Almere (Hogering, Tussenring, Buitenring); • de Waterlandseweg/Gooiseweg (N305); • de Nijkerkerweg (N301); • de Ganzenweg/Larserweg (N302); • Hanzeweg (Roggebotsluis). <p>Toelichting: De monitoring wordt uitgevoerd met speciale camera's, die de reistijd over een bepaald traject kunnen meten. De komende jaren zorgen wegwerkzaamheden op de N305 en de stadsautowegen tijdelijk voor toename van de reistijden. Voor de Hanzeweg (Roggebot) geldt dat op korte termijn een knelpunt in de avondspits blijft bestaan, maar een verkenning is uitgevoerd naar oplossing op lange termijn (later dan 2016), die oplossingen moeten bieden voor dit knelpunt.</p>	1,16	1,18	1,20	1,12
		1,19	1,20	1,20	1,12
		1,19	1,19	1,19	1,20
		1,13	1,13	1,13	1,14
		1,59	1,59	1,59	1,20

Doelen	<p>Een betere bereikbaarheid van Flevoland met het oog op de ruimtelijke en economische ambities en de schakelfunctie van Flevoland (UP 2.3).</p> <p>Bereikbaar betekent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • goede verbindingen, binnen Flevoland en tussen de provincie en de omliggende regio's, waarin de bestaande infrastructuur beter wordt benut en combinaties van verschillende soorten vervoer mogelijk zijn; • het hanteren van een bereikbaarheidsnorm die inhoudt dat op provinciale wegen geen structurele files meer staan en vertragingen beperkt blijven tot minder dan 25% van de normale reistijd; • verkeersveilig: De verkeersveiligheid wordt bevorderd via drie lijnen: <ul style="list-style-type: none"> ○ investeringen in veiligheid verbeterende maatregelen in nieuwe infrastructuur; ○ een goed onderhouden, veilig ingericht wegennet; ○ gedragsbeïnvloeding.
--------	---

	De bereikbaarheid van Flevoland via rijkswegen is een verantwoordelijkheid van het Rijk; wij blijven ons inspannen voor de verbetering van de bereikbaarheid via rijkswegen.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij leggen de actualisatie van de visie op mobiliteit voor Flevoland voor aan uw Staten. • Wij voeren de verkenning uit naar de ontsluiting van Almere in zuidoostelijke richting (N30). • Wij bereiden de projecten voor van de jaarschijf 2019 van het p-MIRT 2015-2019 door (voor-)verkenningen uit te voeren voor de aanleg van nieuwe infrastructuur of aanpassing van de bestaande infrastructuur. • We stellen het p-MIRT 2016-2020 op (provinciaal meerjarenprogramma infrastructuur, ruimte en transport). • Wij participeren in de Metropool Regio Amsterdam (UP 2.3.3). • Wij verwerven waar mogelijk extra middelen van derden voor bereikbaarheid onder andere uit het budget voor 'Beter benutten' van het Rijk. Voor de aanleg van een verbindingsweg tussen de luchthaven en de nieuwe aansluiting op de A6 en de aanleg van Passage Dronten maken we afspraken met derden over cofinanciering. Ook stimuleren we met behulp van de resultaten uit de verkenning Roggebot-Kampen dat andere partijen bijdragen in de kosten van de verbetering van de Flevolandse bereikbaarheid via deze verbinding (UP 2.3.5). • Wij stimuleren andere wegbeheerders om knelpunten in hun infrastructuur aan te pakken die de Flevolandse mobiliteit en economie belemmeren en dat te doen op het moment en de manier waarop de Flevolandse belangen maximaal zijn meegenomen. • Wij stimuleren samen met gemeenten en Veilig Verkeer Nederland verkeersdeelnemers zich veilig te gedragen in het verkeer.
Risico's	<p>Andere wegbeheerders moeten aan andere prioriteiten dan de bereikbaarheid van Flevoland voorrang geven.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> Wij spannen ons maximaal in om andere wegbeheerders te overtuigen van het belang van het oplossen van knelpunten die Flevoland raken.</p>
Partners	Gemeenten, omliggende provincies, Rijk, Rijkswaterstaat, belangenorganisaties van bedrijven, vervoerders en van overige weggebruikers en omwonenden.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	28.125	49.503	23.752	31.279	28.326	25.220
Baten	-8.243	-25.451	-15.940	-19.447	-19.596	-16.163
Saldo	19.883	24.052	7.812	11.833	8.730	9.057
Kader (saldo na perspectiefnota)			23.151	25.025	25.363	25.458
Verschil t.o.v. kader			-15.338	-13.192	-16.633	-16.401
1. p-MIRT 2015			1.932	4.200	452	1.254
tlv BDU			-1.932	-4.200	-452	-1.254
2. Bijdrage reserve p-MIRT			40	2.400	-211	-11
3. Bijdragen aan gemeenten			0	0	-2.173	-2.180
tlv BDU			0	0	2.173	2.180
4. Bijdragen Busbanen Almere			0	0	959	-3.267
tlv BDU			0	0	-959	3.267
5. Rente BDU			0	0	0	-95
6. Indexering			3	3	3	3
7. Kapitaallasten			-124	-260	-902	-773
8. Herverdeling INFRA-budgetten			-15.663	-15.741	-15.929	-15.929
9. Natuurvriendel. Oevers			406	406	406	406
						<i>Bedragen x € 1.000</i>
Toelichting	<p>1. p-MIRT 2015 (provinciale projecten ten laste van BDU) Met BDU-middelen worden enkele specifieke provinciale projecten uitgevoerd. Deze zijn opgenomen in het geactualiseerde p-MIRT 2015. In 2015 worden BDU middelen (maximaal 50% van de kosten) ingezet voor: verhogen verkeersklasse en verbreden brugklap Friesesluis (€ 760.000), capaciteitsuitbreiding Waterlandseweg (SBA) (€ 2.600.000), aanleg 2^e rijbaan Gooiseweg (Ganzeweg Zeewolde) (€ 1.470.000) en de Passage Dronten (€ 1.000.000). Daarnaast worden jaarlijks BDU middelen ingezet met een generieke bijdrage van € 1.009.000 voor enkele reguliere projecten.</p> <p>2. Dekking projecten p-MIRT 2015 uit provinciale reserves Enkele verkeer- en vervoersprojecten worden (deels) gedekt uit de provinciale reserves; met name uit het Infrafonds, de reserve Strategische en ontwikkelingsprojecten en de bestemmingsreserve Vervangende projecten ZZL. In het p-MIRT 2015 zijn deze werken opgenomen, evenals de wijze van dekking (waaronder de hier genoemde reserves). In 2015 gaat het onder andere om de passage Dronten (€ 700.000), capaciteitsuitbreiding Waterlandseweg (€ 1.570.000) en Gooiseweg (Ganzeweg Zeewolde) (€ 750.000). Enkele verkeer- en vervoersprojecten worden (deels) gedekt uit de provinciale reserves; met name uit het Infrafonds, de reserve Strategische en ontwikkelingsprojecten en de bestemmingsreserve Vervangende projecten ZZL. In het p-MIRT 2015 zijn deze werken opgenomen, evenals de wijze van dekking (waaronder de hier genoemde reserves). In 2015 gaat het onder andere om de passage Dronten (€ 700.000), capaciteitsuitbreiding Waterlandseweg (€ 1.570.000) en Gooiseweg (Ganzeweg Zeewolde) (€ 750.000).</p>					

Het financiële effect in 2016 ontstaat onder andere door het naar voren halen van werkzaamheden; zoals de passage Dronten (€ 1.200.000), de capaciteitsuitbreiding Hogering (€ 700.000) en de infrastructurele ontsluiting op de Larserweg van de luchthaven Lelystad (€ 500.000). Besluitvorming hierover heeft al plaatsgevonden in Provinciale Staten.

3. Afbouw bijdrage aan gemeenten inzake mobiliteit (BDU)

In de begroting staat budget voor vaste en niet gelabelde bijdragen aan gemeenten voor onder andere infrastructurele werken, Educatie & Communicatie Verkeer en Vervoer, Intensivering fietsbeleid en Impuls wegennet. De kosten worden gedekt uit de BDU Verkeer en Vervoer. Conform het Bestedingsplan BDU 2014 wordt de bijdrage aan de gemeenten in 2017 en 2018 afgebouwd.

4. Bijdragen busbanen Almere (BDU)

In de begroting zijn bijdragen opgenomen voor de busbanen Almere (inclusief traject station Poort-Hollandse brug). De bijdragen -die gedekt worden uit de BDU- zijn bepaald aan de hand van de informatie die aangeleverd wordt vanuit de gemeente Almere. De verwachting is dat in 2017 de laatste bijdragen van de provincie kunnen worden uitbetaald en het project gereed is.

5. Rente BDU ten gunste van Infrafonds

In de Perspectiefnota 2014-2018 is gemeld dat het -als gevolg van een wetwijziging- niet meer verplicht is om rente toe te voegen aan de niet bestede BDU middelen. Ofschoon de verplichte toevoeging aan de BDU-middelen is vervallen, is bij de Perspectiefnota besloten om de middelen toe te voegen aan het Infrafonds. Met het opnemen van de jaarschijf 2018 in de meerjarenbegroting moet dat besluit ook nog in de jaarschijf 2018 worden verwerkt.

6. Indexering

De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.

7. Kapitaallasten

De staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2014-2018 is bijgesteld. De staat van activa is geactualiseerd. Deze actualisatie betreft onder andere de doorwerking van de Jaarrekening 2013, de actualisatie van het investeringsritme van geplande investeringen, het verwerken van het p-MIRT 2015-2019, het verwerken van de Koepelnota Integraal infra beheerplan en het verwerken van besluiten aangaande kapitaaluitgaven. Dit leidt binnen dit programmaonderdeel tot bovengenoemde aanpassing.

8. Verschuivingen Infra-budgetten

Met het vaststellen van de Koepelnota is gekozen om budgetten meerjarig vast te stellen. We onderscheiden hierin 3 budgetten: Jaarlijks onderhoud, Niet Jaarlijks onderhoud en Vervangingsinvesteringen. Om uitvoering te geven aan deze opzet is het programmaonderdeel 2.3 Instandhouding en realisatie infrastructuur toegevoegd waarin de budgetten voor onderhoud provinciale wegen en onderhoud provinciale vaarwegen zijn ondergebracht.

9 Hervreiding budget p-MJP

Het provinciaal Meer Jaren Programma Landelijk Gebied (pMJP) 2007-2013 loopt ten einde. Tot en met 2015 vindt afrekening van de nog lopende projecten plaats. Vanwege de afloop van het oude p-MJP programma en de kleinere omvang van het nieuwe (POP3) programma 2014-2020 wordt voorgesteld de resterende budgetten samen te voegen op één begrotingsproduct (POP3/p-MJP) en niet langer te differentiëren op maatregelniveau. Daarbij wordt onder andere het budget voor natuurvriendelijke oevers weer overgeheveld naar dit inhoudelijke programmaonderdeel van waaruit dit budget oorspronkelijk is gevoed.

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.2.1 Mobiliteit	424	-116	308
2.2.2 Verkeersveiligheid	324	-324	0
2.2.5 Investerings provinciale wegen	21.974	-15.500	6.474
2.2.6 Investerings provinciale vaarwegen	1.030	0	1.030
Totaal	23.752	-15.940	7.812

Bedragen x € 1.000

2.3 Instandhouding en realisatie infrastructuur

Portefeuillehouder	J. Lodders
---------------------------	------------

Maatschappelijk effect Flevoland is van alle zijden goed bereikbaar en verkeersveilig voor inwoners, passanten en bedrijven.
--

De provincie onderhoudt en realiseert haar infrastructuur ten behoeve van een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Voor de instandhouding van de infrastructuur werkt de provincie met een meerjaren onderhoudsprogramma. Indicatoren geven aan of we de afspraken die we gemaakt hebben over het kwaliteitsniveau van dat onderhoud nakomen. De indicatoren gaan over *bereikbaarheid* over de weg (zie programmaonderdeel 2.2) en de vaarweg (1), de *verkeersveiligheid* (2, 3) en de *onderhoudstoestand* van de wegen, vaarwegen en objecten (4, 5, 6) die een veilig en bedrijfszeker gebruik garanderen. Ten aanzien van de indicatoren (1, 2, 4, 5 en 6) merken we op dat we die pas kunnen vullen na de nog uit te voeren nulmeting. De nulmeting maakt evenals het assetmanagement informatiesysteem onderdeel uit van het programma om tot 'risicogestuurd infrabeheer' te komen dat Provinciale Staten op 29 januari 2014 heeft vastgesteld. In de loop van 2014 worden de benodigde metingen uitgevoerd en de gegevens verzameld om de 'nulsituatie' in beeld te brengen.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie indicator 1	Aantal keer dat de bedieningstijd van de sluis 25% langer duurt dan de normale bedieningstijd.		P.m.	P.m.	P.m.
Prestatie indicator 2	% wegen dat voorzien is van verkeersveiligheid bevorderende maatregelen.	40%	P.m.	P.m.	100%
Prestatie indicator 3	% keren dat alle routes niet binnen 4,5 uur zijn gestrooid.		0%	0%	0%
Prestatie indicator 4	% wegen dat voldoet aan het onderhoudsniveau minimum of hoger.		P.m.	100%	100%
Prestatie indicator 5	% kunstwerken dat voldoet aan het onderhoudsniveau basis of hoger.		P.m.	100%	100%
Prestatie indicator 6	% oeverconstructies dat voldoet aan het onderhoudsniveau minimum of hoger.		P.m.	P.m.	100%

Doelen	<p>Kostenefficiënte instandhouding van de bestaande provinciale infrastructuur op de afgesproken kwaliteitsniveaus.</p> <p>De aanleg, het beheer en het onderhoud van provinciale infrastructuur is gebaseerd op de keuzes tussen kwaliteitsniveaus die in het kader van de strategische uitvoeringsprogramma's begin 2014 zijn gemaakt. Deze programma's zijn onderdeel van het proces gericht op professionalisering van het beheer en onderhoud en leiden tot een integraal beheerplan.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij voeren reguliere onderhoudswerkzaamheden uit (onder andere jaarlijks onderhoud, gladheidbestrijding, calamiteitendienst, maaien bermen, bediening bruggen en sluisen).

	<ul style="list-style-type: none"> • Wij voeren niet-jaarlijks onderhoud en vervangingsinvesteringen uit (uitvoering van de projecten van de jaarschijf 2015 uit het meerjarenprogramma beheer en vervanging infrastructuur) tegen de laagst mogelijke kosten. De kaders hiervoor zijn gebaseerd op de kwaliteitsniveaus van de in 2013 vastgestelde strategische uitvoeringsprogramma's. • Wij hebben begin 2015 een goed ingericht en werkend assetmanagement informatiesysteem. Het risico op hogere kosten door achterstallig onderhoud en / of claims door slechte staat van onderhoud kunnen we beter opvangen binnen het afgesproken financiële kader.
Risico's	Niet van toepassing.
Partners	Gemeenten, omliggende provincies, Rijk, Rijkswaterstaat, belangenorganisaties van bedrijven, vervoerders en van overige weggebruikers en omwonenden.

Doelen	Kostenefficiënte aanleg van nieuwe (afgesproken) infrastructuur, zodanig dat vlot en veilig verkeer op alle provinciale wegen en vaarwegen mogelijk is.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij voeren investeringsprojecten uit van het Provinciaal Investeringsprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (p-MIRT jaarschijf 2015) niet-jaarlijks onderhoud en vervangingen waaronder specifiek: <ul style="list-style-type: none"> ○ het uitvoeren van werkzaamheden voor de Passage Dronten (onderdeel N23 van A tot Z); ○ Verdubbeling Waterlandse weg (voorbereiding realisatie); ○ Verbindingsweg Lelystad Airport (voorbereiding realisatie); ○ Gooiseweg deel II (voorbereiding realisatie). • Daarnaast werken we aan twee rijksprojecten zijnde de aansluiting van de A6 op de Hogering (UP 2.3.2) en de verbreding van de rijksweg N50 Emmeloord-Ens (UP 2.3.4).
Risico's	<p>Verlaagde inzet of middelen van derden kunnen zorgen voor vertraging in de uitvoering.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> Vooraf getekende convenanten verbindt beide partijen tot verplichtingen.</p>
Partners	Gemeenten, omliggende provincies, Rijk, Rijkswaterstaat, belangenorganisaties van bedrijven, vervoerders en van overige weggebruikers en omwonenden.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	0	0	16.474	16.782	17.223	17.454
Baten	0	0	-407	-407	-407	-407
Saldo	0	0	16.067	16.374	16.815	17.047
Kader (saldo na perspectiefnota)			0	0	0	0
Verschil t.o.v. kader			16.067	16.374	16.815	17.047
1. Risico gestuurd Infrabeheer			15.663	15.742	15.929	15.929
2. Indexering			281	281	281	281
3. Kapitaallasten			123	353	605	837

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Uitvoering geven aan het besluit voor risico gestuurd infrabeheer</p> <p>In de Koepelnota is besloten een meerjarig programma voor de instandhouding van onze infrastructuur op te stellen. Hieraan is uitvoering gegeven door het Meerjarenprogramma beheer en vervanging infrastructuur. Om een duidelijke splitsing aan te geven is gekozen voor een apart programmaonderdeel waarin de budgetten op hoofdlijnen zichtbaar zijn. We hebben de budgetten teruggebracht naar een aantal (hoofd)taken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vervangingsinvesteringen; • Niet jaarlijks onderhoud; • Jaarlijks onderhoud. <p>Naast het samenvoegen van een aantal budgetten betekent het nieuwe programmaonderdeel een technische wijziging van de budgetten voor onderhoud wegen en onderhoud vaarwegen. Dit wordt als verschil ten opzichte van het kader opgenomen.</p>
	<p>2. Indexering</p> <p>De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.</p>
	<p>3. Kapitaallasten</p> <p>De staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2014-2018 is bijgesteld. Deze actualisatie betreft onder andere de doorwerking van de Jaarrekening 2013, de actualisatie van het investeringsritme van geplande investeringen, het verwerken van het p-MIRT 2015-2019, het verwerken van de Koepelnota Integraal infra beheerplan en het verwerken van besluiten aangaande kapitaaluitgaven. Dit leidt binnen dit programmaonderdeel tot bovengenoemde aanpassing.</p>

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.3.1 Instandhouding en realisatie infrastructuur	16.474	-407	16.067
Totaal	16.474	-407	16.067

Bedragen x € 1.000

2.4 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programma- onderdeel	L/B/S	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
2.1 Openbaar vervoer	Lasten	34.211	32.936	30.905	31.217	31.271	31.212
	Baten	-34.199	-32.524	-30.905	-31.217	-31.271	-31.212
	Saldo	13	413	0	0	0	0
2.2 Mobiliteit	Lasten	28.125	49.503	23.752	31.279	28.326	25.220
	Baten	-8.243	-25.451	-15.940	-19.447	-19.596	-16.163
	Saldo	19.883	24.052	7.812	11.833	8.730	9.057
2.3 Instandhouding en realisatie infrastructuur	Lasten	0	0	16.474	16.782	17.223	17.454
	Baten	0	0	-407	-407	-407	-407
	Saldo	0	0	16.067	16.374	16.815	17.047
Totaal programma 2	Lasten	62.336	82.439	71.131	79.278	76.820	73.886
	Baten	-42.442	-57.975	-47.252	-51.071	-51.274	-47.782
	Saldo	19.896	24.465	23.879	28.207	25.545	26.104

Bedragen x € 1.000

3 Economie

3.0 Inleiding

Binnen het economisch domein hebben we de afgelopen jaren gewerkt aan een nieuwe stijl van besturen en beleidsuitvoering. In het coalitieakkoord hebben we aanvankelijk ingezet op de groei van de werkgelegenheid. Met de vaststelling van de Economische Agenda hebben we de focus verlegd naar economische structuurversterking (UP 3.1). De reden hiervoor is dat we als provincie geen directe invloed hebben op werkgelegenheid. We kunnen alleen bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dat doen we door ons in te zetten voor een Flevoland waar het goed wonen, werken en recreëren is, voor een goede bereikbaarheid, voor een innovatief bedrijfsleven en voor een sterke vrijetijdseconomie. Of dit daadwerkelijk leidt tot een groei van de werkgelegenheid is sterk afhankelijk van de (inter-)nationale conjunctuur.

Vanuit de Economische Agenda werken we samen met de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) aan het initiëren en ontwikkelen van businesscases met maatschappelijk rendement. Financiering door private partijen en cofinanciering door de provincie zijn de ingrediënten voor dit nieuwe beleidsinstrumentarium.

Daarnaast zetten we Europese middelen in voor de versterking van de concurrentiekracht van Flevoland (met het doel om de Randstad als innovatieregio weer terug in de top 5 van Europa te krijgen). Het jaar 2015 is een overgangsjaar tussen de twee programmaperiodes. De Europese programma's voor de periode 2007-2013 hebben voor de uitvoering en afrekening nog een uitloop tot 2016. Wanneer de projecten uit de vorige programmaperiode zijn afgerond, maken wij een uitgebreid evaluatierapport waarin de gerealiseerde output wordt afgezet tegen de geplande output³.

Tegelijk is 2014 het startjaar voor de nieuwe programmaperiode 2014-2020. Het programma voor de periode 2014-2020 voor landsdeel West (OP Kansen voor West II) start naar verwachting eind 2014. De provincie is in de programmaperiode 2014-2020 verantwoordelijk voor de programma's Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO, inclusief Interreg Va) en de derde ronde van het plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3), maar heeft geen actieve rol meer in het nieuwe Europese visserij programma, het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij 2014-2020.

Vanwege accentverschuivingen binnen de uitgevoerde Europese Programma's is ervoor gekozen om de budgetten met betrekking tot de Europese Programma's met ingang van 2014 te verschuiven van programmaonderdeel 3.1 Economische Structuurversterking naar 3.2 Ontwikkeling en Innovatie. De uitgevoerde programma's kennen een nauwere samenhang met de maatschappelijke effecten en doelstellingen van dit programmaonderdeel.

³ De activiteiten die voortvloeien uit het Europese programma zijn weergegeven binnen meerdere programma's.

Doelenboom

Met ingang van 2014 presenteren we per programma de maatschappelijke effecten en doelen in doelenbomen. Alle doelen in een tak van deze 'boom' dragen bij aan het daarboven genoemde doel (maatschappelijk effect). In deze structuur wordt de logische samenhang zichtbaar gemaakt en geven wij weer hoe wij het maatschappelijke effect denken te bereiken. In één oogopslag is zichtbaar welke resultaten wij willen bereiken, de output. Door het beoordelen van deze logische verbindingen kan de effectiviteit van het beleid worden beoordeeld.

De doelen zijn -omwille van de presentatie- in samengevatte vorm hieronder weergegeven. In de uitwerking van het programma zijn deze doelen geheel uitgeschreven opgenomen. De daarbij genoemde activiteiten vormen de uitwerking van de doelstellingen. De uitvoering van de activiteiten moet tot resultaat hebben dat de doelstelling (deels) wordt bereikt.

Programma	Programmaonderdeel	Maatschappelijk effect	Doelen	Relatie met programmaonderdeel
3 Economie	3.1 Economische structuurversterking	Stevige structuur en verbeterde concurrentiekracht	Versterkte economische structuur	2 Bereikbaarheid 5 Investeringsagenda
			Verbeterde concurrentiekracht	1.2 Water 1.3 Natuur, duurzaamheid en milieu 2 Bereikbaarheid 5 Investeringsagenda
			Aantrekkelijke variatie werklocaties	1.4 Ruimtelijk beleid
	3.2 Ontwikkeling en innovatie	Een innovatieve economie	Nieuwe producten en innovatieve samenwerking	3.1 Economische structuurversterking
			Groei vrijetijdseconomie	1.3 Natuur, duurzaamheid en milieu 4 Samenleving
			Afgerond programma Kansen voor Flevoland	

3.1 Economische Structuurversterking

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman
---------------------------	-----------------

Maatschappelijk effect Stevige structuur en verbeterde concurrentiekracht Flevolandse economie.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Effectindicator 1	<p>Ontwikkeling werkgelegenheidsbalans (uitgaande- en inkomende pendel) tussen Flevoland en andere provincies.</p> <p>Toelichting: door groei van de werkgelegenheid in Flevoland hoeven minder mensen naar werk buiten de provincie te reizen.</p>	40.000 meer uitgaand dan inkomend (in 2011)	39.000		

Doelen	De economische structuur van Flevoland is versterkt zodanig dat dit bijdraagt aan een verbeterd vestigingsklimaat en productiemilieu. Hierbij stimuleren we bijvoorbeeld ontsluiting en kwaliteit van bedrijventerreinen, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, toegankelijkheid van en samenwerking met hoger onderwijs en kennisinstellingen.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We stimuleren de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt rond de gekozen Flevolandse topsectoren. Dit doen we door publiek-private samenwerking te stimuleren gericht op de verbetering van de opleiding van jongeren voordat ze de arbeidsmarkt betreden. • We monitoren de uitvoering van het MKB-doorstartfonds dat tot doel heeft bedrijven te steunen die dreigen failliet te gaan, terwijl ze nog wel levensvatbaar zijn, maar geen banklening kunnen krijgen voor de doorstart. • We verkennen de mogelijkheden om het Flevolandse Midden- en kleinbedrijf meer internationaal actief te maken, zodat het beter kan profiteren van de omzetgroei en stabiliteit tijdens economische teruggang die internationale activiteiten met zich meebrengen.
Risico's	<p>Het uitblijven van projecten en initiatieven met een realistische businesscase en onvoldoende cofinanciering door derden.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> De provincie is samen met haar partners actief op zoek naar haalbare initiatieven. Provincie en de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) ondersteunen initiatiefnemers bij het uitwerken van projectideeën.</p>
Partners	Lokale overheden, Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, de Ontwikkeling Maatschappij Airport Lelystad Almere, MKB-Doorstartfonds, Luchthaven Amsterdam Airport Lelystad.

Doelen	Flevoland beschikt over een gevarieerd, op de vraag afgestemd palet aan aantrekkelijke regionale en bovenregionale werklocaties (UP 2.6)
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij voeren het provinciaal Herstructureringsprogramma (PHP) uit en de daarbij behorende nadere regel Herstructurering werklocaties (UP 2.6.2). • We geven uitvoering aan het Convenant Voorraadbeheersing en Afstemming Werklocaties Flevoland en aan de Uitvoeringsstrategie Plabeka 2010-2040 (UP 2.6.3, zie ook programmaonderdeel 1.4), zodat we overschot aan bedrijventerreinen en kantorenlocaties tegengaan en tegelijk ervoor zorgdragen dat er voldoende goede locaties zijn voor bedrijven die zich willen vestigen.
Risico's	<p>Het uitblijven van PHP-projecten met een realistische businesscase.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> De zes gemeentes en de provincie zijn actief in gesprek en op zoek naar haalbare herstructureringsprojecten en de provincie ondersteunt bij het uitwerken van projectideeën.</p>
Partners	Lokale overheden in Flevoland en de Metropoolregio Amsterdam.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	1.566	2.109	1.231	1.129	1.129	1.129
Baten	-214	-32	-32	-32	-32	-32
Saldo	1.352	2.076	1.199	1.097	1.097	1.097

Kader (saldo na perspectiefnota)			1.186	1.085	1.085	1.085
Verschil t.o.v. kader			13	12	12	12
1. Indexering			13	12	12	12

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>Algemeen Vanwege accentverschuivingen binnen de uitgevoerde Europese Programma's wordt ervoor gekozen om de budgetten met betrekking tot de Europese Programma's met ingang van 2014 te verschuiven van programmaonderdeel 3.1 Economische Structuurversterking naar 3.2 Ontwikkeling en Innovatie. De uitgevoerde programma's kennen een nauwere samenhang met de maatschappelijke effecten en doelstellingen van dit programmaonderdeel.</p> <p>1. Indexering De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.</p>
--------------------	--

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.1.1 Werken en Economisch vestigingsklimaat	1.231	-32	1.199
Totaal	1.231	-32	1.199

Bedragen x € 1.000

3.2 Ontwikkeling en innovatie

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman
---------------------------	-----------------

Maatschappelijk effect Flevoland kenmerkt zich door een innovatieve economie.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Effectindicator 1	Innovatiegraad: aandeel vestigingen dat aan innovatie doet: 2003: 26%, 2005: 35%, 2009: 39%, 2013: 40%.	40%	41%	43%	45%
Prestatie-indicator 1	Juiste, tijdige en volledige afhandeling van subsidieaanvragen conform de TMI-regeling.		100%		
Effectindicator 2	Vrijetijdseconomie <ul style="list-style-type: none"> • Bezoekers: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dagbezoekers (x 1.000) ○ Overnachtingen (x 1.000) • Economische impact: <ul style="list-style-type: none"> ○ Aantal banen ○ Aantal bestedingen (x 1.000) 	12.400 2.300	+2% +2%	+2% +2%	+2% +2%
		9.600 605.000	+2% +2%	+2% +2%	+2% +2%

Doelen	Ontwikkeling van nieuwe producten en innovatie door samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen te bevorderen. Onder verwijzing naar de Economische agenda 2012-2015 ligt de focus hierbij op de topsectoren Agro & Food / Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, High Tech Systemen en Materialen (waaronder composieten) en Life Sciences en Health.
Activiteiten	<p>We voeren de Economische Agenda 2012-2015 uit op de volgende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We voeren verkenningen uit naar het identificeren van kansen voor de ontwikkeling van nieuwe clusters, vergelijkbaar met de verkenning naar compo-bouw in 2014. • We versterken waar mogelijk het Flevolandse financieringsinstrumentarium voor het Midden- en kleinbedrijf (UP 3.1.1), zoals de Technologische MKB Innovatie (TMI-)subsidie en -lening en het MKB-Doorstartfonds. • We stimuleren Flevolandse partijen bij de succesvolle implementatie van innovaties, zoals de implementatieanalyse bij zorginnovatie. • We voeren het Masterplan Compoworld uit en stimuleren zo de vestiging van nieuwe bedrijven in Flevoland. • We stimuleren het ontwikkelen en implementeren van innovatieve zorgconcepten (UP 3.1.1) door de zorginnovatiewedstrijd 'Betere zorg? Mijn idee!'. • We ondersteunen de ontwikkeling van nieuwe agrarische productiemethoden (UP 3.1.1). • We voeren de Uitvoeringsagenda Humanimal uit, onder andere door een tool te laten ontwikkelen voor succesvolle implementatie van innovaties in lifesciences. • We geven (inter)nationale bekendheid aan Flevoland als innovatieve regio.

Risico's	<p>Het uitblijven van projecten en initiatieven met een realistische businesscase en onvoldoende cofinanciering door derden.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> De provincie is samen met haar partners actief op zoek naar haalbare initiatieven en provincie en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland ondersteunen bij het uitwerken van projectideeën.</p>
Partners	Lokale overheden, Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, Kamer van Koophandel.

Doelen	De vrijetijdsector groeit met 2%. Daartoe investeren we in vrijetijdseconomie en een aantrekkelijke leefomgeving en voorzieningen, als stimulans voor de aantrekkelijkheid van de Flevolandse steden en dorpen voor (nieuwe) inwoners, bedrijven en bezoekers.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We verkennen mogelijke projecten op het gebied van duurzame accommodaties en/of voorzieningen, zoals ecolodges en/of 'groene' bezoekerscentra, bijvoorbeeld in het beoogde Nationaal Park Oostvaardersplassen (zie ook het doel voor Natuur bij Programmaonderdeel 1.3). • We spannen ons in om een grootschalig€ vrijetijdsvoorziening en/of (sport)evenement binnen te halen met (inter)nationale allure, door het onderhouden van contacten met sport- en evenementenbranche en inhoudelijk bij te dragen aan goede businesscases voor internationale evenementen in Flevoland. • We ondersteunen de gastvrijheids- en vrijetijdseconomie door opdracht te geven aan Toerisme Flevoland voor het ontwikkelen en uitvoeren van de campagne "Ook Flevoland".
Risico's	<p>Het uitblijven van projecten en initiatieven met een realistische businesscase en onvoldoende cofinanciering door derden.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> De provincie is samen met haar partners actief op zoek naar haalbare initiatieven en provincie en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) ondersteunen bij het uitwerken van projectideeën.</p>
Partners	Lokale overheden, Toerisme Flevoland (onderdeel OMFL) en (afhankelijk van het project) andere gebiedspartners en/of belangenbehartigers.

Doelen	<p>Operationeel Programma Kansen voor Flevoland 2007-2013 loopt in 2014 af. Alle projecten (inclusief de Technologische MKB Innovatieregeling (TMI)) dienen in 2015 te worden afgerekend.</p> <p>Het programma Kansen voor Flevoland II 2014-2020 is van start gegaan. In dit nieuwe programma zijn voor twee thema's middelen vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO-middelen) beschikbaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innovatie gericht op Midden- en kleinbedrijf, accent op valorisatie (onder andere voortzetting TMI regeling). • Investeren in innovatieve oplossingen in energie, bio based economy.
Activiteiten	2015 staat voor het Operationeel Programma Visserij in het teken van de uitvoering en afronding van de 6 projecten die in februari 2014 beschikt zijn. De provincie heeft geen actieve rol in het nieuwe visserijprogramma "Europees Fonds voor Martieme Zaken en Visserij 2014-2020" (loopt rechtstreeks via het ministerie van Economische Zaken).

	Flevoland is in 2015 volwaardig partner in het Interreg Va Deutschland - Nederland programma. Innovatieve bedrijven, clusters, opleidingsinstellingen en gemeenten worden ondersteund bij het aanvragen van subsidie en het uitvoeren van projecten. Er worden ook projecten ontwikkeld in het kader van Interreg Vb en Interreg EUROPE. Met deze nieuwe projecten worden bijdragen geleverd aan het versterken van de Flevolandse economie en een duurzame leefomgeving.
Risico's	Mogelijke niet volledig benutten van EFRO-middelen door lagere investeringen bij toegekende projecten Kansen voor Flevoland 2007-2013. <i>Beheersmaatregel:</i> De provincie is samen met haar partners actief op zoek naar haalbare initiatieven en provincie en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland ondersteunen bij het uitwerken van projectideeën.
Partners	Partners in landsdeel West, medeoverheden, Rijk, Europese samenwerkingspartners (Interreg), ondernemers en kennis- en onderwijsinstellingen.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	3.667	8.384	4.273	2.683	2.386	2.316
Baten	-3.247	-3.501	-2.000	-1.460	-1.250	-1.250
Saldo	420	4.883	2.273	1.223	1.136	1.066

Kader (saldo na perspectiefnota)			2.258	1.208	1.123	1.053
Verschil t.o.v. kader			14	14	13	13
1. Indexering			14	14	13	13

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Algemeen</i> Vanwege accentverschuivingen binnen de uitgevoerde Europese Programma's wordt ervoor gekozen om de budgetten met betrekking tot de Europese Programma's met ingang van 2014 te verschuiven van programmaonderdeel 3.1 Economische Structuurversterking naar 3.2 Ontwikkeling en Innovatie. De uitgevoerde programma's kennen een nauwere samenhang met de maatschappelijke effecten en doelstellingen van dit programmaonderdeel.</p> <p><i>1. Indexering</i> De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen. Dat leidt binnen dit programmaonderdeel tot bovenstaand effect.</p>
--------------------	--

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.2.1 Economische clusters	1.436	0	1.436
3.2.2 Europese programma's	2.837	-2.000	837
Totaal	4.273	-2.000	2.273

Bedragen x € 1.000

3.3 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
3.1 Economische Structuurversterking	Lasten	1.566	2.109	1.231	1.129	1.129	1.129
	Baten	-214	-32	-32	-32	-32	-32
	Saldo	1.352	2.076	1.199	1.097	1.097	1.097
3.2 Ontwikkeling en innovatie	Lasten	3.667	8.384	4.273	2.683	2.386	2.316
	Baten	-3.247	-3.501	-2.000	-1.460	-1.250	-1.250
	Saldo	420	4.883	2.273	1.223	1.136	1.066
Totaal programma 3	Lasten	5.233	10.493	5.504	3.812	3.515	3.445
	Baten	-3.461	-3.533	-2.032	-1.492	-1.282	-1.282
	Saldo	1.772	6.959	3.472	2.320	2.233	2.163

Bedragen x € 1.000

4 Samenleving

4.0 Inleiding

Het programma Samenleving staat voor deze collegeperiode geheel in het teken van de transitie van het provinciale profiel ten aanzien van inhoud, taken en rol. De transitie is in goed overleg gestart en wordt tot en met 2015 geïmplementeerd en operationeel gemaakt. We voeren de beleidsnota's voor het thema Samenleving uit: 'Beleidskader zorg, zorginnovatie en herijkt sociaal beleid 2012-2015: Een nieuw verzorgd Flevoland', 'Cultuurnota: Cultuur op koers in Flevoland 2013-2016', 'Herziene Sportnota 2013-2016: Sportbeleid dat rendeert in Flevoland'.

De omvang van de ombuigingen heeft bij veel steunfunctie-instellingen fundamentele vragen opgeleverd over hun taken en rol. In samenwerking met de provincie hebben de meeste steunfuncties de transitie naar een andersoortige rol met succes doorgevoerd.

In 2015 is de jeugdzorg overgedragen aan de gemeenten. Voor de provincie is alleen nog de afrekening over 2014 aan de orde en de uitvoering van de motie die Provinciale Staten hebben aangenomen, waarbij de provincie gemeenten ondersteunt bij de uitvoering van de zogenoemde 'snijvlakprojecten'.

Doelenboom

Met ingang van 2014 presenteren we per programma de maatschappelijke effecten en doelen in doelenbomen. Alle doelen in een tak van deze 'boom' dragen bij aan het daarboven genoemde doel (maatschappelijk effect). In deze structuur wordt de logische samenhang zichtbaar gemaakt en geven wij weer hoe wij het maatschappelijke effect denken te bereiken. In één oogopslag is zichtbaar welke resultaten wij willen bereiken, de output. Door het beoordelen van deze logische verbindingen kan de effectiviteit van het beleid worden beoordeeld.

De doelen zijn -omwille van de presentatie- in samengevatte vorm hieronder weergegeven. In de uitwerking van het programma zijn deze doelen geheel uitgeschreven opgenomen. De daarbij genoemde activiteiten vormen de uitwerking van de doelstellingen. De uitvoering van de activiteiten moet tot resultaat hebben dat de doelstelling (deels) wordt bereikt.

Programma	Programmaonderdeel	Maatschappelijk effect	Doelen	Relatie met programmaonderdeel
4 Samenleving	4.1 Zorg en sport	Adequaat voorzieningenniveau en focus op sporten met bijdrage aan economie en identiteit	Innovatieve zorg- en welzijnsprojecten	3.2 Ontwikkeling en innovatie
			Ombuigingen steunfuncties	
			Bovenregionale of landelijke sportevenementen	3.2 Ontwikkeling en innovatie
	4.2 Jeugdzorg	Adequate zorg tijdens overdracht	Ondersteuning gemeenten bij uitvoering jeugdzorg	
	4.3 Cultureel erfgoed en culturele infrastructuur	Sterke eigen identiteit	Versterkt Flevolands erfgoed en infrastructuur	

4.1 Zorg en Sport

Portefeuillehouder	J. Lodders
---------------------------	------------

<p>Maatschappelijk effect Flevoland kent een kwalitatief en kwantitatief toereikend of passend voorzieningenniveau.</p> <p>Maatschappelijk effect Flevoland onderscheidt zich met sporten die bijdragen aan haar economische ontwikkeling en identiteit.</p>
--

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator	<p>Met de herijkte Sportnota en Zorgnota zijn prestatie-indicatoren vastgesteld. Deze zijn op operationeel niveau geformuleerd.</p> <p>(*) De provinciale bijdrage op het gebied van sport en zorg wordt conform de provinciale subsidiecyclus 2014 gemeten op basis van de in deze beleidsnota's beschreven operationele indicatoren.</p>	(*)	(*)	(*)	(*)

Doelen	Tenminste 3 projecten op het gebied van zorg- en welzijnsinnovatie (die passen bij het beleidskader Zorg, zorginnovatie en herijkt sociaal beleid) zijn begeleid en mede gefinancierd.
Activiteiten	We zetten ontwikkelingstrajecten op voor de winnende innovatie-ideeën van de zorginnovatiewedstrijd 2014/2015 (UP 4.1.3).
Risico's	<p>De projecten krijgen de vereiste cofinanciering niet rond.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> De provincie ondersteunt samen met Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, het Medisch Coördinatie Centrum Flevoland of Centrum Maatschappelijke Ontwikkeling Flevoland de projecteigenaren bij het uitwerken van het projectidee.</p>
Partners	Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, het Medisch Coördinatie Centrum Flevoland, Centrum Maatschappelijke Ontwikkeling Flevoland, lokale overheden, bedrijven, particulier initiatief.

Doelen	De ombuiging bij de steunfunctie Sportservice Flevoland is gerealiseerd.
Activiteiten	We maken prestatieafspraken met de Sportservice Flevoland over inhoud en continuïteit in 2015 binnen financiële kaders en monitoren dat de afspraken voor 2015 worden uitgevoerd (UP 4.1.2).
Risico's	<p>De Sportservice Flevoland is niet meer in staat te voorzien in de eigen exploitatie.</p> <p><i>Beheersmaatregelen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Regulier overleg met de Sportservice Flevoland om de transitie naar een kleinere

	<p>organisatie zorgvuldig te begeleiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het verkennen van de mogelijkheden voor het uitvoeren van de activiteiten van de Sportservice Flevoland binnen de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland.
Partners	Sportservice Flevoland en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland

Doelen	Bevordering en medefinanciering van bovenregionale of landelijke sportevenementen en regionale sportvoorzieningen die passen in het herijkte sportbeleid (UP 4.3).
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We bevorderen ten minste twee bovenregionale of landelijke sportevenementen die bijdragen aan sportontwikkeling en economie (UP 4.3.2). • We meten de economische impact van landelijke topsportevenementen in Flevoland. • We geven Sportservice Flevoland de opdracht om samen met onder andere gemeenten, sportbonden en landelijke sportkoepel NOC*NSF uitvoering te geven aan de onderdelen kernsporten en gehandicaptensport conform de provinciale sportnota.
Risico's	<p>Het uitblijven van projecten en initiatieven met een realistische businesscase leidt tot onderbesteding of er komt onvoldoende cofinanciering beschikbaar van derden. Er komen dan geen vitale coalities tot stand.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> De provincie is samen met haar partners actief op zoek naar haalbare initiatieven en ondersteunt bij het uitwerken van projectideeën.</p>
Partners	Sportservice Flevoland, lokale overheden, sportbonden, Toerisme Flevoland/ Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	12.292	3.720	1.998	1.998	1.998	1.998
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	12.292	3.720	1.998	1.998	1.998	1.998

Kader (saldo na perspectiefnota)			3.613	3.613	3.613	3.613
Verschil t.o.v. kader			-1.615	-1.615	-1.615	-1.615
1. Steunfuncties			-1.635	-1.635	-1.635	-1.635
2. Indexering			20	20	20	20

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Opheffen product Steunfuncties (overheveling naar overige producten) Met ingang van 2012 worden de provinciaal gesubsidieerde steunfuncties apart in de productenraming zichtbaar gemaakt. De bijbehorende begrotingsposten zijn destijds uit bestaande producten gehaald en ondergebracht in het product '4.1.2 Provinciale Steunfuncties'. Voorgesteld wordt om met ingang van het begrotingsjaar 2015 deze wijziging weer terug te draaien. De steunfuncties staan dan weer bij de beleidsterreinen waarop ze betrekking hebben waardoor de aansluiting op de verschillende beleidsnota's wordt hersteld. Dit vereenvoudigt het proces van de jaarlijkse verantwoording van de middelen en prestaties.</p>
--------------------	--

2. Indexering

De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.1.1 Zorg en sport	1.998	0	1.998
Totaal	1.998	0	1.998

Bedragen x € 1.000

4.2 Jeugdzorg

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
--------------------	-----------------

Maatschappelijk effect Flevolandse jongeren krijgen tijdens de voorbereiding op de overdracht van de jeugdzorg naar de gemeenten adequate zorg.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator 1	Afhankelijk van de ingediende aanvragen voor snijvlakprojecten op juiste en tijdige manier behandelen van de subsidieaanvragen.		100%		

Doelen	Met ingang van 1 januari 2015 is de jeugdzorg overgedragen aan de gemeenten. Ondersteuning van de gemeenten in de uitvoering van de jeugdzorg door inzet van de provinciale middelen voor 'snijvlakprojecten'.
Activiteiten	Afhankelijk van het voorstel van de gemeenten beoordelen we de 'snijvlakprojecten' en stellen wij de middelen beschikbaar.
Risico's	Niet van toepassing.
Partners	Gemeenten en jeugdzorginstellingen.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	47.232	46.703	1.500	0	0	0
Baten	-45.568	-44.805	0	0	0	0
Saldo	1.664	1.897	1.500	0	0	0

Kader (saldo na perspectiefnota)			1.497	0	0	0
Verschil t.o.v. kader			3	0	0	0
1. Indexering			3	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Indexering</p> <p>De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen. Omdat er na 2015 - in verband met het overgaan van de jeugdzorg naar gemeenten - geen budgetten meer zijn, is de indexering alleen voor 2015 van toepassing.</p>
-------------	---

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.2.1 Jeugdzorg	1.500	0	1.500
4.2.2 Jongerenbeleid	0	0	0
Totaal	1.500	0	1.500

Bedragen x € 1.000

4.3 Cultuur

Portefeuillehouder	J. Lodders
---------------------------	------------

Maatschappelijk effect Flevoland heeft een sterke eigen culturele identiteit.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Effect-indicator	Met de cultuurnota Cultuur op Koers 2013-2016 zijn prestatie-indicatoren per drager vastgesteld. (* De provinciale bijdrage op het gebied van cultuur wordt conform de provinciale planning & control cyclus 2014 gemeten op basis van de in deze beleidsnota beschreven operationele indicatoren.		(*)	(*)	(*)

Doelen	Een versterkt Flevolands cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan de projecten en programma's zoals vastgesteld in de cultuurnota op het gebied van de 7 dragers van het cultuurbeleid: amateurkunst, beeldende kunst, bibliotheken, cultureel erfgoed, cultuureducatie, podiumkunsten en cultuurmarketing (UP 4.5). • Wij realiseren het zevende landschapskunstwerk in de Noordoostpolder (UP 4.5.6). • We richten onze subsidierelatie in voor de museale en kennisfuncties die worden ondergebracht in Erfgoedpark Batavialand en dragen bij aan de ontwikkeling van de businesscase voor Batavialand. • We passen het erfgoedbeleid aan in aansluiting op de nieuwe Erfgoedwet. • We voeren de projecten en programma's uit zoals vastgesteld in de cultuurnota.
Risico's	Voor het realiseren van het zevende landschapskunstwerk in de Noordoostpolder zijn vergunningen nodig en financiering door derden. Dit kan vertraging opleveren. <i>Beheersmaatregel:</i> We onderhouden intensief contact met Rijkswaterstaat, Natuurmonumenten, de gemeente Noordoostpolder en de kunstenaar om de voortgang te bevorderen.
Partners	Lokale overheden, steunfuncties cultuur, stichting Batavialand, Nieuwland Erfgoedcentrum, Rijksdienst Cultureel Erfgoed, Rijkswaterstaat, Natuurmonumenten.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	3.019	3.572	4.566	4.566	4.566	4.566
Baten	-39	-14	0	0	0	0
Saldo	2.981	3.559	4.566	4.566	4.566	4.566
Kader (saldo na perspectiefnota)			2.888	2.888	2.888	2.888
Verschil t.o.v. kader			1.679	1.679	1.679	1.679
1. Steunfuncties			1.636	1.636	1.636	1.636
2. Indexering			43	43	43	43
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	<p>1. Opheffen product Steunfuncties (overheveling naar overige producten) Met ingang van 2012 worden de provinciaal gesubsidieerde steunfuncties apart in de productenraming zichtbaar gemaakt. De bijbehorende begrotingsposten zijn destijds uit bestaande producten gehaald en ondergebracht in het product '4.1.2 Provinciale Steunfuncties'. Voorgesteld wordt om met ingang van het begrotingsjaar 2015 deze wijziging weer terug te draaien. De steunfuncties staan dan weer bij de beleidsterreinen waarop ze betrekking hebben waardoor de aansluiting op de verschillende beleidsnota's wordt hersteld. Dit vereenvoudigt het proces van de jaarlijkse verantwoording van de middelen en prestaties.</p> <p>2. Indexering Met ingang van 2015 zijn de budgetten, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.</p>					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.3.1 Cultureel erfgoed	2.088	0	2.088
4.3.2 Culturele infrastructuur	2.478	0	2.478
Totaal	4.566	0	4.566

Bedragen x € 1.000

4.4 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
4.1 Zorg en Sport	Lasten	12.292	3.720	1.998	1.998	1.998	1.998
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	12.292	3.720	1.998	1.998	1.998	1.998
4.2 Jeugdzorg	Lasten	47.232	46.703	1.500	0	0	0
	Baten	-45.568	-44.805	0	0	0	0
	Saldo	1.664	1.897	1.500	0	0	0
4.3 Cultuur	Lasten	3.019	3.572	4.566	4.566	4.566	4.566
	Baten	-39	-14	0	0	0	0
	Saldo	2.981	3.559	4.566	4.566	4.566	4.566
Totaal programma 4	Lasten	62.543	53.995	8.064	6.564	6.564	6.564
	Baten	-45.607	-44.819	0	0	0	0
	Saldo	16.937	9.176	8.064	6.564	6.564	6.564

Bedragen x € 1.000

5 Investeringsagenda

5.0 Inleiding

In de Investeringsagenda zetten we in op een beperkt aantal speerpunten waarbij economie en ecologie elkaar versterken en identiteitsversterkend zijn voor onze provincie.

Sinds de start van het programma Nieuwe Natuur is het gewenste maatschappelijke effect ‘verbeterde kwaliteit van de woon- en leefomgeving, met een maximale benutting van de ecologische en economische potenties’.

Provinciale Staten hebben ingestemd met het opschuiven van de evaluatie van de tweede tranche van het Investeringsprogramma Flevoland Almere (IFA) naar het einde van de huidige statenperiode (2015). Eens per vier jaar wordt het IFA-programma geëvalueerd. De laatste evaluatie heeft in 2010 plaatsgevonden. In 2013 is echter ook al een evaluatie uitgevoerd door de gezamenlijke Rekenkamers (UP 6.3.5). De voorbereiding voor de derde tranche is vervallen, de beschikbare middelen gaan op in het Fonds Verstedelijking Almere (UP 6.3.5).

De ontwikkeling van (cross sectorale) innovaties gedurende ‘the making of’ van de Floriade en het bieden van experimenteer- en demonstratieruimte voor kenniscirculatie zoals besloten in de Perspectiefnota 2014-2018, is ondergebracht bij het programma Zuidelijk Flevoland.

Bij de Perspectiefnota 2013-2017 hebben Provinciale Staten € 0,5 mln. incidenteel budget toegekend voor het programma Midden-Flevoland (onderdeel van stelpost Nieuw Beleid). Op 2 juli 2014 hebben Provinciale Staten besloten om het MIRT-onderzoek Concentratie Rijksvastgoed Lelystad hier onder te brengen.

De Investeringsagenda 2014-2023 is opgesteld en wordt gelijktijdig met de Programmabegroting 2015 beschikbaar gesteld aan Provinciale Staten. Deze biedt inzicht in het totaal van de voorgenomen provinciale investeringen in genoemde periode, met uitzondering van investeringen in de bedrijfsvoering.

Bij de programmering van de Investeringsagenda wordt rekening gehouden met de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF). Deze wet legt beperkingen op met betrekking tot het zogenaamde EMU saldo (nadelige verschil tussen inkomsten en uitgaven in enig jaar).

Doelenboom

Met ingang van 2014 presenteren we per programma de maatschappelijke effecten en doelen in doelenbomen. Alle doelen in een tak van deze 'boom' dragen bij aan het daarboven genoemde doel (maatschappelijk effect). In deze structuur wordt de logische samenhang zichtbaar gemaakt en geven wij weer hoe wij het maatschappelijke effect denken te bereiken. In één oogopslag is zichtbaar welke resultaten wij willen bereiken, de output. Door het beoordelen van deze logische verbindingen kan de effectiviteit van het beleid worden beoordeeld.

De doelen zijn -omwille van de presentatie- in samengevatte vorm hieronder weergegeven. In de uitwerking van het programma zijn deze doelen geheel uitgeschreven opgenomen. De daarbij genoemde activiteiten vormen de uitwerking van de doelstellingen. De uitvoering van de activiteiten moet tot resultaat hebben dat de doelstelling (deels) wordt bereikt.

Programma	Programmaonderdeel	Maatschappelijk effect	Doelen	Relatie met programmaonderdeel
5 Investeringsagenda	5.1 Nieuwe Natuur	Verbeterde kwaliteit omgeving	Programma Nieuwe Natuur	1.4 Ruimtelijk beleid
			Meer diverse en beleefbare nieuwe en bestaande natuur	
	5.2 Zuidelijk Flevoland	Complete stad met ontwikkelpotentie	Bereikbaarheid, stadsontwikkeling en ecologie in balans	
			Hoogwaardige (onderwijs-) voorzieningen	
			Ruimte voor innovatie binnen "the making of" Floriade	3.2 Ontwikkeling en innovatie
	5.3 Noordelijk Flevoland	Verbeterde leefbaarheid en balans	Versterkte sociaal economische structuur en leefbaarheid	
	5.4 Markermeer/ IJmeer	Vitaal Blauw Hart	Integraal ontwikkelingsperspectief	
	5.5 Luchthaven Lelystad	Economische ontwikkeling en bereikbaarheid	Zakelijk, regionaal en niet-mainport luchthaven	
			Duurzame en innovatieve ontwikkeling	2.2 Mobiliteit 3.1 Economische structuurversterking 3.2 Ontwikkeling en innovatie
			Verantwoorde ontwikkeling OMALA-terrein	
5.6 DE-on	Duurzame economie	Koploper in duurzame energiehuishouding	1.3 Natuur, duurzaamheid en milieu	
5.7 EU Plattelands-ontwikkelingsprogramma	Leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied	Vitaliteit, leefbaarheid en multifunctionaliteit	1.4 Ruimtelijk beleid	
5.8 Flevokust	Economische ontwikkeling en bereikbaarheid	Multimodale overslagfaciliteit	2.2 Mobiliteit 3.1 Economische structuurversterking 3.2 Ontwikkeling en innovatie	
5.9 Midden-Flevoland	Herontwikkelde stadsdelen	Probleeminventarisatie stedelijke ontwikkeling Lelystad		

5.1 Nieuwe Natuur

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman
---------------------------	-----------------

<p>Maatschappelijk effect Het programma Nieuwe Natuur verbetert de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, met een maximale benutting van de ecologische en economische potenties.</p>
--

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Effectindicator 1	Aantal hectares voor compensatieverplichting gerealiseerd.		180 (=50%)	365 (= 100%)	
Effectindicator 2	Kostendekkendheid beheer		100%	100%	
Effectindicator 3	Overeenkomsten gehonoreerde projectideeën zijn vastgesteld.		100%		
Effectindicator 4	Projectideeën zijn in uitvoering genomen.		25%	75%	100%

Doelen	<p>Via een adaptief proces komen tot een programma Nieuwe Natuur in Flevoland dat bijdraagt aan het streven naar een diverse en toegankelijke natuur (UP 6.1).</p> <p>Realisatie aangegane compensatieverplichtingen en bijdragen aan de vergroting van de natuurdiversiteit en beleefbaarheid van de natuur in Flevoland waarbij de kosten voor de inwoners van Flevoland niet toenemen (UP 6.1).</p> <p>Komen tot een programma van uitvoering voor de realisatie van de gehonoreerde projectideeën.</p> <p>Waarde behoudend beheer van onze eigendommen (gronden en opstallen) in het (voormalig plan-)gebied OostvaardersWold (UP 6.1.3).</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We beheren de eigendommen in het voormalig plangebied OostvaardersWold door zorg te dragen voor onder andere onderhoud en verpachting (UP 6.1.3). • We herijken het natuurbeleid als gevolg van de decentralisatie naar de provincie (zie ook Programmaonderdeel 1.4 Ruimtelijk beleid). • We bereiden de besluitvorming voor over de realisatie van de compensatieverplichtingen (totaal 365 ha) voor onder meer de Hanzelijn, verbreding A6 en foerageergebieden. • We stellen een programma van uitvoering op voor de realisatie van de gehonoreerde projectideeën. • We sluiten overeenkomsten af met projectindieners voor realisatie.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Ontbreken van overeenstemming met de projectindieners over de te sluiten overeenkomsten. • Geen overeenstemming met grondeigenaren over verkoop of ruiling van gronden. • Geen planologisch-juridische goedkeuring voor gehonoreerde projectideeën.

	<p>Beheersmaatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verzorgen van tijdige en adequate informatie ten behoeve van de procesgang; • Rijksvastgoed- en Ontwikkelingsbedrijf betrekken bij grondstrategie; • Instellen van een projectorganisatie met Flevolandse gemeenten en de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek; • Deskundigheid beschikbaar stellen ter ondersteuning van de benodigde planologisch-juridische procedures.
Partners	De Flevolandse gemeenten, terreinbeherende organisaties, ministerie van Economische Zaken, Rijksvastgoed- en Ontwikkelingsbedrijf, Waterschap Zuiderzeeland en agrarische natuurverenigingen.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	1.607	3.195	218	168	118	118
Baten	-850	-529	-129	-129	-129	-129
Saldo	757	2.666	89	39	-11	-11
Kader (saldo na perspectiefnota)			75	38	0	0
Verschil t.o.v. kader			14	2	-11	-11
1. Proceskosten			25	13	0	0
2. Kapitaallasten			-11	-11	-11	-11

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Proceskosten Vanwege de doorlooptijd om te komen tot invulling van het nieuwe programma worden de proceskosten omhoog bijgesteld.</p> <p>Het programma wordt in de loop van 2014 verder uitgewerkt. Zodra daar zicht op bestaat zullen de daaruit voortvloeiende begrotingswijzigingen ter besluitvorming worden voorgelegd.</p> <p>2. Kapitaallasten De staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2014-2018 is bijgesteld. Dit leidt binnen dit programmaonderdeel tot bovengenoemde aanpassing.</p>
--------------------	---

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.1.1 OostvaardersWold	118	-129	-11
5.1.2 Nieuwe Natuur	100	0	100
Totaal	218	-129	89

Bedragen x € 1.000

5.2 Zuidelijk Flevoland

Portefeuillehouder	A. Gijsberts (MRA & Almere 2.0) J.N.J. Appelman (Floriade Werkt!) M.J.D. Witteman (IFA financieel) L. Verbeek (IFA coördinatie)
---------------------------	--

<p>Maatschappelijk effect Almere moet zich kunnen ontwikkelen tot een aantrekkelijke en vitale stad in de Noordvleugel van de Randstad, met een breed aanbod aan woonmilieus. Almere draagt zo bij aan het versterken van de internationale concurrentiepositie.</p> <p>Maatschappelijk effect De schaa sprong van Almere gaat gepaard met het borgen van de kwaliteit van de bestaande stad en de groei van het voorzieningenniveau.</p> <p>Maatschappelijk effect Flevoland kent een innovatieve economie dankzij een uitstekend vestigingsklimaat en productiemilieu.</p>

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator 1	Juist en tijdig beschikbaar stellen van middelen voor het Fonds Verstedelijking Almere.		100%	100%	100%
Prestatie-indicator 2	Juiste, tijdige en volledige afhandeling van subsidieaanvragen conform het IFA-programma en de Algemene Subsidie Verordening Flevoland 2012 (ASF).		100%	0%	0%
Prestatie-indicator 3	Juist, tijdig en volledig toezicht houden op de uitvoering van de toegekende subsidies conform het IFA-programma en de ASF.		100%	100%	100%
Prestatie-indicator 4	Een vastgesteld economisch programma Floriade Werkt! 2015-2022.		100%		

Doelen	<p>Uitwerking van de afgesproken lijnen voor de drievoudige ambitie in bereikbaarheid, verstedelijking en ecologie (UP 6.3). De afgesproken lijnen zijn vastgelegd in de Rijksstructuurvisie regio Amsterdam Almere Markermeer (RRAAM).</p> <p>Samen met het Rijk en de gemeente Almere realiseren van de ambities uit de bestuursovereenkomst RRAAM en de uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 (2013) voor de ontwikkeling van Almere.</p>
Activiteiten	Wij voeren de bestuursovereenkomst RRAAM en de uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 uit. Op basis van de gezamenlijk vastgestelde gebiedsagenda Almere stellen we jaarlijks een jaarprogramma op. De middelen voor Almere 2.0 zijn beschikbaar binnen de IFA-reserve. Op basis van het vast te stellen jaarprogramma zullen de voor de uitvoering van projecten benodigde middelen in de begroting worden opgenomen.

Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Er komen meer aanvragen binnen dan kunnen worden betaald uit de beschikbare middelen. • Aanvragen voor projecten blijven achter ten aanzien van de beschikbare middelen. <p><i>Beheersmaatregel:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Goede afstemming tussen de gebiedspartners. • Zorgen voor realistische verwachtingen ten aanzien van de beschikbare middelen.
Partners	Het project RRAAM is een vitale coalitie tussen Rijk, drie provincies, de gemeenten Amsterdam en Almere, met betrokkenheid van veel gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties.

Doelen	<p>Investeren in voorzieningen om de kwaliteit van de stad te verhogen, bijvoorbeeld in hoger onderwijs (UP 6.3).</p> <p>Wij dragen bij aan een groter aanbod van voorzieningen in Almere door middel van het Investeringsprogramma Flevoland Almere (IFA). Het betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • topvoorzieningen ter versterking van het beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs en onderzoek; • zorgvoorzieningen; • toerisme en leisure; • topsportvoorzieningen; • culturele voorzieningen.
Activiteiten	Wij selecteren projecten en kennen subsidie toe conform het IFA-programma (UP 6.3.3 en 6.3.4).
Risico's	<p>Indien projecten en initiatieven met een realistische businesscase uitblijven of partners onvoldoende cofinanciering kunnen leveren, zal geen subsidie toegekend kunnen worden.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i></p> <p>De gemeente Almere en de provincie Flevoland zijn actief op zoek naar haalbare initiatieven en ondersteunen bij het uitwerken van projectideeën. Bij het verzamelen van initiatieven wordt reeds de cofinanciering gemeld.</p>
Partners	Gemeente Almere, private partijen, onderzoeksinstituten.

Floriade Werkt!

Doelen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van (cross sectorale) innovaties die gedurende 'the making of' van de Floriade worden getoond aan de (inter)nationale AgroFood/Tuinbouwsector en andere relevante (top-)sectoren. • Een fysieke experimenteer- en demonstratieruimte voor kenniscirculatie.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij brengen de kenniscirculatie op gang door (boven)regionale netwerken bij elkaar te brengen en cross overs met bijvoorbeeld Water, Logistiek, Energie en Life Sciences te stimuleren. • Wij ontwikkelen op het evenemententerrein van de Floriade 2022, samen met het bedrijfsleven, een fysieke werkplaats. • Wij leggen het economisch programma Floriade Werkt! 2015-2022 ter vaststelling voor aan Provinciale Staten.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitblijven van projecten en initiatieven met een realistische businesscase. • Onvoldoende cofinanciering door derden.

	Beheersmaatregelen: We communiceren breed de mogelijkheden om deel te nemen aan 'the making of' van de Floriade en zetten bestaande en nieuwe netwerken in om deelname te bevorderen.
Partners	(Inter)nationaal en regionaal bedrijfsleven, gemeente Almere, Nationale Tuinbouwraad, onderwijs- en kennisinstellingen.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	1.209	4.206	4.387	4.381	4.374	4.367
Baten	-100	0	0	0	0	0
Saldo	1.109	4.206	4.387	4.381	4.374	4.367

Kader (saldo na perspectiefnota)			4.206	4.206	4.206	4.206
Verschil t.o.v. kader			182	175	169	162
1. Indexering			4	4	4	4
2. Kapitaallasten			178	171	165	158

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Indexering Het budget voor Schaalsprong is, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.</p> <p>2. Kapitaallasten De staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2014-2018 is bijgesteld. Voor Zuidelijk Flevoland hebben de kapitaallasten betrekking op de in het kader van IFA verstrekte achtergestelde lening Reedewaard (dekking door rente-inkomsten van Reedewaard) en de voorgenomen investering in de fysieke werkplaats (dekking door reserve Strategische en Ontwikkelprojecten).</p>
--------------------	---

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.2.1 Zuidelijk Flevoland	4.387	0	4.387
Totaal	4.387	0	4.387

Bedragen x € 1.000

5.3 Noordelijk Flevoland

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman
---------------------------	-----------------

Maatschappelijk effect Verbeterde leefbaarheid in dit gebied en een goede balans in de provincie.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator 1	Juiste, tijdige en volledige afhandeling van subsidieaanvragen conform het programma Zuiderzeelijngelden Noordelijk Flevoland en de Algemene Subsidie Verordening Flevoland 2012 (ASF).		100%	100%	100%
Prestatie-indicator 2	Juist, tijdig en volledig toezicht houden op de uitvoering van de toegekende subsidies conform het programma Zuiderzeelijngelden Noordelijk Flevoland en de ASF.		100%	100%	100%

Doelen	<p>Versterken van de economische structuur van Noordelijk Flevoland via een gebiedsgerichte aanpak (UP 6.6.4). Een voorbeeld is het onderzoek naar de haalbaarheid van een buitendijkse haven bij Urk.</p> <p>Versterken van de economische structuur van Noordelijk Flevoland conform het programma Zuiderzeelijngelden Noordelijk Flevoland (UP 6.6.5). Dit draagt bij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nieuw gecreëerde arbeidsplaatsen; • toename van het aantal hoger opgeleiden; • toename van het aantal innovatieve bedrijven; • verbetering van de vestigingsvoorwaarden voor bedrijven; • stijging van aantal toeristen; • toename van het aantal arbeidsplaatsen per hectare bedrijventerrein in Noordelijk Flevoland. <p>Voor elk van deze doelen zijn concrete prestatie-indicatoren geformuleerd. Daarnaast biedt de Economische Agenda een inhoudelijke verdieping voor de uitvoering van het programma.</p> <p>De doorlooptijd van dit programma is tot en met 2020. In 2016 is een midtermreview voorzien. De geformuleerde doelen zijn voor de gehele doorlooptijd van kracht.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We versterken de sociaal-economische structuur en vergroten de leefbaarheid (UP 6.6). • We selecteren samen met de gemeenten Noordoostpolder en Urk projecten die investeren in de gewenste economische structuurversterking van Noordelijk Flevoland. • We verstrekken subsidie vanuit de programmamiddelen. • In 2015 is de uitvoering van de verbreding N50 Ens-Emmeloord voorzien.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitblijven van projecten en initiatieven met een realistische businesscase. • Onvoldoende cofinanciering door derden. Er komen dan geen vitale coalities tot stand.

	Beheersmaatregel: De gemeenten Noordoostpolder en Urk en de provincie Flevoland zijn actief op zoek naar haalbare initiatieven en ondersteunen bij het uitwerken van projectideeën. In een vroeg stadium van initiatieven wordt al de cofinancieringseis gemeld.
Partners	Gemeente Urk, gemeente Noordoostpolder, Rijk, private partijen.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	505	4.399	14.399	3.800	2.150	2.050
Baten	-285	-824	-2.324	-800	-150	-50
Saldo	220	3.575	12.075	3.000	2.000	2.000
Kader (saldo na perspectiefnota)			12.000	3.000	1.000	1.000
Verschil t.o.v. kader			75	0	1.000	1.000
1. Economische Projecten			0	0	1.000	1.000
2. Procesgelden			75	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Economische Projecten Noordelijk Flevoland Het budget is met ingang van 2017 met € 1 mln. per jaar verhoogd ten behoeve van de Economische Projecten in het kader van het programma Noordelijk Flevoland. Deze middelen worden gedekt uit de beschikbare gelden in de reserve Vervangende projecten Zuiderzeelijn.</p> <p>2. Procesgelden Noordelijk Flevoland Het verschil van € 75.000 betreft de procesgelden 2015. Dit budget wordt jaarlijks bij de opstelling van de Programmabegroting geraamd. Het bedrag betreft, conform vigerend beleid, 75% van het totale procesgeld. De overige 25%, evenals de procesgelden 2016 en verder, blijven beschikbaar in de reserve Omgevingsplan.</p>
--------------------	---

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.3.1 Noordelijk Flevoland	14.399	-2.324	12.075
Totaal	14.399	-2.324	12.075

Bedragen x € 1.000

5.4 Markermeer/IJmeer

Portefeuillehouder	A. Gijsberts
---------------------------	--------------

Maatschappelijk effect Een economisch en ecologisch Vitaal Blauwe Hart.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Effectindicator 1	Ruimte voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen in en aan het ecosysteem Markermeer-IJmeer.	0	0	>0	Volgende

Doelen	<p>Wij stellen een ontwikkelingsperspectief op voor het Markermeer en IJmeer, voor verstedelijking (bijvoorbeeld buitendijks bouwen), vrijetijdseconomie, beroepsvisserij en duurzame energie in samenhang met versterking van de natuurkwaliteit (blauwe hart van de Randstad) (UP 6.4).</p> <p>De afgesproken lijnen zijn vastgelegd in de Rijksstructuurvisie regio Amsterdam Almere Markermeer.</p> <p>Een door het Rijk en de regio vastgesteld boekhoudsysteem voor natuurwaarden in relatie tot ruimtelijke ontwikkeling als uitwerking van de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer, geaccepteerd door betrokken partijen.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij ontwikkelen het boekhoudsysteem voor natuurwaarden. • Wij organiseren het draagvlak voor en acceptatie van het boekhoudsysteem door het organiseren van bijeenkomsten, publicaties en andere activiteiten. • Wij zoeken naar mogelijkheden om ook in Europees verband acceptatie te krijgen van het boekhoudsysteem. • Wij stimuleren het op termijn (inschatting 30-50 jaar) realiseren van een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) in het Markermeer en IJmeer voor de versterking van de ruimtelijk-economische structuur van Flevoland. • Wij zoeken naar mogelijkheden voor cofinanciering onder meer vanuit Europese subsidiebronnen. • Wij bereiden besluitvorming voor over de volgende fase TBES en onze bijdrage daaraan (UP 6.4.3). • Wij leveren een financiële bijdrage aan de realisatie van de MarkerWadden fase 1. • Wij leveren een beperkte bijdrage aan de totstandkoming van MarkerWadden fase 1 door ondersteuning van het proces en we faciliteren de projectorganisatie.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende acceptatie van het 'boekhoudsysteem' door verschillende organisaties, waardoor de relatie tussen natuurinvestering en ontwikkelruimte onduidelijk blijft. • Natura 2000 doelstellingen worden ondanks natuurinvesteringen niet gehaald, waardoor er voorlopig geen ontwikkelruimte beschikbaar komt. <p><i>Beheersmaatregel:</i> Communicatie en participatie zijn de pijlers van de risicobeheersing.</p>

Partners	<ul style="list-style-type: none"> • Rijk, provincie Noord-Holland, Utrecht, Flevolandse en Noord-Hollandse gemeenten. • Samenwerkingsverband TMIJ (=provincie Noord-Holland, gemeenten, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, ANWB). • Europese samenwerkingspartners. • Private investeerders (bijvoorbeeld Natuurmonumenten, recreatie, duurzame energie).
-----------------	--

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	115	1.150	513	400	400	400
Baten	18	0	0	0	0	0
Saldo	133	1.150	513	400	400	400
Kader (saldo na perspectiefnota)			0	0	0	0
Verschil t.o.v. kader			513	400	400	400
1. Procesgelden			113	0	0	0
2. Bijdrage Marker Wadden			400	400	400	400

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Procesgelden Markermeer IJmeer Het verschil van € 112.500 betreft de procesgelden 2015. Dit budget wordt jaarlijks bij de opstelling van de Programmabegroting geraamd. Het bedrag betreft, conform vigerend beleid 75% van het totale procesgeld. De overige 25%, evenals de procesgelden 2016 en verder, blijven beschikbaar in de reserve Omgevingsplan.</p> <p>2. Bijdrage Marker Wadden Met ingang van 2015 wordt jaarlijks € 0,4 mln. bijgedragen in de 1^e fase Marker Wadden tot een maximum bereikt is van € 2,5 mln. De bijdrage Marker Wadden wordt gedekt uit de reserve Strategische en Ontwikkelingsprojecten.</p>
--------------------	--

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.4.1 Markermeer/IJmeer	513	0	513
Totaal	513	0	513

Bedragen x € 1.000

5.5 Lelystad Airport / OMALA

Portefeuillehouder	J. Lodders
---------------------------	------------

Maatschappelijk effect Luchthaven Lelystad levert een bijdrage aan de economische ontwikkeling van Flevoland en verbetert de (internationale) bereikbaarheid.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Effectindicator 1	De hoeveelheid (bruto) gecreëerde banen Lelystad Airport	17			60
Effectindicator 2	De hoeveelheid banen op bedrijventerrein van de Ontwikkeling Maatschappij Airport Lelystad Almere (OMALA)	0			3.000
Effectindicator 3	Aantal verkochte hectares bedrijventerrein OMALA	0			90

Doelen	<p>Lelystad Airport wordt conform het Aldersadvies uitgebreid tot een regionale luchthaven voor niet-mainport gebonden luchtverkeer (UP 6.5). Tevens zetten wij in op de ontwikkeling van de luchthaven met een goed ontwikkeld MRO-cluster (maintenance, repair and overhaul; onderhoud, reparatie en revisie).</p> <p>Wij spannen ons in voor een duurzame en innovatieve gebiedsontwikkeling in relatie tot de luchthaven Lelystad (UP 6.5).</p> <p>We leveren een bijdrage aan de economische ontwikkeling van de Schaalsprong Almere en de ontwikkeling van werkgelegenheid in Lelystad (UP 6.5).</p> <p>Een verantwoorde ontwikkeling van het OMALA-terrein⁴ met een financieel gezonde grondexploitatie.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij verwerken het luchthavenbesluit in ons provinciaal (ruimtelijk) beleid. • Wij stellen een Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Lelystad in. • We blijven deelnemen aan de Alderstafel en dringen er op aan om de overloopfunctie van de Luchthaven Lelystad voor Schiphol van de grond te krijgen (UP 6.5.3 en 6.5.4). • Wij bereiden, indien nodig, een luchthavenbesluit voor als vervanging van de bestaande zweefvliegterreinen in Flevoland. • Wij stimuleren het bedrijfsleven te participeren in het businessplan en zetten in op de duurzame, innovatieve en economische ontwikkeling van luchtvaartgebonden sectoren. • Wij zetten in op de ontwikkeling van de luchthaven als MRO-luchthaven en voeren daarvoor een stevige lobby richting het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Schiphol Group, KLM.

⁴ Sinds 2012 Airport Garden City

	<ul style="list-style-type: none"> Wij zetten in op de ontwikkeling van een Speciaal Economische Zone als katalysator voor het MRO-cluster. Wij werken als aandeelhouder van OMALA nauw samen met de andere twee aandeelhouders: gemeente Almere en gemeente Lelystad (UP 6.5.2). Wij verwerven waar mogelijk extra middelen van derden voor bereikbaarheid voor de aanleg van een verbindingsweg tussen de luchthaven en de nieuwe aansluiting op de A6 (zie daarvoor 2.2).
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> Het Luchthavenbesluit 2014 loopt vertraging op door niet tijdige besluitvorming over luchtruimvisie, vliegroutestructuren, luchtverkeersleiding en baanverlenging. De financiële en economische crisis leidt mogelijk tot verdere vertraging van de ontwikkeling van OMALA. <p><i>Beheersmaatregelen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Wij voeren een stevige lobby richting het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Schiphol Group, KLM en Tweede Kamer gericht op tijdige besluitvorming over het Luchthavenbesluit. In samenwerking met de andere aandeelhouders onderzoeken we benodigde aanpassingen en kostenbeheersingsmaatregelen.
Partners	Ministerie van Infrastructuur en Milieu, ministerie van Economische Zaken, Schiphol Group, Lelystad Airport, lokale overheden, bedrijven.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	105	281	247	134	131	128
Baten		-4	-4	-4	-4	-4
Saldo	105	277	243	130	127	124
Kader (saldo na perspectiefnota)			127	127	124	124
Vershil t.o.v. kader			116	3	3	0
1. Procesgelden			113	0	0	0
2. Kapitaallasten			3	3	3	0

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Procesgelden luchthaven Lelystad Het verschil van € 112.500 betreft de procesgelden 2015. Dit budget wordt jaarlijks bij de opstelling van de Programmabegroting geraamd. Het bedrag betreft, conform vigerend beleid, 75% van het totale procesgeld. De overige 25%, evenals de procesgelden 2016 en verder, blijven beschikbaar in de reserve Omgevingsplan.</p> <p>2. Kapitaallasten De staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2014-2018 is bijgesteld. Dit leidt binnen dit programmaonderdeel tot bovengenoemde aanpassing.</p>
--------------------	---

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.5.1 Lelystad Airport / OMALA	247	-4	243
Totaal	247	-4	243

Bedragen x € 1.000

5.6 Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland

Portefeuille-houder	M.J.D. Witteman
----------------------------	-----------------

<p>Maatschappelijk effect Flevoland is een duurzame provincie en daardoor groeien werkgelegenheid, investeringsbereidheid en concurrentiekracht van de economie.</p> <p>Maatschappelijk effect Duurzaam Flevoland: dit houdt in dat de Flevolandse energiebehoefte wordt gedekt uit niet-fossiele bronnen (exclusief transport).</p>
--

Indicator	Omschrijving	2015	2016	2017	Later
Effectindicator 1	Aantal ondersteunde projecten (in betreffende jaar)	2	5	5	15
Effectindicator 2	Aantal ondersteunde projecten die gerealiseerd zijn (cumulatief). Opmerking: Het aantal gerealiseerde projecten is in het eerste volledige jaar van DE-on naar verwachting nog 0 omdat het daadwerkelijk ontwikkelen van een project (van idee tot realisatie) veelal langer duurt dan één jaar.	0	2	7	25
Effectindicator 3	Hoeveelheid vermeden CO ₂ -uitstoot (ton/jaar) Opmerking: De aanvankelijk opgenomen effectindicator 'Hoeveelheid opgewekte duurzame energie (GJ/jaar)' hebben we niet meer opgenomen omdat investeringen in isolatie van gebouwen/woningen bij deze indicator niet meetellen. De hoeveelheid vermeden CO ₂ uitstoot is daarbij een betere indicator.	240	1200	2000	8000
Effectindicator 4	Investeringsvolume (x € 1 mln.)	0,5	2	3	6,5

Doelen	Onze koploperspositie behouden (UP 3.3 en 6.2). Versnellen van de energietransitie: door het ontwikkelen en financieren van projecten gericht op zowel besparing als het duurzaam opwekken van energie in die delen van de markt die zich autonoom niet of traag ontwikkelen.
Activiteiten	We beoordelen de prestaties van de Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, dat in 2014 is opgericht, zowel financieel als inhoudelijk, op het voldoen aan de subsidievoorwaarden, waarbij we er vooral op letten dat projecten: <ul style="list-style-type: none"> • bijdragen aan de energietransitie; • gebruik maken van bewezen technologieën;

	<ul style="list-style-type: none"> • waarbij sprake is van knelpunten (zoals maatschappelijk draagvlak of juridische, milieutechnische of financiële knelpunten) die realisatie op korte termijn (hiermee wordt bedoeld een periode van maximaal twee jaar) belemmeren.
Risico's	<p>Het duurt langer dan voorzien om goede projecten te ontwikkelen met een passende organisatiegraad, waardoor er veel ontwikkelkosten moeten worden gemaakt.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> We hanteren als subsidievoorwaarde dat er na twee jaar € 2 mln. en na vier jaar € 5 mln. moet zijn geïnvesteerd. En dit monitoren we in de halfjaarlijkse toezichtcyclus.</p>
Partners	Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, marktpartijen, financieringsinstellingen, gemeenten, waterschap Zuiderzeeland en Rijksoverheid.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	13	322	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	13	322	0	0	0	0
Kader (saldo na perspectiefnota)			0	0	0	0
Verschil t.o.v. kader			0	0	0	0
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	Niet van toepassing.					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.6.1 Duurzame Energie- en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland	0	0	0
Totaal	0	0	0

Bedragen x € 1.000

5.7 EU Plattelandsontwikkelingsprogramma (p-MJP/POP3)

Portefeuillehouder	A. Gijsberts
---------------------------	--------------

<p>Maatschappelijk effect Een vitaal, leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied met een krachtig agrarisch bedrijfsleven.</p>

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator 1	Juiste, tijdige en volledige afhandeling van subsidieaanvragen conform de p-MJP verordening.		100%	100%	
Prestatie-indicator 2	Juist, tijdig en volledig toezicht houden op de uitvoering van de toegekende subsidies conform de p-MJP verordening.		100%	100%	
Prestatie-indicator 3	Juiste, tijdige en volledige afhandeling van subsidieaanvragen conform de POP3 verordening.		100%	100%	100%
Prestatie-indicator 4	Juist, tijdig en volledig toezicht houden op de uitvoering van de toegekende subsidies conform de POP3 verordening.		100%	100%	100%

Doelen	<p>Een (ruimtelijk) beleid voor het landelijk gebied met ruimte voor activiteiten die bijdragen aan vitaliteit en leefbaarheid en kleinschalig multifunctioneel gebruik (UP 2.5). Dit doel gaat over het aflopend Meer Jaren Programma Landelijk Gebied; het p-MJP 2007-2013 heeft conform de EU-verordening een doorlooptijd tot en met 2015 (N+2 systematiek).</p> <p>Bijdragen aan het behalen van de landelijke doelen door uitvoering van de verordening POP3 voor de periode 2015-2020.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij ronden het uitvoeringsprogramma p-MJP 2007-2013 af. • Wij starten het uitvoeringsprogramma POP3 2015-2020 op.
Risico's	<p>Projectaanvragen blijven uit.</p> <p><i>Beheersmaatregel:</i> Actief onder de aandacht brengen van het nieuwe programma bij potentiële aanvragers en waar nodig adviseren en begeleiden bij de te voeren procedure.</p>
Partners	Gemeenten, Waterschap Zuiderzeeland, terreinbeherende en agrarische organisaties, agrariërs.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	5.882	8.028	1.330	830	830	830
Baten	9.063	-5.285	-500	0	0	0
Saldo	14.946	2.743	830	830	830	830
Kader (saldo na perspectiefnota)			2.599	2.599	2.599	2.599
Verschil t.o.v. kader			-1.769	-1.769	-1.769	-1.769
1. Invulling stelpost			-753	-753	-753	-753
2. Rente convenantsmiddelen PNB			136	136	136	136
3. Herverdeling budgetten			-1.152	-1.152	-1.152	-1.152
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	<p>1. Invulling stelpost cofinanciering Het provinciaal Meer Jaren Programma Landelijk Gebied (p-MJP) 2007-2013 loopt ten einde. Tot en met 2015 vindt afrekening van de projecten plaats. Vanwege de afloop van het p-MJP programma en de kleinere omvang van het nieuwe POP programma, worden de resterende budgetten samengevoegd op één product (POP3/p-MJP) en niet langer gedifferentieerd op maatregelniveau. Bij deze herschikking van middelen wordt tevens de stelpost lagere cofinanciering p-MJP ingevuld, die was opgenomen in verband met het kleinere programma.</p> <p>2. Rente convenantsmiddelen PNB De doorlopende verplichting voor de rente convenantsmiddelen PNB (Regeling subsidies particuliere terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties) waren per abuis niet opgenomen in de meerjarenraming. Deze lasten kunnen gedekt worden doordat de invulling van de stelpost (€ 753.000) hoger is dan de taakstelling (€ 619.000).</p> <p>3. Herverdeling budgetten landschapsbeheer en vaarwegen In de begroting 2015 zijn de budgetten voor landschapsbeheer en Stichting Flevo-landschap (1.3.1) en vaarwegen (6.6.1/2.2.6) weer overgeheveld naar de betreffende inhoudelijke programmaonderdelen van waaruit deze budgetten oorspronkelijk zijn gevoed. Dit betreft een verschuiving en heeft geen effect op het totale begrotingsaldo.</p>					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.7.0 pMJP/POP3	830	0	830
5.7.5 pMJP: Water	500	-500	0
Totaal	1.330	-500	830

Bedragen x € 1.000

5.8 Flevokust

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman
---------------------------	-----------------

Maatschappelijk effect Flevokust versterkt de economie en verbetert de bereikbaarheid.
--

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator 1	Operationele multimodale overslaghaven	0	0	0	100%

Doelen	Realisatie van een buitendijkse multimodale overslaghaven in samenhang met een door de gemeente Lelystad te ontwikkelen binnendijks industrieterrein aan de noordzijde van Lelystad, gericht op operationalisatie eind 2017.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij werken samen met de gemeente Lelystad, waterschap Zuiderzeeland, Rijk en marktpartijen conform de motie van 18 december 2013, gericht op de realisatie van de haven (UP 6.7.3). • We coördineren de aanbesteding voor realisatie van de overslaghaven. • We vragen TenT-subsidie aan (Europese subsidie). • We coördineren de realisatie van werkzaamheden behorende bij de EFRO-subsidie. • We werken aan het instellen van een Speciaal Economische Zone waardoor een logistieke hub voor de AgroFood sector kan ontstaan (waaronder douanefaciliteit en clearingfunctie).
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • De realisatiekosten kunnen hoger uitvallen dan geraamd. • De uitvoering neemt meer tijd dan gepland. • De uitgifte van het resterende deel van de openbare kade vertraagt. <p><i>Beheersmaatregel:</i> In overleg met initiatiefnemers en marktpartijen de aard en planning van het project zo nodig aanpassen.</p>
Partners	Gemeente Lelystad, Waterschap Zuiderzeeland, Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, marktpartijen, ministeries van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken, Rijkswaterstaat Midden-Nederland.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	52	500	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	52	500	0	0	0	0
Kader (saldo na perspectiefnota)			0	0	0	0
Verschil t.o.v. kader			0	0	0	0
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	In 2014 is een voorbereidingskrediet geopend voor de voorgenomen investering in de buitendijkse overslaghaven Flevokust. Vanaf dat moment worden de investeringen geactiveerd. In 2014 wordt het project verder uitgewerkt en een investeringsbesluit aan Provinciale Staten voorgelegd. De daaruit voortvloeiende begrotingswijzigingen zullen dan worden verwerkt.					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.8.1 MMOH Flevokust	0	0	0
Totaal	0	0	0

Bedragen x € 1.000

5.9 Midden-Flevoland

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
---------------------------	-----------------

Dit betreft een nieuw programmaonderdeel voor activiteiten die plaatsvinden in Midden-Flevoland. Vooral nog betreft dit enkel de activiteiten rondom de Concentratie Rijksvastgoed Lelystad. Het maatschappelijke effect is op dit moment alleen op deze activiteit van toepassing. Eventuele toekomstige activiteiten in Midden-Flevoland zullen eveneens hier worden ondergebracht.

Maatschappelijk effect
Goed onderhouden en verbeterde bestaande stadsdelen binnen Lelystad via herprofilering, herontwikkeling, toevoegen van diversiteit en transformatie. De provincie neemt hierbij een faciliterende, stimulerende en coördinerende rol in waarbij de verantwoordelijkheden voor herstructurering en eigenaarschap blijven bij respectievelijk de gemeente en het Rijk.

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator 1	Juiste, tijdige en volledige oplevering van het MIRT-onderzoek naar de problematiek rondom de afname van het Rijksvastgoed in Lelystad (MIRT = Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport).		100%		

Doelen	Zicht op mogelijke acties/maatregelen voor: <ul style="list-style-type: none"> • De (deels) vrijkomende rijksgebouwen in Lelystad om langdurige leegstand te voorkomen. • De overige vastgoedobjecten - zoals kantoren en winkels - in de omgeving van de (deels) vrijkomende rijksgebouwen. • Onderzoeken in hoeverre rijksvastgoed- en gronden kunnen worden ingezet ten behoeve van ruimtelijke opgaven en (lopende) economische projecten in Lelystad.
Activiteiten	Coördinatie van de uitvoering van het MIRT-onderzoek, waarbij de verantwoordelijkheden voor herstructurering en eigenaarschap blijven bij respectievelijk de gemeente en het Rijk.
Risico's	De betrokken overheden stellen onvoldoende capaciteit en/of kennis ter beschikking voor de uitvoering van het MIRT-onderzoek. <i>Beheersmaatregel:</i> Behouden van draagvlak bij de betrokken overheden voor de uitvoering van het MIRT-onderzoek.
Partners	Het Rijk/het Rijksvastgoedbedrijf, College van Rijksadviseurs en Gemeente Lelystad.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	0	100	0	0	0	0
Baten	0	100	0	0	0	0
Saldo	0	100	0	0	0	0
Kader (saldo na perspectiefnota)			0	0	0	0
Verschil t.o.v. kader			0	0	0	0
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	In de loop van 2014 zal meer zicht ontstaan op de verdere invulling van het programma. Op dat moment zal actualisatie van de begroting plaatsvinden. Eventuele nieuwe activiteiten in het kader van Midden-Flevoland zullen bij dit programmaonderdeel worden ondergebracht.					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.9.1 Concentratie Rijksvastgoed Lelystad	0	0	0
Totaal	0	0	0

Bedragen x € 1.000

5.10 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
5.1 Nieuwe Natuur	Lasten	1.607	3.195	218	168	118	118
	Baten	-850	-529	-129	-129	-129	-129
	Saldo	757	2.666	89	39	-11	-11
5.2. Zuidelijk Flevoland	Lasten	1.209	4.206	4.387	4.381	4.374	4.367
	Baten	-100	0	0	0	0	0
	Saldo	1.109	4.206	4.387	4.381	4.374	4.367
5.3. Noordelijk Flevoland	Lasten	505	4.399	14.399	3.800	2.150	2.050
	Baten	-285	-824	-2.324	-800	-150	-50
	Saldo	220	3.575	12.075	3.000	2.000	2.000
5.4 Markermeer/ IJmeer	Lasten	115	1.150	513	400	400	400
	Baten	18	0	0	0	0	0
	Saldo	133	1.150	513	400	400	400
5.5 Luchthaven Lelystad / OMA LA	Lasten	105	281	247	134	131	128
	Baten	0	-4	-4	-4	-4	-4
	Saldo	105	277	243	130	127	124
5.6 Duurzame energie	Lasten	13	322	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	13	322	0	0	0	0
5.7 EU Plattelands-ontwikkeling	Lasten	5.882	8.028	1.330	830	830	830
	Baten	9.063	-5.285	-500	0	0	0
	Saldo	14.946	2.743	830	830	830	830
5.8 Flevokust	Lasten	52	500	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	52	500	0	0	0	0
5.9 Midden-Flevoland	Lasten	0	100	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	100	0	0	0	0
Totaal programma 5	Lasten	9.488	22.181	21.094	9.713	8.003	7.893
	Baten	7.846	-6.642	-2.957	-933	-283	-183
	Saldo	17.335	15.539	18.137	8.780	7.720	7.710

Bedragen x € 1.000

6 Bestuur

6.0 Inleiding

PS/SGR

De Statengriffie heeft ten doel Provinciale Staten optimaal te ondersteunen in haar werkzaamheden en ambities. Haar going concern activiteiten zijn hier dan ook geheel op gericht. Daarnaast staan de werkzaamheden in 2015 in belangrijke mate in het teken van de verkiezingen en de wisseling van de Staten. Dit omvat projectmatige werkzaamheden, zoals het begeleiden van een opkomst bevorderende campagne, het bevorderen van een rechtmatig verloop van de verkiezingen, het faciliteren van een soepele statenwisseling, het uitleveren van alle benodigde faciliteiten en het voorzien in een op maat gesneden inwerkprogramma. Een volgende uitdaging vormt het organiseren van de eerste Statenconferentie voor de nieuwe staten, waarin de piketpaaltjes voor de bestuursperiode 2015-2019 worden geslagen.

Dit alles vraagt om een nauwe afstemming met alle betrokken fracties en het college.

De statengriffie ondersteunt Provinciale Staten in haar ambities, maar de belangrijke sturingsvraagstukken moeten door de Staten beantwoord worden:

Op welke politiek majeure dossier wil zij sturen, en op welke wijze?

Welke sturingsfilosofie wil zij hanteren en hoe vertaalt zich dit naar bijvoorbeeld agenderingsinitiatieven, de planning- en control cyclus en de wijze van vergaderen in commissies?

De Statengriffie zal verdergaan met het optimaliseren van haar werkzaamheden ten behoeve van Provinciale Staten. Dit omvat het -gezamenlijk met de ambtelijke organisatie- zo efficiënt mogelijk inrichten van haar werkprocessen, informatie verder toegankelijk maken (zowel intern als extern), en proactief handreikingen doen voor de inzet van de instrumenten van Provinciale Staten.

Overige

Het jaar 2015 is het startjaar van een nieuwe bestuursperiode. Politieke en publieke debatten, verkiezingen en de vorming van een coalitie bepalen het eerste half jaar. De nieuwe Staten werken zich in en na de vorming van een college kan worden besloten een College-uitvoeringsprogramma op te stellen voor de jaren 2015 tot 2019. De profilering van het middenbestuur vraagt de komende bestuursperiode de nodige aandacht. Daarbij kan onder andere gebruik worden gemaakt van het door de provincies opgestelde Kompas 2020. De provincie heeft de ambitie en de verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de ontwikkeling van Flevoland. Uiteraard zoekt zij daarbij naar samenwerking met andere overheden en met derden om haar doelen te realiseren, binnen de financiële mogelijkheden van Flevoland.

Als regionale belangenbehartiger zijn we landelijk, maar zeker ook in Europa actief. Daar is aandacht voor de ontwikkelingen op regionale schaal; ook voor Flevoland. Bovendien wordt de komende periode verder geïnvesteerd in gezamenlijke bestuurlijke agenda's, in de eerste plaats op de regionale schaal, met de gemeenten, met het waterschap, met allerlei instanties en bedrijven. Die samenwerking zal zich richten op de ontwikkeling van Flevoland als uniek en zelfstandig gebied waar het goed werken, wonen en recreëren is.

Daarnaast komt in dit hoofdstuk de kwaliteit van het openbaar bestuur aan de orde. Via onze toezichtrelatie stimuleren wij de ontwikkeling van de bestuurlijke kwaliteit in de gemeenten. Het gaat daarbij om de uitvoering van interbestuurlijk toezicht en om het toezicht op de veiligheidsregio's door de Commissaris van de Koning. Om die reden hebben wij deze elementen bij elkaar geplaatst in paragraaf 6.2. Onze eigen financiële positie komt in paragraaf 6.3 en volgende aan de orde.

Doelenboom

Met ingang van 2014 presenteren we per programma de maatschappelijke effecten en doelen in doelenbomen. Alle doelen in een tak van deze 'boom' dragen bij aan het daarboven genoemde doel (maatschappelijk effect). In deze structuur wordt de logische samenhang zichtbaar gemaakt en geven wij weer hoe wij het maatschappelijke effect denken te bereiken. In één oogopslag is zichtbaar welke resultaten wij willen bereiken, de output. Door het beoordelen van deze logische verbindingen kan de effectiviteit van het beleid worden beoordeeld.

De doelen zijn -omwille van de presentatie- in samengevatte vorm hieronder weergegeven. In de uitwerking van het programma zijn deze doelen geheel uitgeschreven opgenomen. De daarbij genoemde activiteiten vormen de uitwerking van de doelstellingen. De uitvoering van de activiteiten moet tot resultaat hebben dat de doelstelling (deels) wordt bereikt.

Programma	Programmaonderdeel	Maatschappelijk effect	Doelen	Relatie met programmaonderdeel
6 Bestuur	6.1 Samenwerking en bestuurlijke positionering	Optimaal ondersteunde besluitvorming PS	Going concernprocessen zo efficiënt mogelijk ingericht en digitaal bekendgemaakt	
		Optimaal gefaciliteerde PS in haar kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol	Bevorderen inzet van instrumenten Provinciale Staten	
			Bevorderen opkomst en rechtmatig verloop verkiezingen Provinciale Staten	
			Afgestemde campagne met prov., rijk, IPO en waterschappen, voldoet aan wensen stakeholders (met name politieke partijen)	
		Strategisch gestuurde agendering PS	Bevorderen van strategische agenderings- en plannings-instrumenten ten behoeve van sturing op de agenda van PS	
		Statengriffie garandeert haar going concerntaken op het gevraagde kwaliteitsniveau	Formatie, taakverdeling en competenties afgestemd op going concern en behoefte PS	
			Vastgelegde afspraken ten aanzien van uitvoering PIOFACH-taken met ambtelijke organisatie	
		Gezamenlijke slagkracht, kennisdeling en belangenbehartiging overheden in Flevoland	Sterke bestuurlijke relaties Flevoland	
	Effectieve en efficiënte provincie			
	Behartiging belangen op nationaal en Europees niveau			
	6.2 Bestuur	Veilig Flevoland	Versterkte bestuurlijke kwaliteit	
			Toezicht op voorbereiding rampen en crises	
6.3 Algemene dekkingsmiddelen	Financieel gezond	Structureel evenwicht		

6.1 Samenwerking & Bestuurlijke positionering

Provinciale Staten /SGR

Ambitie / effect 6.1 a) Optimaal ondersteunde besluitvorming door Provinciale Staten 6.1 b) Optimaal gefaciliteerde Staten in haar kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol 6.1 c) Strategisch gestuurde agendering door Provinciale Staten 6.1 d) SGR garandeert haar going concerntaken op het gevraagde kwaliteitsniveau

Indicator	Omschrijving	2013	2014	2015	2016
Prestatie-indicator 1	2016:Intranet, website en APP zijn her-ontworpen				X
Prestatie-indicator 2	2015:Geactualiseerd digitaal handboek statenleden			X	
Prestatie-indicator 3	2015:Afgerond project verkiezingen, binnen toegewezen middelen			X	
Prestatie-indicator 4	2015: Statenconferentie			X	
Prestatie-indicator 5	2015: Geïmplementeerde LTA			X	
Prestatie-indicator 6	2015: Dienstverleningsovereenkomsten t.a.v. PIOFACH taken			X	
Prestatie-indicator 7	Aantal instrumenten dat PS elk jaar inzet. . aantal agenderingsinitiatieven . moties (inclusief ingetrokken tijdens vergadering) . schriftelijke vragen (Art. 60 RvO) . initiatiefvoorstel . amendementen . interpellatie . werkbezoeken/studiemiddag . hoorzittingen * Twee in de planning ** Eén in de planning	2 67 24 0 27 1 2 0	1 22 11 2 15 1 2 0	t/m augustus t/m augustus t/m augustus t/m augustus* t/m augustus t/m augustus t/m augustus t/m augustus**	

Doelen	6.1.a) Going concernprocessen zo efficiënt mogelijk ingericht en digitaal Bekendgemaakt. 6.1.b) Bevorderen inzet van instrumenten Provinciale Staten. 6.1.b) Bevorderen opkomst en rechtmatig verloop verkiezingen Provinciale Staten. 6.1.b) Afgestemde campagne met provincies, rijk, IPO en waterschappen, die voldoet aan de wensen van de stakeholders, met name de politieke partijen. 6.1.c) Bevorderen van strategische agenderings- en planningsinstrumenten ten behoeve van sturing op de agenda van Provinciale Staten. 6.1.d) Formatie, taakverdeling en competenties afgestemd op going concern en behoefte Provinciale Staten. 6.1.d) Vastgelegde afspraken over de uitvoering van PIOFACH-taken met ambtelijke Organisatie.
---------------	--

Activiteiten / inspanningen	<p>6.1.a)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Herontwerp website Provinciale Staten en intranet (Statengriffie) aan de hand van de criteria vraag- gestuurd en vindbaarheid. - Inzet op strategisch inhoudelijke advisering op majeure dossiers en signaleren relevante ontwikkelingen. <p>6.1.b)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelen van een Flevolands geactualiseerd digitaal handboek Statenleden. - Uitvoering geven aan het 'Project verkiezingen' bestaande uit 6 deelprojecten. - Monitoren en digitalisering aantal instrumenten dat Provinciale Staten inzet. <p>6.1.c)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doorontwikkeling van het instrument LTP (Lange Termijn Planning) en invoeren van een LTA (Lange Termijn Agenda) in samenspraak met presidium en seniorenonvent. <p>6.1.d)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Werving en selectie 1 fte statenadviseur/commissiegriffier. - Afsluiten dienstverleningsovereenkomsten met de ambtelijke organisatie.
------------------------------------	---

Samenwerking en bestuurlijke positionering (overig)

Portefeuillehouder	<p>L. Verbeek (Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, Kabinetszaken, Bestuurlijke organisatie en (internationale) samenwerking (lobby), Rechtsbescherming burgers)</p> <p>A. Gijsberts (Europa)</p> <p>M.J.D. Witteman (Bestuurlijke organisatie en samenwerking (IPO))</p>
---------------------------	---

<p>Maatschappelijk effect Grotere gezamenlijke slagkracht van de Flevolandse overheden (gemeenten, waterschap, provincie).</p> <p>Maatschappelijk effect Een optimale benutting van bestaande kennis en ervaring in het middenbestuur en een optimale belangenbehartiging van Flevoland.</p>
--

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator 1	Een goed georganiseerde lobbystructuur blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • Lobbystrategie geformuleerd voor prioritaire dossiers (incl. doelstelling, krachtenveld-analyse) • Integrale bespreking lobbydossiers in GS 	75%	90%	100%	100%
		12 x	12 x	12 x	
Prestatie-indicator 2	Een effectief en goed georganiseerd overleg tussen Flevolandse bestuurders blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • Reguliere bezoeken aan Flevolandse gemeenten 	5	3	3	3

Doelen	<p>Sterkere bestuurlijke relatie tussen de Flevolandse overheden (UP 5.1)</p> <p>Doelstelling is een versterkte samenwerking tussen de overheden in Flevoland waarmee de regionale belangen worden behartigd en doelstellingen worden gerealiseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concrete afspraken op welke onderdelen de samenwerking tot resultaat moet komen. • Bestuurlijke duo's die verantwoordelijk zijn voor de voortgang en resultaten op benoemde regionale projecten.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van de heroriëntatie van de Flevolandse samenwerking 2014 stellen wij met de partners een concrete regionale agenda op voor de periode 2015-2020 (UP 5.1.2, UP 5.1.1 en UP 1.2.3). • We initiëren en nemen deel bestuurdersdagen in Flevoland die tot doel hebben om onze bestuurlijke effectiviteit te ontwikkelen. • Wij investeren in bestuurlijke relaties met de Flevolandse overheden
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • De gezamenlijkheid ontbreekt in het realiseren van ambities. • De samenwerking komt niet voldoende tot stand en dat leidt tot het niet realiseren van regionale doelstellingen. <p><i>Beheersmaatregelen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • We brengen de regionale belangen in kaart en communiceren daarover samen met de partners. • We investeren intensief in de interbestuurlijke relaties.
Partners	Flevolandse gemeenten, Waterschap Zuiderzeeland, VNG Flevoland

Doelen	<p>Een efficiënt en effectief opererende provincie (UP 5.2). Dat wil zeggen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de provincie stuurt op een beperkt aantal concrete doelen en leggen deze voor de hele bestuursperiode vast; • de provincie focust zich daarbij met name op de provinciale kernopgaven en • maakt gebruik van de kennis en kunde uit de samenleving en betreft daarvoor partners bij de projecten.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij werken een opgesteld coalitieakkoord uit tot een beknopt en concreet College-uitvoeringsprogramma 2015 - 2019. • Daarbij vertalen wij het Kompas 2020 en Profiel Provincies naar de situatie in Flevoland. • Wij benutten het EU adviesorgaan het Comité van de Regio's, functionele lobbycoalities met andere Europese regio's (zoals in Purple of AIR verband) en maken gebruik van Europese programma's voor interregionale samenwerking (onder andere Interreg) voor het realiseren van Flevolandse doelen en de Flevolandse- en Randstad Strategie Europa 2011 - 2015 (UP 5.2.4). • Wij oriënteren ons op Europese financieringsprogramma's voor Flevoland. Daarbij zijn we alert op de ontwikkelingen rondom bijvoorbeeld staatsteun. Verder expliciteren wij waarvoor de middelen kunnen worden ingezet en maken wij keuzes waarop wij mogelijk inzetten op basis van provinciale prioriteiten. In Randstadverband volgen we oproepen tot het indienen van projectvoorstellen voor Horizon2020 op gebied van innovatie op een select aantal, nog nader te bepalen, thema's. • Wij mobiliseren kennis en kunde uit de (Flevolandse) samenleving, zowel om draagvlak te krijgen voor het bereiken van gezamenlijke doelen, als om middelen beschikbaar te krijgen die tot concrete resultaten leiden.

Risico's	<p>Samenwerkingsverbanden komen niet tot stand of partners dragen geen middelen aan, waardoor doelen niet kunnen worden gerealiseerd.</p> <p><i>Beheersmaatregelen</i> Verduidelijking van de opdracht van de Staten aan ons college, wat van het dagelijks bestuur wordt verwacht en welke (financiële, politieke en bestuurlijke) ruimte daarvoor beschikbaar wordt gesteld.</p> <p>Vastleggen van een gezamenlijke exitstrategie in de afspraken met de partners bij bestaande samenwerkingsrelaties en het heroverwegen van het beoogd gezamenlijk belang en dit belang gezamenlijk vast te leggen.</p>
Partners	Rijk, provincies, Interprovinciaal Overleg, Huis Nederlandse Provincies, Europese instellingen, P4-overleg Europa, bestuurlijk overleg Noordvleugel, Metropoolregio Amsterdam

Doelen	<p>Een effectief middenbestuur dat met een duidelijke visie en eigen inzet - zelfstandig en uniek - vanuit een houding van samenwerking de regionale belangen behartigt.</p> <p>Op interprovinciaal, landelijk en internationaal niveau zijn de belangen behartigd.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • We bouwen de professionele lobby uit waarbij we proactief en in een zo vroeg mogelijk stadium invloed uitoefenen op rijksbeleid en Europees beleid (UP 5.2.2). • Wij zorgen voor autonome belangenbehartiging op strategische dossiers en voeren de lobbyagenda 2015 uit. Waar opportuun werken we samen met relevante partners. • We stroomlijnen de activiteiten voor de belangenbehartiging en leggen dwarsverbanden waar dat opportuun is en zorgen er voor dat de lobby een integraal onderdeel is van de beleidscyclus. • We actualiseren de Randstad en Flevolandse Strategie Europa. • De Strategische Lobbyagenda is dynamisch. Onderwerpen in deze agenda zijn TBES inclusief Marker Wadden, Luchthaven inclusief bereikbaarheid, N23, Schaliegas, Flevokust, Noordvleugel-provincie, Duurzaam/Windenergie. De Europese dimensie zal sterker worden geïntegreerd in de Strategische Lobbyagenda.
Risico's	<p>Het instrument lobby richt zich op teveel dossiers tegelijkertijd en is daardoor minder effectief dan noodzakelijk.</p> <p><i>Beheersmaatregelen:</i> We kiezen voor een beperkt aantal thema's waarop de strategische lobby zich concentreert.</p>
Partners	Provincies, Interprovinciaal Overleg, Huis van de Nederlandse Provincies, P4 Europa, EU-instellingen, Noordvleugel, Waterschap, Metropoolregio Amsterdam, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Flevolandse gemeenten.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	3.395	3.015	3.446	2.855	2.897	2.924
Baten	-39	-25	-30	-30	-30	-30
Saldo	3.356	2.990	3.416	2.825	2.867	2.894
Kader (saldo na perspectiefnota)			3.433	2.921	2.963	2.963
Verschil t.o.v. kader			-17	-96	-96	-69
1. Verkiezingen			0	0	0	18
2. Formatie SGR			-63	-63	-63	-63
3. Frictie RRK			15	15	15	16
4. Pensioenen GS			17	-3	-3	-3
5. Ombuigingen			-20	-70	-70	-70
6. Indexering			34	25	25	25
7. Kapitaallasten			0	0	0	8

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>Algemeen</p> <p>In programma 6 komt de kwaliteit van het openbaar bestuur aan de orde. Via onze toezichtsrelatie stimuleren wij de ontwikkeling van de bestuurlijke kwaliteit van de gemeenten. Het gaat daarbij om de uitvoering van interbestuurlijk toezicht en om het toezicht op de veiligheidsregio's door de Commissaris van de Koning. Om die reden hebben wij de elementen Interbestuurlijk Toezicht en Openbare orde en veiligheid bij elkaar geplaatst onder dit programmaonderdeel.</p> <p>1. Verkiezingen Provinciale Staten</p> <p>In de meerjarenbegroting is in 2018 opgenomen voor de voorbereiding van de Statenverkiezingen in 2019 (onder gedeeltelijke verlaging van het communicatiebudget).</p> <p>2. Uitbreiding formatie Statengriffie</p> <p>Met ingang van 2015 wordt de formatie uitgebreid. Hiertegenover staat een bezuiniging op de materiële lasten van het Statenbudget (die hier zichtbaar wordt).</p> <p>3. Frictiekosten Randstedelijke Rekenkamer (RRK)</p> <p>Voor de reorganisatie bij de RRK zijn voor de jaren 2015 tot en met 2019 incidentele middelen nodig in verband met frictiekosten.</p> <p>4. Pensioenen GS</p> <p>Bij de begroting hebben we de berekening van de pensioenen geactualiseerd. Dit leidt tot een kleine aanpassing.</p> <p>5. Ombuigingen</p> <p>In 2013 is in het kader van "Nieuw Perspectief" besloten de ondersteunende diensten bij de provincie te versoberen. In de voorliggende begroting is de ombuiging verwerk (formatief en op de materiele overhead) en is ook op dit onderdeel van invloed (representatie en interprovinciale activiteiten).</p> <p>6. Indexering</p> <p>De budgetten zijn, conform Perspectiefnota 2014-2018, gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.</p>
--------------------	---

7. Kapitaallasten

De staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2014-2018 is bijgesteld. Deze actualisatie betreft onder andere de doorwerking van de Jaarrekening 2013, de actualisatie van het investeringsritme van geplande investeringen, het verwerken van het p-MIRT 2015-2019, het verwerken van de Koepelnota Integraal infra beheerplan en het verwerken van besluiten aangaande kapitaaluitgaven. Dit leidt binnen dit programmaonderdeel tot bovengenoemde aanpassing.

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.1.1 Provinciale Staten	1.900	-3	1.897
6.1.2 Gedeputeerde Staten	983	-27	956
6.1.3 Kabinetszaken	1	0	1
6.1.4 Bestuurlijke organisatie en (internationale) samenwerking	562	0	562
Totaal	3.446	-30	3.416

Bedragen x € 1.000

6.2 Bestuur

Portefeuillehouder	L. Verbeek
---------------------------	------------

<p>Maatschappelijk effect Een provincie met een kwalitatief en effectief hoogwaardig openbaar bestuur.</p> <p>Maatschappelijk effect Een veilig Flevoland waar de risico's op rampen en crises worden verkleind en de veiligheid wordt vergroot.</p>
--

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015	2016	Later
Prestatie-indicator 1	Bestuurlijk overleg met de gemeenten per jaar	6	6	6	6
Prestatie-indicator 2	<p>De mate van gebruik van risicokaart door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • burgers • professionals <p>Deze maatstaf (het gebruik van de risicokaart), die nog niet lang wordt bijgehouden, wordt beïnvloed door incidenten, zowel in als buiten onze provincie- en landsgrenzen. In de komende jaren zullen patronen naar verwachting duidelijk worden.</p>	1210 171	1000 200	1000 200	1000 200
Prestatie-indicator 3	<p>De actuele inzichtelijkheid van risico's van gevaarlijke stoffen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • RRGs • ISOR <p>Aan de hand van het Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS) en het InformatieSysteem Overige Ramptypen (ISOR) wordt een beeld gegeven over locaties van transport en locaties van gebruik. Weergegeven wordt het aantal gemeenten dat in deze actualiteit voorziet.</p>	5/6 4/6	6/6 6/6	6/6 6/6	6/6 6/6

Doelen	<p>Versterkte bestuurlijke kwaliteit in Flevoland</p> <p>Daaronder verstaan we:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het interbestuurlijk toezicht (IBT) is geïmplementeerd en functioneert zoals afgesproken. • Het onderwerp bestuurlijke integriteit is geagendeerd.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Op de terreinen waarop wij toezicht houden (IBT) doen wij dat volgens de werkwijze die provincie en gemeenten zijn overeengekomen. We letten daarbij op de beoogde versterking van het horizontaal toezicht door gemeenteraden. Het jaar 2015 beschouwen we daarbij als een ontwikkeljaar. • Het bestuurlijk toezichtgesprek wordt gehouden.

	<ul style="list-style-type: none"> • De Commissaris van de Koning stelt het thema bestuurlijke integriteit aan de orde in diens overleggen met bestuurders in Flevoland. • De Commissaris rapporteert over de kwaliteit van en ontwikkelingen in het openbaar bestuur in Flevoland jaarlijks aan de minister, onder andere over bestuurlijke integriteit, mede op basis van aanstaande herziene regelgeving. • In de nieuwe bestuursperiode kan een bestuurskrachtmeting aan de orde worden gesteld.
Risico's	<p>De kwaliteit van het openbaar bestuur is onvoldoende.</p> <p><i>Beheersmaatregelen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • We starten intensief bestuurlijk overleg. • De instrumenten van interbestuurlijk toezicht zetten we zo nodig in.
Partners	Gemeenten, burgemeesters, gemeenschappelijke regelingen, waterschap.

Doelen	De Commissaris van de Koning voert zijn toezichthoudende rol bij de voorbereiding op rampen en crises uit.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Hij volgt de ontwikkeling van de veiligheidsregio, met name de bestuurlijke samenwerking binnen de veiligheidsregio en de bovenregionale afstemming met andere veiligheidsregio's. • Hij beoordeelt de implementatie van landelijke ontwikkelingen en regelgeving in de veiligheidsregio en de gevolgen van ombuigingen en bezuinigingen, zowel extern als intern. • Hij legt een werkbezoek af aan de veiligheidsregio en voert overleg met de Politie Midden Nederland. Hij overlegt met de inspectie Veiligheid en Justitie en andere partners in de veiligheidsketen. Hij informeert en rapporteert de minister van Veiligheid en Justitie over zijn bevindingen. • We monitoren de actualiteit van de gegevens van de risicokaart en rapporteren daarover jaarlijks.
Risico's	<p>Onvoldoende bestuurlijke samenwerking en onderlinge afstemming zowel binnen de regio als met partners daarbuiten belemmert adequaat bestuurlijk optreden in een crisissituatie of ramp.</p> <p><i>Beheersmaatregelen</i> Actief bevorderen van de bestuurlijke samenwerking binnen de provincie.</p>
Partners	Ministerie van Veiligheid en Justitie, inspectie Veiligheid en Justitie, Commissarissen van de Koning, veiligheidsregio, Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, Omgevingsdienst Noordzeekanaal, (BRZO)

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	82	287	279	270	270	270
Baten	-4	-4	-4	-4	-4	-4
Saldo	78	283	275	266	266	266
Kader (saldo na perspectiefnota)			275	274	274	274
Verschil t.o.v. kader			1	-7	-8	-8
1. Archiefinspectie			1	-7	-8	-8
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	<p>Algemeen In programma 6 komt de kwaliteit van het openbaar bestuur aan de orde. Via onze toezichtsrelatie stimuleren wij de ontwikkeling van de bestuurlijke kwaliteit van de gemeenten. Het gaat daarbij om de uitvoering van interbestuurlijk toezicht en om het toezicht op de veiligheidsregio's door de Commissaris van de Koning. Om die reden hebben wij de elementen Interbestuurlijk Toezicht en Openbare orde en veiligheid bij elkaar geplaatst in dit programmaonderdeel.</p> <p>1. Archiefinspectie In 2013 is in het kader van " Nieuw Perspectief" besloten de ondersteunende diensten bij de provincie te versoberen. Deze ombuiging is ook op dit onderdeel van invloed en is in de voorliggende begroting verwerkt (zowel formatief als materieel).</p>					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.2.1 Openbare orde en veiligheid	71	0	71
6.2.2 Rechtsbescherming burgers	55	0	55
6.2.3 Interbestuurlijk toezicht	154	-4	149
Totaal	279	-4	275

Bedragen x € 1.000

6.3 Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
---------------------------	-----------------

Maatschappelijk effect Een solide financieel beleid waarmee de provincie financieel gezond blijft.
--

Indicator	Omschrijving	Eerder	2015, 2016 en later
Prestatie-indicator 1	Ontwikkeling in het weerstandsvermogen (dekkingsgraad) van Flevoland ⁵ . In de Jaarstukken 2013 lag de dekkingsgraad van Flevoland op 1,95. De provinciale norm (besluit van Provinciale Staten van 28 mei 2014) gaat uit van een gewenste bandbreedte tussen 1,1 en 2,0.	1,95	tussen 1,1 en 2,0
Prestatie-indicator 2	Objectieve kwalificatie van de financiële positie van Flevoland. De financiële basis en positie van Flevoland wordt door externe partijen beoordeeld. <ul style="list-style-type: none"> • Beoordeling financiële basis als onderdeel van het accountantsverslag. Bij de Jaarrekening 2013 scoorde Flevoland de kwalificatie “goed”. • Externe beoordeling van de financiële diagnose Flevoland. In 2014 scoorde Flevoland de kwalificatie “goed”. Ook voor 2015 en volgende jaren is het onze ambitie om 2 maal de kwalificatie “goed” te scoren.	Goed Goed	Goed Goed
Prestatie-indicator 3	Structureel en reëel evenwicht tussen provinciale lasten en baten. Beoordeling door onze toezichthouder (ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties). In 2014 was daarvan sprake. Ook voor 2015 en volgende jaren is dat vereist.	Ja	Ja

Doelen	Wij brengen inkomsten en uitgaven structureel met elkaar in evenwicht en maken onze keuzes duidelijk, zodat sturing en beïnvloeding mogelijk is (UP 7.1). Hiervan is sprake indien, op basis van het bestaande beleid, de structurele lasten worden gedekt door structurele baten en de incidentele lasten worden gedekt door incidentele of structurele baten. Daarbij dienen de ramingen volledig en reëel te zijn.
---------------	--

⁵ De dekkingsgraad wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door het totaal van de netto risico's. Hoe hoger de dekkingsgraad des te groter de kans is dat de provincie in staat is om haar tegenvallers, onzekerheden en risico's op te vangen. Een dekkingsgraad groter dan 1 betekent dat de provincie in staat is alle geïdentificeerde risico's financieel op te vangen.

	<p>Het beschikken over een weerstandsvermogen met een factor van minimaal 1,1.</p> <p>Dit betekent dat de omvang van de weerstandscapaciteit 10% hoger is dan de totale omvang van de risico's. De 'bovengrens' is bij de vaststelling van de Evaluatienota Reserves en Voorzieningen vastgesteld op 2,0. Groter dan 2,0 wordt niet nodig geacht.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij monitoren de ombuigingsoperatie(s) en rapporteren daarover periodiek aan Provinciale Staten in het kader van de planning & control cyclus (UP 7.1.6). • Wij versterken de interne controlling door - conform het programmaplan "Verbetering interne beheersing" - maatregelen te nemen voor een betere interne beheersing. De voortgang wordt periodiek aan uw Staten kenbaar gemaakt (UP 7.1.8), de afronding van het programma is voorzien na 2015. Het laatste jaar staat in het teken van met name informatiebeveiliging en fiscaliteit. • Wij voeren gefaseerd de nieuwe ombuigingen in de bedrijfsvoering door waartoe in het kader van Nieuw Perspectief - bij de Perspectiefnota 2013-2017 - is besloten. • We bereiden ons voor op nieuwe regelgeving met betrekking tot vennootschapsbelasting (Vpb)-plicht voor overheidslichamen die per 1 januari 2016 in werking treedt. • Met de nieuwe Staten gaan we - conform onze regelgeving - in gesprek over de programma indeling van de begroting en de nota Reserves en Voorzieningen als ook over het ontwerp van de provinciale planning & control cyclus (zie programma-onderdeel 6.1).
Risico's	<p>Dalende financiële armslag van de provincie</p> <p><i>Beheersmaatregelen:</i> Vasthouden aan de "Bestuurlijke afspraken op financieel terrein", sturen op het weerstandsvermogen, tijdig starten van ombuigingstrajecten en adequate (bestuurlijke) informatievoorziening en budgetbeheer.</p> <p>Onder toezichtstelling van het ministerie van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.</p> <p><i>Beheersmaatregelen:</i> Sturen op een structureel reëel sluitende begroting, ombuigingen en uitvoering van het programmaplan interne beheersing. Toepassing van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Nauwe samenwerking met de huisaccountant.</p>
Partners	<p>Provinciale toezichhouder (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), huisaccountant.</p>

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	990	244	192	322	322	322
Baten	-128.910	-115.227	-113.347	-110.564	-111.703	-113.001
Saldo	-127.920	-114.982	-113.155	-110.242	-111.381	-112.679
Kader (saldo na perspectiefnota)			-111.336	-108.004	-109.086	-110.086
Verschil t.o.v. kader			-1.818	-2.238	-2.295	-2.593
1. Meicirculaire			-1.611	-1.853	-1.709	-1.777
2. Bespaarde rente			-593	-798	-1.062	-1.333
3. Rente liquide middelen			-10	37	95	132
4. Overige rentebaten			-104	-124	-119	-115
5. MRB			500	500	500	500
						<i>Bedragen x € 1.000</i>
Toelichting	<p>1. Provinciefondsuitkering berekend op basis van meicirculaire De in de Programmabegroting 2015 geraamde uitkeringen voor 2015 en volgende jaren zijn gebaseerd op de meicirculaire 2014. Daarbij is rekening gehouden met de accessen die voortvloeien uit de normeringssystematiek. Ten opzichte van de septembercirculaire 2013 is er sprake van hogere accessen voor de jaren 2015 en volgende jaren. Ook is er sprake van een meevaller van circa € 1,2 mln. omdat de belastingcapaciteit van Flevoland in 2013 (peiljaar voor uitkering 2015) ten opzichte van de andere provincies verder blijkt te zijn verminderd.</p> <p>2. Bespaarde rente geactualiseerd De 'Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2014-2018' is bijgesteld. Deze actualisatie betreft, conform de bestendige gedragslijn, onder andere de doorwerking jaarrekening 2013, de actualisatie van het investeringsritme van geplande investeringen, het toevoegen van vervangingsinvesteringen aan de jaarschijf 2018, het verwerken van het p-MIRT 2015-2018. Deze actualisatie leidt ook tot een actuele raming van de 'bespaarde rente' en komt tot uitdrukking op dit programmaonderdeel.</p> <p>3. Rente op liquide middelen geactualiseerd De provincie beschikt in de periode 2015-2018 over een -naar verwachting in de tijd afnemend- liquiditeitsoverschot. Voor de inschatting van het rendement over en de omvang van dit overschot zijn aannames gedaan. Deze zijn verwoord in de paragraaf Financiering van deze begroting. De actualisering leidt tot bovenstaande aanpassing.</p> <p>4. Overige rentebaten stijgen door project Reedewaard Voor extern verstrekte leningen (vanuit de publieke taak) ontvangen we rentevergoedingen. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de renteontvangst uit de verstrekte lening voor het project Reedewaard.</p> <p>5. Motorrijtuigenbelasting (MRB) De raming van de MRB is geactualiseerd. Op basis van het voertuigenbestand van 1 juli 2014 blijkt dat het totaal aantal belastbare voertuigen in Flevoland iets achterblijft bij de verwachting. Ten opzichte van de Perspectiefnota 2014-2018 houden we daarom rekening met een 0,5 mln. lagere opbrengst. Voor de begroting en meerjarenraming wordt voorts verondersteld dat er geen sprake zal zijn van groei of krimp in het voertuigenbestand binnen de provincie.</p>					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.3.1 Algemene dekkingsmiddelen	192	-113.347	-113.155
Totaal	192	-113.347	-113.155

Bedragen x € 1.000

6.4 Onvoorzien en stelposten

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
--------------------	-----------------

Dit programmaonderdeel leent zich niet voor uitwerking in doelen, activiteiten, risico's en partners.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	0	665	5.250	7.315	9.141	10.717
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	665	5.250	7.315	9.141	10.717

Kader (saldo na perspectiefnota)			3.118	4.103	5.617	6.404
Verschil t.o.v. kader			2.132	3.212	3.524	4.313
1. Toekenning L&P			-1.122	-1.107	-1.106	-1.105
2. Nieuw beleid			2.250	1.750	1.750	1.750
3. Onzekerheden			-1.185	-175	-175	-175
4. Lagere cofin.			619	619	619	619
5. Nog te realis. Ombuigingen			59	231	250	1.038
6. Ombuiging bedrijfsvoering			1.511	1.894	2.186	2.186

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Budgetten zijn gecompenseerd voor L&P-ontwikkelingen</p> <p>Conform de Perspectiefnota 2014-2018 zijn budgetten gecompenseerd voor loon- en prijsontwikkelingen. Dit is ten laste van de daarvoor bestemde stelpost gebracht. In 2015 is € 508.000 toegekend voor goederen en diensten, € 165.000 voor subsidies en € 450.000 voor salarissen (ten behoeve van het IKB). Meerjarig lopen deze bedragen licht af.</p>
	<p>2. Stelpost nieuw beleid</p> <p>De stelpost nieuw beleid is bij de Perspectiefnota 2014-2018 gevormd. Gedurende het begrotingsproces is daarop gemuteerd onder andere als gevolg van toevoeging voordelig effect van de Meicirculaire 2014 en vereffening van het begrotingsaldo.</p>
	<p>3. Stelpost onzekerheden Perspectiefnota.</p> <p>In de Perspectiefnota worden rekenkundige aannames gedaan bij het opstellen van het financiële perspectief voor 2014 en volgende jaren. Deze aannames gaan gepaard met onzekerheden. In verband hiermee wordt jaarlijks een onderbouwde stelpost onzekerheden Perspectiefnota opgenomen. Het hebben van een stelpost maakt het mogelijk om nieuwe inzichten in de programmabegroting te verwerken zonder dat dit direct invloed heeft op de uitvoering van het voorgenomen vastgestelde beleid. Voortschrijdend inzicht maakt dat de risicostelpost op een aantal onderdelen kan worden bijgesteld. Dat leidt tot bovengenoemde verlaging.</p>
	<p>4. Stelpost Lagere cofinanciering</p> <p>Het provinciaal Meer Jaren Programma Landelijk Gebied (pMJP) 2007-2013 loopt ten einde. Tot en met 2015 vindt afrekening van de projecten plaats. Vanwege de afloop van het p-MJP programma en de kleinere omvang van het nieuwe</p>

POP programma zijn de resterende budgetten samengevoegd op één product (POP3/p-MJP) en niet langer gedifferentieerd op maatregelniveau. De stelpost cofinanciering is daarmee eveneens ingevuld.

5. Nog te realiseren ombuigingen/dekkingsmiddelen

De jaarschijven 2015 t/m 2018 waren -na de Perspectiefnota- sluitend. Dat werd onder andere gerealiseerd door het opnemen van een stelpost Nog te realiseren ombuigingen/dekkingsmiddelen. Overigens werd bij de behandeling van de Perspectiefnota al de uitkomst van de Meicirculaire 2014 gemeld. Beeld was dat de stelpost Nog te realiseren ombuigingen/dekkingsmiddelen kon worden weggewerkt en dat het restant kon worden toegevoegd aan de stelpost nieuw beleid. In deze begroting heeft verwerking daarvan plaatgevondens.

6. Ombuiging bedrijfsvoering

In 2013 is in het kader van “Nieuw Perspectief” besloten de ondersteunende diensten bij de provincie te versoberen. Daartoe werd in de Perspectiefnota 2013-2017 besloten tot een ombuiging op de bedrijfsvoering die als stelpost werd opgenomen in de meerjarenraming. In de voorliggende begroting is de ombuiging verwerkt (formatief en in de materiele overhead). De bijbehorende stelposten zijn aangepast. Het betreft de stelposten:

- Lagere Bedrijfsvoeringslasten;
- Risicobuffer ombuigingen;
- OFGV bezuiniging automatisering.

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.4.1 Onvoorzien en stelposten	5.250	0	5.250
Totaal	5.250	0	5.250

Bedragen x € 1.000

6.5 Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
--------------------	-----------------

Dit programmaonderdeel werd in 2014 toegevoegd. Hoewel dit programmaonderdeel zich leent voor uitwerking in doelen, activiteiten, risico's en partners zijn de inhoudelijke bedrijfsvoeringsaspecten 2015 volgens voorschriften (BBV) opgenomen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'.

De ontwikkeling van de bedrijfsvoering richt zich in 2015 vooral op:

- De uitwerking van de reorganisatie en de implementatie van de versobering van de bedrijfsvoering.
- Het beheer van ICT wordt doorgelicht om te bepalen of investeringen en beheer en vervanging voldoende in balans zijn.
- Wat betreft communicatie wordt geïnvesteerd in de content van de vernieuwde website en de doorontwikkeling van de sociale media.
- Op het gebied van de administratie is sprake van de implementatie van digitalisering van de facturenstroom.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	44.584	45.804	44.283	41.853	40.772	41.510
Baten	-490	-1.674	-1.579	-1.517	-1.517	-1.517
Saldo	44.094	44.130	42.705	40.336	39.255	39.993

Kader (saldo na perspectiefnota)			42.349	41.093	40.727	40.940
Verschil t.o.v. kader			356	-757	-1.472	-947
1. Personeel en organisatie			529	-630	-1.384	-1.379
2. Facilitaire zaken			-206	-149	-117	41
3. Advies en Communicatie			92	92	92	92
4. Financiën			5	1	1	1
5. Informatisering en automatisering			-64	-71	-64	298

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p>1. Personeel en organisatie</p> <p>De salarisramingen 2015-2018 zijn geactualiseerd. Dit is inclusief de sociale lasten, pensioenen en compensatie zorgverzekering. De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loonkosten zijn periodekosten die, conform de afspraken op financieel gebied, ten laste van de exploitatie worden gebracht. • Peildatum (formatie, bezetting, inschalingpercentages en franchises) is 30 april 2014. • Daarnaast zijn de structurele formatieve ombuigingen die in het kader van 'Nieuw Perspectief' zijn vastgesteld, verwerkt; deels door toepassing van een stelpost. • De ramingen zijn gebaseerd op de CAO die loopt tot juni 2012; • De structurele doorwerking van het Individuele Keuze Budget (IKB) is in de begroting 2015 aan de salarisbegroting toegevoegd als ook de incidentele doorwerking van de gewijzigde systematiek ten aanzien van de uitbetaling van het vakantiegeld (conform Perspectiefnota 2014-2018).
--------------------	---

De prijsgevoelige budgetten zijn gecompenseerd voor prijsontwikkelingen (prijspeil 2015).

2. Overige ontwikkelingen

Binnen de overige componenten van de bedrijfsvoering veroorzaakt een drietal ontwikkelingen met name de verschillen:

- De 'Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2014-2018' is bijgesteld. Deze actualisatie betreft, conform de bestendige gedragslijn, onder andere de doorwerking van de Jaarrekening 2013, de actualisatie van het investeringsritme van geplande investeringen en het toevoegen van vervangingsinvesteringen aan de jaarschijf 2018. Daarnaast is voor nieuwe investeringen als beleidslijn voor kredieten vanaf 2015 de interne rekenrente verlaagd. Dit leidt tot aanpassingen binnen de bedrijfsvoering.
- Ook zijn de structurele materiële ombuigingen die in het kader van 'Nieuw Perspectief' zijn vastgesteld, verwerkt en
- is een prijscompensatie doorgevoerd op de prijsgevoelige budgetten.

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.5.11 Formatie	31.876	0	31.876
6.5.12 Organisatie	318	-1.145	-827
6.5.13 Concern	786	-28	758
6.5.14 Personeel	1.853	-10	1.842
6.5.15 Algemeen	455	0	455
6.5.21 Gebouwen(en) (en inventaris)	3.369	-194	3.176
6.5.22 Facilitaire dienstverlening	1.254	-108	1.145
6.5.23 Inkoop en aanbesteding	33	0	33
6.5.31 Bestuurlijke juridische controlling	288	0	288
6.5.32 Comm.advies en Bestuursondersteuning	310	-93	217
6.5.41 Financiële sturing	295	0	295
6.5.51 Informatietechnologie	3.437	0	3.437
6.5.52 Documentaire informatievoorziening	10	0	10
Totaal	44.283	-1.579	42.705

Bedragen x € 1.000

6.6 Reserves

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
---------------------------	-----------------

De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn niet rechtstreeks verantwoord op de programmaonderdelen. Het geraamde resultaat wordt eerst bepaald zonder deze mutaties. Vervolgens vinden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves plaats waarna het uiteindelijke begrotingsresultaat wordt bepaald.

In het onderdeel 'Uiteenzetting financiële positie' is een toelichting gegeven op de verwachte standen van reserves en voorzieningen, de stortingen en de onttrekkingen. Hieronder zijn de te autoriseren bedragen opgenomen inclusief de afwijkingen op het kader en de toelichtingen daarbij.

Middelen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	42.154	28.578	20.846	19.599	19.401	17.997
Baten	-26.958	-33.353	-25.962	-18.434	-13.895	-14.011
Saldo	15.195	-4.775	-5.116	1.166	5.506	3.986
Kader (saldo na perspectiefnota)			-3.791	4.245	6.090	6.065
Verschil t.o.v. kader			-1.325	-3.080	-584	-2.079
1. Alg. reserve			-15	-15	0	-1.000
2. Personele frictiekosten			-550	-452	-23	-44
3. Investeringsimpuls Flev-Almere			104	122	119	115
4. STROP			-1.066	-733	-544	-89
5. Vervangende projecten ZZL			0	0	-450	-450
6. Omgevingsplan Flevoland			-325	-13	0	0
7. Infrafonds			-79	-2.439	-388	-922
8. Meerjarenprogramma Bodem			168	0	0	0
9. Egalisaties. Vervangingsinvest.			427	437	690	300
10. p-MJP			12	12	12	12
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	De effecten op de reserves hebben te maken met de afwijkingen die binnen de programmaonderdelen zijn toegelicht. Voor meer inzicht wordt verwezen naar deel IV Financiële begroting en de bijlage B Reserves en Voorzieningen.					

Relatie met productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.6.1 Mutaties reserves	20.846	-25.962	-5.116
Totaal	20.846	-25.962	-5.116

Bedragen x € 1.000

6.7 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
6.1 Samenwerking & Bestuurlijke positionering	Lasten	3.395	3.015	3.446	2.855	2.897	2.924
	Baten	-39	-25	-30	-30	-30	-30
	Saldo	3.356	2.990	3.416	2.825	2.867	2.894
6.2 Bestuur	Lasten	82	287	279	270	270	270
	Baten	-4	-4	-4	-4	-4	-4
	Saldo	78	283	275	266	266	266
6.3 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	990	244	192	322	322	322
	Baten	-128.910	-115.227	-113.347	-110.564	-111.703	-113.001
	Saldo	-127.920	-114.982	-113.155	-110.242	-111.381	-112.679
6.4 Onvoorzien en stelposten	Lasten	0	665	5.250	7.315	9.141	10.717
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	665	5.250	7.315	9.141	10.717
6.5 Bedrijfsvoering	Lasten	44.584	45.804	44.283	41.853	40.772	41.510
	Baten	-490	-1.674	-1.579	-1.517	-1.517	-1.517
	Saldo	44.094	44.130	42.705	40.336	39.255	39.993
6.6 Reserves	Lasten	42.154	28.578	20.846	19.599	19.401	17.997
	Baten	-26.958	-33.353	-25.962	-18.434	-13.895	-14.011
	Saldo	15.195	-4.775	-5.116	1.166	5.506	3.986
Totaal programma 6	Lasten	91.205	78.593	74.297	72.215	72.803	73.740
	Baten	-156.402	-150.283	-140.922	-130.549	-127.149	-128.564
	Saldo	-65.197	-71.689	-66.624	-58.334	-54.345	-54.824

Bedragen x € 1.000

Paragrafen

De indeling van de provinciale begroting is voor een belangrijk deel voorgeschreven in het BBV. De begroting moet bestaan uit een beleidsbegroting en uit een financiële begroting. De beleidsbegroting telt een aantal programma's (door de provincie vrij te bepalen) en een zevental verplichte paragrafen. In de paragrafen worden onderwerpen behandeld (als dwarsdoorsnede van de begroting) die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie.

De paragrafen bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en de lokale heffingen en vallen daarom onder de beleidsbegroting. Ook de onderwerpen die in de afzonderlijke paragrafen beschreven moeten worden, zijn in belangrijke mate voorgeschreven in het BBV. Het gaat om de volgende paragrafen:

1. Lokale heffingen;
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. Onderhoud kapitaalgoederen;
4. Financiering;
5. Bedrijfsvoering;
6. Verbonden partijen;
7. Grondbeleid.

1 Lokale heffingen

Algemeen

De provincie Flevoland kent één algemene heffing (belasting) en drie bestemmingsheffingen:

1. opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB);
2. leges;
3. grondwaterheffing;
4. nazorgheffing gesloten stortplaatsen.

Hieronder worden deze heffingen toegelicht en wordt ingegaan op het gevoerde beleid en de gehanteerde tarieven.

1.1 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet heffen de provincies een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting. Het Rijk stelt hiervoor de maximale hoogte vast, die jaarlijks wordt aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief. Dit nieuwe maximumtarief zal jaarlijks worden geïndexeerd. Het maximumtarief voor 2015 bedraagt 110,7 opcenten.

Voor Flevoland bedraagt het tarief met ingang van 1 januari 2015 76,6; het tarief is ten opzichte van 2014 ongewijzigd gebleven en overigens sinds 2012 niet meer aangepast. Vanaf 2016 is wel gerekend met een indexering van het tarief met 2% per jaar wegens loon- en prijsontwikkelingen.

De geraamde MRB-inkomsten bedragen in 2015 € 50,8 mln. De zogenaamde onbenutte belastingcapaciteit bedraagt dan, uitgaande van het maximumtarief voor 2015 van 110,7 opcenten, circa € 22,6 mln.

In de begroting en meerjarenraming wordt verondersteld dat er geen sprake zal zijn van groei of krimp in het voertuigenbestand binnen de provincie.

1.2 Leges

De provincie heft leges voor diverse diensten en documenten. Bij de tariefstelling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de leges voor drukwerk zijn gebaseerd op de variabele kosten (papier, kopiekosten en porti);
- de leges voor vergunningen, ontheffingen en dergelijke zijn gebaseerd op het gemiddelde tijdsbeslag dat met het verlenen hiervan is gemoeid, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief van de daarmee belaste medewerkers.

De tarieven worden jaarlijks aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen.

1.3 Grondwaterheffing

De provincie Flevoland belast het onttrekken van grondwater aan de bodem op basis van de Grondwaterheffingsverordening 2010. Deze verordening heeft de Waterwet als wettelijke grondslag. De provincie Flevoland belast onttrekkingen vanaf 20.000 m³, waarbij de eerste 10.000 m³ zijn vrijgesteld. Het tarief is enerzijds gebaseerd op een raming van de lasten van het grondwaterbeheer op langere termijn en anderzijds op een inschatting van het volume van de jaarlijkse grondwateronttrekkingen. De hoogte van de heffing is in 2009 geëvalueerd en in januari 2010 aangepast.

Het tarief bedroeg sinds 1993 € 1,71 per 100 m³ en is met ingang van 1 januari 2010 verlaagd tot € 1,41 per 100 m³. We gaan uit van een belastbare onttrekking van circa 33,3 mln. m³ per jaar. Dit leidt tot een geraamde opbrengst van circa € 470.000. Voor zover de uiteindelijke opbrengst uit de grondwaterheffing afwijkt van de

daaraan jaarlijks toerekenbare kosten, wordt het verschil toegevoegd of onttrokken aan de voorziening Grondwaterbeheer.

1.4 Nazorgheffing

De provincie heeft te maken met drie vuilstortplaatsen, te weten: Het Friese Pad (Emmeloord), Braambergen (Almere) en Zeeasterweg (Lelystad). De provincie heeft een 'eeuwigdurende' nazorgplicht voor vuilstortplaatsen die zijn gesloten. Hiervoor is een bedrag nodig: het zogenaamde doelvermogen. De stortplaats-exploitanten dragen de lasten via een jaarlijkse nazorgheffing. Deze heffing wordt door de provincie in een fonds - het Nazorgfonds - gestort (zie ook de paragraaf Verbonden partijen). Het is de bedoeling dat het fonds op het moment dat de vuilstortplaats wordt gesloten voldoende groot is om eeuwigdurend het onderhoud aan de stortplaats te kunnen bekostigen.

De hoogte van de nazorgheffing is afhankelijk van het benodigde doelvermogen en de beleggingsresultaten van het Nazorgfonds. De Verordening nazorgheffing kan op elk moment door Provinciale Staten worden aangepast. De nazorgheffing is een voorlopige heffing. Voorafgaand aan het afgeven van de sluitingsverklaring wordt de definitieve heffing opgelegd en voldaan, om zeker te stellen dat het doelvermogen bereikt wordt.

Het benodigde doelvermogen voor Het Friese Pad is in 2011 met de eindheffing bereikt. Op 5 juli 2011 heeft de provincie voor de stortplaats een sluitingsverklaring afgegeven waarna de nazorgfase van start is gegaan.

Het doelvermogen voor de stortplaats Braambergen is in 2009 opnieuw berekend op basis van de bestaande nazorgplannen. De huidige berekening gaat uit van een benodigd doelvermogen van circa € 9,6 mln. ultimo 2013. Naar de huidige inzichten is het genoemde doelvermogen ultimo 2013 bereikt en hoeft er in 2015 geen nazorgheffing meer opgelegd te worden. De provincie en de exploitant Afvalzorg zijn in overleg over een gewijzigd nazorgplan dat van invloed zal zijn op doelvermogen en einddatum.

Voor de heropende stortplaats Zeeasterweg is in 2009 verzocht een nazorgplan in te dienen op basis waarvan het doelvermogen en de nazorgheffing worden vastgesteld. De voorlopige nazorgheffing wordt sinds 2009 geïnd. We gaan uit van de start van de nazorg ultimo 2053. Op basis van de in oktober 2013 door Provinciale Staten vastgestelde verordening nazorgheffing en tarieventabel ramen we een jaarlijkse heffing van € 400.000 om het benodigde doelvermogen op te brengen.

In 2014 vindt onderzoek plaats naar de rendementsverwachting die toegepast wordt voor de berekening van het doelvermogen. De kans bestaat dat het rendement omlaag moet worden bijgesteld waardoor de doelvermogens en heffingen zullen stijgen. Voor het Friese Pad is de provincie zelf risicodragend en is in 2013 een voorziening getroffen van € 1,6 mln.

1.5 Overzicht tarieven

Lokale heffingen		2013	2014	2015	2016	2017	2018
Opcenten MRB	Op hoofdsom tarief MRB per 1-4-1995	76,6	76,6	76,6	78,1	79,7	81,3
Leges	Divers	divers	divers	divers	divers	divers	divers
Grondwaterheffingen	Per 100 m ³	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41
Nazorgheffing	Zeeasterweg	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000

1.6 Kwijtscheldingsbeleid

Voor de lokale heffingen bestaat er geen mogelijkheid tot kwijtschelding. De legesverordening kent een zogenaamde hardheidsclausule. Hierin is geregeld dat het college van Gedeputeerde Staten tegemoet kan komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de verordening kunnen voordoen.

1.7 Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de tarieven van de provinciale belastingen en heffingen zich verhouden tot de tarieven in de andere provincies.

Voor de vergelijking tussen de provincies zijn de opcenten MRB en de grondwaterheffing relevant vanwege de omvang en/of de hoogte van de heffing. De diensten waarvoor leges worden gevraagd (zoals toezending drukwerk, ontheffingen en vergunningen) en de heffingsgrondslag verschillen tussen de provincies, waardoor een directe vergelijking niet zinvol is. Gelet op het specifieke karakter van de nazorgheffing is een vergelijking met andere provincies niet zinvol.

De verwachte tarieven per provincie voor de MRB (per 1 januari 2015) lopen uiteen van 67,9 tot 95,0. Flevoland heeft waarschijnlijk per 1 januari 2015 het op drie na laagste tarief.

Vergelijking tarieven	Opcenten MRB		
	2014	2015 (voorlopig)	Stijging (in %)
Noord-Holland	67,9	67,9	0,0
Utrecht	72,6	72,6	0,0
Noord-Brabant	75,8	76,1	0,4
Flevoland	76,6	76,6	0,0
Limburg	76,6	77,9	1,7
Zeeland	78,3	78,3	0,0
Overijssel	79,9	79,9	0,0
Groningen	87,1	88,4	1,5
Gelderland	87,1	88,8	2,0
Drenthe	88,3	90,0	1,9
Friesland	90,3	94,1	4,2
Zuid-Holland	95,0	95,0	0,0
Gemiddeld	81,3	82,1	1,0

Met betrekking tot de grondwaterheffing lopen de tarieven van de provincies uiteen van € 0,81 per 100 m³ tot € 2,75 per 100 m³. Het tarief in Flevoland bedraagt € 1,41 per 100 m³, waarmee Flevoland van laag naar hoog gerangschikt de negende plaats inneemt. De hoogte van de uiteindelijke opgelegde heffing is overigens niet alleen afhankelijk van de hoogte van het tarief, maar ook van een mogelijke minimum bedragen en vrijstellingen. In Flevoland is geen minimum bedrag vastgesteld en zijn onttrekkingen kleiner dan 20.000 m³ grondwater vrijgesteld van de provinciale grondwaterheffing. Per jaar worden ca. 20 aanslagen grondwaterheffing opgelegd.

Vertaling van de lokale heffingen in de begroting.

Lokale heffing	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijz.	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Opcenten MRB	-43.556	-50.068	-50.768	-51.768	-52.768	-53.768
Leges	-58	-30	-30	-30	-30	-30
Grondwaterheffing	-439	-470	-470	-470	-470	-470
Nazorgheffing	-400	-400	-400	-400	-400	-400
Totaal	-44.453	-50.968	-51.668	-52.668	-53.668	-54.668

Bedragen x € 1.000

2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.1 Inleiding

De provincie heeft in het meerjarenbeleid ambities geformuleerd en wil haar doelstellingen realiseren. In een aantal gevallen lukt dat niet of niet geheel. In deze paragraaf wordt nagegaan of de provincie financieel voldoende weerbaar is om mogelijke tegenslagen op te vangen. Er zijn veel onzekerheden die er voor kunnen zorgen dat doelen niet worden bereikt. Een deel van dergelijke risico's doet zich echter niet voor omdat er (beheers)maatregelen worden getroffen.

In de in juni 2014 vastgestelde Perspectiefnota is een stelpost onzekerheden Perspectiefnota opgenomen die bedoeld is om de effecten van de begrotingstechnische schommelingen zoals die in de uitkering van het rijk aan de provincies op te vangen en voor eventuele tegenvallende opbrengsten van de Motorrijtuigenbelasting (MRB). Om dubbelingen te voorkomen worden deze onderwerpen niet opgenomen in het risicoprofiel.

Naast de hierboven genoemde begrotingsonzekerheden zijn er nog talrijke andere risico's en onzekerheden waar de provincie mee te maken heeft. Ook deze kunnen verstrekende financiële gevolgen hebben. Daarbij gaat het echter veelal om onzekerheden die niet direct te maken hebben met gekozen aannames in de begroting, maar meer met de risico's die de provincie loopt bij de uitvoering van beleid en projecten. Deze risico's zijn benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen. De weerstandscapaciteit die wordt gepresenteerd in deze paragraaf is bedoeld voor het opvangen van de financiële risico's die de provincie loopt bij het uitvoeren van het provinciale beleid. Er is een bepaald bedrag nodig om, mocht een dergelijk inhoudelijk risico optreden, de financiële gevolgen op te kunnen vangen. De daarvoor aanwezige capaciteit wordt weerstandscapaciteit genoemd. De berekening van deze capaciteit gaat niet uit van absolute bedragen, maar is een gewogen (modelmatig) berekend bedrag. Als die niet voldoende is moeten ingrijpende beleidswijzigingen worden doorgevoerd.

In paragraaf 2.4 wordt ingegaan op het weerstandsvermogen; dit is de verhouding tussen de risico's waarvoor geen of onvoldoende maatregelen zijn getroffen en de (weerstands)capaciteit die de provincie heeft om niet begrote kosten op te vangen. In paragraaf 2.2 wordt ingegaan op de ontwikkeling van het risicomangement. In de paragraaf over het risicoprofiel geven we de belangrijkste risico's weer. Daarbij beschrijven we de situatie in 2014 en de ontwikkeling wij de komende twee jaren verwachten.

2.2 Ontwikkeling risicomangement

2.2.1 Wat willen we bereiken

De provincie heeft zich als doel gesteld een risicovolwassen organisatie te worden. In 2015 zou deze ambitie bereikt moeten zijn. De ontwikkeling naar de laatste fase ("risicovolwassenheid") heeft enkele jaren gekost en de verwachting is dat de periode tot en met 2015 nodig is om dit doel te bereiken. Concreet betekent deze ambitie:

- dat risicomangement integraal onderdeel uitmaakt van beleidsvoorbereiding, besluitvorming en uitvoering;
- dat risico's op een verantwoorde manier en gestructureerd in de besluitvorming worden betrokken;
- dat de provincie bewust met risico's omgaat en deze transparant in beeld brengt;
- dat openheid over risico's zorgt voor bekendheid en goede beheersing.
- dat om die reden ook beheersmaatregelen in beeld zijn gebracht zodat bij het maken van afwegingen de risico's worden meegewogen en op deze wijze het bereiken van de doelstellingen van de provincie wordt gediend.

2.2.2 Wat gaan we daarvoor doen

Bestuurlijk risicomanagement

Structurele inventarisatie

Twee keer per jaar worden de staten geïnformeerd over de ontwikkeling van de strategische risico's. Dit vindt plaats in het jaarverslag en bij de opstelling van de begroting. Daaruit wordt ter bespreking een actuele ranglijst, een top tien, samengesteld, op basis waarvan de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen worden berekend. De inventarisatie en bespreking van de risico's is een vorm van structureel bestuurlijk risicomanagement.

Risico's expliciet maken

Een risico-inschatting op een dossier wordt beschouwd als incidenteel risicomanagement. Bij belangrijke onderwerpen moeten de relevante risico's expliciet aan de orde gesteld worden ter ondersteuning van de besluitvorming. Door risico's te bespreken en te beheersen gaan bestuur en management bewust en zichtbaar om met risico's en daarmee vergroot Flevoland haar sturing en beheersing. Dit vraagt om bestuurlijke alertheid en ruimte om expliciet over risico's te spreken.

Selectie juiste niveau

Niet alle risico's worden in beeld gebracht. Dat is niet nodig. Met name in programma's en projecten wordt iedere dag gewerkt aan de beheersing van grote en kleine risico's. In een risicoanalyse worden de operationele en strategische risico's in kaart gebracht die belemmerend kunnen zijn voor het realiseren van het doel van het project. Het gesprek tussen staten en bestuur, tussen bestuur en management moet vooral gaan over de meest wezenlijke relevante onzekerheden. Binnen projecten wordt aan de "kleinere" operationele en dagelijkse risico's eveneens aandacht besteed.

Omgevingsanalyse als basis

De meeste relevante strategische en grote operationele risico's doen zich voor in de omgeving van de provincie. Ook de eigen risico's van de provincie moeten worden benoemd, maar uit de omgevingsanalyse blijkt in welk krachtenveld een project wordt voorbereid. Naast financiële onzekerheden gaat het bijvoorbeeld om risico's die betrekking hebben op het bestuur en het imago van de organisatie. Bij het aangaan van een samenwerkingsverband van de provincie met partners (verbonden partijen, gebiedspartners, coalities of projecten) moet expliciete aandacht zijn voor risicobewustzijn. In veel gevallen is op dit moment niet duidelijk of er een gedeeld beeld is van de risico's die partners gezamenlijk dan wel iedere organisatie loopt.

Periodieke bespreking

Dergelijke risicoanalyses moeten worden vastgelegd en besproken, zowel op ambtelijke, bestuurlijk als politiek niveau. Bij besluitvorming en bij de bespreking van de voortgang van een project moet risicobeheersing geagendeerd zijn.

Ambtelijk risicomanagement

Goede programmering en voorbereiding van programma's en projecten zijn van zichzelf al een vorm van risicomanagement. Bovendien is een aanduiding van de risico's een vast onderdeel van het besluitvormingsproces. In de voorstellen die aan het college en de staten worden voorgelegd is ruimte gereserveerd waar aandacht aan kanttekeningen en risico's kan worden besteed.

Periodieke risico-analyse en monitoring risico-ontwikkeling

Binnen ieder project en programma doen zich risico's voor; grote en kleine, operationele en strategische onzekerheden. De organisatie is dagelijks bezig met het bedenken en uitvoeren van beheersmaatregelen voor dergelijke projecten en programma's. Bij sommige grote projecten uit de Investeringsagenda en infrastructurele projecten is de opstelling van een risicoanalyse inmiddels gebruikelijk. Het onderlinge gesprek tussen projectleiding en management gaat dan ook over kansen en bedreigingen en maatregelen om resultaten te bereiken. Programmamanagers zijn in toenemende mate bezig hun projecten te sturen en beheersen op basis van periode risicoanalyses en de integrale bespreking van deze risico's. Dergelijke project-control wordt verder geprofessionaliseerd.

Ontwikkeling van structurering van risico-inventarisatie

En hoewel ieder project uniek is, komen veel strategische risico's overeen: draagvlak, (tijdige) besluitvorming, bereidheid van partijen tot deelname, voldoende mensen en middelen, en dergelijke. De komende tijd wordt gewerkt aan de standaardisatie van de aanpak van dergelijke analyses en wordt het omgaan met risicomangement verder uitgewerkt. Bij de besluitvorming over of de start van een project is een integrale risicoanalyse van belang om de besluitvorming te ondersteunen. Alle relevante betrokken partijen dragen aan zo'n risicoanalyse bij.

Periodieke bespreking management voor borging risicomangement

De ervaring leert vervolgens dat monitoring van deze risico's en van de effectiviteit van beheersmaatregelen geen automatisme zijn. Veranderde omstandigheden, gewijzigde belangen, uitwerking van de eerste projectideeën leiden tot de noodzaak om de risico's opnieuw te analyseren. Het kost tijd voordat dit in de verschillende processen in de organisatie een normaal onderdeel is geworden. Om te bereiken dat management en medewerkers risico's en het beheersen ervan beschouwen als dagelijks werk en deze risico's periodiek, expliciet en transparant bespreken is oefening nodig en bestuurlijke aandacht, zodat de borging van risicomangement het komende jaar wordt gerealiseerd.

2.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel is een actueel overzicht van alle verschillende soorten risico's die de provincie op een bepaald moment loopt. De risico's veranderen in de loop van de tijd: bestaande risico's kunnen zich ontwikkelen op de onderscheiden dimensies kans, impact en effect; risico's verdwijnen, nieuwe risico's dienen zich aan. Het risicoprofiel van twee jaar geleden ziet er anders uit dan het profiel van nu. In dit overzicht wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die in uitvoering zijn genomen. Sommige beheersmaatregelen blijken effectief te zijn, andere (nog) niet. Als peildatum voor de programmabegroting 2015 wordt gehanteerd de situatie op 30 juni 2014.

Het risicoprofiel van de provincie kent drie categorieën: *bestuurlijke (B)*, *strategische (S)* en *operationele (O)* risico's. Deze worden kort worden gedefinieerd:

- bestuurlijke risico's zijn de onzekerheden die vooral optreden in het takenpakket van de provincie en aan de inkomstenkant;
- strategische risico's zijn de onzekerheden die vooral optreden bij grote projecten en programma's (speerpunten) en in de relatie met verbonden partijen;
- operationele risico's zijn als onzekerheden die vooral ontstaan bij de uitvoering van taken.

In elke categorie zijn de meest prominente risico's weergegeven en vervolgens gekwantificeerd. Naast de bestuurlijke, strategische en operationele risico's wordt ook een totaalbeeld van de overige risico's gegeven en vervolgens gekwantificeerd. Dit totaalbeeld is gebaseerd op onderliggende inventarisaties en ervaringen uit het verleden. Deze methode past bij de verschillende soorten onzekerheden waar de provincie mee te maken heeft. Het kwantificeren van risico's is een subjectieve inschatting. Dit geldt zowel voor de bepaling van de kans alsook voor het effect van het risico. Het totaal aantal variabelen is van dien aard dat een objectieve berekening nauwelijks mogelijk is. Bovendien hebben veel risico's betrekking op bestuurlijke, politieke of imago-schade en die zijn moeilijk in euro's uit te drukken. En in dat geval kan een klein risico grote gevolgen hebben.

Methode van berekening

De berekening van het weerstandsvermogen is een modelmatige benadering van de werkelijkheid. Het gaat niet zozeer om de absolute bedragen, maar om de gewogen inschatting van de risico's. De financiële vertaling is een subjectieve duiding van de omvang van het risico. In tabel 2.1 Risicoprofiel per 30 juni 2014 is het risicoprofiel weergegeven op basis van denkbare scenario's met een negatief beslag in financiële zin.

Kans

Of een risico zich kan voordoen wordt uitgedrukt in procenten onder de noemer *kans*. Bij een kleine kans is $\leq 10\%$ gehanteerd, bij een kans middel is 10%-30% gehanteerd en bij een grote kans is 50% als maximum gehanteerd. Bij een kans groter dan 50% zou vanuit degelijk financieel beleid een voorziening moeten worden getroffen of een oormerk in een reserve worden aangebracht.

Impact

De *impact* is breed als het van invloed is (of een oplossing vraagt die invloed heeft) op alle thema's (van het Colleagueitvoeringsprogramma) van de provincie (aangeduid met het getal 2), een beperkte impact als het zich voordoet op een beperkt aantal thema's (aangeduid met het getal 1), en een kleine impact als het alleen een operationeel proces raakt (aangeduid met het getal 0.5).

Effect

Bij *effect* is een bandbreedte bepaald van de financiële consequentie bij het voordoen van het risico. Hier is gebruik gemaakt van de indeling in groot (€ 7,5 mln.), middel (€ 3 mln.) en klein (€ 1 mln.).

	Kans	Impact	Effect
Groot	50%	2 (breed)	7,5
Middel	30%	1 (beperkt)	3
Klein	10%	0,5 (klein)	1

Bedragen x € 1 mln.

De reservering voor het beslag op de weerstandscapaciteit wordt berekend met de formule Kans x Impact x Effect. Bij de kwantificering van de risico's zijn de reeds onder voorzieningen en risicobuffers in de programmabegroting genomen beheersmaatregelen meegewogen. In de top 10 van strategische risico's worden op basis van het risicobeleid de individuele risico's gepresenteerd met het grootste gewogen risico (kolom reservering PB 2015). Onder 'overige' worden die risico's uit de strategische risico-inventarisatie samen geteld, die individueel gemiddeld kleiner zijn dan € 0,5 mln.

Naast de risicocategorie is in tabel 2.1 ook aangegeven of er sprake is van een structureel risico (str) of een incidenteel risico (inc). Structureel betekent dat het risico naar verwachting een langere periode een rol van betekenis blijft spelen binnen het risicoprofiel van de provincie. De financiële kwantificering kan echter jaarlijks variëren. Daarbij wordt gerekend met het bedrag per jaar, inclusief de aanname dat rekening wordt gehouden met een jaar vertraging indien als beheersmaatregel het beleid wordt bijgesteld als het risico zich heeft voorgedaan.

PB 2015	JV 2013	Onzekerheid/Risico	Cat	Inc./Struct.	Reservering JV 2013	Reservering PB 2015	Kans	Impact	Effect
1	2	Middengebied gebiedsagenda	BS	Inc.	2,25	2,25	Middel	Beperkt	Groot
2	3	Opdroging BDU	B	Struct.	2,25	2,25	Middel	Beperkt	Groot
3	5	Flevokust	BO	Inc.	1,13	2,25	Middel	Beperkt	Groot
4	4	Reserves inzetten als revolving funds	S	Struct.	1,88	1,88	Groot	Klein	Groot
5	12	Infra, organisatie van realisatie en beheer	BO	Struct.	0,25	0,90	Middel	Beperkt	Middel
6	1	Rijksbijdragen ontwikkelingen	BS	Inc.	3,75	0,75	Klein	Beperkt	Groot
7	15	Europese programma's	BO	Inc.	0,15	0,75	Groot	Klein	Middel
8	9	Wind	BO	Inc.	0,45	0,45	Middel	Klein	Middel
9	7	OMALA	BSO	Inc.	0,30	0,30	Klein	Beperkt	Middel
		Overige risico's	BSO	Struct./Inc.	9,05	2,95			
TOTAAL					21,46	14,73			

Tabel 2.1 Risicoprofiel per 30 juni 2014, risico top 10

Bedragen x € 1 mln.

Samenvatting risicoprofiel

De huidige optelling van de risico's is in vergelijking met het Jaarverslag 2013 opnieuw lager geworden. De top tien in de Programmabegroting 2014 vermeldde als risicoprofiel € 22,85 mln., het Jaarverslag 2013 € 21,6. De hoogte van het risicoprofiel in deze begroting wordt met name veroorzaakt door de mutaties in de top 10 en door wijzigingen in de "Overige risico's". Een aantal risico's is niet teruggekeerd en enkele hoog genoteerden is wat omvang betreft aanmerkelijk verlaagd. Volgens afspraak met de staten zijn de rijksombuigingen en de MRB er uit gehaald omdat daarvoor stelpost (onzekerheden Perspectiefnota) is opgenomen.

Veel onzekerheden zijn het gevolg van externe factoren. Een aanzienlijk deel van de risico's komen voor aan de inkomstenkant van de provincie. Hiertegen kan de provincie maar in relatief beperkte mate beheersmaatregelen nemen. Als beheersmaatregelen zet de provincie de directe of indirecte beïnvloeding in. Wat betreft de risico's waarvoor de provincie een beheersmaatregel kan nemen wordt een afweging gemaakt tussen de kosten en de opbrengsten. Beheersmaatregelen zorgen voor verlaging van het risicoprofiel.

Het risicoprofiel (€ 14,73 mln.) is lager dan de stand van zaken eind 2013 (Jaarverslag 2013). Er is aanvullend aan de top tien van grootste operationele en strategische risico's één onzekerheid toegevoegd, waarvoor geen middelen zijn opgenomen; deze is niet aan te duiden als financieel risico, waarvoor moet worden gereserveerd. Dit politiek-bestuurlijke risico houdt verband met diverse ontwikkelingen die op het gebied van ruimte, economie en bereikbaarheid worden belemmerd of afgeremd door het ontbreken van cofinanciering door partners. Dit is als extra risico in deze paragraaf toegelicht. Voor het overige zijn de bedragen van de risico's vaak lager dan voorheen. In een aantal gevallen is dat het gevolg van adequate beheersmaatregelen, waarbij risico's in kaart zijn gebracht en door de uitvoering van beheersmaatregelen.

Gewijzigde risico's

De volgende risico's zijn niet teruggekeerd in de top tien:

- De onzekerheid over de inkomsten uit motorrijtuigenbelasting wordt - zoals eerder opgemerkt - geheel opgevangen door het opnemen van een stelpost. Het aantal auto's waarvoor minder of geen wegenbelasting hoeft te worden betaald is hoger dan ingeschat. Daardoor vallen de inkomsten tegen.
- Het risico jeugdzorg is uit de top tien verdwenen omdat deze taak per 1 januari 2015 overgedragen wordt aan de gemeenten. Een beperkte vorm van nazorg in 2015 is toegezegd, en levert een zeer beperkt risico op die onder de overige risico's valt.

De top 10 risico's

Als volgens afspraak de ondergrens van € 500.000 wordt aangehouden dan resteren zeven risico's in dit overzicht. Deze worden aangevuld met de onderwerpen wind en OMALA, die in het Jaarverslag 2013 eveneens voorkomen. De overige risico's komen volgens deze modelmatige berekeningsmethode aanzienlijk onder dit normbedrag (< € 0,3 mln.). Naast de negen benoemde risico's is een verzamelpost overige risico's opgenomen.

1	Middengebied gebiedsagenda	Incidenteel
---	----------------------------	-------------

Er zijn plannen in voorbereiding voor een programma voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Lelystad en omgeving. De laatste maanden heeft een aantal ontwikkelingen geleid tot het inzicht dat een samenhangende benadering van vraagstukken gewenst is. Daartoe is een gebiedsagenda in voorbereiding waarin bijvoorbeeld de kantoorontwikkeling, de ontwikkeling van de kuststrook, de infrastructuur en de bereikbaarheid, de luchthaven en omringende bedrijvigheid in onderlinge samenhang is beschouwd.

Een dergelijke programmatische aanpak is gericht op de versterking van de economische structuur. Hierover zijn geen formele politieke besluiten genomen. Deze ontwikkeling is met name van belang voor de komende bestuursperiode. Momenteel wordt een dergelijk programma onderzocht. Als gevolg van de geconstateerde problematiek scoort deze ontwikkeling hoog, mede in samenhang met het risico dat als "extra" is vermeld later in deze paragraaf. Overigens is het geraamde risico in euro's ten opzichte van het Jaarverslag aanmerkelijk verlaagd.

2	Opdrogen Brede Doeluitkering (BDU)	Structureel
---	------------------------------------	-------------

De Brede Doeluitkering Mobiliteit (BDU) is een uitkering van het rijk aan de provincies en stadregio's voor uitgaven in verkeer en openbaar vervoer. De provincie is, binnen de regels van de BDU, vrij om vast te stellen naar welke projecten geld gaat. De provincie Flevoland zet de BDU voor 85% in voor het openbaar vervoer en daarnaast voor diverse projecten en geeft de gemeenten in Flevoland ook middelen die deze naar eigen inzichten kunnen inzetten. Hiertoe wordt jaarlijks een bestedingsplan opgesteld. In 2016 zal de BDU als doeluitkering vervallen en zullen deze middelen via het provinciefonds naar de provincies worden verdeeld.

Het is een risico dat de uitkering lager wordt en dat er een herverdeling plaats kan vinden waardoor de provincie Flevoland minder middelen krijgt dan tot nu toe. Zorg is dan ook dat er minder middelen komen en bij ongewijzigd beleid zullen de BDU-middelen dan ontoereikend zijn. Aan dat beleid wordt met een nieuw Mobiliteitsbeleid gewerkt. Dit zal naar verwachting in de loop van 2015 worden opgesteld. Daarnaast blijken de kosten voor het OV met de nieuwe OV-concessies juist lager uit te pakken terwijl de reizigersopbrengsten hoger zijn dan verwacht. Waar twee jaar geleden zwaar weer werd voorzien lijkt dat beeld door tijdig bijsturen nu mee te vallen. De projecten die nu in de planning staan (P-MIRT) kunnen uit de BDU-middelen gedekt worden. Uiteraard blijft het risico dat de bijdrage lager wordt bestaan.

Beheersmaatregelen:

Momenteel wordt gewerkt aan een samenhangend beleid voor mobiliteit en voor openbaar vervoer. Daaraan verbonden wordt een financieel meerjarenplanning opgesteld om de beschikbare middelen te monitoren en voorstellen voor projecten aan te toetsen. Daarbij wordt gelet op de financiële ontwikkelingen en de financieringsbronnen voor die ontwikkeling. Overwogen wordt de aan gemeenten beschikbaar gestelde middelen uit de BDU gewijzigd in te zetten, in ieder geval te onderzoeken waar deze middelen geen duidelijke besteding hebben gekregen.

3	Ontwikkeling havenvoorziening Flevokust	Incidenteel
---	---	-------------

Als onderdeel van de ontwikkelingen van het Middengebied heeft de provincie samen met de gemeente, de ontwikkeling van de kuststrook ter hand genomen. De provincie initieert een mogelijke ontwikkeling van de buitendijkse haven nabij bij Lelystad. De provincie heeft besloten de ontwikkeling van een buitendijkse havenvoorziening op te pakken. Daartoe is Variant 4B uitgewerkt in een realistische business case. De provincie maakt kosten voor planvorming en bereidt de uitvoering van het project voor. Besluitvorming heeft plaatsgevonden, zodat duidelijk is wat de doelstellingen en de governance, de rol van de provincie, de partners en de bijdragen zijn.

De provincie zet dit project op en zoekt daar partners bij. De afstemming met de gemeente over het binnendijks te ontwikkelen bedrijventerrein is een van de onzekerheden die worden uitgewerkt. Ook is er nog geen zekerheid over alle financieringsbronnen en is een inschatting gemaakt voor de toekomstige inkomsten, bijvoorbeeld de pachtbrenngsten van de kade.

Beheersmaatregelen:

Het besluit om het initiatief naar de provincie te trekken leidt tot een vereenvoudiging van de aansturing en governance. Bovendien worden de risico's van dit project regelmatig en fasegewijs in kaart gebracht. In de voorbereiding op de voorlopige plannen en de daaronder liggende afspraken wordt uitvoerig over de diverse risico's gesproken. Zij worden verwerkt in de bestaande en komende overeenkomsten. Zo is er afstemming nodig tussen dit plan en dat van de gemeente Lelystad over de logistiek en aansluiting met het binnendijkse bedrijventerrein, de wijze van ontsluiten en de wijze van uitgifte. Ook wordt veel inzet gepleegd om voldoende middelen van derden binnen te krijgen.

4	Revolving funds	Structureel
---	-----------------	-------------

Bij een revolving fund wordt een bedrag beschikbaar gesteld met als uitgangspunt van de business case de verwachting dat na verloop van tijd (afhankelijk van de gekozen doorlooptijd) het volledige bedrag terugvloeit naar de provincie. Daarna kunnen dezelfde middelen voor andere doelen worden beschikt (revolving). De provincie zet in toenemende mate dit instrument in om kansen te benutten door incidenteel eigen middelen vanuit strategische reserves in te zetten. De vorm voor zo'n fonds is verschillend. Het kan een lening, participatie, garanties of ander instrument betreffen. Dit past bij de strategie van het werken met vitale

coalities, in het bijzonder in recessietijd. Op het moment dat de middelen later of niet volledig terugvloeien (door tegenvallende resultaten of faillissementen) ontstaan er problemen.

Beheersmaatregelen:

Het hanteren van een clause bij projecten welke met revolving middelen uitgevoerd worden waarin een voorbehoud op het terugvloeien van middelen wordt gedaan. Intern kan een voorziening getroffen worden als er twijfel is over het revolverende karakter.

5	Realisatie en beheer infrastructuur	Structureel
---	-------------------------------------	-------------

Voor de realisatie en het beheer van infrastructuur is de provincie afhankelijk van externe partners. Dit zijn enerzijds commerciële partners (aannemers en installateurs) en anderzijds particulieren en/ of andere overheden. Door de geplande vervangingen neemt het werk toe en tegelijkertijd moet met externe partners rekening worden gehouden. Risico's ontstaan als gevolg van:

- Ontwikkelingen in de aannemersmarkt waarbij de marges bij aannemers onder druk staan. Het gevolg is dat er na gunning weinig ruimte voor aanpassing achteraf mogelijk is, tenzij er extra uitgaven voor meerwerk worden gemaakt.
- Een tendens waarbij de overheden trachten zo veel mogelijk risico's in de markt te leggen. Dit wil de markt graag, maar tegelijkertijd worden de risico's beprijsd. Dit betekent in bepaalde gevallen extra kosten en/ of risico's die tegen een te hoog bedrag bij een aannemer worden neergelegd
- Nieuwe (inkoop en aanbestedings-) wetgeving, waarbij EMVI (economisch meest voordeling inschrijving) wordt gebruikt. Met deze - voor de overheid nieuwe - manier van werken neemt het risico van fouten bij een aanbesteding en de (doorloop)tijd die een aanbesteding kost toe.
- Meer en intensievere samenwerking met verschillende partners welke tijd kost voor de noodzakelijke afstemming. Hierdoor kan ook de doorlooptijd toenemen.

Beheersmaatregelen:

Zorgvuldig doorlopen van de aanbestedingsprocedures. Dit betekent eerder starten met het traject en een multidisciplinaire aanpak (niet alleen technisch de materie benaderen, ook vanuit organisatorisch en juridisch oogpunt de aanbesteding bezien). Tevens dient de uitvraag goed en zeer zorgvuldig te worden opgesteld inclusief een goede analyse van de risico's om vooraf overbeprijzing en/ of achteraf meerwerk te voorkomen.

Een samenwerking vraagt om een goede afstemming met de partners. Hiervoor is het nodig in de complexe projecten meerdere disciplines in te schakelen. Het gaan om specialisten op het gebied van omgevingsmanagement, techniek en contracten. De projecten zullen anders dan voorheen worden georganiseerd om dit te ondervangen.

6	Rijksbijdragen ontwikkelingen	Incidenteel
---	-------------------------------	-------------

Om dubbelingen met de stelposten te voorkomen is dit risico beperkt tot de incidentele bijdragen van het rijk aan de ontwikkelingsprojecten in Flevoland. Eventuele ombuigingen worden door een stelpost opgevangen. Er zijn lichte tekenen van groei van de Nederlandse economie. Vanwege het fors opgelopen begrotingstekort heeft het rijk aanvullende maatregelen getroffen (Najaarsakkoord 2013). Het kabinet heeft onder andere bezuinigd in de vermindering van bijdragen aan (grote) projecten. Deze ontwikkeling werkt door in provinciale investeringen. Al eerder is opgemerkt dat de ervaring leert dat de bijdragen van partners in projecten en deelnemingen onder druk staan.

Beheersmaatregelen

Zowel in IPO-verband als via eigen netwerken spreken wij met het Rijk en leden van de staten generaal over de positie van de provincie en de (rijks)ontwikkelopgaven waar onze provincie voor staat. Daarnaast streven wij naar concrete en bindende afspraken over mogelijkheden voor medefinanciering.

7	Europese programma's	Incidenteel
---	----------------------	-------------

De mogelijkheid bestaat dat de provincie verkregen subsidies deels of geheel moet terugbetalen. Er loopt een onderzoek door de Auditautoriteit (AA) van het rijk. De kans is aanzienlijk omdat de gehanteerde normen zijn aangescherpt ten opzichte van eerder gehanteerde beoordelingen.

Beheersmaatregelen

De provincie weerlegt het standpunt van de AA, en zet in op de geboden mogelijkheid om met verbetertrajecten aan de opmerkingen tegemoet te komen.

8	Wind	Incidenteel
---	------	-------------

Met het Regioplan Wind heeft Flevoland zich verbonden aan de realisatie van 25% van de nationale opgave voor windenergie op land. Het is een gebiedsontwikkelingsproces van nationale betekenis. Het Regioplan is een complex gebiedsproces waaraan een groot aantal partijen deelnemen. Het plan heeft effect op de duurzaamheidsambities van rijk en provincie, verbreedt de economische dragers van het landelijk gebied en raakt de positie van de provincie als gebiedsregisseur.

Beheersmaatregelen

Door de Flevolandse aanpak met diverse partijen in een koepelorganisatie is er draagvlak voor windenergie en ontstaan er concrete plannen voor de bouw van nieuwe windparken. Een eventuele mislukking van het Regioplan brengt risico's met zich mee voor de economische ontwikkeling van Flevoland, met name voor het landelijk gebied, voor het gezag van de provincie als gebiedsregisseur en voor de duurzaamheidsambities.

9	OMALA	Incidenteel
---	-------	-------------

Het bedrijventerrein OMALA is in zijn ontwikkeling gekoppeld aan de besluitvorming en realisatie van de plannen voor Lelystad Airport. De besluitvorming over de ontwikkeling van Luchthaven Lelystad is het afgelopen half jaar dichterbij gekomen. Dit is later dan voorzien en dat heeft de afgelopen jaren de verkoop van gronden (OMALA) belemmerd. In de nabije toekomst speelt, naast het formele luchthavenbesluit ook de besluitvorming van de Schipholgroep over investeringen in Luchthaven Lelystad. In Plabeka-verband en bij de actualisatie van de Visie Werklocaties vindt afstemming plaats met regionale partijen over de gewenste omvang van de bedrijven- en kantorenlocaties. Deze nadere afstemming is ook van belang voor de toekomstige ontwikkeling van het OMALA-terrein. Een positief signaal is dat de tekenen van een herstellende economie zich door lijken te zetten. De verwachting is dat dit zal leiden tot een vergrote investeringsbereidheid van het bedrijfsleven, met als gevolg de vestiging van bedrijven op het OMALA-terrein.

Beheersmaatregelen

Om risico's te beperken zijn in goed overleg tussen de betrokken aandeelhouders bestuurlijke afspraken gemaakt. Zo moeten alle investeringsbeslissingen betreffende grondverwerving of bouwrijp maken vooraf worden goedgekeurd door de aandeelhouders. Daarnaast dient de kostenkant (onder andere de bedrijfsvoering) versoerd te worden. De ontwikkeling van OMALA wordt momenteel geëvalueerd.

	Overige risico's (bestuurlijk, strategisch en operationeel)	
--	---	--

Naast de top-10 van risico's - in casu negen - kent de provincie andere risico's en onzekerheden met een risicoprofiel lager dan gemiddeld € 0,5 mln. Per saldo is hiervoor € 2,9 mln. berekend. Enkele voorbeelden van specifieke risico's die zich kunnen voordoen zijn:

- de verbreding van de N50
- de businesscase hoger onderwijs
- de ontwikkeling van Batavialand

Extra	Projecten en programma's komen niet tot ontwikkeling	Structureel
-------	--	-------------

Het komt voor dat projecten en programma's niet tot ontwikkeling komen als gevolg van beperkte financiële arrangementen en het ontbreken van investeringsmogelijkheden bij andere overheden. Er is sprake van een politiek, bestuurlijk en financieel risico indien derden niet bijdragen aan projecten die de provincie wil realiseren. Mogelijkheden moeten bestuurlijk en politiek worden afgewogen:

- de investering is niet haalbaar; de provincie zoekt andere activiteiten om dezelfde of andere doelen te bereiken. De investeringsagenda wordt geactualiseerd;
- de provincie vindt het belang voor de regio zo groot dat zij zelf de uitvoering ter hand neemt;
- de provincie zoekt andere partners om tot realisatie te komen.

De provincie is als gevolg van deze tendens niet of moeilijk in staat om haar beoogde resultaten te realiseren. Het is door een diversiteit aan redenen complex om nieuwe projecten op te starten. Zo is bijvoorbeeld bij fondsen IFA / Verstedelijking Almere en ZZL-Noordelijk Flevoland de kans aanwezig dat er geen geld wordt uitgegeven. Aan de ene kant beperkt dit het financieel risico. Anderzijds blijkt echter dat door een gebrek aan cofinanciering de provincie niet in staat is te investeren in onze samenleving. Dit vraagt om een nieuwe bestuurlijk politieke oriëntatie.

2.4 Weerstandscapaciteit

Het begrip weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De weerstandscapaciteit waarover de provincie beschikt heeft een incidentele component en bestaat uit de algemene reserve en het vrije deel van de bestemmingsreserves. Bij de tussentijdse evaluatie van de Nota Reserves en voorziening is besloten dat met ingang van de programmabegroting 2015 het vrije (niet geormerkte) deel van de bestemmingsreserves niet mee gerekend wordt in de hoogte van de weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit onbenutte belastingcapaciteit en het bedrag aan onvoorzien in de jaarlijkse Programmabegroting. Het karakter van de componenten is verschillend. Zo kunnen reserves slechts eenmalig worden ingezet en kent de onbenutte belastingcapaciteit een structureel karakter.

		Stand Programma Begroting 2013	Rekening 31-12-2012	Stand Programma Begroting 2014	Rekening 31-12-2013	Stand Programma Begroting 2015
Incidenteel	Algemene reserve (vrij deel)	18,4	15,9	19,0	17,4	20,1
	Bestemmingsreserves (vrij deel)	6,5	6,1	1,2	0,9	0
	Aandelen-bezit	0,0	0,0		0,0	0
Incidentele weerstandscapaciteit		24,9	22,0	20,2	18,3	20,1
Structureel (jaarlijks)	Onbenutte belastingcapaciteit	16,7	18,1	21,3	17,5	22,6
	Onvoorzien	0,3	0,3	0,3	0,3	0,1
Structurele weerstandscapaciteit		17,0	18,4	21,6	17,8	22,7
Totaal		41,9	40,4	41,8	36,1	42,8

Tabel 2.2 Ontwikkeling weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1 mln.

	Programma- begroting 2014	Jaarverslag 2013	Programma- begroting 2015
Algemene reserve (vrij deel)	18.973	17.365	20.062
Bestemmingsreserves (vrij deel)	1.227	948	0
Stille reserves	0	0	0
Incidentele weerstandscapaciteit	20.200	18.313	20.062
Onbenutte belastingcapaciteit	21.300	17.457	22.600
Onvoorzien	300	300	150
Structurele weerstandscapaciteit	21.600	17.757	22.600
Totaal	41.800	36.070	42.812

Tabel 2.3 Incidentele en structurele capaciteit

Bedragen x € 1.000

Verloop en de omvang van de weerstandscapaciteit

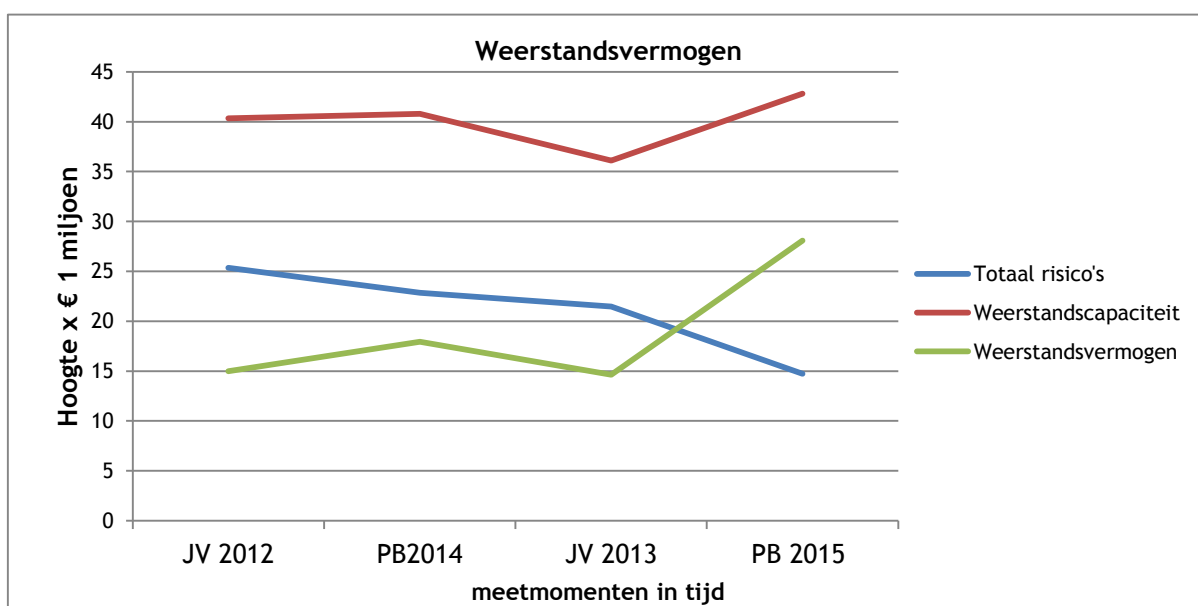
- Ten opzichte van de programmabegroting 2014 zijn de componenten van de weerstandscapaciteit voor 2015 nauwelijks gewijzigd. De totale capaciteit is verhoogd tot € 42,8 mln.
- Het verschil van onbenutte belastingcapaciteit met de Programmabegroting 2014 is eveneens marginaal (€ 0,9 mln.). Dit wordt met name veroorzaakt door een stijging in het aantal belastingplichtige voertuigen (schone auto's worden weer aangeslagen voor MRB.) Ultimo 2013 mocht dit effect nog niet betrokken worden in de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit.
- Het vrije deel uit de bestemmingsreserves is niet meer meegerekend, zoals de staten hebben vastgesteld in de tussenevaluatie reserves en voorzieningen (januari 2014).

2.5 Weerstandscapaciteit versus risico's

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door twee aspecten:

1. het risicoprofiel (paragraaf 2.3): de kans op het optreden van ongewenste gebeurtenissen met een nadelig financieel gevolg;
2. de weerstandscapaciteit (paragraaf 2.4): het maximum van inzetbare financiële middelen (buffer) om risico's structureel of incidenteel te kunnen opvangen.

Het weerstandsvermogen geeft dus aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen (BBV, artikel 11). Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen of het verhogen van tarieven of belastingen. Dit weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een dekkingsgraad. Ter verduidelijking is in tabel 2.4 Ontwikkeling weerstandsvermogen dit vermogen weergegeven als de weerstandscapaciteit minus het risicoprofiel. De weerstandscapaciteit is licht gestegen ten opzichte van de Programmabegroting 2014. Het profiel daalde van € 22,85 mln. bij de Programmabegroting 2014 naar € 18,5 mln. in het Jaarverslag naar € 14,73 mln. in deze begroting. Het weerstandsvermogen is gestegen en ruim voldoende om tegenvallers op te vangen.

Tabel 2.4 Ontwikkeling weerstandsvermogen

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door het totaal van de netto risico's. Het kunnen dekken van deze tegenvallers uit het weerstandsvermogen is een beheersmaatregel binnen het risicomangement van de provincie. Provinciale Staten hebben in de Tussenevaluatie Nota Reserves en voorzieningen (2014) besloten een bandbreedte aan te brengen van 1,1 tot 2,0. Op basis hiervan moet de weerstandscapaciteit ten minste 1,1 tot 2,0 keer de omvang van de netto risico's bedragen. Hoe hoger de dekkingsgraad des te groter is de kans dat de provincie in staat is haar tegenvallers, onzekerheden en risico's op te vangen. Vice versa brengt een lagere dekkingsgraad met zich dat de provincie minder ruimte heeft om haar tegenvallers, onzekerheden en risico's op te vangen.

De dekkingsgraad is verder gestegen doordat op diverse onderwerpen beheersmaatregelen zijn getroffen. Dit betekent dat de mogelijke financiële dekking voor de potentiële tegenvallers en onzekerheden in de vorm van risico's ruim boven het door Provinciale Staten aangegeven streefkader van 1,1 ligt. De dekkingsgraad is voor deze Programmabegroting berekend op 2,91.

	PB 2013	JV 2012	PB2014	JV 2013	PB 2015
Totaal risico's	36.300	25.350	22.850	18.500	14.730
Weerstandscapaciteit	41.935	40.352	40.800	36.070	42.812
Weerstandsvermogen	5.635	15.002	17.950	17.570	28.082
Dekkingsgraad	1,16	1,59	1,79	1,95	2,91
Percentage	87%	63%	56%	51%	34%

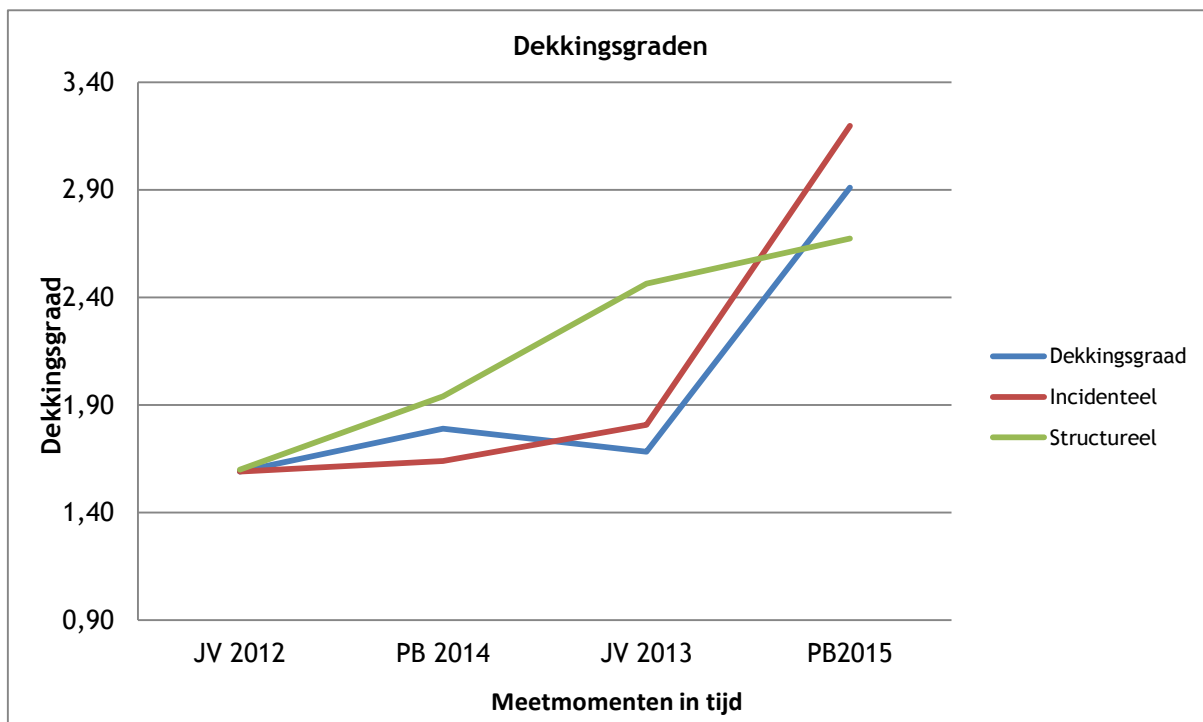
Tabel 2.5 Ontwikkeling dekkingsgraden

Bedragen x € 1.000

De structurele dekkingsgraad laat al enkele jaren een stijgende lijn zien. Dankzij de intensieve aandacht voor het nemen van beheersmaatregelen rond structurele risico's wordt het risicoprofiel actief verlaagd. De dekkingsgraad volgens deze berekeningsmethode is gestegen (zie tabel 2.6 en de grafiek in tabel 2.7). De incidentele dekkingsgraad is gestegen, ondanks het feit dat de incidentele weerstandscapaciteit licht is afgenomen (Algemene Reserve en vrije ruimte bestemmingsreserves).

	PB 2013	JV 2012	PB 2014	JV 2013	PB 2015
Incidentele dekkingsgraad	1,24	1,59	1,64	2,54	3,20
Structurele dekkingsgraad	1,05	1,6	1,94	1,72	2,67
Totale dekkingsgraad	1,16	1,59	1,79	1,92	2,91

Tabel 2.6 Incidentele en structurele dekkingsgraden

Tabel 2.7 Ontwikkeling dekkingsgraad

De minimale grens van het niet geormerkte deel van de algemene reserve (als percentage van de totale lasten) is in de Nota Reserves & Voorzieningen op 5% vastgesteld. Hierbij is tevens vastgelegd dat bij het doorbreken van de ondergrens maatregelen worden genomen. Deze vrije ruimte binnen de algemene reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit. In 2015 is een forse daling van de totale lasten voorzien doordat de Jeugdzorg wordt overgedragen aan de gemeenten. De totale begroting omvat € 173,6 mln. Gemiddeld blijft het dekkingpercentage van de algemene reserve ten opzichte van de totale lasten stabiel en ruim boven de 5% norm. In tabel 2.8 Ondergrens Algemene reserve wordt de ontwikkeling van het dekkingpercentage van de afgelopen jaren weergegeven.

	PB 2013	JV 2012	PB 2014	JV 2013	PB 2015
Algemene reserve	18.388	15.907	18.973	17.365	20.062
Totale lasten	199.965	188.715	209.361	200.867	173.564
Dekkingspercentage	9,20%	8,43%	9,06%	8,65%	11,56%

Tabel 2.8 Ondergrens Algemene reserve

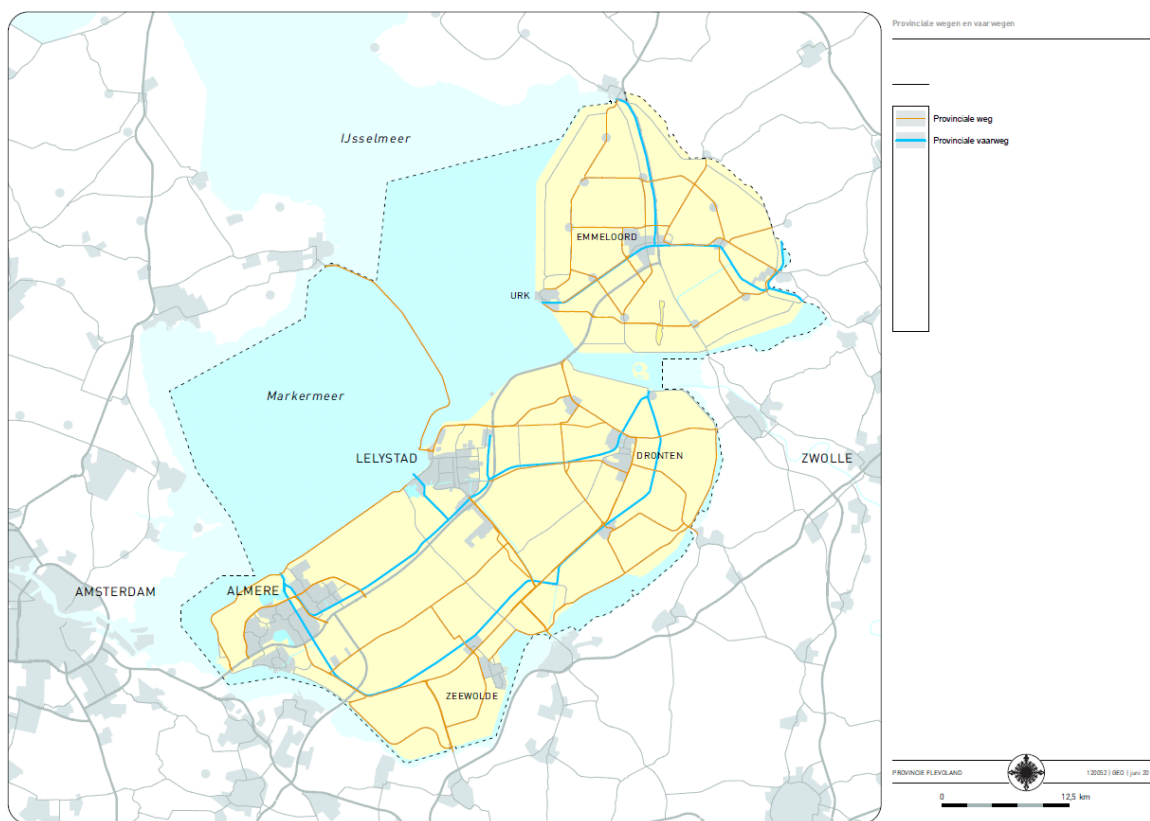
Bedragen x € 1.000

3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Algemeen

We zijn verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. Het betreft autowegen (540 km), rotondes (60 stuks), fietspaden (370 km) en parallelwegen (45 km). De wegen hebben als primaire functie het regionale verkeer tussen de dorpen en steden af te wikkelen; een kerntaak van de provincie. Langs de wegen ligt circa 1.050 hectare wegberm met ongeveer 37.000 bomen. De bermen bepalen mede het landschappelijk karakter van de provincie. Het provinciale wegennet bestaat daarnaast uit bruggen (ruim 100 kunstwerken), verkeersregelinstantaties (circa 30 verkeerslichten) en openbare verlichting (ruim 2200 lichtmasten).

Ten tweede beheert de provincie 170 km vaarweg. De vaarwegen betreffen de vaarwegbak, de oeverbeschoeiing, de afmeervoorzieningen (steigers), de oevers langs vaarten (talud, plasberm en natuurvriendelijke oevers) en de beweegbare bruggen (13 stuks) en sluizen (11 stuks).

De instandhouding van de provinciale infrastructuur (kapitaalgoederen), bestaande uit het wegennet en het vaarwegennet, wordt gewaarborgd door alle onderdelen van die infrastructuur op goede wijze in stand te houden. In stand houden is het dagelijks beheer (exploitatie), onderhoud (jaarlijks en niet-jaarlijks) en vervanging. We willen dat de overlast voor de gebruikers bij het beheer en onderhoud van wegen zo beperkt mogelijk wordt gehouden. Tegelijkertijd zetten we de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in en voorkomen we met een gestructureerde planmatige meerjaren aanpak achterstallig onderhoud.

3.2 Beleidskader ten aanzien van het onderhoud

3.2.1 Wegen en vaarwegen

Voor alle onderdelen van de provinciale infrastructuur zijn medio 2014 de laatste uitvoeringsstrategieën vastgesteld door het college. De uitvoeringsplannen hebben een looptijd van maximaal 5 jaar. De uitvoeringsplannen beschrijven uniform per onderwerp: het beleid, het areaal, de functies, de keuzemogelijkheden en de kosten. Deze uitvoeringsplannen en het inzicht in de vervangingen heeft geresulteerd in een 'Koepelnota Integraal Infra Beheerplan', waarin de kwaliteitsniveaus zijn gerelateerd aan de toekomstige onderzoeksbudgetten. Begin 2014 hebben Provinciale Staten keuzes gemaakt voor het onderhoudsniveau op basis van de uitvoeringsstrategieën.

Er zijn in totaal zes strategieën (SUP's) opgesteld:

- 1) Weginfrastructuur;
- 2) Kunstwerken;
- 3) Groen langs provinciale wegen;
- 4) Openbare verlichting;
- 5) Verkeersregelininstallaties en andere sturingsmiddelen verkeersstromen;
- 6) Vaarwegen.

Deze strategieën zijn een middel om keuzes over het niveau van beheer en onderhoud voor de komende jaren inhoudelijk en procesmatig te concretiseren. Op verschillende onderdelen binnen de strategieën is gekozen voor een onderhoudsniveau. We maken onderscheid tussen 3 verschillende niveaus:

- minimumniveau (kostenefficiënt, voldoet aan wat wettelijk is vastgelegd, en wordt zodanig uitgevoerd dat schadeclaims worden geminimaliseerd);
- basisniveau (aangevuld met maatregelen die overlast voor gebruikers beperken);
- of plusniveau (aangevuld met maatregelen die de kwaliteit van de infrastructuur voor de gebruikers verhoogt).

SUP	Onderdelen/producten	Vastgesteld ambitieniveau
		<ul style="list-style-type: none"> • 1 minimum • 1+ minimum met onderdelen van basis • 2 basis • 3 plus
Weginfrastructuur	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteit wegen en fietspaden • Inrichting wegen en fietspaden • Bebording en bewegwijzering • Recreatieve voorzieningen • Bushalteplaatsen • Carpoolplaatsen • Gladheidbestrijding • Calamiteitenafhandeling 	<ul style="list-style-type: none"> 1+ 2 2 2 2 2 2 2
Kunstwerken	<ul style="list-style-type: none"> • Vaste bruggen en viaducten • Fietsbruggen • Tunnels en onderdoorgangen • Duikers 	<ul style="list-style-type: none"> 2 2 2 1
Groen langs provinciale wegen	<ul style="list-style-type: none"> • Bomen • Landschappelijke beplanting • Bermen • Sloten • Rotondes • Natuurmaatregelen 	<ul style="list-style-type: none"> 2 2 1 1 2 3
Openbare verlichting	<ul style="list-style-type: none"> • Verlichting wegen • Verlichting fietspaden 	<ul style="list-style-type: none"> 1 1
Verkeersregelininstallaties en andere sturingsmiddelen verkeersstromen	<ul style="list-style-type: none"> • Verkeersregelininstallaties • Verkeer sturende middelen 	<ul style="list-style-type: none"> 1+ 1+

SUP	Onderdelen/producten	Vastgesteld ambitieniveau <ul style="list-style-type: none"> • 1 minimum • 1+ minimum met onderdelen van basis • 2 basis • 3 plus
Vaarwegen	<ul style="list-style-type: none"> • Vaarwegbak • Oeverconstructies • Objecten • Afmeervoorzieningen • Taluds en plasbermen • Bediening objecten • Nautisch toezicht 	<ul style="list-style-type: none"> 2 1 2 2 1 1 1

3.2.2 Provinciehuis

In oktober 2013 is het Meerjaren Onderhoudsplan Provinciehuis (MJOP) voor de periode 2014 tot en met 2017 door Provinciale Staten vastgesteld. Met dit plan wordt gewaarborgd dat het gebouw, de daarin aanwezige installaties en apparatuur op een goede wijze worden beheerd, geëxploiteerd en onderhouden. In het plan zijn een 3-tal zaken geïnventariseerd, namelijk het jaarlijks onderhoud, het niet jaarlijks onderhoud en de vervangingsinvesteringen.

Het jaarlijks onderhoud is nodig om de bedrijfszekerheid van het gebouw en de installaties te waarborgen, de veiligheid te kunnen garanderen en de uitstraling van het gebouw in stand te houden. Dit onderhoud wordt uitgevoerd om te voldoen aan regelgeving (bijvoorbeeld ARBO en NEN) en verzekerd te zijn van ondersteuning van de leverancier (bijvoorbeeld garantiebepalingen).

Het niet jaarlijks onderhoud betreft het niet reguliere en groot onderhoud aan het gebouw, installaties, apparatuur en inrichting. Dit omvat ondermeer onderhoud aan leidingen en sanitair, gevel en zonwering, vloeren en wanden, verwarming, koeling en verlichtingsarmaturen, liften en brandbeveiliging. De uitvoering vindt gemiddeld om de 5 tot 20 jaar plaats. De normering die de Rijksgebouwendienst hanteert voor dit type gebouwen is de leidraad.

Daar de provincie het beheer en onderhoud van de gebouwen van de provincie Flevoland verder wenst te professionaliseren is zij, na een aanbestedingsprocedure in 2012, een overeenkomst aangegaan met slechts één partij voor het onderhoud aan de gebouw gebonden installaties. De provincie voert hierbij de regie over het beheer en onderhoud en de andere partij zal het contact onderhouden met de (onder)aannemers.

De vervangingsinvesteringen zijn begroot op basis van de economische levensduur (afschrijvingstermijn). De afschrijvingstermijnen voor de investeringen zijn vastgelegd in de Financiële Verordening Provincie Flevoland 2013. Op het beslismoment van de feitelijke vervanging wordt echter ook bezien of het actief langer mee kan.

De lasten van het jaarlijks onderhoud zijn opgenomen in de exploitatiebegroting en het niet jaarlijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de daarvoor gevormde voorziening gebracht. Op basis van het Meerjaren Onderhoudsplan Provinciehuis 2014-2017 is een dotatie nodig van € 350.000. Vanaf 2018 is de jaarlijkse dotatie omhoog bijgesteld naar € 500.000 om de gebouwconditie langjarig op peil te kunnen houden. Bij het opstellen van het eerstvolgende MJOP, voor de periode 2018-2021, wordt bepaald in hoeverre de jaarlijkse dotatie toereikend is.

Het jaarlijks onderhoud aan het provinciehuis, alsmede de jaarlijkse dotatie aan de voorziening niet jaarlijks onderhoud, maakt onderdeel uit van de kosten van de bedrijfsvoering.

3.3 Middelen

3.3.1 Jaarlijks onderhoud (ten laste van de exploitatie)

Jaarlijks onderhoud	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Jaarlijks onderhoud landwegen	4.911	5.505	5.709	5.733	5.733	5.733
Jaarlijks onderhoud vaarwegen	1.916	1.818	1.818	1.818	1.818	1.818
Jaarlijks onderhoud provinciehuis	398	409	409	409	409	409
Totaal	7.225	7.732	7.936	7.960	7.960	7.960

Bedragen x € 1.000

3.3.2 Voorziening niet jaarlijks onderhoud dotaties (ten laste van exploitatie op basis van uitvoeringsstrategie notities)

Reservering niet jaarlijks onderhoud	2013	2014	2015	2016	2017	2018
NJO landwegen	5.755	8.396	7.420	7.536	7.697	7.697
NJO vaarwegen	1.604	1.229	1.391	1.330	1.358	1.358
NJO provinciehuis	250	350	350	350	350	500
Totaal	7.609	9.975	9.161	9.216	9.405	9.555

Bedragen x € 1.000

3.3.3 Ontwikkeling stand voorziening niet jaarlijks onderhoud

Niet jaarlijks onderhoud wegen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stand per 1/1	9.817	7.214	5.190	7.297	5.606	6.279
Dotatie	5.755	8.396	7.420	7.536	7.697	7.697
Onttrekking	8.358	10.420	5.313	9.227	7.024	4.284
Stand per 31/12	7.214	5.190	7.297	5.606	6.279	9.692

Bedragen x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud vaarwegen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stand per 1/1	1.180	1.660	179	50	40	393
Dotatie	1.604	1.229	1.391	1.330	1.358	1.358
Onttrekking	1.124	2.710	1.520	1.340	1.005	1.070
Stand per 31/12	1.660	179	50	40	393	681

Bedragen x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stand per 1/1	1.193	1.295	1.435	1.580	1.426	1.652
Dotatie	250	350	350	350	350	500
Onttrekking	148	210	205	504	124	229
Stand per 31/12	1.295	1.435	1.580	1.426	1.652	1.923

Bedragen x € 1.000

4 Financiering

De Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) en de ministeriële Regeling Uitzetting Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO) stellen voorwaarden aan het financieringsgedrag van provincies. Deze regelgeving is vertaald in het door Provinciale Staten vastgestelde Treasurystatuut. De financieringsparagraaf geeft inzicht in de treasuryfunctie van de provincie. Treasury is gericht op de financiering van de activiteiten die binnen de provincie worden uitgevoerd ter realisatie van het beleid en de bedrijfsvoering. De belangrijkste activiteit van de treasury is het gunstig uitzetten van overtollige of het aantrekken van benodigde middelen. De basis hiervoor vormt een liquiditeitenplanning voor de lange termijn (10 jaar).

4.1 Algemene ontwikkelingen

Schatkistbankieren / onderling lenen

Sinds 2014 zijn we verplicht overgegaan op Schatkistbankieren. Dat wil zeggen dat wij onze overtollige middelen aanhouden bij het Rijk tegen een zeer bescheiden rendement. Schatkistbankieren geeft de mogelijkheid middelen aan te houden in rekening-courant op basis van het Euro OverNight Index Average (EONIA) tarief ofwel het ééndaags interbancair rentetarief voor het eurogebied of in één of meerdere deposito's (rente afhankelijk van looptijd) bij het Rijk.

Daarnaast wordt, mede met behulp van eerder genoemde liquiditeitenplanning, met regelmaat getracht het rendement op te hogen door middelen onderling te lenen aan andere decentrale overheden (wij lenen uit). Hierbij maken wij gebruik van de expertise van BNG Vermogensbeheer.

4.2 Treasurybeleid

Algemeen

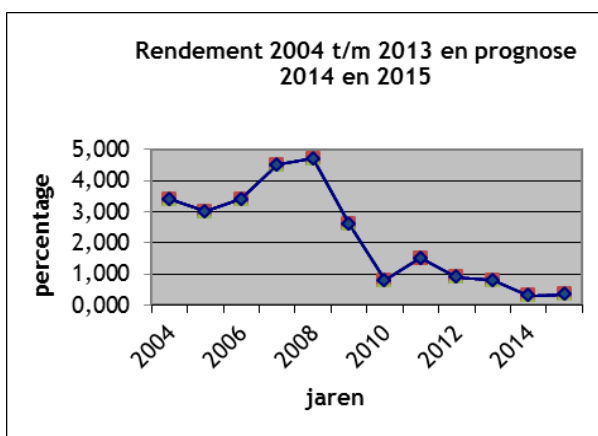
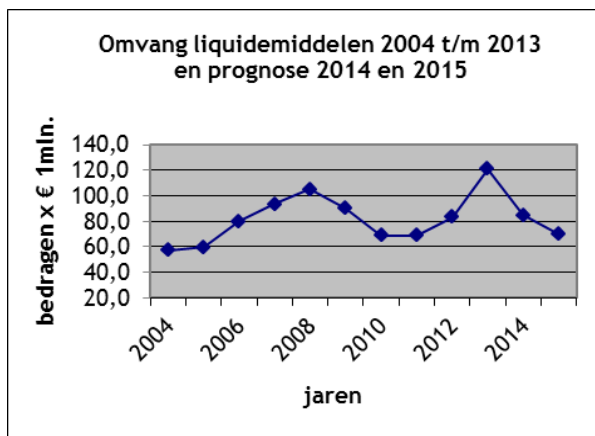
Mede als gevolg van investeringen en het verstrekken van bijdragen in grote projecten daalt de beschikbare hoeveelheid liquide middelen de komende jaren. Het voorspellen van de renteopbrengsten in de toekomst is in beperkte mate mogelijk en afhankelijk van de feitelijke ontwikkeling van de rentestand en de liquiditeitenomvang.

Voor de inschatting van het rendement over 2015 zijn de volgende aannames gedaan:

- de gemiddelde omvang van de liquide middelen in 2015 bedraagt € 70 mln.;
- de middelen zullen worden uitgezet op basis van de liquiditeitenplanning;
- de rentevisie voor 2015 is:
 - 0,05% per jaar voor rente rekeningcourant bij de schatkist;
 - 0,5% per jaar voor rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 1 jaar;
 - 1,0% per jaar voor rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 5 jaar/fixe;
 - 2,0% per jaar voor rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 10 jaar/fixe;
 - 1,5% per jaar voor rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 10 jaar/lineair.

Op grond van deze aannames gaan wij voor het jaar 2015 uit van een gemiddeld rendement van 0,35% over een verwachte gemiddelde liquiditeitenomvang van € 70 mln. resulterend in € 248.000 aan rente inkomsten.

Er is/wordt een relatief klein bedrag uitgeleend met een langere looptijd en het overige deel van de middelen zal deels worden uitgezet met een korte looptijd en deels worden aangehouden in rekeningcourant bij de schatkist.

Risicobeheer

Het vigerende beleid in de provincie Flevoland geeft aan dat wij prudent omgaan met de financiële middelen. Wij trekken geen gelden aan om deze tegen een hoger rendement uit te zetten (bankieren), wat blijkt uit het feit dat er geen vlottende of vaste schulden in combinatie met vlottende dan wel vaste activa zijn (uitzettingen met looptijd < of > 1 jaar) en een positief rekening courant saldo.

In het huidige treasurystatuut worden vier risico's onderkend waarbij de volgende maatregelen zijn getroffen:

Risico	Omschrijving	Maatregel
Renterisico	De kans dat rentewijzigingen nadelige financiële gevolgen hebben.	Dit gebeurt door gedurende het jaar de ruimte boven/onder de limiet te monitoren. <u>Kasgeldlimiet</u> : 7% van de omvang van de begroting 2015 bedraagt € 13,6 mln. kasgeldoverschot: gemiddelde omvang vlottende middelen, dit bedraagt € 70 mln. Dit bedrag plus de kasgeldlimiet van (€ 13,6 mln.) levert een ruimte onder de limiet op van € 83,6 mln. Gezien deze ruimte is er van een risico nagenoeg geen sprake. <u>Renterisiconorm</u> : niet van toepassing omdat er geen gelden wordt geleend.
Valutarisico	Positieve dan wel negatieve gevolgen van koersschommelingen wanneer er gehandeld wordt met andere munteenheden dan de euro.	Er wordt uitsluitend gehandeld met de euro als munteenheid. Dit risico is dan ook uitgesloten.
Krediet risico	De kans dat een debiteur de hoofdsom niet terugbetaalt als gevolg van betalingsproblemen en/of een faillissement.	Sinds 2014 worden al onze middelen, op het drempelbedrag van circa € 1,5 mln. na, aangehouden bij de schatkist dan wel zijn/worden deze in het kader van onderling lenen uitgeleend aan medeoverheden. Het risico van niet terugbetalen is hierbij (nagenoeg) nihil.
Liquiditeit risico	De kans dat er op korte en/ of lange termijn te weinig liquide middelen voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen.	Uitgaven en inkomsten zoveel mogelijk op elkaar afstemmen (plannen) door een liquiditeitsplanning voor de komende 10 jaren te maken. Sinds 1 januari 2014 is zo'n planning in gebruik.

4.3 Uitvoering treasurybeleid

Provincie financiering (lange termijn)

De liquiditeitenplanning voor de lange termijn (10 jaar) geeft inzicht in de ontwikkeling van de omvang van deze middelen voor de komende periode. Daarbij houden wij rekening met de verwachte uitgaven en inkomsten c.q. voorgenomen investeringen en een gefaseerde uitvoering van de projecten uit de investeringsagenda. Op basis hiervan verwachten wij op de korte termijn een forse terugloop van de liquiditeiten tot een "ondergrens" met een bandbreedte tussen de € 10 en € 20 mln., met als absolute laagtepunt circa € 8 mln., om vervolgens weer te stijgen tot het niveau van circa € 35 mln.

Uitzettingen

Er is voor een bedrag van € 8 mln. een onderhandse lening met een looptijd van 8 jaar verstrekt. Daarnaast zullen, daar waar de planning het toelaat, nog meer leningen met een wat kortere looptijd (1-3 jaar) worden verstrekt.

Kasbeheer

Voor de (heel) korte termijn worden overschotten verplicht op rekening courant geplaatst bij de schatkist.

Cashflow

Vanuit de liquiditeitenplanning voor de lange termijn (10 jaar) is onderstaand cashflowoverzicht voor 2015 opgesteld met daaronder een korte toelichting. Hieruit blijkt dat, naar verwachting, onze middelen dit jaar met zo'n € 20 mln. zullen afnemen.

Cashflowoverzicht 2015	Bedrag in €
Verwachte liquiditeitenomvang per 31-12-2014	80
Bijdrage aan EMU saldo	-13
Aanvullend effect Investeringsagenda	-6
Mutaties doeluitkeringen	-4
Planningsoptimisme	5
Diversen	-2
Verwachte liquiditeitenomvang per 31-12-2015	60

Bedragen x € 1 mln.

Bijdrage aan EMU saldo

De berekening van dit saldo wordt jaarlijks (verplicht) opgenomen in de begroting en geeft een goede indicatie van de verwachte in- en uitgaande geldstromen. Voor dit jaar wordt een overschot verwacht van € 6 mln.

Aanvullend effect Investeringsagenda

Deze agenda kent zowel geprogrammeerde als agenda zettende onderdelen. De geprogrammeerde onderdelen zijn verwerkt in de begroting en dus opgenomen in het EMU saldo, echter de andere categorie niet. Deze verwachte uitgaven (negatief effect van € 24 mln.) worden bij dit onderdeel weergegeven.

Mutaties doeluitkeringen

Deze vooruitontvangen doeluitkeringen van derden worden in de begroting op hetzelfde niveau geraamd als de daarmee samenhangende uitgaven. En daarmee dus neutraal in het EMU saldo verwerkt. In de praktijk echter wijken de werkelijke bijdragen hiervan af en de verschillen komen ten gunste/laste van de balans (onderdeel vooruitontvangen doeluitkeringen). Deze verschillen leiden wel tot liquiditeitseffecten aanvullend op het EMU saldo. Het effect voor 2015 is begroot op € 4 mln (negatief).

Planningsoptimisme

In de praktijk blijken uitgaven, zowel exploitatie als investeringen, altijd achter te blijven bij de ramingen. In dit overzicht is dan ook een indicatieve correctie op de uitkomsten verwerkt van € 5 mln. Deze correctie is gebaseerd op een globale analyse van het verschil tussen het geraamde EMU saldo in de ontwerp begroting en het gerealiseerde saldo volgens de jaarrekening over de laatste 4 jaren.

5 Bedrijfsvoering

5.1 Algemeen

Bedrijfsvoering gaat over wat nodig is om een organisatie te laten functioneren. Het is derhalve een breed begrip. In de context van deze begroting spitsen we dit toe op de beheersing van de belangrijkste bedrijfsprocessen.

5.2 Reorganisatie

Soberder en efficiënter. Dat waren de kernbegrippen bij de reorganisaties van de afgelopen jaren. Deze waren nodig om inhoud te kunnen geven aan de taakstelling uit het coalitieakkoord en de additionele bezuinigingsopdracht voor de bedrijfsvoering van € 2,5 mln. uit hoofde van extra rijksbezuinigingen. Het doel was de organisatie compacter en flexibeler te maken. De organisatiestructuur is aangepast; als de besluitvorming conform de planning verloopt, bestaat de organisatie op 1 januari 2015 uit zes afdelingen. De structuuraanpassing is natuurlijk maar een formeel aspect van de reorganisatie. Belangrijker nog is het aanpassen van de manier van werken. Behalve het aantal afdelingen is ook het aantal medewerkers teruggebracht; in 2017 zullen er 107 fte minder werken bij de provincie Flevoland dan in 2010. Een inkrimping die zonder gedwongen ontslagen kan worden gerealiseerd door gebruik te maken van natuurlijk verloop en interne herplaatsing. Met minder mensen zal het werk moeten worden gedaan. Dat geldt ook voor het management; waar directie en afdelingsmanagement in 2010 nog bestond uit 15 personen, is dat aantal inmiddels teruggebracht tot 7. Dat stelt hoge eisen aan de kwaliteit van de processen en de voorzieningen en aan de sturing door het management. In 2015 zal de aandacht daar volop op zijn gericht. Over de plannen voor de organisatieontwikkeling in 2015 en het perspectief voor de toekomst, wordt u separaat geïnformeerd.

5.3 Doorontwikkeling planning & control cyclus

Gedurende de Statenperiode 2011-2015 hebben we onze planning & control cyclus (P&C cyclus) doorontwikkeld. Deze doorontwikkeling was tweeledig van aard, namelijk enerzijds een inhoudelijke wijziging afgestemd op de sturingswens van de Staten en anderzijds een kwaliteitsverbetering volgend uit het programmaplan Interne Beheersing.

In 2015 vinden opnieuw Statenverkiezingen plaats. Voor ons is dat een moment om de nieuwe Staten te informeren over de opzet en werking van de P&C cyclus.

5.4 Interne beheersing

De interne beheersing van bedrijfsprocessen is een belangrijk aspect van de bedrijfsvoering. Aan de verbetering hiervan is de laatste jaren veel aandacht besteed. Eind 2014 hebben de Staten hiervan een evaluatie ontvangen.

2015 is het laatste jaar waarin de Staten middelen beschikbaar hebben gesteld voor de verbetering van de interne beheersing. De onderstaande verbeteringen zijn voor dat jaar van belang:

- Op het gebied van de informatievoorziening willen we voldoen aan wet- en regelgeving, zorgen voor 'basis op orde' van ondersteunende diensten en zorgen voor adequate basisvoorzieningen van provinciale medewerkers. Ook het digitaliseren van werkprocessen draagt hier aan bij. Een stabiele infrastructuur en kantoorautomatisering moet de flexibiliteit in werken ondersteunen.
- We zorgen voor een verdere verbetering van de financiële functie, zowel op beheers- als beleidsniveau. Op beheersniveau werken we met interne periodieke kwaliteitscontroles met vastgestelde prestatie-

indicatoren en scherpen we de regels en afspraken omtrent financiële spelregels verder aan. Op beleidsniveau verbeteren we het kennisniveau van de fiscaliteit.

5.5 Automatisering en informatievoorziening

Automatisering en informatievoorziening vormen een essentieel aspect van de voorzieningen die noodzakelijk zijn om de organisatie in staat te stellen de beoogde verbeteringen te realiseren. Een compacte en flexibele netwerkorganisatie die in wisselende verbanden samenwerkt met ketenpartners heeft systemen nodig die kunnen 'communiceren' (informatie kunnen uitwisselen) met de systemen van de samenwerkingspartners. Dat stelt heel andere eisen aan de inrichting van de administratieve processen. Steeds sterker blijkt dat de huidige afdelingsgewijze inrichting de mogelijkheden van effectieve en beheersbare (keten)samenwerking met andere partners beperkt en dat een herinrichting van de administratieve processen noodzakelijk is om verdere stappen te zetten in het realiseren van een andere, meer toekomstvaste manier van werken. Het feit dat de inkringing van de formatie en het aantal afdelingen ook gevolgen heeft voor de manier van werken en de processen, maakt dit tot een actueel vraagstuk. In feite vormt de aanpassing van de processen en de werkplekinrichting het sluitstuk van de organisatie aanpassing. Zaken die in dat kader worden opgepakt zijn verdergaande flexibilisering van de werkplekinrichting , elektronisch archivering en elektronische facturering.

6 Verbonden partijen

6.1 Algemeen

Algemeen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechts-personen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Deze organisaties zijn bedoeld om een specifieke opdracht van de provincie of een provinciale doelstelling te realiseren. Een financieel belang houdt in dat we financiële middelen ter beschikking stellen aan een verbonden partij. Een bestuurlijk belang betekent zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Omdat in de balans (financiële vaste activa) onderscheid gemaakt dient te worden tussen deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, wordt dit onderscheid ook in deze paragraaf gehanteerd. Deelnemingen zijn die verbonden partijen, waarbij de provincie aandelen in een N.V. of in een B.V. heeft. Gemeenschappelijke regelingen zijn publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden tussen bestuurlijke organisaties. Overige verbonden partijen zijn overige organisaties waarin we een bestuurlijk en een financieel belang hebben (commanditaire vennootschappen, VOF's, etc.).

Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

In 2008 is het 'beoordelingskader verbonden partijen' vastgesteld. Deze nota schetst een visie op verbonden partijen en een afwegingskader voor de vraag of de provincie zich aan een dergelijke partij wil verbinden. In aanvulling op dit beoordelingskader is voor het aangaan van samenwerking met derden in 2013 een Kader voor samenwerking vastgesteld. Daarin is vastgelegd hoe de provincie een samenwerkingsrelatie aangaat, aan welke criteria een dergelijke samenwerkingsovereenkomst moet voldoen en hoe deze samenwerking wordt beheerst. Wat betreft de verbonden partijen wordt het najaar van 2014 gebruikt om een evaluatie uit te voeren en na te gaan hoe de provincie kan volgen hoe deze partijen worden bestuurd.

Lijst van verbonden partijen:

Deelnemingen

- Alliander N.V.
- Enexis Holding N.V.
- OMALA N.V.
- Ontwikkelings-maatschappij Flevoland B.V.
- N.V. Afvalzorg Holding
- N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten
- Vitens N.V.

Gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen

- C.V. Airport Garden City
- Inter Provinciaal Overleg (vereniging)
- Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland
- Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (GR)
- Openbaar lichaam erfgoed centrum Nieuw Land (GR)
- Randstedelijke rekenkamer (GR)
- Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen
- Stichting DE-on

Hieronder volgt een totaaloverzicht met een beknopt aantal gegevens per verbonden partij. Daarna volgt per verbonden partij meer detailinformatie. Overeenkomstig voorschriften uit de BBV wordt geraamde resultaat over 2015 en schatting van vreemd en eigen vermogen in 2015 weergegeven voor zover dit uit de gegevens van de verbonden partij is te halen. Daar waar organisaties geen meerjarenbegroting opstellen is dit lastig. Er is voor gekozen dan aan te geven dat dit niet bekend is. Het zelfde geldt voor de geschatte vermogenspositie.

Wijzigingen in de lijst met verbonden partijen

In de Programmabegroting 2014 waren nog de Verbonden partijen Attero Holding N.V. en Stichting IJsselmeer ziekenhuizen opgenomen. In 2014 zijn de relaties met deze partijen verbroken door verkoop van de aandelen respectievelijk stopzetten van de lening.

Nieuw is de stichting DE-on. Bij het maken van deze begroting was de stichting nog in oprichting. We verwachten dat DE-on in 2015 operationeel zal zijn. De provincie heeft geen bestuurlijk belang in DE-on en in strikte zin wordt het daarom geen verbonden partij. Omdat we Provinciale Staten regelmatig willen informeren over de voortgang van DE-on en omdat we voor dit moment de enige financier zijn, hebben we DE-on opgenomen in 6.2.14 maar nog niet in de samenvattende tabel.

Deelnemingen	Plaats	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Nominiaal belang (x 1000)	Aandeel	Eigen vermogen per 31-12-2012 (x 1000)	Eigen vermogen per 31-12-2013 (x 1000)	Vreemd vermogen per 31-12-2012 (x 1000)	Vreemd vermogen per 31-12-2013 (x 1000)	Resultaat 2013 (x 1000)	Ontvangen dividend in 2014 over 2013 (x 1000)	Stand leningen per 31-12-2013 (x 1000)	Betrokken bestuurder	Paragraaf
Alliander N.V.	Arnhem	Stemrecht AVA	Energievoorziening	201	0,04%	3.203.000	3.375.000	4.211.000	4.173.000	288.000	50	N.v.t.	M.J.D. Witteman	6.2.1
Enexis Holding N.V.	Den Bosch	Stemrecht AVA	Energievoorziening	32	0,02%	3.244.100	3.370.100	3.682.600	2.894.800	223.700	24	184 45	M.J.D. Witteman	6.2.2
OMALA N.V.	Lelystad	Stemrecht AVA	Ontwikkeling werkgelegenheid vliegveld	25	33,33%	192	201	333	142	9	0	N.v.t.	J.N.J. Appelman & J. Ladders	6.2.3
Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland B.V.	Lelystad	Stemrecht AVA en RvC	Ontwikkeling werkgelegenheid	114	100%	6.831	6.717	3.226	3.590	917	0	500	J.N.J. Appelman	6.2.4
N.V. Afvalzorg Holding	Assendelft	Stemrecht AVA	Afvalzorg	4	10%	61.200	50.789	91.884	101.372	4.474	125	N.v.t.	J. Ladders	6.2.5
N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten	Den Haag	Stemrecht AVA	Laag houden kosten maatschappelijke voorzieningen	572	0,14%	2.752.000	3.430.000	139.476.000	127.753	283.000	96	N.v.t.	M.J.D. Witteman	6.2.6
Vitens N.V.	Utrecht	Stemrecht AVA	Drinkwatervoorziening	250	0,08%	386.100	nbn	1.296.500	nbn	nbn	nbn	N.v.t.	M.J.D. Witteman	6.2.7

Gemeenschap- pelijke regeling- en en overige verbonden partijen	Plaats	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Nominaal belang (x 1000)	Aandeel	Eigen vermogen per 31-12- 2012 (x 1000)	Eigen vermogen per 31-12- 2013 (x 1000)	Vreemd vermogen per 31-12- 2012 (x 1000)	Vreemd vermogen per 31-12- 2013 (x 1000)	Resul- taat 2013 (x 1000)	Ontvangen dividend in 2014 over 2013 (x 1000)	Stand leningen per 31- 12-2013	Betrokken bestuurder	Paragraaf
C.V. Airport Garden City	Lelystad	Stemrecht AVA	Ontwikkeling vliegveld	1.000	33,33%	3.001	3.001	8.034	10.253	0	0	3.053	J.N.J. Appelman & J. Lodders	6.2.3
Inter Provinciaal Overleg (vereniging)	Den Haag	Stemrecht ledenverga- dering	Belangen behartiging provincies	N.v.t.	Verschil- lend per beleids- terrein	710	258	8.658	7.816	258	N.v.t.	N.v.t.	M.J.D. Witteman	6.2.8
Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland	Lelystad	Leiding algemeen en dagelijks bestuur	Nazorg gesloten stortplaatsen	N.v.t.	100%	480	442	16.775	17.623	-38	N.v.t.	N.v.t.	Gehele college van GS	6.2.9
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (GR)	Lelystad	Zitting algemeen en dagelijks bestuur	Milieu	N.v.t.	43,8%	814	2.105	4.041	4.561	1.781	N.v.t.	N.v.t.	J. Lodders	6.2.10
Openbaar lichaam erfgoed centrum Nieuw Land (GR)	Lelystad	Zitting algemeen bestuur	Beheer cultureel erfgoed	N.v.t.	69%	344	229	8.228	7.897	-123	N.v.t.	N.v.t.	J. Lodders	6.2.11
Randstedelijke rekenkamer (GR)	Amsterdam	Stemrecht programma raad	Rekenkamer functie	N.v.t.	10,03% (o.b.v. mei- circulaire)	233	233	472	349	67	N.v.t.	N.v.t.	Provinciale Staten	6.2.12
Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen	Den Haag	Vertegen- woordiging in de raad van toezicht	Milieu	N.v.t.	Jaarlijkse bijdrage	3.320	N.n.b.	554	N.n.b.	N.n.b.	N.v.t.	N.v.t.	J. Lodders	6.2.13

6.2 Overzicht verbonden partijen

6.2.1 Alliander N.V. (Arnhem)

Inhoudelijke omschrijving

In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf van NUON verkocht aan Vattenfall. Levering van de aandelen geschiedt in tranches. In 2012 heeft Nuon/Vattenfall een verzoek gedaan tot versnelde overdracht van de derde tranche aandelen. Wij hebben ingestemd met de verkoopactiviteit, maar besloten zelf geen gebruik te maken van de geboden verkoopmogelijkheid in verband met de huidige lage rente.

Wij zijn nog tijdelijk aandeelhouder van een aantal ‘special purpose vehicles’, die zijn opgericht om de losse eindjes van de verkoop van NUON goed af te hechten:

- NUON Energy N.V. (restant energiebedrijf);
- NUON Energy Public Assurance Foundation (bewaakt duurzaamheidsdoelstelling, werkgelegenheidsdoelstelling en dergelijke in Nederland);
- NUON Escrowfonds.

Ook hebben wij voor tenminste 4 jaar zitting in de stichting NUON Energy Public Assurance Foundation. Deze stichting richt zich onder andere op het behoud van de NUON-kantoren in Nederland, behoud van de naam NUON gedurende 4 jaar na verkoop, bewaken van de duurzaamheidsstrategie en het bewaken van de leveringszekerheid. Aangezien deze stichting een tijdelijk karakter heeft, zal hier niet verder op in worden gegaan.

Na splitsing van de energieproductiebedrijven en de netwerkbedrijven zijn wij aandeelhouder gebleven van het netwerkbedrijf van de NUON, Alliander. Ook na verkoop van alle aandelen NUON Energy N.V. en van alle bovengenoemde special purpose vehicles zal het aandeelhouderschap van netwerkbedrijf Alliander blijven.

Deze verslaglegging is verder beperkt tot Alliander, omdat de overige participaties van tijdelijke aard zijn.

Alliander is het grootste netwerkbedrijf van Nederland. De inwoners van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland zijn vaak klant van Alliander. Veiligheid, betrouwbaarheid, betaalbaarheid en schoon zijn de bedrijfsdoelstellingen van Alliander.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (Naamloze Venootschap, burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland (44,68%), Friesland (12,65%) en Noord-Holland (9,16%) en de gemeente Amsterdam (9,16%). Daarnaast zijn de provincie Flevoland (0,04%) en diverse gemeenten (24,31%) in de provincies Flevoland, Gelderland, Noord-Holland en Zuid-Holland aandeelhouder.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Gezien ons beperkte aandelenbezit (0,04%), zal de bestuurlijke betrokkenheid zich beperken tot financiële afwikkeling van de deelnemingen en voorbereiding van de aandeelhoudersvergaderingen.

Financieel belang

De historische kostprijs in het aandelenkapitaal bedraagt € 201.185.

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt de volgende risico's:

Bestuurlijk:

- Er is nauwelijks sprake geweest van bestuurlijke risico's in verband met het zeer beperkte aandeel in de energiemaatschappijen en netwerkbedrijven.

Financieel:

- Er is nauwelijks sprake geweest van een financieel risico. Er is slechts sprake van een 'normaal' aandeelhouderschap risico.

Gezien de beperkte risico's zijn beheersmaatregelen ook in 2015 niet nodig.

Meer informatie

www.alliander.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014*	31-12-2015*
Eigen vermogen	3.079.000	3.203.000	3.375.000	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	4.239.000	4.211.000	4.173.000	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	251.000	224.000	288.000	n.n.b.	n.n.b.
Ontvangen dividend	52	34	50	n.n.b.	n.n.b.

* geen begrote of verwachte cijfers voor 2014 en 2015 bekend

Bedragen x € 1.000

6.2.2 Enexis Holding N.V. (Den Bosch)

Inhoudelijke omschrijving

Na de verkoop van Essent aan RWE is de provincie Flevoland aandeelhouder gebleven van het netwerkbedrijf van Essent (Enexis), het milieubedrijf van Essent (Attero) en Stichting Duurzaamheid, die de duurzaamheidsdoelstelling van RWE bewaakt. Wij zijn tevens tijdelijk verbonden aan een aantal 'special purpose vehicles', voornamelijk BV's, die zijn opgericht om de losse eindjes van de verkoop van Essent goed af te hechten:

- Cross Border Lease BV (CBL);
- Vordering Enexis BV;
- Verkoop Vennootschap BV;
- Extra Zekerheid Vennootschap BV;
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (PBE);
- Claim Staat Vennootschap BV.

Nadat in 2011 de aandeelhouders van PBE (inclusief Flevoland) ingestemd hebben met het schikkingsvoorstel (project Buren) betreffende de overdracht van aandelen EPZ (kerncentrale Borsele), is in 2012 gewerkt aan de afwikkeling van dit besluit. Voorbereidingen tot opheffing en uitbetaling van de laatste dividenden vinden gespreid plaats en zullen de komende jaren een vervolg krijgen. Hierdoor worden de restanten van de tijdelijke participaties in de energiebedrijven geleidelijk beëindigd.

Deze verslaglegging is verder beperkt tot Enexis, omdat Attero zojuist al is behandeld en de overige participaties van tijdelijke aard zijn.

Per 1 januari 2009 opereert het netwerkbedrijf van Essent (tot dan Essent Netwerk) onder de naam Enexis. Zij hebben zowel een elektriciteitsnet alsmede een gasleidingennet in bezit. Enexis richt zich op leverbetrouwbaarheid, veiligheid, duurzaamheid en innovatie. Ons aandeelhouderschap in Enexis bestond voor een groot deel uit financiële afwikkelingen van leningen, dividenden en uit het voorbereiden van aandeelhoudersvergaderingen.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (Naamloze Vennootschap, burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De aandeelhouders van Enexis zijn de provincies Noord-Brabant (30,8%), Overijssel (18,7%), Limburg (16,1%), Groningen (6,0%), Drenthe (2,3%) en Flevoland (0,02%). Daarnaast zijn er 121 gemeenten in deze provincies en in de provincie Friesland aandeelhouder (26,08%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Gezien ons beperkte aandelenbezit (0,02%), zal de bestuurlijke betrokkenheid zich beperken tot dividenden en het voorbereiden van aandeelhoudersvergaderingen.

Financieel belang

De historische kostprijs in het aandelenkapitaal bedraagt € 32.331.

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt de volgende risico's:

Bestuurlijk:

Er is nauwelijks sprake van bestuurlijke risico's in verband met het zeer beperkte aandeel in Enexis.

Financieel:

Er is nauwelijks sprake van een financieel risico. Er is slechts sprake van een 'normaal' aandeelhouderschaprisico.

Gezien de beperkte risico's zijn beheersmaatregelen ook in 2015 niet nodig.

Meer informatie

www.enexis.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014*	31-12-2015*
Eigen vermogen	3.130.900	3.244.100	3.370.100	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	3.227.800	3.682.600	2.894.800	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	229.400	229.100	223.700	n.n.b.	n.n.b.
Ontvangen dividend	25	25	24	n.n.b.	n.n.b.

* geen begrote of verwachte cijfers voor 2014 en 2015 bekend

Bedragen x € 1.000

6.2.3 OMALA N.V. / C.V. Airport Garden City (Lelystad)

Inhoudelijke omschrijving

De Ontwikkeling Maatschappij Airport Lelystad Almere (OMALA) is een overheids-N.V. die is opgericht door de gemeenten Lelystad en Almere en de provincie Flevoland. Hoofddoelstelling van OMALA is versterking van de sociaaleconomische structuur en bevordering van de werkgelegenheid in Flevoland in samenhang met de ontwikkeling van Lelystad Airport, door het realiseren van een hoogwaardig (duurzaam) businesspark. Om deze doelstelling te kunnen realiseren is eind 2008 OMALA N.V. opgericht, de beherend vennoot van de C.V. Airport Garden City. De oprichting van deze C.V. heeft eind 2011 plaatsgevonden. De belangrijkste (gezamenlijke) activiteiten zijn het verwerven van de noodzakelijke gronden, deze ontwikkelen en uitgeven aan luchtvaart gerelateerde en andere bedrijven.

Juridische vorm

OMALA N.V. betreft een privaatrechtelijke organisatie (Naamloze Vennootschap, burgerlijk wetboek, boek 2) en C.V. Airport Garden City betreft een privaatrechtelijke organisatie (Commanditaire Vennootschap, burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De aandeelhouders van OMALA en C.V. Airport Garden City zijn de provincie Flevoland (33,33%), de gemeente Lelystad (33,33%) en de gemeente Almere (33,33%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financieel belang

De historische kostprijs in het aandelenkapitaal in OMALA N.V. bedraagt € 25.000. De historische kostprijs in het aandelenkapitaal in C.V. Airport Garden City bedraagt € 1.000.000.

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt de volgende risico's:

Bestuurlijke risico's:

- Conflicterende belangen en tegenvallende resultaten zouden kunnen leiden tot een afbrokkelend draagvlak voor deelname aan OMALA;
- Een verder vertraagde ontwikkeling van Lelystad Airport zou OMALA N.V. een bijzonder verkoop argument kunnen ontnemen;

Financiële risico's:

- Als de economische crisis aanhoudt en de ontwikkeling van Luchthaven Lelystad niet plaatsvindt, bestaat het risico dat de ontwikkeling van het bedrijventerrein niet van de grond komt.

Beheersing van de risico's vind plaats door:

Bestuurlijk:

- Twee Flevolandse gedeputeerden vormen met vier wethouders van Almere en Lelystad gezamenlijk de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van OMALA. Door geregelde overleggen zijn de aandeelhouders goed op de hoogte van de ontwikkelingen bij OMALA en kunnen zij goed invloed uitoefenen op de bedrijfsstrategie van OMALA. De in 2012 herijkte ontwikkelingsstrategie van OMALA N.V. is in 2013 uitgevoerd.
- In 2014 zal een herijking van de Grondexploitatie van OMALA plaatsvinden, om het risicoprofiel van OMALA in 2015 niet toe te laten nemen.
- De drie OMALA-partners ondersteunen gezamenlijk de ontwikkeling van Lelystad Airport. In 2014 zal het Rijk naar verwachting het luchthavenbesluit nemen ten aanzien van Luchthaven Lelystad, waardoor de luchthaven zich verder kan ontwikkelen tot luchthaven voor Low Cost Carriers, zakenvluchten, lesvluchten en onderhoudsvluchten en daarmee OMALA een Unique Selling Point te geven dat de bedrijfsacquisitie sterk zal ondersteunen.

Financieel:

- De belangrijkste beheersmaatregel is sturing op de cashflow, waarbij ingezet werd op fasering van aankoop en bouw- en woonrijp maken. Met andere woorden: de kosten zo dicht mogelijk op het moment van verkoop van de grond.
- Een andere beheersmaatregel is een beperking van de organisatiekosten waardoor de kostenontwikkeling van OMALA beperkt blijft. Het personeel van OMALA werkt nagenoeg volledig op inhuurbasis, waardoor er geen grote financiële verplichtingen blijven na een eventueel ontslag.
- In de Herziene Grondexploitatie is een risicoparaagraaf opgenomen waardoor aanwezige risico's beter beheerst worden.
- De grootste uitgavenpost in de Herziene Grondexploitatie is het verwerven van grond. Als zekerheid wordt ingebouwd dat de grond juridisch eigendom blijft van de aandeelhouders

Almere, Lelystad en Provincie Flevoland, tot daadwerkelijke verkoop van grond aan zich vestigende bedrijven plaatsvindt. Hiermee is een materiële zekerheid ingebouwd indien de grondexploitatie niet wordt gerealiseerd overeenkomstig de verwachtingen. Of de verworven grond te zijner tijd daadwerkelijk de historische verkrijgingsprijs vertegenwoordigt is moeilijk te voorspellen.

- Door de aandeelhoudersvergadering is bepaald dat de directie van OMALA alleen na instemming van de aandeelhouders over kan gaan tot grondverwerving en bouw- en woonrijp maken. Het betreft hier een tijdelijke maatregel ten behoeve van extra zekerheid, in afwijking van de governance afspraken zoals in de Samenwerkingsovereenkomst OMALA N.V. is verwoord.
- Ten slotte is in de businesscase van OMALA reeds aangegeven dat OMALA pas op langere termijn kostendekkend of rendabel zou kunnen zijn.

Meer informatie

www.omala.nl

Financiële kengetallen

OMALA N.V.

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014*	31-12-2015*
Eigen vermogen	181	192	201	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	181	333	142	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	13,9	11	9	n.n.b.	n.n.b.
Ontvangen dividend	0	0	0	n.n.b.	n.n.b.

* geen begrote of verwachte cijfers voor 2014 en 2015 bekend

Bedragen x € 1.000

C.V. Airport Garden City

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014*	31-12-2015*
Eigen vermogen	3.001	3.001	3.001	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	6.667	8.034	10.253	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	0	0	0	n.n.b.	n.n.b.
Ontvangen dividend	0	0	0	n.n.b.	n.n.b.

* geen begrote of verwachte cijfers voor 2014 en 2015 bekend

Bedragen x € 1.000

6.2.4 Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland B.V. (Lelystad)

Inhoudelijke omschrijving

Sinds mei 2004 is de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) actief. Doel van de OMFL is het bevorderen van investeringen en werkgelegenheid. De OMFL richt zich op de volgende thema's:

- innovatie en ontwikkeling;
- investeringsbevordering;
- marketing en promotie toerisme;
- financiering en participaties.

Met ingang van 2007 is de OMFL tevens verantwoordelijk voor de toeristische promotie van Flevoland. Deze taak wordt uitgevoerd door een aparte businessunit, Toerisme Flevoland genaamd, die volledig is geïntegreerd in de OMFL.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (Besloten Vennootschap, burgerlijk wetboek, boek 2).

De OMFL heeft verder ook drie (juridisch onafhankelijke) dochters: het MKB Fonds, het Technofonds en Beheer Flevoland Participaties B.V. Het MKB Fonds, waarvan wij naast de OMFL en de Rabobank aandeelhouder zijn, participeert in startende en groeiende MKB-ondernemingen. Het Technofonds, waarvan vijf gemeenten tevens aandeelhouder zijn, houdt zich bezig met de kapitaalverstrekking aan startende en groeiende MKB ondernemingen met een technologische invalshoek. De Beheer Flevoland Participaties B.V. voert de directie over beide participatie-

fondsen. Verder is De Aanjager B.V. een 100% juridisch afhankelijke dochter van de OMFL B.V. Binnen De Aanjager B.V. bestaan de financiële middelen uit algemene reserves, het REOF fonds en het TMI Fonds Flevoland.

Partijen

De enige aandeelhouder van de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland B.V. is de provincie Flevoland (100%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Verder heeft de OMFL een Raad van Commissarissen met twee leden sinds juni 2014 waarvan er één wordt geleverd door de provincie. Het andere lid is geworven vanuit het bedrijfsleven. Er vindt gelet op te voorziene toekomstige ontwikkelingen een onderzoek plaats naar de beste manier van governance voor de OMFL en de fondsen.

Financieel belang

De historische kostprijs in het aandelenkapitaal bedraagt € 113.445.

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt de volgende risico's:

Financiële risico's:

Het risico van de financiële en inhoudelijke ombuigingen die de OMFL heeft moeten doormaken als gevolg van het aflopen van het Europese programma;

Beheersing van deze risico's:

De beheersmaatregelen hebben er in geresulteerd dat er conform de aangepaste financiële ruimte en de evaluatie er een herijking heeft plaatsgevonden van de organisatie van de OMFL. Dit heeft geresulteerd in een teruggang van het aantal Fte's van 14 naar ruim 10 FTE met ingang van 1 januari 2014. Ten aanzien van het jaarplan 2014 is er een duidelijke relatie gelegd met de ambities en het uitvoeringsplan van de provinciale economische agenda. Er vindt frequent contact plaats tussen provincie en de OMFL over de uitvoering van de opgedragen werkzaamheden, zoals vastgelegd in het jaarplan en de economische agenda. Door tijdig bij te sturen, zowel ambtelijk als bestuurlijk en duidelijke prestatieafspraken te maken, zijn de risico's beheersbaar gemaakt. Ook voor 2015 is eenzelfde werkwijze voorzien.

Meer informatie

www.omfl.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014*	31-12-2015*
Eigen vermogen	6.518	6.831	7.717	7.682	n.n.b.
Vreemd vermogen	1.068	3.226	3.590	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	60	103	917	-35	n.n.b.
Ontvangen dividend	0	0	0	n.n.b.	n.n.b.

* begrote of verwachte cijfers voor 2014 (deels) en 2015 nog niet bekend.

Bedragen x € 1.000

6.2.5 NV Afvalzorg Holding (Assendelft)

Inhoudelijke omschrijving

Als aandeelhouder van de NV Afvalzorg Holding, worden we uit eerste hand geïnformeerd over eventuele (beleids)voornemens van het bedrijf. Ook kunnen we samen met andere aandeelhouders invloed uitoefenen op het beleid van de NV Afvalzorg Holding. We zijn aandeelhouder geworden vanwege het zekerstellen van toekomstige stortcapaciteit en het beheersbaar houden van de bijbehorende toekomstige milieuconsequenties tegen maatschappelijk acceptabele kosten.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (Naamloze Vennootschap, burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De aandeelhouders van de NV Afvalzorg Holding zijn de provincie Flevoland (10%) en de provincie Noord-Holland (90%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang

Tot 2003 had de provincie Flevoland we een deelneming in Afvalzorg Deponie B.V. De historische kostprijs (en de boekwaarde) bedraagt € 4.084. In 2003 is de aandelenverhouding van Afvalzorg Deponie B.V. geherstructureerd en heeft de provincie (tegen gesloten beurs) een deelneming in de NV Afvalzorg Holding verworven. De deelneming betreft nu 7.000 aandelen à € 200, de nominale waarde bedraagt € 1.400.000. De aandelen staan echter (conform het BBV) gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt geen substantiële risico's.

Meer informatie

www.afvalzorg.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014 *	31-12-2015 *
Eigen vermogen	56.613	61.200	50.989	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	88.498	91.707	101.372	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	4.575	4.463	-4.474	700	1.938
Ontvangen dividend	125	446	125	125	125

* inschatting op basis van meerjarenbegroting 2014

Bedragen x € 1.000

6.2.6 N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten (Den Haag)

Inhoudelijke omschrijving

Deze deelneming draagt niet bij aan een specifiek beleidsdoel van een kerntaak in de begroting. De deelneming in de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) draagt echter wel bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger door financiële dienstverlening aan overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en nut.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (Naamloze Vennootschap, burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De aandeelhouders van BNG zijn de Staat der Nederlanden (50%), provincies (Flevoland 0,14%), gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang

De historische kostprijs van het Flevolandse deel in het aandelenkapitaal bedraagt € 571.962. In 1990 zijn 75.250 aandelen à € 2,50 nominaal aangekocht.

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt geen substantiële risico's. De provincie bankiert met een bankinstelling die goed advies en dienstverlening verleent en voldoet aan de hoogste (AAA) tot een na hoogste rating (AA+) van drie ratingbureaus (S&P-AA+, Moody's-Aaa en Fitch-AAA). Daarnaast geven de aandelen een goed rendement.

Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de mate van economisch herstel binnen de eurozone. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de nettowinst 2014. De AA+rating van Standard & Poor's is stabiel, de AAA-rating van Fitch en de Aaa-rating van Moody's hebben een 'negative' outlook, in lijn met de outlook voor de Staat der Nederlanden. BNG Bank heeft de hoogste Bank Financial Strength Rating (BFSR) A van Moody's gekregen. Daarmee blijft BNG een van de meest kredietwaardige banken ter wereld.

Korte termijn schuld papier uitgegeven onder BNG's EURO-Commercial Paper Programme hebben een uitzonderlijke dan wel uitstekende kwaliteit rating. (A-1+ van Standard & Poor's, P-1 van Moody's en F1+ van Fitch). BNG staat op de jaarlijkse ranglijst met de 'World's 50 Safest Banks' 2013 van Global Finance als veiligste bank van Nederland. Wereldwijd bekleedt BNG de tweede plaats op deze lijst.

Meer informatie

www.bng.nl, www.gfmag.com

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014*	31-12-2015*
Eigen vermogen	1.897.000	2.752.000	3.430.000	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	134.563.000	139.476.000	127.753.000	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	256.000	332.000	283.000	n.n.b.	n.n.b.
Ontvangen dividend	87	112	96	n.n.b.	n.n.b.

* BNG publiceert geen (meerjaren) begroting

Bedragen x € 1.000

6.2.7 Vitens N.V. (Utrecht)

Inhoudelijke omschrijving

De deelneming in Vitens N.V. (het waterleidingbedrijf in onze provincie) past binnen het doel "voldoende schoon zoetwater voor Flevolands gebruik" en draagt daarmee bij aan het uitvoering geven aan grondwaterbeleid op het gebied van drinkwatervoorziening.

De Provincie wil als aandeelhouder van Vitens N.V. uit de eerste hand geïnformeerd worden over eventuele (beleids)voornemens van het bedrijf. Ook kunnen we samen met andere aandeelhouders invloed uitoefenen op het beleid van Vitens N.V. Op grond van de Waterwet is vastgesteld dat de drinkwaterbedrijven in publieke handen blijven. Informatie kan worden gebruikt om het beheer van het zoete grondwater in Zuidelijk Flevoland, dat de belangrijkste bron is voor de drinkwatervoorziening in Flevoland, beter vorm te geven.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (Naamloze Vennootschap, burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De aandeelhouders van Vitens N.V. zijn de provincies Friesland (13,069%), Gelderland (6,703%), Overijssel (6,415%), Utrecht (4,949%) en Flevoland (0,075%) en het merendeel van in deze provincies liggende gemeenten (68,789%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang

De historische kostprijs van het Flevolandse deel in het aandelenkapitaal bedraagt € 249.983. In 2007 zijn 4.316 aandelen à € 1,00 nominaal aangekocht.

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt geen substantiële risico's.

Meer informatie

www.vitens.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014 *	31-12-2015 *
Eigen vermogen	398.300	386.100	n.n.b.	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	1.282.100	1.296.500	n.n.b.	n.b.	n.b.
Nettoresultaat	36.000	29.600	n.n.b.	36.800	40.500
Ontvangen dividend	12	11	n.n.b.	12	11

* inschatting op basis van meerjarenbegroting 2014

Bedragen x € 1.000

6.2.8 Inter Provinciaal Overleg (Den Haag)

Inhoudelijke omschrijving

Alle twaalf de Nederlandse provincies werken samen in het Interprovinciaal Overleg (IPO), teneinde de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

Het IPO behartigt collectieve belangen van provincies door regelmatig te overleggen met medeoverheden (Rijk, gemeenten, waterschappen) en maatschappelijke organisaties. Daarnaast vervult het IPO een platformfunctie door gelegenheden te creëren kennis en ervaringen (onder andere Jaarcongres, thematische conferenties) uit te wisselen, gezamenlijke standpunten te bepalen en initiatieven te ontplooiën (Gemeenschappelijke Werk Organisatie), Vitaal Platteland en specifieke opdrachten (onder andere Europa, E-dienstverlening, werkgeverszaken, uitvoering Kassiersfunctie). Bovendien ondersteunt het IPO de provincies bij het uitvoeren van verschillende taken, zoals het implementeren van nieuwe wet- en regelgeving, (inter)nationale lobbydossiers (Profiel Provincies, KOMPAS 2020 met het oog op Statenverkiezingen), arbeidsvoorwaardenbeleid.

Het IPO is actief in het domein van de provinciale kerntaken:

- Duurzame Ruimtelijke Ontwikkelingen Waterbeheer;
- Regionale Bereikbaarheid en Regionaal Openbaar Vervoer;
- Regionale Economie en Energie;
- Cultuur (infrastructuur en monumentenzorg);
- Vitaal platteland;
- Kwaliteit Openbaar Bestuur;
- En overdrachtdossiers (onder andere Jeugdzorg, Regionale Omroepen).

De IPO-transitie, waartoe in 2011 besloten, kon eind 2013 worden afgerond. Eén van de hoofddoelstellingen hiervan is, dat het IPO alleen nog acteert in de rol van “belangenbehartiging en innovatie” en “uitwisseling”. De uitvoerende werkzaamheden (voorheen GBO) zijn op afstand van het IPO geplaatst en worden voortgezet door werkorganisatie “BIJ 12”, dat per 1 januari 2014 operationeel is.

De transitie van het IPO heeft geleid tot substantiële vermindering van het budget:

- De Flevolandse bijdrage aan IPO-secretariaat is teruggebracht van 577.666 euro in 2010 tot 436.935 euro in 2013 (bron: Jaarrekening 2013);
- De personeelsformatie van 60 fte in 2010 tot 45,82 fte in 2013. Het beoogde eindbeeld van 41,2 fte in 2015 komt daarmee binnen handbereik (bron: Midyear Review).

De taakstelling met betrekking tot het verminderen van de formatie en het budget ligt daarmee goed op schema en zal naar het zich laat aanzien in 2015 zijn gerealiseerd.

De “smalle, doch betekenisvolle agenda” blijkt in de praktijk goed te voldoen, maar voortdurende alertheid blijft geboden. Dat geldt eveneens voor de overleggremia.

In het vierde kwartaal 2014 zal het IPO volgens planning breed worden geëvalueerd, waarbij ook stakeholders worden betrokken. De resultaten worden begin 2015 verwacht en voor de Statenverkiezingen bekend zijn.

Juridische vorm

Vereniging (burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland, Utrecht, Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant, Zeeland en Limburg.

Bestuurlijke betrokkenheid

De hoogste macht bij de vereniging ligt bij de Algemene Ledenvergadering (ALV), waar alle leden in principe één stem hebben. De ledenvergadering benoemt uit haar midden het bestuur, dat de leiding heeft over de dagelijkse gang van zaken. Namens Flevoland participeert gedeputeerde M.J.D. Witteman. De Staten vaardigen enkele statenleden (2 vaste leden en 1 reservelid) af naar de ALV, die de “governance”-functie (goedkeuring jaarstukken, jaarverslagen, begrotingen) vervult.

Financieel belang

De provinciale bijdragen vormen de belangrijkste inkomsten van het IPO. Daarnaast ontvangt het IPO incidentele (project)bijdragen van provincies en derden, voornamelijk de rijksoverheid. De reguliere provinciale bijdrage wordt jaarlijks vastgesteld op basis van de door het bestuur vastgestelde begroting. Met de zogenoemde IPO-verdeelsleutel wordt de bijdrage per provincie berekend. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op de uitkering uit het provinciefonds dat is vastgesteld door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Risico's en beheersmaatregelen

- De Provincie Flevoland loopt geen substantiële risico's.
- Aan de hand van halfjaarlijkse rapportages (onder andere jaarrekening, Midyear Review-stukken) wordt de financiële en inhoudelijke voortgang in de gaten gehouden.
- Tevens is afgesproken dat het IPO Bestuur specifieke voorstellen met financiële gevolgen expliciet ter besluitvorming zal agenderen. Voorstellen met betrekking tot de kassiersfunctie worden door verschillende bestuurlijke adviescommissies beoordeeld, die daarmee expliciet dienen in te stemmen. Ook hier heeft IPO Bestuur het laatste woord.

Meer informatie

www.ipo.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014*	31-12-2015*
Eigen vermogen	572	710	258	nihil	nihil
Vreemd vermogen	9.514	8.658	7.816	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	528	710	258	nihil	nihil
Ontvangen dividend	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bijdrage Flevoland %	6,08	5,89	5,53	6,05	n.n.b.
Bijdrage Flevoland €	750	840	970	523	n.n.b.

* Geen meerjarenbegroting bekend

Bedragen x € 1.000

6.2.9 Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland (Lelystad)

Inhoudelijke omschrijving

De nazorg voor operationele stortplaatsen die zijn gesloten is geregeld in de Nazorgregeling Wet milieubeheer (voorheen Leemtewet). De wetgever heeft in het kader van de nazorgverplichting in de Wet Milieubeheer voor de na 1 september 1996 gesloten stortplaatsen aan het Nazorgfonds rechtspersoonlijkheid toegekend. Het Nazorgfonds is verantwoordelijk voor het beheer van de gelden die ten behoeve van de nazorg door de stortplaatsexploitanten worden opgebracht en de financiering van de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen. Voor de Provincie Flevoland gaat het hierbij om de stortplaatsen Het Friese Pad, Braambergen en Zeeasterweg.

Juridische vorm

Het nazorgfonds is opgericht door het college van GS (artikel 15.47, lid 1 Wm) en is een rechtspersoon (artikel 15.47, lid 3 Wm).

Partijen

Provincie Flevoland.

Bestuurlijke betrokkenheid

Twee leden van het college vormen het dagelijks bestuur en het college vormt het algemeen bestuur van het Nazorgfonds en zijn wettelijk belast met het beheer ervan.

Financieel belang

Om aan de nazorgverplichtingen te kunnen voldoen, bevat art. 15.44 van de Wet Milieubeheer de bepaling dat Provinciale Staten een heffing kunnen instellen. Deze heffing dient ter bestrijding van de kosten die gemoeid zijn met de zorg voor de in de provincie gelegen stortplaatsen waar na 1 september 1996 nog afval wordt gestort.

Deze heffing wordt bij belastingverordening opgelegd aan de exploitanten van de stortplaatsen in Flevoland. Op grond van artikel 15.44 Wm lid b geldt de verplichting tot afdracht van deze gelden aan het nazorgfonds.

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt de volgende risico's:

Financieel:

Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, dan komen aanvullende kosten voor rekening van de Provincie Flevoland. Verhalen op de exploitanten is dan niet meer mogelijk. Ook ontstaat er een financieel risico wanneer het beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager dan het doelrendement is (rekenrente voor doelvermogen en heffing) en wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn.

Dit risico speelt voornamelijk alleen voor Het Friese Pad, waar in 2011 de sluitingsverklaring is afgegeven. In 2012 bleek een extra bijdrage van de provincie nodig. Op basis van historische rendementen alsmede extern advies over de toekomstige (lange termijn) rendementsverwachting is een verlaging van de rendementsverwachting naar 4,40% noodzakelijk geacht (was 5,06%). Dit zal leiden tot een tekort voor Het Friese Pad van € 1,6 mln. Voor de noodzakelijke aanvulling van dit tekort is in de Jaarrekening 2013 een voorziening getroffen van € 1,6 mln.

Dit risico wordt beheerst door:

- Bij het bepalen van de hoogte van de jaarlijkse nazorgheffingen betrekken we het beleggingsrendement van het Nazorgfonds;
- Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats;
- We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO-rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen;
- In 2013 hebben een aantal provincies individueel besloten de rekenrente te verlagen. In 2014 voert de provincie aanvullend onderzoek uit. Voor Het Friese Pad is in de Jaarrekening 2013 reeds een voorziening getroffen voor de noodzakelijke rendementsverlaging.

Meer informatie

www.flevoland.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014 *	31-12-2015 *
Eigen vermogen	334	480	442	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	15.647	16.775	17.623	n.b.	n.b.
Nettoresultaat	-199	146	-38	199	476
Ontvangen dividend	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

* inschatting op basis van meerjarenbegroting 2014

Bedragen x € 1.000

6.2.10 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (Lelystad)

Inhoudelijke omschrijving

In 2012 is een gemeenschappelijke regeling opgericht tussen de provincies Noord-Holland en Flevoland, de Flevolandse gemeenten en de gemeenten uit de Gooi en Vechtstreek voor de instelling van een dienst die de vergunningverlening, toezicht en handhaving van milieuwetten uitvoert. De 17 deelnemers brengen in ieder geval hun takenpakket conform de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht in. De Provincie Flevoland brengt nagenoeg al haar VTH-taken op het terrein van milieu-, water- en omgevingskwaliteit in, met uitzondering van natuurwetgeving. Verder is in het bedrijfsplan aangegeven dat ook de taken die voorheen door het Servicepunt handhaving Flevoland (Seph) werden uitgevoerd, worden ondergebracht bij de Omgevingsdienst.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (openbaar lichaam, wet gemeenschappelijke regelingen).

Partijen

De deelnemers in deze gemeenschappelijke regeling zijn de provincie Flevoland, de provincie Noord-Holland en de gemeenten Lelystad, Almere, Zeewolde, Dronten, Noordoostpolder, Weesp, Wijdmeren, Bussum, Naarden, Urk, Huizen, Hilversum, Muiden, Laren en Blaricum.

Bestuurlijke betrokkenheid

De omgevingsdienst wordt bestuurd door een algemeen Bestuur en een dagelijks bestuur. Gemeenten en provincies vormen samen het algemeen bestuur. In het dagelijks bestuur zit een vertegenwoordiger van de provincie Flevoland en van de gemeenten Huizen, Bussum, Lelystad en

Noordoostpolder. De stemverdeling in het algemeen bestuur is gebaseerd naar rato van de ingebrachte financiële bijdrage per deelnemende partij aan de gemeenschappelijke regeling.

Financieel belang

Als gevolg van de decentralisatie van de Wabo zijn gemeenten per 1 januari 2014 volledig bevoegd gezag voor een groot deel van de voormalige provinciale bedrijven. Uitgezonderd zijn de (provinciale) IPPC- en BRZO-bedrijven. Deze taakoverdracht heeft een verschuiving van de financiële bijdragen en de stemverhouding van de partners tot gevolg. Dit zal in de loop van 2014 geëffectueerd worden.

De deelnemers in deze gemeenschappelijke regeling die bijdragen in de middelen van de omgevingsdienst zijn de provincie Flevoland (34,63%, was 43,8%), de provincie Noord-Holland (1,54%, was 3,51%) en de gemeenten Lelystad (12,6%, was 10,05%), Almere (9,36%, was 7,76%), Zeewolde (6,52%, was 5,75%), Dronten (6%, was 4,99%), Noordoostpolder (7,4%, was 4,33%), Weesp (3,54%, was 3,65%), Wijdmeren (3,44%, was 2,96%), Bussum (3,13%, was 2,85%), Naarden (2,34%, was 2,21%), Urk (2,55%, was 2,17%), Huizen (2,12%, was 1,90%), Hilversum (2,06%, was 1,58%), Muiden (1,4%, was 1,11%), Laren (0,83%) en Blaricum (0,55%).

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt geen substantiële risico's.

Meer informatie

www.ofgv.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014 *	31-12-2015 *
Eigen vermogen	n.v.t.	814	2.105	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	n.v.t.	4.041	4.561	n.b.	n.b.
Nettoresultaat	n.v.t.	814	1.781	0	0
Ontvangen dividend	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

* inschatting op basis van meerjarenbegroting 2015

Bedragen x € 1.000

6.2.11 Openbaar lichaam erfgoedcentrum Nieuw Land (Lelystad)

Inhoudelijke omschrijving

Op 1 januari 2004 is de gemeenschappelijke Regeling Nieuw Land Erfgoedcentrum opgericht. Doel van de gemeenschappelijke regeling zoals blijkt uit artikel 2 van deze regeling en toelichting is tweeledig:

- Het gezamenlijk behartigen van de belangen van de deelnemende overheden op grond van de archiefwet;
- Het bewerkstelligen van andere werkzaamheden die niet alleen betrekking hebben op de archiefwet.

In 2015 wordt de gemeenschappelijke Regeling (GR) Nieuw Land Erfgoedcentrum gewijzigd. De GR is dan alleen nog maar beperkt tot de wettelijke archief taken. De overige taken van Nieuw Land Erfgoedcentrum gaan op in de stichting Batavialand. De provincie is voornemens met deze stichting een subsidierelatie aan te gaan.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (openbaar lichaam, wet gemeenschappelijke regelingen).

Partijen

De deelnemers in deze gemeenschappelijke regeling zijn de provincie Flevoland, het ministerie van OCW, de gemeente Lelystad, de gemeente Dronten, de gemeente Urk, de gemeente Zeewolde, het waterschap Zuiderzeeland, stichting Nieuw Land en de stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de Drooggelegde Zuiderzeepolder.

Bestuurlijke betrokkenheid

Het algemeen bestuur bestaat uit zes leden. Provinciale staten beschikken over de mogelijkheid om uit hun midden, de voorzitter van die staten inbegrepen, of uit de kring van gedeputeerden, één lid voor het algemeen bestuur aan te wijzen.

Financieel belang

De deelnemers in deze gemeenschappelijke regeling die bijdragen in de middelen van het erfgoedcentrum zijn de provincie Flevoland (69%), het ministerie van OCW (17%), de gemeenten Lelystad (6%), Dronten (3%), Urk (2%), Zeewolde (2%) en het waterschap Zuiderzeeland (1%).

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt het volgende risico:

Financieel:

- Bij calamiteiten kan een beroep worden gedaan op alle deelnemende overheden. Op basis van het percentage van financiële deelneming zal het beroep voor het grootste deel bij de provincie komen te liggen.

Beheersing van het risico vindt plaats door:

Financieel risico:

- De operationele risico's zijn door het Erfgoedcentrum afgedekt met verzekeringen.

Meer informatie

www.nieuwlanderfgoed.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014*	31-12-2015*
Eigen vermogen	512	344	229	231	234
Vreemd vermogen	8.545	8.228	7.897	7.541	7.152
Nettoresultaat	6	-86	-123	2	3
Ontvangen dividend	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

* schattingen obv begroting 2014

Bedragen x € 1.000

6.2.12 Randstedelijke rekenkamer (Amsterdam)

Inhoudelijke omschrijving

In 2004 is de een gemeenschappelijke regeling aangegaan tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland voor de instelling van een onafhankelijke rekenkamer. De Randstedelijke Rekenkamer (RRK) onderzoekt het rechtmatig, doelmatig en doeltreffend functioneren van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Daarbij toetst de Rekenkamer ook of de provincies de verplichtingen nakomen, die zij zijn aangegaan. De missie van de RRK luidt: het verbeteren van het functioneren van het provinciaal bestuur (vande provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) en de daarmee verbonden organen en het versterken van de publieke verantwoording.

De onderzoeken gaan vergezeld van conclusies en aanbevelingen ter verbetering van beleidsuitgangspunten, de bedrijfsvoering en de uitvoering van het provinciale beleid. De aanbevelingen worden meestal overgenomen door provinciale staten, waarna verbeteringen worden doorgevoerd en de gewenste effecten worden bereikt. Maatschappelijk zijn de effecten meetbaar en tastbaar.

De Rekenkamer is georganiseerd volgens een directeursmodel. De directeur is zowel het enige lid van de Rekenkamer (bestuurder) als de directeur van de uitvoeringsorganisatie. De bestuurder

heeft mandaat en volmacht van GS en de Commissaris van de Koning van Flevoland om besluiten te nemen tot privaatrechtelijke rechtshandelingen.

PS van de vier Randstadprovincies hebben besloten tot een evaluatie in 2013 van het functioneren van de RRK en de Programmaraad RRK. Vijf jaar na de vorige evaluatie wordt waarde gehecht aan een onafhankelijk uitgevoerde evaluatie van:

- De werking van de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer, inclusief de effectiviteit van de uitvoering.
- De taakstelling en wijze van functioneren van de Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer.

De evaluatie heeft betrekking op de periode 2009 tot en met 2012. Voor de begeleiding van de evaluatie is een begeleidingsgroep van statenleden geformeerd, waarin van iedere provincie een vertegenwoordiger (voor Flevoland Statenlid Van Ravenzwaaij) zit. De resultaten worden in de tweede helft van 2014 verwacht en ter bespreking aan de staten aangeboden. Zo zal de directeur/bestuurder naar aanleiding van Berenschot komen met een voorstel tot reorganisatie en de governance opnieuw inrichten.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (openbaar lichaam, wet gemeenschappelijke regelingen).

Partijen

De deelnemers in deze gemeenschappelijke regeling zijn de provincie Flevoland, Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland.

Bestuurlijke betrokkenheid

De taken en bevoegdheden van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in de Provinciewet (artikel 79I e.v.) vastgelegd. Inhoudelijk gezien laat de Provinciewet de Rekenkamer vrij in haar manier van opereren. De onafhankelijke positie wordt gewaarborgd door onder meer de vrijheid van onderzoek, de toegang tot personen en gegevens en openbaarheid van rapportage. De Rekenkamer doet onderzoek op basis van een eigen onderzoeksprogramma, dat wordt vastgesteld na advies van de programmaraad. Deze programmaraad bestaat uit leden van de Provinciale Staten van de vier provincies. Namens Flevoland participeren vanaf 2011 de statenleden Joosse, Sloot en Weijand. De Programmaraad handelt op basis van de Verordening Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer.

Financieel belang

Elk jaar stuurt de Rekenkamer de ontwerpbegroting en de meerjarenraming naar de vier provincies, zes weken voordat de begroting wordt vastgesteld, doch uiterlijk op 1 juni. De deelnemers kunnen hun zienswijze over de ontwerpbegroting en de meerjarenraming naar voren brengen. De rekenkamer stelt de begroting uiterlijk per 15 juli vast en zendt deze vervolgens aan de deelnemers en aan de Minister van BZK. Jaarlijks stuurt de Rekenkamer uiterlijk 15 juli de jaarstukken naar de provincies en de Minister van BZK. In het jaarverslag wordt verantwoord in hoeverre het onderzoeksprogramma is gerealiseerd en hoeveel dit heeft gekost. De begroting van de Randstedelijke Rekenkamer, die ieder jaar in juli voorafgaand aan het begrotingsjaar openbaar wordt, bevat een beleidsbegroting en een financiële begroting. In de beleidsbegroting is het onderzoeksprogramma opgenomen met een overzicht van de onderzoeken die de Rekenkamer in dat begrotingsjaar gaat doen.

Alle vier de provincies leveren een financiële bijdrage aan de Rekenkamer. Deze bijdrage bestaat uit een gelijk bedrag voor alle vier de provincies (in 2013: € 230.600,-) plus daarboven een bedrag gebaseerd op de uitkering uit het Provinciefonds. Hiermee komt het totaal budget van de Rekenkamer jaarlijks op € 1.295.600,-.

29 juni 2011 hebben de staten een motie aangenomen tot een verlaging van de provinciale bijdrage van 20% aan de Randstedelijke Rekenkamer door te voeren. De uitvoering van de motie wordt momenteel onderzocht en betrokken bij de in 2013 lopende evaluatie.

Het aandeel van de provincie Flevoland in de frictiekosten in verband met de reorganisatie van de Randstedelijke Rekenkamer is € 65.000, gespreid over de jaren 2015 tot en met 2019 en is in deze begroting opgenomen.

Risico's en beheersmaatregelen

De Provincie Flevoland loopt geen substantiële risico's. Mogelijkheden om de risico's verder te beheersen zijn de volgende:

Meer informatie

www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013*	31-12-2014**	31-12-2015***
Eigen vermogen	233	233	233	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	503	472	349	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	84	65	67	n.n.b.	n.n.b.
Ontvangen dividend	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bijdrage Flevoland %	17,64	17,86	17,80	10,03	10,03
Bijdrage Flevoland €	220	225	230	227	227

* Jaarstukken 2013 (13 maart 2014), ** Begroting 2014 (9 juli 2013),

Bedragen x € 1.000

*** Meerjaren begroting 2014 (Begroting 2015 n.n.b. juli 2014)

6.2.13 Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (Den Haag)

Inhoudelijke omschrijving

Via het LMA verkrijgen we gegevens omtrent de ontvangst en afgifte van binnenlandse afvaltransporten van gevaarlijk afval en bedrijfsafval bij meldingsplichtige bedrijven. Deze gegevens worden gebruikt voor het toezicht en de handhaving van het Besluit en de Regeling Melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen en Wet milieubeheer. Daarnaast kunnen deze gegevens ook worden gebruikt voor beleid en vergunningverlening. Het doel van de stichting LMA is om de informatie te beheren omtrent de ontvangsten en afgifte van deze afvalstoffen en deze gegevens te verstrekken aan diverse overheden.

Juridische vorm

Stichting (burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Alle provincies nemen deel in het LMA. Het LMA beschikt niet over eigen personeel, maar heeft de uitvoering van haar taken grotendeels uitbesteed aan Rijkswaterstaat. Het ICT beheer is uitbesteed aan Logica. Het LMA onderhoudt voor het uitvoeren van haar taken relaties met een groot aantal partijen. Het LMA staat voor de nodige veranderingen. De huidige structuur van het LMA kan in de toekomst niet gecontinueerd worden omdat het draagvlak voor de stichtingsvorm en de volledige provinciale financiering van het LMA op de middellange termijn zal vervallen. Gemeenten nemen de rol van toezichthoudende instantie bij afvalbedrijven steeds meer over van de Provincies. Toezicht en handhaving komt in de toekomst steeds meer bij de RUD's te liggen waardoor het directe belang voor de Provincies afneemt. Voorlopig worden alleen die activiteiten uitgevoerd die strikt noodzakelijk zijn om de huidige LMA functie te continueren. Tot en met 2016 wordt de LMA nog volledig gefinancierd door de provincies. Voor de periode daarna zal bekeken worden of er een verschuiving van taken en middelen van de provincies naar de gemeenten/RUD's zal plaatsvinden.

Bestuurlijke betrokkenheid

Aan het hoofd van het LMA staat een Raad van Toezicht bestaande uit de leden van de colleges van Gedeputeerde Staten van de twaalf provincies. In de Raad van Toezicht zijn alle provincies vertegenwoordigd. De gedeputeerde Milieu vertegenwoordigt de provincie Flevoland. Vanaf 1 januari 2014 is een nieuw stichtingsbestuur benoemd bestaande uit 3 omgevingsdienstirecteuren (het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) is adviseur).

Financieel belang

De LMA wordt gefinancierd door de twaalf provincies. Vanaf 2011 is een structurele bezuiniging ingevoerd. Voor 2013 is een bezuiniging van 24% geëffectueerd en vanaf 2014 een jaarlijkse besparing van 25%. Voor 2015 draagt Flevoland € 88.949 bij.

Risico's en beheersmaatregelen

De provincie Flevoland loopt geen substantiële risico's.

Meer informatie

www.lma.nl

Financiële kengetallen

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015
Eigen vermogen	3.288	3.320	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	887	554	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	-51	32	n.n.b.	-645	-71
Ontvangen dividend	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bedragen x € 1.000

6.2.14 Stichting DE-on (Lelystad)

Inhoudelijke omschrijving

In 2014 zal naar verwachting de stichting DE-on worden opgericht.

In de conceptstatuten is opgenomen dat de stichting zich als doel stelt de energietransitie van traditionele energie naar duurzame energie in de provincie Flevoland te versnellen.

De stichting zal zich hiertoe richten op het benutten van kansen om energiebesparings- en duurzame energie projecten op te starten, ontwikkelen en/of te begeleiden en op het wegnemen van knelpunten in zowel technische, organisatorische en financiële zin die de realisatie van duurzame energieprojecten (kunnen) belemmeren. De stichting beoogt niet om met haar activiteiten winst te behalen.

Juridische vorm

Nog niet definitief opgericht, maar naar alle waarschijnlijkheid een stichting (burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De provincie Flevoland financiert de stichting zelfstandig en er bestaat de mogelijkheid voor derden (gemeenten en bedrijven) om hierbij aan te sluiten.

Bestuurlijke betrokkenheid

De op te richten stichting kent in ieder geval twee organen, de Raad van Toezicht en het bestuur/ de directie. Als provincie zijn we niet vertegenwoordigd in deze organen.

Financieel belang

De provincie Flevoland geeft een subsidie van € 6,8 mln. Daarvan is € 0,3 mln. een subsidie voor exploitatie en € 6,5 mln. wordt via een lening verstrekt. In beginsel wordt die lening binnen 20 jaar terugontvangen. De lening wordt in één maal verstrekt.

Risico's en beheersmaatregelen

Jaarlijks wordt over de inzet gerapporteerd. In de subsidievoorwaarden zijn voorwaarden opgenomen voor het tempo van investeringen. Indien niet aan de voorwaarden is voldaan kan (een deel van) de lening worden teruggevorderd. Om het risico af te dekken dat de lening niet wordt terugbetaald, oormerken we binnen de Reserve strategische en ontwikkelingsprojecten een bedrag van € 6,5 mln.

Meer informatie

Nog niet bekend.

Financiële kengetallen

DE-on moet nog worden opgericht; er zijn nog geen financiële kengetallen beschikbaar.

	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.
Nettoresultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.
Ontvangen dividend	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.

Bedragen x € 1.000

7 Grondbeleid

De Provincie Flevoland zet actief grondbeleid in voor het realiseren van doelen op het gebied van integrale gebiedsontwikkeling, infrastructuur, de ecologische hoofdstructuur en de gebiedsontwikkeling van het landelijk gebied. De provincie voert grondbeleid enerzijds als grondeigenaar en grondbeheerder (taakgebonden grondbeleid) en anderzijds als gebiedsontwikkelaar (gebiedsgericht grondbeleid). In beide gevallen is het grondbeleid een instrument om provinciaal beleid te realiseren en geen doel op zich.

Het taakgebonden grondbeleid van de Provincie Flevoland is gericht op de realisatie van nieuwe, dan wel de aanpassing van bestaande, provinciale infrastructuur. Het gebiedsgerichte grondbeleid van de provincie Flevoland is gericht op het realiseren van provinciale strategische doelen, zoals vastgelegd in het omgevingsplan. Uitgangspunt is dat per ontwikkelingsproject zal worden gezien welk grondbeleidsinstrumentarium daartoe zal worden ingezet.

We hebben ons grondbeleid vastgelegd in verschillende provinciale kaderdocumenten, zoals het Omgevingsplan 2006, het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) 2007-2013 en aankoopstrategieplannen (ASP's). In de kadernota zijn zowel het bestaande beleid als de volgende beleidsuitgangspunten neergelegd:

- Voor de grondverwerving ten behoeve van infrastructurele werken wordt in samenloop met elke minnelijke onderhandeling tevens een aanvang gemaakt met de administratieve fase van de onteigeningsprocedure. Het definitieve besluit om over te gaan tot onteigenen - dat onderdeel is van de administratieve procedure - wordt pas genomen als het minnelijke traject niet tot het gewenste resultaat heeft geleid.
- Per concreet project of programma zal de inzet van provinciale middelen ten aanzien van het actieve grondbeleid en daarbij behorende projectmatige aanpak worden bepaald.

We beschouwen de regeling van de bouwgrondexploitatie in eerste instantie als een verantwoordelijkheid van gemeenten. Indien het provinciale belang dit vereist kan - met instemming van Provinciale Staten - van dit uitgangspunt worden afgeweken. Er doen zich op dit punt al situaties voor waarin sprake is van een nauwe samenwerking met gemeenten, zoals de projecten OMALA en Flevokust.

Met het provinciale grondbeleid beogen we tegen aanvaardbare prijzen tijdig gronden beschikbaar te krijgen of te laten krijgen voor de realisering van door ons beoogde ruimtelijke doelen. Aanvaardbare prijzen zijn in de regel marktconforme prijzen, waarbij we in overleg met andere overheden zodanig opereren dat marktverstoringen (prijsofdrijving) zoveel mogelijk worden voorkomen.

Gronden in eigendom

De provincie heeft een beperkte hoeveelheid grond in eigendom. De gronden zijn oorspronkelijk aangekocht voor het voormalige plangebied OostvaardersWold. De boekwaarde van deze gronden bedraagt op 31-12-2013 totaal € 4,3 mln. (excl. voorziening). Deze gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, bestaande uit de aankoopprijs voor de grond en opstallen, vermeerderd met de kosten voor schadeloosstelling en verminderd met ontvangen bijdragen van derden. Omdat deze gronden zich niet in een transformatieproces bevinden en veelal een (tijdelijke) vaste bestemming kennen worden deze in de jaarrekening gepresenteerd als Materieel Vast Actief. Aan deze gronden wordt geen rente toegerekend.

Op 26 september 2013 is tussen de rijksoverheid en 12 provincies de bestuursovereenkomst (BO) Grond gesloten. Ter uitvoering van deze bestuursovereenkomst is de vaststellingsovereenkomst met Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) gesloten. De overeenkomst bepaalt om welke gronden het gaat en maakt de overdracht van de juridisch eigendom van de gronden aan de provincie mogelijk. Aangezien deze gronden door de provincies eerder met ILG-middelen zijn gefinancierd, staat hier geen geldelijke vergoeding tegenover. De hoeveelheid grond in eigendom van de provincie is door de hiervoor beschreven eigendomsoverdracht met een grootte van 112 ha toegenomen in 2014.

Inzet gronden

Begin 2013 heeft de provincie ervoor gekozen om de verbindingsfunctie van het voorheen beoogde OostvaardersWold los te laten. Vervolgens is het programma "Nieuwe Natuur" gevormd. Binnen dit programma zal beoordeeld worden waar natuur in Flevoland wordt aangelegd, waarbij rekening wordt gehouden met de

reeds aangegane compensatieverplichtingen om natuur in te richten. Dit kan zijn binnen het voormalige plangebied, maar ook elders in Flevoland.

Tot de projectideeën in het kader van het programma Nieuwe Natuur zijn vastgesteld is voor de gronden een moratorium van toepassing. Na het verval van het moratorium stellen we een uitvoeringsstrategie op. De mogelijkheid bestaat dat een verkoopbeleid hier deel van gaat uitmaken. In afwachting hiervan zijn de gronden op dit moment in tijdelijke pacht uitgegeven.

Waardering grond

Omdat onzekerheid bestaat over de terugverdienmogelijkheid van de huidige boekwaarde bij toekomstige inzet of verkoop van de gronden is bij de jaarrekening 2012 een voorziening getroffen van € 1,2 mln. De voorziening maakt onderdeel uit van het door Provinciale Staten gestelde maximum aan middelen voor het voormalige plangebied OostvaardersWold van € 33,9 mln.

Door middel van recente transactiegegevens en marktpublicaties is eind 2013 beoordeeld of er indicaties zijn voor een (verdere) waardevermindering van het bezit. Hiervan blijkt geen sprake, voor een aantal percelen is de waarde inmiddels gestegen. Gezien de nog bestaande onzekerheden over de exacte uitkomsten van de afwikkeling van het oude programma en de invulling van het nieuwe programma bestaat er echter nog onduidelijkheid over de inzet en daarmee de exacte terugverdien capaciteit van de gronden in eigendom. Met de verdere uitwerking van het nieuwe programma in 2014 alsmede het vaststellen van de grondstrategie zal hier meer duidelijkheid over ontstaan. Gezien deze onzekerheden en de met de gronden samenhangende verplichtingen blijft de voorziening vooralsnog in 2015 gehandhaafd.

IV

Financiële begroting

1 Overzicht baten en lasten

1.1 Algemeen

Het overzicht van baten en lasten geeft een totaalinzicht in de financiële consequenties van het voorgenomen beleid. Het saldo van de baten en lasten van de programma's, de algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en de stelposten vormt het geraamde saldo exclusief reservemutaties. Vervolgens vinden er toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves plaats, waarna het geraamde resultaat 2015 zichtbaar wordt. De begroting 2015 is in evenwicht.

In dit overzicht zijn ook de baten, de lasten en de saldi in het meerjarenperspectief gepresenteerd. Ten slotte wordt ingegaan op de incidentele baten en lasten en de bijdrage aan het EMU-saldo.

1.2 Overzicht baten en lasten 2015

Het overzicht van lasten en baten is hieronder weergegeven op programmaniveau. De programma's zijn onderverdeeld in programmaonderdelen. Hierop vindt de autorisatie van Provinciale Staten plaats.

Saldo lasten en baten per programma	Lasten 2015	Baten 2015	Saldo 2015
1. Ruimte	14.320	-1.247	13.073
2. Bereikbaarheid	71.132	-47.252	23.880
3. Economie	5.503	-2.032	3.471
4. Samenleving	8.064	0	8.064
5. Investeringsagenda	21.093	-2.957	18.136
6. Bestuur	53.451	-114.959	-61.508
Saldo	173.564	-168.448	5.116
Saldo beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	20.846	-25.962	-5.116
Geraamd resultaat	194.410	-194.410	0

Bedragen x 1.000

Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

De baten, de lasten en de financiële positie voor 2015 (en 2016 t/m 2018) zijn geraamd op basis van de huidige inzichten (Perspectiefnota 2014-2018) en de voorspellingen over de toekomstige jaren.

Rekenvariabelen	2015	2016	2017	2018
Loon- en prijsontwikkelingen:				
* Goederen en diensten (inkoop)	1,75%	1,50%	1,50%	1,50%
* Subsidies (instellingen)	1,00%	2,00%	2,00%	2,00%
* Salarissen	1,50%	2,25%	2,25%	2,25%
Rente:				
* Uitzettingen (gemiddeld)	0,35%	0,35%	0,35%	0,35%
* Bespaarde rente nieuwe investeringen	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
Indexering MRB	0%	2%	2%	2%
Circulaire provinciefonds	Mei 2014	Mei 2014	Mei 2014	Mei 2014

In de meerjarenraming 2016 - 2018 zijn de ramingen tegen het prijspeil van 2015 opgenomen en is een stelpost opgenomen voor loon- en prijsontwikkelingen.

(Kosten)doorbelasting

Met ingang van de Programmabegroting 2014 is de jaarlijkse doorbelasting van indirecte kosten (aan producten en programma's) vervallen. Alle apparaatlasten worden begroot, verantwoord en toegelicht op één programmaonderdeel (Bedrijfsvoering) binnen hoofdstuk 6 'Bestuur'.

1.3 Detaillering baten en lasten in meerjarenperspectief

Saldo lasten en baten per programma	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
1. Ruimte	9.259	15.550	13.073	12.463	12.283	12.283
2. Bereikbaarheid	19.895	24.465	23.880	28.207	25.545	26.103
3. Economie	1.772	6.960	3.471	2.319	2.232	2.162
4. Samenleving	16.936	9.176	8.064	6.565	6.565	6.565
5. Investeringsagenda	17.335	15.539	18.136	8.780	7.720	7.710
6. Bestuur	-80.392	-66.914	-61.508	-59.499	-59.851	-58.810
Saldo	-15.195	4.775	5.116	-1.166	-5.506	-3.986
Toevoegingen / onttrekkingen reserves	15.195	-4.775	-5.116	1.166	5.506	3.986
Geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0

Lasten per programma	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
1. Ruimte	10.872	17.139	14.320	13.536	13.242	13.242
2. Bereikbaarheid	62.336	82.439	71.132	79.278	76.819	73.886
3. Economie	5.233	10.493	5.503	3.812	3.515	3.445
4. Samenleving	62.543	53.995	8.064	6.565	6.565	6.565
5. Investeringsagenda	9.489	22.180	21.093	9.713	8.003	7.893
6. Bestuur	49.051	50.015	53.451	52.616	53.403	55.743
Lasten	199.524	236.261	173.564	165.519	161.546	160.773
Beoogde toevoegingen reserves	42.154	28.578	20.846	19.599	19.401	17.997
Lasten inclusief toevoegingen reserves	241.678	264.839	194.410	185.118	180.947	178.770

Baten per programma	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
1. Ruimte	-1.613	-1.589	-1.247	-1.073	-959	-959
2. Bereikbaarheid	-42.441	-57.974	-47.252	-51.071	-51.274	-47.782
3. Economie	-3.461	-3.533	-2.032	-1.493	-1.282	-1.282
4. Samenleving	-45.607	-44.819	0	0	0	0
5. Investeringsagenda	7.846	-6.641	-2.957	-933	-283	-183
6. Bestuur	-129.443	-116.929	-114.959	-112.115	-113.254	-114.552
Baten	-214.720	-231.486	-168.448	-166.684	-167.052	-164.759
Beoogde onttrekkingen reserves	-26.958	-33.353	-25.962	-18.434	-13.895	-14.011
Baten inclusief onttrekkingen reserves	-241.678	-264.839	-194.410	-185.118	-180.947	-178.770

Bedragen x € 1.000

1.4 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen (baten)	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
a. Provinciefonds	-79.784	-60.893	-57.418	-53.485	-53.522	-53.590
b. Opcenten motorrijtuigenbelasting	-43.556	-50.068	-50.768	-51.768	-52.768	-53.768
c. Dividend	-665	-298	-277	-277	-277	-277
d. Saldo financieringsfunctie	-4.567	-3.968	-4.884	-5.034	-5.136	-5.366
Totaal	-128.573	-115.227	-113.347	-110.564	-111.703	-113.001

Bedragen x € 1.000

A. Provinciefonds

De uitkering uit het Provinciefonds is gebaseerd op het verdeelmodel 2012. Er wordt door het Rijk een onderhoudsinstrument voor het verdeelmodel ingericht, waarmee zal worden gevolgd of het verdeelmodel voldoende aansluiting behoudt met de feitelijke kostenontwikkeling bij de provincies. Als daartoe aanleiding bestaat zullen aanpassingen in het verdeelmodel worden doorgevoerd.

Via de zogenoemde normeringsystematiek is de omvang van het Provinciefonds gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven volgens het principe van samen de trap op en samen de trap af.

De in de Programmabegroting 2015 geraamde uitkeringen voor 2015 en volgende jaren zijn gebaseerd op de meicirculaire 2014. Daarbij is onder andere rekening gehouden met de accessen die voortvloeien uit de normeringsystematiek. Ten opzichte van de septembercirculaire 2013 is er sprake van hogere accessen voor de jaren 2015 en volgende. Ook is er sprake van een meevaller van circa € 1,2 mln. omdat de belastingcapaciteit van Flevoland in 2013 (peiljaar voor uitkering 2015) ten opzichte van de andere provincies verder blijkt te zijn verminderd.

Omdat er tussentijds hercalculaties van de accessen plaatsvinden op basis van de werkelijke ontwikkeling van de rijksuitgaven is uit behoedzaamheid een deel (€ 500.000) van het verwachte accres niet meegenomen bij de bepaling van de hoogte van de uitkeringen in 2015 en volgende jaren.

De in de Programmabegroting 2015 geraamde Provinciefondsuitkering bedraagt voor 2015 en volgende jaren:

Gegevens meicirculaire 2014	2015	2016	2017	2018
Uitkering Provinciefonds	-57,4	-53,5	-53,5	-53,6

Bedragen x € 1 mln.

De teruggang vanaf 2015 is een gevolg van de beëindiging van een aantal decentralisatie-uitkeringen die onderdeel uitmaken van het Provinciefonds, zoals het investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV). Deze lagere inkomsten zijn doorvertaald in de uitgavenramingen op de begrotingsonderdelen waarop deze betrekking hebben.

B. Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet heft de provincie een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting (MRB). Het Rijk stelt hiervoor jaarlijks de maximale hoogte vast. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief. Op grond van het Coalitieakkoord is het tarief in 2012 en 2013 niet aangepast voor loon- en prijsontwikkelingen. Ook voor de jaren 2014 en 2015 hebben we deze lijn vastgehouden.

Vanaf 2016 rekenen wij met een indexering van 2% per jaar. Meer informatie over de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

De laatste jaren hebben de provincies te maken gehad met tegenvallende belastingopbrengsten als gevolg van de toename van het aantal zeer zuinige auto's die vrijgesteld waren van (opcenten op) de motorrijtuigenbelasting. Met ingang van 2014 worden voor deze auto's weer opcenten geheven. Op basis van het voertuigenbestand van 1 juli 2014 blijkt dat het totaal aantal belastbare voertuigen in Flevoland iets

achterblijft bij de verwachting. Ten opzichte van de Perspectiefnota 2014-2018 houden we daarom rekening met een 0,5 mln. lagere opbrengst. Voor de begroting en meerjarenraming wordt voorts verondersteld dat er geen sprake zal zijn van groei of krimp in het voertuigenbestand binnen de provincie.

C. Dividend

De provincie ontvangt jaarlijks dividend als gevolg van een beperkt aandelenbezit. De dividenuitkeringen voor de boekjaren 2013 van de verbonden partijen zijn bekend. Voor de jaren 2015-2018 wordt verondersteld dat die in de meeste gevallen gelijk zullen zijn aan de dividenuitkering over voorgaande jaren (exclusief incidentele extra dividenden).

D. Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit twee componenten. Enerzijds is dit het totaal van te ontvangen en/of te betalen rente over beschikbare en/of benodigde liquiditeiten en rentedragende vorderingen/schulden (de *Rente provincie*). Anderzijds beschikt de provincie over eigen liquide middelen; dit leidt tot een batig saldo.

Vanuit deze eigen middelen worden investeringen (zoals de wegen) en verstrekte geldleningen aan derden gefinancierd. Deze investeringen behoeven derhalve niet met vreemd vermogen te worden gefinancierd wat leidt tot de *Bespaarde rente*. Deze bespaarde rente wordt inzichtelijk gemaakt om een zuiver beeld te schetsen van de met de investeringen gepaard gaande lasten.

Saldo financieringsfunctie	2015	2016	2017	2018
Bespaarde rente	-4.420	-4.647	-4.834	-5.105
Rente provincie < jaar	-248	-156	-75	-39
Overige rente baten	-216	-231	-227	-223
Totaal	-4.884	-5.034	-5.136	-5.366

Bedragen x € 1.000

1.5 Stelposten en onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen (Baten)	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
a. Onvoorzien	0	150	150	150	150	150
b. Stelposten	0	515	5.100	7.165	8.991	10.567
Totaal	0	665	5.250	7.315	9.141	10.717

Bedragen x € 1.000

a. Post onvoorzien

De post onvoorzien is bedoeld om in de loop van het jaar in te kunnen spelen op onvoorziene omstandigheden en nog enige flexibiliteit in de besteding van middelen te behouden. In het Coalitieakkoord was vastgelegd dat hiervoor jaarlijks € 300.000 beschikbaar diende te zijn. Met uw instemmen is bij de Perspectiefnota 2014-2018 besloten om de stelpost te verlagen naar € 150.000. Reden is het aangescherpte kader voor besteding van deze post alsmede het gegeven dat deze post in 2013 niet werd benut.

b. Stelposten

In de begroting 2015 zijn stelposten opgenomen. Het betreffen schattingen van te verwachten lasten of baten die nog niet aan programma's zijn toegerekend. Hieronder is een overzicht en toelichting opgenomen.

Saldo financieringsfunctie	2015	2016	2017	2018
B1. Loon- en prijsontwikkeling	865	2.330	3.781	5.232
B2. Stelpost nieuw beleid	2.250	2.750	2.750	2.750
B3. Stelpost onzekerheid Perspectiefnota 2014-2018	1.565	1.725	2.100	2.225
B4. Stelpost OFGV bezuiniging automatisering	0	-60	-60	-60
B5. Stelpost Dekking overhead	350	350	350	350
B6. Stelpost Versterking werkgelegenheid, mobiliteit en logistiek	70	70	70	70
Totaal	5.100	7.165	8.991	10.567

Bedragen x € 1.000

B1. Loon- en prijsontwikkeling

In de begroting is een stelpost opgenomen die bedoeld is voor loon- en prijsstijgingen van salarissen voor provinciepersoneel, inkoop van goederen en diensten en het verstrekken van subsidies aan derden. De stelpost 2015-2018 werd conform de bestendige gedragslijn geactualiseerd bij de Perspectiefnota 2014-2018. Bij het opstellen van de Begroting 2015 is een deel van de stelpost ingezet om de begroting en meerjarenramingen op het prijspeil 2015 te brengen (zie paragraaf 2.1.5). Het restant 2015 houden we vooralsnog beschikbaar voor mogelijke CAO-ontwikkelingen.

B2. Stelpost nieuw beleid (2015-2018)

Conform de Perspectiefnota 2014-2018 wordt rekening gehouden met ruimte voor nieuw beleid (stelpost). Via mededeling - voor behandeling van de Perspectiefnota - bent u geïnformeerd over de positieve effecten van de Meicirculaire 2014 en de mogelijkheid om daarmee de stelpost nieuw beleid verder aan te vullen. De stelpost nieuw beleid is bij de Perspectiefnota 2014-2018 gevormd. Gedurende het begrotingsproces is daarop gemuteerd. Onderstaande schema maakt de doorgevoerde mutaties inzichtelijk.

Op basis van de Perspectiefnota 2014-2018 is in de reserve Strategische en Ontwikkelingsprojecten nog een bedrag van € 1,0 mln. beschikbaar om incidenteel in te zetten voor nieuw beleid. Deze ruimte is ontstaan in verband met het vrijvallen van de risicoservering voor een wijziging in de berekening van de belastingcapaciteit MRB in het Provinciefonds. Conform de Perspectiefnota zijn deze incidentele middelen ingezet voor nieuw beleid in de periode 2015-2018.

Verloop stelpost nieuw beleid	2015	2016	2017	2018
Perspectiefnota 2015-2018	0	1.000	1.000	1.000
Toevoeging door verwerking Meicirculaire 2014	1.552	1.623	1.459	739
Begrotingssaldo 2015-2018	104	-135	216	969
Saldo van de stelpost nieuw beleid	1.656	2.488	2.675	2.708
Inzet vanuit de bestemmingsreserve Strategische en Ontwikkelingsprojecten max. € 1 mln. (Perspectiefnota)	594	262	75	42
Saldo van de stelpost nieuw beleid 2015-2018	2.250	2.750	2.750	2.750

Bedragen x € 1.000

De post nieuw beleid is gevormd uit structurele en incidentele componenten. De onderverdeling ziet er als volgt uit:

Componenten:	2015	2016	2017	2018
Stelpost nieuw beleid 2015-2018	2.250	2.750	2.750	2.750
Structureel	1.300	2.000	2.000	2.000
Incidenteel	950	750	750	750

Bedragen x € 1.000

B3. Stelpost onzekerheid Perspectiefnota 2014-2018

In de Perspectiefnota 2014 - 2018 is deze stelpost geactualiseerd in verband met in de Perspectiefnota genoemde risico's en onzekerheden. Voorbeelden daarvan zijn mogelijk extra rijksombuigingen, mogelijk nadelige effecten als gevolg van onderhoud aan het verdeelmodel Provinciefonds en de onzekere ontwikkeling

van de inkomsten uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting (aantal voertuigen). Doorgevoerde actualisaties in deze begroting maken dat de stelpost - ten opzichte van de Perspectiefnota - naar beneden is bijgesteld. Onderstaande risico's zijn nog steeds actueel:

Componenten:	2015	2016	2017	2018
Stelpost onzekerheid Perspectiefnota 2014-2018	1.565	1.725	2.100	2.225
PF: nadelige effecten onderhoud verdeelmodel	375	500	500	500
PF: extra rijksombuigingen (trap op, trap af)	500	750	1.000	1.000
PF: vervroegde uitname Jeugdzorg	340			
MRB: ontwikkeling aantal voertuigen	125	250	375	500
Rentebaten: rendement na invoering schatkistbankieren	50	50	50	50
Dec. DLG: ontoereikende compensatie overdracht	125	125	125	125
CAO afwijkingen t.o.v. reserveringen in de begroting	50	50	50	50

Bedragen x € 1.000

B4. Stelpost OFGV bezuiniging automatisering

In 2013 is de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek(OFGV) van start gegaan. De omgevingsdienst voert een aantal taken uit die voorheen door de provincie werden gedaan. Als gevolg hiervan is de provinciale ambtelijke formatie verminderd. Dit heeft eveneens gevolgen voor de noodzakelijke omvang van de ondersteunende afdelingen binnen de provincie. Uit het onderzoek naar de materiele overhead in 2014 (als onderdeel van de ombuigingen op de bedrijfsvoering) is gebleken dat een deel van die ombuigingen kon worden vervuld en is de stelpost verlaagd. Het resterende bedrag zal moet nog worden gedekt (door het verder verlagen van de overige materiële lasten).

De stelpost blijft om die reden gehandhaafd.

B5. Stelpost Dekking overhead Programmabureau West Regio

Provincie Flevoland verricht werkzaamheden als 'Programmabureau West Regio' en ontvangt daarvoor een vergoeding; onder andere ter compensatie van de overhead. Via de Perspectiefnota 2013-2017 werd een stelpost opgenomen voor het mogelijk mislopen van deze overheadvergoeding. Omdat het de verwachting is dat de omvang van het nieuwe programma voor het landsdeel West aanzienlijk kleiner zal zijn dan het huidige programma zal ook de bijdrage die wij ontvangen voor de werkzaamheden (inclusief de overhead) evenredig afnemen. Omdat nu nog niet duidelijk is wat de effecten zullen zijn, wordt vooralsnog deze stelpost gehandhaafd.

B6. Stelpost Versterking werkgelegenheid, mobiliteit en logistiek

Ter dekking van de uitvoering van motie 25 'Versterking werkgelegenheid in mobiliteit en logistiek' zijn - conform de begrotingsbehandeling 2014 - middelen geblokkeerd voor cofinanciering in 2014 en volgende jaren.

1.6 Bijdrage EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is de Nederlandse uitwerking van de Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. Deze wet moet de begrotingsdiscipline op nationaal en decentraal niveau waarborgen.

Referentiewaarden EMU-saldo

De EMU-grens voor medeoverheden wordt de macrorferentiewaarde genoemd. Deze waarde wordt vastgesteld voor de gemeenten gezamenlijk, de provincies gezamenlijk en voor de waterschappen gezamenlijk. Op dit moment bedragen deze waarden respectievelijk 0,32% bbp, 0,11% bbp en 0,07% bbp. De verdeling over de drie overheidslagen in 2015 moet nog door de koepels worden vastgesteld.

Op basis van de overeengekomen macroreferentiewaarde wordt per jaar (op basis van begrotingstotalen) een berekening gemaakt van de individuele referentiewaarden voor gemeenten, provincies en waterschappen. De nieuwe individuele referentiewaarden voor provincies worden in de septembercirculaire 2014 gepubliceerd. Bij de laatst berekende referentiewaarde (vastgesteld voor 2014) zijn de volgende uitgangspunten⁶ gehanteerd:

- de tekortnorm voor decentrale overheden is vastgesteld op -0,5% BBP;
- het geraamde BBP voor 2014 van € 613,039 miljard.
- op basis van bovenstaande uitgangspunten bedroeg de maximale tekortnorm 2014 voor de bestuurslaag 'Provincies' € 674 mln. (0,11%BBP)⁷; voor de provincie Flevoland -€ 18,5 mln.

EMU-saldo 2015

In onderstaande tabel presenteren we het EMU-saldo bij de Ontwerpbegroting 2015. Eén aspect is niet (volledig) in de Programmabegroting 2015 vertaald, dat wel van invloed is op het EMU-saldo. Dit betreft het effect van de (geactualiseerde) Investeringsagenda 2014-2023. In de investeringsagenda zelf wordt wel deze relatie gelegd.

	Rek. 2013	Ontw. 2014	Ontw. 2015	2016	2017	2018
exploitatie-saldo voor mutaties reserves (- = tekort)	16.154	5.411	-5.116	1.166	5.506	3.986
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	5.581	5.374	3.875	4.308	4.128	4.736
+ dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	14.095	7.267	9.265	9.321	9.509	9.659
- investeringen vaste activa	-14.585	-23.001	-31.594	-30.435	-52.733	-42.068
+ bijdragen van derden in investeringen	9.707	9.651	18.478	22.300	41.422	30.191
- betalingen t.l.v. voorzieningen	-13.679	-14.276	-7.454	-11.478	-8.555	-5.979
Bijdrage aan EMU saldo (- =tekortverhogend)	17.273	-9.574	-12.546	-4.818	-723	525

Bedragen x € 1.000

We leggen nog geen relatie met de individuele referentiewaarde van Flevoland. Dit doen we omdat de verdeling van de EMU-ruimte tussen de decentrale overheden nog onderwerp van nader overleg is. Het streven is dat de verdeling in de Septembercirculaire 2014 kan worden opgenomen. Ook dan wordt de individuele referentiewaarde 2015 voor Flevoland bekend.

1.7 Incidentele baten en lasten

De provincie is verplicht om in de begroting een overzicht van incidentele lasten en baten op te nemen. Daarbij gaat het om baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen (zie toelichting artikel 19 BBV). Van onze toezichthouder hebben we aanbevelingen ontvangen over de wijze van presentatie. De onderstaande tabel volgt dat voorbeeld.

⁶ Publicatie van ministerie van BZK; 18-10-2013.

⁷ Naar verwachting zal dit percentage voor 2015 0,10% bedragen. Dit zou neerkomen voor de provincie Flevoland op circa € 17 mln. (gebaseerd op de individuele referentiewaarde 2014 voor Flevoland).

Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begroting 2015			Begroting 2016			Begroting 2017			Begroting 2018		
	Totaal	Waarvan:		Totaal	Waarvan:		Totaal	Waarvan:		Totaal	Waarvan:	
		incidenteel	structureel		incidenteel	structureel		incidenteel	structureel		incidenteel	structureel
Lasten												
1. Ruimte	14.320	1.026	13.294	13.536	308	13.228	13.242	83	13.159	13.242	83	13.159
2. Bereikbaarheid	71.132	3.586	67.546	79.278	7.596	71.682	76.819	4.823	71.996	73.886	5.023	68.863
3. Economie	5.503	3.181	2.322	3.812	1.502	2.309	3.515	1.207	2.308	3.445	1.137	2.308
4. Samenleving	8.064	0	8.064	6.565	0	6.565	6.565	0	6.565	6.565	0	6.565
5. Investeringsagenda	21.093	16.800	4.293	9.713	7.450	2.263	8.003	5.400	2.603	7.893	5.400	2.493
6. Bestuur	53.451	2.995	50.457	52.616	1.601	51.015	53.403	795	52.608	55.743	866	54.877
Totaal lasten	173.564	27.588	145.976	165.519	18.457	147.061	161.546	12.308	149.238	160.773	12.509	148.264
Baten												
1. Ruimte	-1.247	-268	-978	-1.073	-100	-973	-959	0	-959	-959	0	-959
2. Bereikbaarheid	-47.252	0	-47.252	-51.071	0	-51.071	-51.274	0	-51.274	-47.782	0	-47.782
3. Economie	-2.032	-2.000	-32	-1.493	-1.460	-32	-1.282	-1.250	-32	-1.282	-1.250	-32
4. Samenleving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Investeringsagenda	-2.957	0	-2.957	-933	0	-933	-283	0	-283	-183	0	-183
6. Bestuur	-114.959	-176	-114.783	-112.115	-119	-111.996	-113.254	-119	-113.135	-114.552	-119	-114.433
Totaal baten	-168.448	-2.444	-166.003	-166.684	-1.679	-165.005	-167.052	-1.369	-165.683	-164.759	-1.369	-163.390
Totaal saldo van lasten en baten	5.116	25.144	-20.027	-1.166	16.778	-17.944	-5.506	10.939	-16.445	-3.986	11.140	-15.126
Stortingen in reserves	20.846	20.846	0	19.599	19.599	0	19.401	19.401	0	17.997	17.997	0
Onttrekkingen aan reserves	-25.962	-25.962	0	-18.434	-18.434	0	-13.895	-13.895	0	-14.011	-14.011	0
Saldo van stortingen en onttrekkingen reserves	-5.116	-5.116	0	1.166	1.166	0	5.506	5.506	0	3.986	3.986	0
Geraamd resultaat	0	20.027	-20.027	0	17.944	-17.944	0	16.445	-16.445	0	15.126	-15.126

2 Uiteenzetting financiële positie

Dit hoofdstuk beschrijft de wijze waarop het financiële begrotingsresultaat 2015 tot stand is gekomen. Het eindresultaat is weergegeven in paragraaf 2.1.6. Hierbij wordt ook verwezen naar de in bijlage C weergegeven Verloopstaat 2014-2015. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk meer gedetailleerd ingegaan op een aantal specifieke onderdelen.

Net als vorig jaar bevat dit hoofdstuk de uitkomst van de financiële diagnose (paragraaf 2.2). In het kader van het verbeterplan Interne beheersing laten we jaarlijks extern een financiële diagnose opstellen. Met deze diagnose wordt - met behulp van een set van indicatoren - een beeld gevormd van de financiële positie.

2.1 Financiële gevolgen voor 2015

De Programmabegroting is gebaseerd op de volgende informatie:

- de door Provinciale Staten vastgestelde Perspectiefnota 2014-2018;
- de uitkomsten van de Algemene Beschouwingen in juni 2014;
- de effecten van de Meicirculaire Provinciefonds 2014;
- overige nieuwe inzichten, ontstaan na de Algemene Beschouwingen.

2.1.1 Perspectiefnota 2014 - 2018

De basis voor de Programmabegroting 2015 wordt gevormd door de begrotingsaldi 2015-2018 uit de Perspectiefnota 2014-2018. Hieronder zijn de betreffende saldi weergegeven.

Perspectiefnota 2014-2018	2015	2016	2017	2018
Begrotingssaldo 2014-2018	0	0	0	0
Amendementen: geen	0	0	0	0
Meicirculaire 2014 (zie 2.1.2)	0	0	0	0
Begrotingssaldo 2014-2018 (inclusief meicirculaire).	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Algemene beschouwingen

Op 11 juni jl. hebben Provinciale Staten de Perspectiefnota 2014-2018 behandeld. Daarbij is één motie aangenomen (schaliegaswinningsvrije provincie). Over de afdoening daarvan bent u via een mededeling geïnformeerd.

2.1.2 Meicirculaire Provinciefonds

De raming voor het Provinciefondsuitkering in de ontwerpbegroting 2015 is gebaseerd op de Meicirculaire 2014. Via mededeling - voor de behandeling van de Perspectiefnota 2014-2018 - bent u geïnformeerd over de uitkomsten en effecten van de Meicirculaire 2014. In de voorliggende begroting zijn de financiële effecten daarvan verwerkt. De hogere uitkering uit het Provinciefonds (met name als gevolg van meevallende accessen en ontwikkelingen in de belastingcapaciteit) is ingezet om de stelpost 'Nog te realiseren ombuigingen/dekkingsmiddelen' weg te werken. Eveneens resteerde ruimte om de stelpost 'Nieuwe beleid' verder aan te vullen.

Effect Meicirculaire 2014	2015	2016	2017	2018
Uitkeringen Provinciefonds c.a.	-1.611	-1.853	-1.709	-1.777
Verlagen stelpost "Te realiseren ombuigingen/ dekkingsm."	59	231	250	1.038
Aanvullende verhoging stelpost "Nieuw beleid"	1.552	1.622	1.459	739

Bedragen x € 1.000

2.1.3 Provinciale ombuigingen

Met ingang van de begroting 2012 zijn de effecten van de provinciale ombuigingen (waartoe aan het begin van deze bestuursperiode werd besloten) in het financiële perspectief opgenomen. Deze ombuigingen werken door in de provinciale programma's en in de bedrijfsvoering (formatie en materiële overhead). In 2013 werd - in het kader van Nieuw Perspectief - een aanvullende ombuiging doorgevoerd op de bedrijfsvoering. Met ingang van de begroting 2015 is ook de aanvullende ombuiging op de bedrijfsvoering naar de betreffende begrotingsposten vertaald. Alle ombuigingen zijn daarmee vertaald naar begrotingsposten en er wordt nagenoeg geen gebruik meer gemaakt van stelposten.

Aan Provinciale Staten is toegezegd dat zij via de P&C-cyclus geïnformeerd worden over de voortgang van de ombuigingen. In bijlage D is per programmaonderdeel per jaar de ombuiging weergegeven, met een nadere concretisering in de kolom 'Toelichting' en een rapportage over de realisatie.

2.1.4 Structurele effecten Zomernota 2014

Enkele ontwikkelingen uit de Zomernota 2014 - die doorwerken naar de latere jaren - zijn al opgenomen in de ontwerp begroting 2015. De belangrijkste zijn:

- de doorwerking van de Meicirculaire 2014;
- de gevolgen van de reorganisatie op de bedrijfsvoering (uitwerking Nieuw Perspectief);
- de herberekening van de opcenten MRB

De structurele effecten van de Zomernota 2014 die bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend waren, werken via de eerste begrotingswijziging 2015 (die betrokken wordt bij de begrotingsbehandeling) door in de jaarschijven 2015-2018.

2.1.5 Nieuwe inzichten 2015-2018

Na de Algemene Beschouwingen hebben zich ontwikkelingen voor gedaan of zijn nieuwe inzichten ontstaan die van invloed zijn op het financiële perspectief. Dit zijn in de meeste gevallen inzichten binnen bestaand beleid en van technische aard maar die wel effect hebben op de begrotingsruimte, reserves en voorzieningen en/of opgenomen stelposten.

In de tabel hieronder zijn de nieuwe inzichten weergegeven. Deze zijn voorzien van een korte toelichting.

Wijzigingen ten opzichte van kader (Perspectiefnota)	2015	2016	2017	2018
Majeure wijzigingen				
01. Provinciale opcenten MRB	500	500	500	500
02. Ombuigingen bedrijfsvoering (Nieuw Perspectief)	0	0	0	-1.000
03. Salarisbegroting 2015-2018	0	31	30	11
04. Kapitaallasten 2015-2018	-280	-260	-630	-410
05. Rendementsverwachting liquide middelen	-10	38	95	132
06. Loon- en prijscompensatie 2015	0	0	0	0
07. Onzekerheden Perspectiefnota 2014-2018	-335	-175	-175	-175
08. Overige mutaties < 50.000	21	0	-36	-27
09. Nieuw beleid 2015-2018	104	-134	216	969
Subtotaal	0	0	0	0
(Overige) wijzigingen mbt reserves				
10. Rijksbijdrage sanering Bedrijvenregeling	-168			
Bestemmingsreserve Bodem	168			
11. p-MIRT 2015	40	2.400	-211	-11
Bestemmingsreserves Infrafonds / ZZL / STROP	-40	-2.400	211	11
12. Rente BDU tgv Infrafonds cf PN2014-2018				-95

Wijzigingen ten opzichte van kader (Perspectiefnota)	2015	2016	2017	2018
Infrafonds				95
13. Procesgelden tbv Investeringsagenda	325	13		
Bestemmingsreserve Omgevingsplan Flevoland	-325	-13		
14. Economische projecten Noordelijk Flevoland			1.000	1.000
Bestemmingsreserve vervangende projecten ZZL			-1.000	-1.000
15. Aanleg Eerste fase Marker Wadden	400	400	400	400
Bestemmingsreserve STROP	-400	-400	-400	-400
16. Stelpost frictiekosten	300	300		
Bestemmingsreserve personele frictiekosten	-300	-300		
17. Nieuw beleid 2015-2018	594	262	75	42
Bestemmingsreserve STROP	-594	-262	-75	-42
18. Overige mutaties t.l.v. reserves <100.000	132	15		
Diverse reserves	-132	-15		
Subtotaal	0	0	0	0
Overig budget neutraal				
19. Doorloop programma Duurzaam Door (t/m 2016)	100	100	0	0
Rijksbijdrage	-100	-100	0	0
20. Afbouw bijdrage aan gemeenten inzake mobiliteit	0	0	-2.173	-2.180
BDU	0	0	2.173	2.180
21. Bijdragen busbanen Almere (afroning 2017)	0	0	959	-3.267
BDU	0	0	-959	3.267
22. p-MIRT 2015 (provinciale projecten tlv BDU)	1.932	4.200	452	1.254
BDU	-1.932	-4.200	-452	-1.254
23. Verschuivingen binnen INFRA budgetten	16.067	16.374	16.815	17.047
Verschuivingen binnen INFRA budgetten	-16.067	-16.374	-16.815	-17.047
24. Verschuiving EP-programma's (van 3.1)	837	-113	-113	-113
naar 3.2 Ontwikkeling en innovatie	-837	113	113	113
25. Opheffen product Steunfuncties (412)	-2.882	-2.882	-2.882	-2.882
Zorg en sport (411)	1.247	1.247	1.247	1.247
Cultureel erfgoed (431)	103	103	103	103
Kunstuitingen (432)	1.532	1.532	1.532	1.532
26. PMJP/POP (5.7.X)	-1.771	-1.771	-1.771	-1.771
Landschapsbeheer/Stg. Flevo-landschap	746	746	746	746
Stelpost Lagere cofinanciering	619	619	619	619
Natuurvriendelijke oevers	406	406	406	406
27. Clustering IBT en Openbare orde en veiligheid	204	195	195	195
Onder hernoemd p.o. 6.2 Bestuur	-204	-195	-195	-195
28. Overige mutaties < 100.000	20	20	20	20
Overige mutaties < 100.000	-20	-20	-20	-20
Subtotaal	0	0	0	0
Totaal nieuwe inzichten	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Majeure wijzigingen ten opzichte van de Perspectiefnota 2014-2018

01. Provinciale opcenten MRB

De raming van de MRB is geactualiseerd. Op basis van het voertuigenbestand van 1 juli 2014 blijkt dat het totaal aantal belastbare voertuigen in Flevoland iets achterblijft bij de verwachting. Ten opzichte van de Perspectiefnota 2014-2018 houden we daarom rekening met een € 0,5 mln. lagere opbrengst. Voor de begroting en meerjarenraming wordt voorts verondersteld dat er geen sprake zal zijn van groei of krimp in het voertuigenbestand binnen de provincie.

02. Ombuigingen bedrijfsvoering (Nieuw Perspectief)

In 2013 is in het kader van "Nieuw Perspectief" besloten de ondersteunende diensten bij de provincie te versoberen. Daartoe werd in de Perspectiefnota 2013-2017 besloten tot een ombuiging op de bedrijfsvoering

die als stelpost werd opgenomen in de meerjarenraming. In de voorliggende begroting is de ombuiging verwerkt (formatief en in de materiele overhead). In onderstaand schema is opgenomen op welke producten dit tot uitdrukking komt.

Ombuigingen (naar producten)	2015	2016	2017	2018
6.1.2 Gedeputeerde Staten	0	-50	-50	-50
6.1.4 Bestuurlijke organisatie en (int.) samenwerking	-20	-20	-20	-20
6.1.6 Interbestuurlijk toezicht	-12	-12	-12	-12
6.5.11 Formatie	-497	-740	-1.032	-1.032
6.5.12 Organisatie	-41	-41	-41	-41
6.5.13 Concern	-288	-288	-288	-288
6.5.14 Personeel	-117	-117	-117	-117
6.5.21 Gebouw(en) (en inventaris)	-28	-28	-28	-28
6.5.22 Facilitaire dienstverlening	-98	-188	-188	-188
6.5.32 Communicatie advies en bestuursondersteuning	85	85	85	85
6.5.52 Documentaire informatievoorziening	-5	-5	-5	-5
Stelpost Risicobuffer Ombuigingen	-264	-264	-264	-264
Stelpost OFGV bezuiniging automatisering	0	90	90	90
Stelpost Lagere Bedrijfsvoeringslasten	1.285	1.578	1.870	1.870
Algemene reserve				-1.000
Saldo	0	0	0	-1.000

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect)

In 2013 zijn middelen opzij gezet (in een voorziening en in de frictiereserve) voor de ombuigingen op de bedrijfsvoering. Deze middelen werden - conform de Perspectiefnota van dat jaar - ten laste gebracht van de Algemene Reserve. Tegelijkertijd werd tot een gedeeltelijke terugstorting besloten door in de jaren 2014 t/m 2017 een jaarlijkse toevoeging van € 1 mln. op te nemen (in totaal € 4,0 mln.). Met ingang van 2018 vervalt deze toevoeging en leidt tot bovenvermelde aanpassing.

03. Salarisbegroting 2015-2018

Een aantal bewegingen maakt dat de salarisbegroting is aangepast. Dit heeft onder andere te maken met:

- Verwerking van de structurele formatieve ombuigingen die in het kader van 'Nieuw Perspectief' zijn vastgesteld; voor een deel door toepassing van een stelpost.
- Personele fricties (dekking uit de frictiereserve) die nog niet in het in het financiële kader zijn verwerkt, maar wel in de salarisbegroting.
- Verwerken van besluiten uit de Perspectiefnota 2014-2018 inzake het Individuele Keuze Budget (IKB) en de gewijzigde systematiek ten aanzien van de uitbetaling van het vakantiegeld
- Een aantal aanpassingen binnen de personeelsbegroting (volume en prijs) die leiden tot een gering uitzet van de salarisbegroting in de jaren 2016-2018 (0,1%).

04. Kapitaallasten 2015-2018

De staat van activa is geactualiseerd. Enkele grote bewegingen - bijvoorbeeld het verwerken van het nieuwe p-MIRT, de koepelnota INFRA, de Jaarrekening 2013, het aanpassen van de toe te rekenen rente (van 5% naar 4%) en het toevoegen van de jaarschijf 2018 leidt tot aanmerkelijke voordelen. Ook enkele begrotingsposten die daarmee annex zijn (bijdragen van derden en verrekeningen met reserves) leiden tot afwijkingen ten opzichte van het kader.

05. Rendementsverwachting liquide middelen

De provincie beschikt in de periode 2015-2018 over een -naar verwachting in de tijd afnemend - liquiditeitsoverschot. Voor de inschatting van het rendement over en de omvang van dit overschot zijn aannames gedaan. Deze zijn verwoord in de paragraaf Financiering van deze begroting. De actualisering leidt tot bovenstaande aanpassing.

06. Loon- en prijscompensatie 2015

In de Perspectiefnota 2014-2018 is de stelpost Loon- en prijscompensatie geactualiseerd en bijgesteld. Om de afzonderlijke budgetten 2015 op het gewenste prijspeil 2015 te brengen heeft de vertaling en verwerking naar budgetniveau plaatsgevonden (ten laste van de daarvoor bestemde stelpost). De volgende bedragen zijn - ten laste van de stelpost - toegekend:

Inzet stelpost loon- & prijsontwikkeling	2015	2016	2017	2018
Toekenning aan goederen en diensten budgetten	508	496	496	496
Toekenning aan subsidiebudgetten	165	162	160	160
Toekenning aan salarisbudgetten (i.v.m. IKB)	450	450	450	450

Bedragen x € 1.000

Het restantbedrag 2015 houden we - in afwachting op een nieuwe cao - aan voor een eventuele loonontwikkeling.

07. Onzekerheden Perspectiefnota 2014-2018

In de Perspectiefnota zijn rekenkundige aannames gedaan bij het opstellen van het financiële perspectief voor 2014 en volgende jaren. Deze aannames gaan gepaard met onzekerheden. In verband hiermee wordt jaarlijks een onderbouwde stelpost onzekerheden Perspectiefnota opgenomen. Het hebben van een stelpost maakt het mogelijk om nieuwe inzichten in de programmabegroting te verwerken zonder dat dit direct invloed heeft op de uitvoering van het voorgenomen vastgestelde beleid. Voortschrijdend inzicht maakt dat de risicostelpost op een aantal onderdelen kan worden bijgesteld. Dat leidt tot bovengenoemde verlaging. Het betreft:

- Een verlaging van € 160.000 in 2015 in verband met lager risico frictiekosten Jeugdzorg.
- Een verlaging van € 125.000 structureel in verband met recentere inschatting opcenten MRB.
- Een verlaging van € 50.000 structureel in verband met verwerken van de nieuwe staat van activa.

08. Overige mutaties < 50.000

Diverse relatief kleine mutaties leiden tot het hier genoemde verschil.

09. Nieuw beleid 2015-2018

De hiervoor geschetste onderdelen zorgen voor uitwerkingsverschillen (voordelig) ten opzichte van de Perspectiefnota 2014-2018 waardoor het beeld is verbeterd. We hebben de middelen toegevoegd aan de stelpost Nieuw Beleid. Dat is overeenkomstig de lijn die we hanteerden bij de verwerking van de Meicirculaire 2014. Op deze wijze bieden we een sluitende begroting aan met ruimte voor nieuw beleid die in de nieuwe bestuursperiode kan worden ingevuld.

(Overige) aanpassingen ten gunste of ten laste van reserves

10. Rijksbijdrage sanering Bedrijvenregeling

In 2015 wordt van het Ministerie van I&M een eenmalige bijdrage verwacht voor een bodemsanering (die inmiddels is uitgevoerd). De middelen worden gestort in de bestemmingsreserve bodem.

11. p-MIRT 2015

Enkele verkeer- en vervoersprojecten worden (deels) gedekt uit de provinciale reserves; met name uit het Infrafonds, de reserve Strategische en ontwikkelingsprojecten en de bestemmingsreserve Vervangende projecten ZZL.

In het p-MIRT 2015 zijn deze werken opgenomen, evenals de wijze van dekking (waaronder de hier genoemde reserves). In 2015 gaat het onder andere om de passage Dronten (€ 700.000), capaciteitsuitbreiding Waterlandseweg (€ 1.570.000) en Gooiseweg (Ganzeweg Zeewolde) (€ 750.000).

Het financiële effect in 2016 ontstaat onder andere door het naar voren halen van werkzaamheden; zoals de passage Dronten (€ 1.200.000), de capaciteitsuitbreiding Hogering (€ 700.000) en de infrastructurele ontsluiting op de Larserweg van de luchthaven Lelystad (€ 500.000). Besluitvorming hierover heeft al plaatsgevonden in Provinciale Staten.

12. Rente BDU ten gunste van Infracfonds

In de Perspectiefnota 2014-2018 is gemeld dat het - als gevolg van een wetswijziging - niet meer verplicht is om rente toe te voegen aan de niet bestede BDU middelen. Ofschoon de verplichte toevoeging aan de BDU-middelen is vervallen, werd bij de Perspectiefnota besloten om de rente toe te voegen aan het Infracfonds. Met het opnemen van de jaarschijf 2018 in meerjarenbegroting moet dat besluit ook nog in de jaarschijf 2018 worden verwerkt.

13. Procesgeldten ten behoeve van de Investeringsagenda

Voor diverse speerpunten wordt jaarlijks budget voor procesgeldten aan de begroting toegevoegd vanuit de reserve Omgevingsplan. Conform vigerend beleid wordt 75% van het totale procesgeld toegevoegd. De overige 25%, evenals de procesgeldten 2016 en verder, blijven beschikbaar in de reserve Omgevingsplan. Voor 2015 betreft het:

- Nieuwe Natuur (€ 25.000)
- Noordelijk Flevoland (€ 75.000)
- IJmeer/Markermeer (€ 112.500)
- Luchthaven Lelystad (€ 112.500)

Voor de uitvoering van het programma 'Nieuwe natuur (inclusief OostvaardersWold) ramen wij ook de procesgeldten in 2016.

14. Economische Projecten Noordelijk Flevoland

Het budget is met ingang van 2017 met € 1 mln. per jaar verhoogd ten behoeve van de Economische Projecten in het kader van het programma Noordelijk Flevoland. Deze middelen worden gedekt uit de beschikbare gelden in de reserve Vervangende projecten Zuiderzeelijn.

15. Aanleg Eerste fase Marker Wadden

In de Perspectiefnota 2014-2018 is aangegeven dat de provinciale bijdrage voor de aanleg van de Eerste fase Marker Wadden € 3,5 mln. bedraagt. Een deel van de bijdrage (in totaal € 2,5 mln.) wordt gedekt uit de reserve Strategische en Ontwikkelingsprojecten. Conform het voornemen - zoals verwoord in de Perspectiefnota - nemen we in de begroting deze bijdrage gefaseerd op (€ 0,4 mln. per jaar totdat de € 2,5 mln. bereikt is).

16. Stelpost frictiekosten

De reserve frictiekosten is een gedelegeerde reserve (zie de bijlage reserves en voorzieningen). Voor nieuwe situaties die gedurende een begrotingsjaar kunnen ontstaan is - ten laste van de frictiereserve - een stelpost opgenomen. Op deze wijze kunnen besluiten - die passen binnen het bestedingskader - worden gedekt.

17. Nieuw beleid 2015-2018

Op basis van de Perspectiefnota 2014-2018 is in de reserve Strategische en Ontwikkelingsprojecten nog een bedrag van € 1,0 mln. beschikbaar om incidenteel in te zetten voor nieuw beleid. Deze ontstond door het vrijvallen van de risicoreservering voor een wijziging in de berekening van de belastingcapaciteit MRB in het Provinciefonds. Conform de Perspectiefnota zijn deze incidentele middelen ingezet voor nieuw beleid in de periode 2015-2018.

18. Overige mutaties ten laste of ten gunste van reserves < 100.000

Over de overige mutaties ten laste of ten gunste van de reserves wordt in de programmabegroting bij de programmaonderdelen verslag gedaan.

Neutrale en binnenlijnse wijzigingen

19. Doorloop programma Duurzaam Door (rijksbijdrage)

Het programma Duurzaam Door loopt tot en met 2016. De begroting is hierop aangepast.

20. Afbouw bijdrage aan gemeenten inzake mobiliteit (BDU)

In de begroting staat budget voor vaste en niet gelabelde bijdragen aan gemeenten voor onder andere infrastructurele werken, Educatie & Communicatie Verkeer en Vervoer, Intensivering fietsbeleid en Impuls wegennet. De kosten worden gedekt uit de BDU Verkeer en Vervoer. Conform het Bestedingsplan BDU 2014 wordt de bijdrage aan de gemeenten in 2017 en 2018 afgebouwd.

21. Bijdragen busbanen Almere (BDU)

In de begroting zijn bijdragen opgenomen aan de busbanen Almere (incl. traject station Poort-Hollandse brug). De bijdragen - die gedekt worden uit de BDU - zijn bepaald aan de hand van de informatie die aangeleverd wordt vanuit de gemeente Almere. De verwachting is dat in 2017 de laatste bijdragen van de provincie kunnen worden uitbetaald en het project gereed is.

22. p-MIRT 2015 (provinciale projecten ten laste van BDU)

Met BDU-middelen worden enkele specifieke provinciale projecten uitgevoerd. Deze zijn opgenomen in het geactualiseerde p-MIRT 2015. In 2015 worden BDU middelen (maximaal 50% van de kosten) ingezet voor: verhogen verkeersklasse en verbreden brugklap Friesesluis (€ 760.000), capaciteitsuitbreiding Waterlandseweg (SBA) (€ 2.600.000), aanleg 2^e rijbaan Gooiseweg (Ganzeweg Zeewolde) (€ 1.470.000), en de Passage Dronten (€ 1.000.000). Daarnaast worden jaarlijks BDU middelen ingezet met een generieke bijdrage van € 1.009.000 voor enkele reguliere projecten.

23. Verschuivingen INFRA-budgetten

Met het vaststellen van de Koepelnota is gekozen om budgetten meerjarig vast te stellen. We onderscheiden hierin 3 budgetten: Jaarlijks onderhoud, Niet Jaarlijks onderhoud en Vervangingsinvesteringen. Om uitvoering te geven aan deze opzet is het programmaonderdeel 'Instandhouding en realisatie infrastructuur' toegevoegd waarin de budgetten voor onderhoud provinciale wegen en onderhoud provinciale vaarwegen zijn ondergebracht. Voor een goede aansluiting op de koepelnota is gekozen om de budgetten voor het jaarlijks onderhoud opnieuw in te delen.

24. Verschuivingen EP-programma's

Vanwege accentverschuivingen binnen de uitgevoerde Europese Programma's wordt ervoor gekozen om de budgetten met betrekking tot de Europese Programma's met ingang van 2014 te verschuiven van programmaonderdeel 3.1 Economische Structuurversterking naar 3.2 Ontwikkeling en Innovatie. De uitgevoerde programma's kennen een nauwere samenhang met de maatschappelijke effecten en doelstellingen van dit programmaonderdeel.

25. Opheffen product Steunfuncties (overheveling naar overige producten)

Met ingang van 2012 worden de provinciaal gesubsidieerde steunfuncties apart in de productraming zichtbaar gemaakt. De bijbehorende begrotingsposten zijn destijds uit bestaande producten gehaald en ondergebracht in het product '4.1.2 Provinciale Steunfuncties'. Voorgesteld wordt om met ingang van het begrotingsjaar 2015 deze wijziging weer terug te draaien. De steunfuncties staan dan weer bij de beleidsterreinen waarop ze betrekking hebben waardoor de aansluiting op de verschillende beleidsnota's wordt hersteld. Dit vereenvoudigt het proces van de jaarlijkse verantwoording van de middelen en prestaties.

26. PMJP/POP budgetten

Het provinciaal Meer Jaren Programma Landelijk Gebied (pMJP) 2007-2013 loopt ten einde. Tot en met 2015 vindt afrekening van de projecten plaats.

Vanwege de afloop van het p-MJP programma en de kleinere omvang van het nieuwe POP programma zijn de resterende budgetten samengevoegd op één product (POP3/p-MJP) en niet langer gediifferentieerd op maatregelniveau.

In de begroting 2015 zijn de budgetten voor landschapsbeheer, Stichting Flevo-landschap en vaarwegen weer overgeheveld naar de betreffende inhoudelijke programmaonderdelen van waaruit deze budgetten oorspronkelijk zijn gevoed. De stelpost cofinanciering is daarmee eveneens ingevuld.

27. Clustering IBT en Openbare orde en veiligheid

In programma 6 komt de kwaliteit van het openbaar bestuur aan de orde. Via onze toezichtrelatie stimuleren wij de ontwikkeling van de bestuurlijke kwaliteit van de gemeenten. Het gaat daarbij om de uitvoering van interbestuurlijk toezicht en om het toezicht op de veiligheidsregio's door de Commissaris van de Koning. Om die reden hebben wij deze elementen bij elkaar geplaatst in programmaonderdeel 6.2 onder de noemer 'Bestuur'.

28. Overige mutaties < 100.000

Over de overige binnenlijnse mutaties wordt in de productenraming onder de verschillenanalyses bij de diverse producten verslag gedaan.

2.1.6 Eindbeeld

Op basis van de hiervoor genoemde ontwikkelingen (2.1.1 t/m 2.1.5) ontstaat onderstaand eindbeeld.

Het eindbeeld is dat we een sluitende Programmabegroting 2015 kunnen presenteren. Ook de meerjarenraming 2016-2018 is sluitend.

Eindbeeld	2015	2016	2017	2018
Saldo 2015-2018 na perspectiefnota	0	0	0	0
Totaal nieuwe inzichten (2.1.5)	0	0	0	0
Begrotingssaldo 2015-2018	0	0	0	0
<i>Stelpost onzekerheden Perspectiefnota 2015-2018</i>	<i>1.565</i>	<i>1.725</i>	<i>2.100</i>	<i>2.225</i>
<i>Stelpost nieuw beleid</i>	<i>2.250</i>	<i>2.750</i>	<i>2.750</i>	<i>2.750</i>
<i>Indexering MRB (2% per jaar vanaf 2016)</i>	<i>0</i>	<i>-1.000</i>	<i>-2.000</i>	<i>-3.000</i>

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Na wijziging resteert er een sluitende begroting 2015 en volgende jaren. Naar de huidige inzichten is voor de nieuwe bestuursperiode een substantieel bedrag voor nieuw beleid beschikbaar. Door deze middelen (weer) op te nemen op de stelpost wordt de afweging over de inzet daarvan aan het nieuwe college overgelaten. Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de meerjarenraming is gebaseerd op een indexering van de provinciale opcenten MRB van 2% per jaar met ingang van 2016.

2.2 Financiële diagnose provincie Flevoland 2014

Inleiding

In het Coalitieakkoord 2011-2015 is voor een periode van 4 jaar jaarlijks € 300.000 uitgetrokken om het interne beheer op orde te krijgen. Ter uitvoering van dit voornemen is een verbeterplan interne beheersing opgesteld. Een van de daarin opgenomen actiepunten is de verhoging van het kwaliteitsniveau van de begroting door een andere opzet van de toelichting op de financiële positie. De uitwerking van dit actiepunt heeft geleid tot een nadere diagnose van onze financiële positie, waarin andere indicatoren worden betrokken dan gebruikelijk. Het instrument geeft dus aanvullend inzicht in de financiële positie. Dit is vormgegeven in de vorm van een financiële diagnose (benchmark), waarvoor de deskundigheid van Deloitte is ingeschakeld. Deze rapportage wordt jaarlijks geactualiseerd.

In de diagnose wordt een aantal gegevens over de financiële positie van de provincie vergeleken met andere provincies en afgezet tegen algemeen geaccepteerde landelijke normen. De analyse 2014 heeft betrekking op de cijfers uit de jaarrekeningen 2013 en de programmabegrotingen 2014 van alle provincies. De diagnose bestaat uit veel cijfermateriaal, dat is samengevat in een visueel overall overzicht dat een aantal (16) standaardelementen van de financiële positie bevat. Per element is door Deloitte een waardering gegeven, die kan uiteenlopen van zeer ongunstig tot zeer gunstig. Wij zullen het materiaal via de provinciale website beschikbaar stellen, waarmee we zowel qua methodiek als qua transparantie voorlopen op andere provincies.

Totaalbeeld

Het totaalbeeld voor Flevoland op de beoordeelde 16 elementen is:

Scores	2012	2013	2014
Zeer gunstig	2	2	2
Gunstig	9	11	11
Neutraal	4	3	3
Ongunstig	1	0	0
Zeer ongunstig	0	0	0

In zijn algemeenheid is het oordeel dat Flevoland een goede financiële positie heeft; alle waarderingen zijn neutraal of gunstiger.

Ten opzichte van vorig jaar zijn de waarderingen ongewijzigd gebleven. Er is wel sprake van lichte verdere verbeteringen op onderdelen van de financiële positie, maar deze worden niet zichtbaar in de waarderingen, omdat ze onvoldoende groot zijn om een overgang naar een hogere waardering te rechtvaardigen.

Toelichting

Hieronder worden de scores op de benoemde elementen vermeld en kort toegelicht.

Onderwerp	Waardering	Toelichting
Provinciale opcenten	gunstig	Belastingtarief ligt onder het landelijke gemiddelde; additionele bron van inkomsten is aanwezig
Weerstandsvermogen	gunstig	Verhouding risico's/weerstandcapaciteit is ongeveer 1 staat tot 1,9 (de geïdentificeerde risico's kunnen ruimschoots worden opgevangen uit de beschikbare weerstandscapaciteit).
Schuldpositie	gunstig	Er is een voordelig verschil tussen bezittingen en schulden, dat in 2013 verder is toegenomen
Aanwending externe financiering	zeer gunstig	Er is geen lang vreemd vermogen aangetrokken. Voorzieningen zijn volledig gefinancierd met eigen vermogen.
Reservepositie	gunstig	De reservepositie is goed te noemen en in 2013 toegenomen. Het gemiddelde bedrag aan eigen vermogen per inwoner ligt onder het landelijke gemiddelde.
Verhouding activa / reserves	gunstig	De reserves zijn hoger dan de boekwaarde van de activa (begroting niet beklemd door keuzes en lasten uit het verleden).
Voorzieningen	neutraal	Er zijn onderhoudsvoorzieningen aanwezig; de omvang is door de jaren heen is stabiel.
Gespaard voor onderhoud	gunstig	De omvang van de onderhoudsvoorzieningen is relatief hoger dan bij de andere provincies.
Garantstellingen	gunstig	Omvang van de garantiestellingen is beperkt. Financiële risico's zijn beperkt.
Rentelasten	zeer gunstig	Door de afwezigheid van langlopende leningen zijn er geen rentelasten.
Rentelasten eigen financieringsmiddelen	neutraal	Er wordt niet generiek rente toegevoegd aan de reserves, wel nemen de reserves toe zodat tegenvallende rentebaten niet direct tot ombuigingen op het beleid hoeven te leiden.
Rente (investerings en grondexploitatie)	gunstig	Er worden geen rentekosten geactiveerd. Alle rentekosten zijn gedekt in de exploitatie.
Grondexploitaties	gunstig	Geen risico's door de afwezigheid van eigen (actieve) grondexploitaties.
Niet in exploitatie genomen gronden	neutraal	Eigen grondpositie is beperkt. Kans op toekomstige voordelen en risico's zijn beperkt.
Begroting 2014-2017	gunstig	De begroting 2014 is structureel sluitend en het eigen vermogen neemt toe
EMU-saldo	gunstig	In 2014 wordt een positief EMU saldo geraamd

2.3 Financiering

In de financieringsparagraaf zijn het beleid en de verwachtingen ten aanzien van renteontwikkeling en liquiditeitsomvang uiteengezet. Op grond daarvan zijn de volgende aannames voor de Programmabegroting 2015 gedaan: De gemiddelde omvang van de liquide middelen in 2015 bedraagt € 70,0 mln. De rentevisie voor 2015 is dat 0,35% rendement wordt gemaakt voor uitzettingen. Op grond van deze aannames wordt voor het jaar 2015 uitgegaan van circa € 248.000 rente-inkomsten.

2.4 Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen

Het is voorgeschreven om specifiek inzage te geven in lasten waarvoor geen voorziening is genomen, vanwege het gelijkmatige karakter van het uitgavenpatroon. Het betreft hier het vakantiegeld.

Jaarlijks terugkerende verplichtingen	2015	2016	2017	2018
Vakantiegeld	900	0	0	0
Totaal	900	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Met de invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB) zal de jaarlijks terugkerende verplichting van het vakantiegeld niet meer aan de orde zijn. In het begrotingsjaar zelf zullen deze kosten ook uitgekeerd worden. De betalingscyclus juni tot en met mei wordt veranderd in januari tot en met december.

2.5 Investerings in vaste activa

Activa	Nieuwe begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018
MATERIELE VASTE ACTIVA					
1. Vaste activa met maatschappelijk nut					
a. Verhardingen (wegen, fietspaden, etc.)	33.730	53.890	58.254	63.385	70.255
b. Kunstwerken (bruggen, sluisen, etc.)	683	592	500	404	303
c. Openbare verlichting	1.085	989	889	783	672
d. Gronden en terreinen	3.188	3.188	3.188	3.188	3.188
Totaal vaste activa met maatschappelijk nut	38.686	58.659	62.831	67.760	74.417
2. Vaste activa met economisch nut					
Bedrijfsgebouwen:					
a. Provinciehuis	13.032	13.175	12.284	11.394	10.704
b. Steunpunten	486	470	452	432	411
Technische installaties, automatisering en meubilair	5.088	7.585	8.020	8.127	9.692
Overige materiele vaste activa	355	251	146	54	27
Totaal vaste activa met economisch nut	18.961	21.480	20.902	20.007	20.834
TOTAAL MATERIELE VASTE ACTIVA	57.647	80.139	83.733	87.767	95.251
FINANCIELE VASTE ACTIVA					
Verstreckte langlopende geldleningen	4.782	6.873	12.519	12.311	12.011
Kapitaalverstrekkingen	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198
Uitzettingen > 1 jaar e.a.	0	0	0	0	0

Activa	Nieuwe begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018
Overige uitzettingen > 1 jaar	927	927	927	927	927
Bijdragen aan activa van derden	12	0	0	0	0
TOTAAL FINANCIËLE VASTE ACTIVA	6.919	8.998	14.644	14.436	14.136
TOTAAL VASTE ACTIVA	64.566	89.137	98.377	102.203	109.387

Bedragen x € 1.000

De boekwaarde wordt beïnvloed door vermeerderingen en verminderingen. In de Staat van Activa (zie Productenraming 2015) bestaan de vermeerderingen uit de (vervangings)investeringen. De verminderingen betreffen de bijdragen van derden, onttrekkingen aan reserves en voorzieningen en aflossingen op leningen.

Overzicht van (vervangings)investeringen 2015-2018

Product	2015		2016		2017		2018	
	Vermeerderingen	Verminderingen	Vermeerderingen	Verminderingen	Vermeerderingen	Verminderingen	Vermeerderingen	Verminderingen
1.4.2 Ruimtelijke Kaderstelling		249						
2.2.3 Onderhoud provinciale wegen	3.068	305	5.317		4.523		4.670	
2.2.4 Onderhoud provinciale vaarwegen	1.520	1.520						
2.2.5 Investing provinciale wegen	17.890	15.193	22.634	21.588	44.334	40.998	34.342	29.861
2.2.6 Investing provinciale vaarwegen	406	406						
3.1.1 Werken, economisch vestigingsklimaat		500						
4.1.1 Zorg en sport								
5.2.1 Zuidelijk Flevoland		100		100		100		100
5.5.1 Luchthaven Lelystad / OMALA						200		
5.6.1 Duurzame Energie- & Ontw.maatsch. Fl.	6.495							
6.1.1 Provinciale Staten	48		48		48		48	
6.1.6 Interbestuurlijk toezicht				108				
6.5.21 Gebouw(en) (en inventaris)	357	205	627	504	2.019	124	1.199	229
6.5.51 Informatietechnologie	1.810		1.810		1.810		1.810	
Eindtotaal	31.594	18.478	30.435	22.300	52.733	41.422	42.068	30.191

Bedragen x € 1.000

2.6 Reserves en voorzieningen 2015

In 2015 nemen de reserves per saldo af met circa € 5,1 mln. Tegenover een totale toevoeging van € 20,8 mln. staan onttrekkingen van € 25,9 mln. In 2015 neemt de omvang van de voorzieningen toe met € 1,8 mln.

Bij de voorzieningen gaan de vermeerderingen via de exploitatie (lasten in het begrotingsjaar), de verminderingen gaan rechtstreeks via de voorzieningen en lopen dus niet via de begroting van baten en lasten. Bij het vormen van de voorziening wordt namelijk al de besteding ervan in latere jaren geautoriseerd. De voornaamste toevoegingen en onttrekkingen hangen samen met (de egalisatie van kosten van) het niet jaarlijks onderhoud aan landwegen en vaarwegen.

Voor nadere informatie over het doel van de diverse reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de Evaluatienota reserves en voorzieningen, die in mei 2014 door Provinciale Staten is vastgesteld. Een detaillering van de mutatie per afzonderlijke reserve en voorziening (zie onderstaande tabel) is in bijlage B opgenomen.

Reserves en voorzieningen	Reserves en voorzieningen 2015					
	Stand 1/1	Storting	Onttrekking	Stand 31/12	Oormerk	Vrije ruimte
A001 Algemene reserve	24.708	1.050	-115	25.643	-5.581	20.062
B003 Personele frictiekosten	7.032	900	-904	7.028	-6.734	295
B006 Grootschalige kunstprojecten	529	33		563	-180	383
B008 Monumentenzorg	231	147		378	-277	101
B009 Ontwikkelings/strategische projecten	25.452	4.128	-2.433	27.147	-27.147	
B011 Sportaccommodaties c.a.	395			395		395
B016 Vervangende projecten Zuiderzeelijn	15.331		-12.000	3.331	-3.331	
B017 Technische bijstand Europa	972	18		991	-991	
B020 Egalisatiereserve jeugdzorg	1.569			1.569	-1.569	
B022 Cofinanciering EU-projecten 07-13	4.326		-950	3.376	-3.376	
B024 Investeringsimpuls Flevoland Almere	18.082	5.440	-4.000	19.522	-19.522	
B025 Omgevingsplan Flevoland	2.494	1.372	-500	3.365	-3.365	
B026 Infrafonds	8.655	3.589	-3.407	8.837	-8.837	
B027 p-MJP Landelijk Gebied	8.228			8.228	-8.228	
B028 GO-gelden	17			17	-17	
B029 Bodem	2.525	168	-754	1.940	-1.940	
B030 Egalisatie gladheidsbestrijding	299			299	-299	
B031 Cofinanciering EU-projecten 14-20	700	900	-900	700	-700	
B033 Egalisatiereserve activering VVI	2.096	3.101		5.197	-5.197	
Totaal Reserves	123.642	20.846	-25.962	118.526	-97.292	21.234
V005 Grondwaterbeheer	658			658	n.v.t.	
V011 NJO provinciehuis	1.435	350	-205	1.580	n.v.t.	
V013 NJO wegen	5.190	7.420	-5.313	7.297	n.v.t.	
V014 NJO vaarwegen	178	1.391	-1.520	49	n.v.t.	
V015 Pensioen/uitkeringen GS	5.934	105	-105	5.934	n.v.t.	
V018 Rechten van personeel derden	7			7	n.v.t.	
V035 Oninbare vorderingen	196			196	n.v.t.	
V036 Verkoop aandelen Essent/NUON	104			104	n.v.t.	
V037 Lening IJsselmeer ziekenhuizen	1.333			1.333	n.v.t.	
V039 Reorganisatie Bedrijfsvoering	3.383		-332	3.051	n.v.t.	
V040 Gronden OVW Nieuwe Natuur	1.102			1.102	n.v.t.	
V041 Voorziening nazorg Het Friese Pad	1.600			1.600	n.v.t.	
Totaal Voorzieningen	21.121	9.266	-7.475	22.912		

Bedragen x € 1.000

Bestedingskader gedelegeerde reserves

Op 27 januari 2011 hebben Provinciale Staten de Nota reserves en voorzieningen 2011-2015 vastgesteld. Een van de nieuwe elementen in deze Nota is het bestedingskader voor de zogenaamde gedelegeerde reserves⁸. Bij de vaststelling van de Nota is expliciet door Provinciale Staten besloten om de bestedingskaders voor gedelegeerde reserves jaarlijks te laten vaststellen bij de vaststelling van de programmabegroting. De opzet en inhoud van het bestedingskader is in samenwerking met de Statenwerkgroep Planning en Control (maart 2012) tot stand gekomen.

Door instemming met het bestedingskader machtigt u ons om de uitvoering ter hand te nemen. Deze uitvoering bestaat uit het aangaan van verplichtingen en het doen van uitbetaling conform de geormerkte bedragen. Via de P&C-cyclus wordt gerapporteerd over uitvoering. In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd.

Voor twee reserves is geen bestedingskader opgesteld. Het betreft hier:

- Reserve Wonen, welzijn, zorg; deze reserve is conform het collegeakkoord opgeheven per 1-1-2012;
- Reserve IFA: de delegatie gold uitsluitend voor de 1e tranche van het IFA.

Voor de resterende drie gedelegeerde reserves zijn de formats ingevuld. Deze zijn toegevoegd aan bijlage B van de Programmabegroting 2015.

⁸ Het betreft hier de reserves: Jeugdzorg, Sportaccommodaties, IFA 1^e tranche en personele frictiekosten.

Bijlagen

A. Aanvaarde moties en amendementen algemene beschouwingen 2014

Amendement / Motie	Reg. nr	Inhoud	Directe fin. consequenties	Toelichting bij de begroting
Motie 1	1624675	Schaliegas Verzoeken het college van GS aan het Rijk kenbaar te maken dat: - het duurzame gebruik van de Flevolandse ondergrond gewaarborgd blijft; - de provinciale belangen/adviezen bij een vergunningaanvraag voor diepboren zwaarwegend worden meegenomen; - Flevoland een schaliegaswinningvrije provincie is en blijft.	Niet van toepassing.	Provinciale Staten zijn via een mededeling over afdoening van deze motie geïnformeerd.

B. Overzicht reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen	Reserves en voorzieningen 2015				Reserves en voorzieningen 2016				Reserves en voorzieningen 2017				Reserves en voorzieningen 2018					
	Stand 1/1	Storting	Onttrekking	Stand 31/12	Oormerk	Vrije ruimte	Storting	Onttrekking	Stand 31/12	Oormerk	Storting	Onttrekking	Stand 31/12	Oormerk	Storting	Onttrekking	Stand 31/12	Oormerk
4001 Algemene reserve	24.708	1.050	-115	25.643	-5.581	20.062	1.000	-15	26.628	-5.581	1.000	-1.000	27.628	-5.581	900	-66	27.628	-5.581
B003 Personele fractiekosten	7.032	900	-904	7.028	-6.234	295	900	-559	7.369	-6.175	900	900	8.225	-6.130	900	-66	9.059	-6.064
B006 Grootschalige kunstprojecten	529	33		563	-180	383	33		596	-180	33	33	629	-180	33		662	-180
B008 Monumentenzorg	231	147		378	-277	101	147		525	-395	147	147	671	-514	147		818	-632
B009 Ontwikkelings/strategische projecten	25.452	4.128	-2.433	27.147	-27.147	395	4.264	-2.514	28.898	-28.898	4.264	4.264	30.710	-30.710	4.264	-1.927	33.046	-33.046
B011 Sportaccommodaties c.a.	395			395		395			395				395				395	
B016 Vervangende projecten Zuiderzeelijn	15.331	18	-12.000	3.331	-3.331		18	-3.500	-169	169			-2.169	2.169	-2.000		-4.169	4.169
B017 Technische bijstand Europa	972			991	-991				1.009	-1.009	18	18	1.027	-1.027	18		1.046	-1.046
B020 Egalisatiereserve jeugdzorg	1.569			1.569	-1.569				1.569	-1.569			1.569	-1.569			1.569	-1.569
B022 Co-financiering EU-projecten 07-13	4.326		-950	3.376	-3.376				3.376	-3.376			3.376	-3.376			3.376	-3.376
B024 Investeringsimpuls Flevoland Almere	18.082	5.440	-4.000	19.522	-19.522	4.322	4.322	-4.000	19.844	-19.844	4.319	4.319	20.163	-20.163	4.315	-4.000	20.478	-20.478
B025 Omgevingsplan Flevoland	2.494	1.372	-500	3.365	-3.365	1.372	1.372	-110	4.627	-4.627	1.372	1.372	5.998	-5.998	1.372		7.370	-7.370
B026 Infratrands	8.655	3.589	-3.407	8.837	-8.837	3.543	3.543	-6.704	5.676	-5.676	3.468	3.468	8.228	-8.228	3.459	-5.036	3.152	-3.152
B027 P-MJP Landelijk Gebied	8.228			8.228	-8.228				8.228	-8.228			8.228	-8.228			8.228	-8.228
B028 GO-gelden	17	168	-754	17	-17				17	-17			17	-17			17	-17
B029 Bodem	2.525			1.940	-1.940			-133	1.807	-1.807			1.725	-1.725		-83	1.642	-1.642
B030 Egalisatie gladheidsbestrijding	299	900	-900	299	-299		900	-900	700	-700		900	700	-700	900	-900	299	-299
B031 Co-financiering EU-projecten 14-20	700			700	-700				700	-700			700	-700			700	-700
B033 Egalisatiereserve activering WI	2.096	3.101		5.197	-5.197	3.101	3.101		8.298	-8.298	2.980	2.980	11.277	-11.277	2.990		13.867	-13.867
Totaal Reserves	123.642	20.846	-25.962	118.526	-97.292	21.234	19.599	-18.434	119.691	-96.511	19.401	-13.895	125.197	-100.055	17.997	-14.011	129.183	-103.080
V005 Grondwaterbeheer	658			658	n.v.t.				658	n.v.t.			658	n.v.t.			658	n.v.t.
V011 NJO provinciehuis	1.435	350	-205	1.580	n.v.t.	350	350	-504	1.426	n.v.t.			1.652	n.v.t.	500	-229	1.923	n.v.t.
V013 NJO wegen	5.190	7.420	-5.313	7.297	n.v.t.	7.536	7.536	-9.227	5.606	n.v.t.	7.697	7.697	6.279	n.v.t.	7.697	-4.284	9.692	n.v.t.
V014 NJO vaarwegen	178	1.391	-1.520	49	n.v.t.	1.330	1.330	-1.340	39	n.v.t.	1.358	1.358	392	n.v.t.	1.358	-1.070	680	n.v.t.
V015 Peristen/uitkeringen GS	5.934	105	-105	5.934	n.v.t.	105	105	-105	5.934	n.v.t.	105	105	5.934	n.v.t.	105	-105	5.934	n.v.t.
V018 Rechten van personeel derden	7			7	n.v.t.				7	n.v.t.			7	n.v.t.			7	n.v.t.
V035 Onbare vorderingen	196			196	n.v.t.				196	n.v.t.			196	n.v.t.			196	n.v.t.
V036 Verkoop aandelen Essent/NUON	104			104	n.v.t.				104	n.v.t.			104	n.v.t.			104	n.v.t.
V037 Lening Ussemeer ziekenhuizen	1.333			1.333	n.v.t.				1.333	n.v.t.			1.333	n.v.t.			1.333	n.v.t.
V039 Reorganisatie bedrijfsvoering	3.383		-332	3.051	n.v.t.				2.748	n.v.t.			2.451	n.v.t.		-292	2.159	n.v.t.
V040 Gronden OWV Nieuwe Natuur	1.102			1.102	n.v.t.				1.102	n.v.t.			1.102	n.v.t.			1.102	n.v.t.
V041 Voorziening nazorg het Friese Pad	1.600			1.600	n.v.t.				1.600	n.v.t.			1.600	n.v.t.			1.600	n.v.t.
Totaal Voorzieningen	21.121	9.266	-7.475	22.912			9.321	-11.478	20.754		9.510	-8.555	21.709		9.660	-5.979	25.389	

⁹ Ten aanzien van bestemmingsreserve B016 Vervangende projecten Zuiderzeelijn wordt opgemerkt dat nog geen rekening is gehouden met de toevoeging (via de Zomernota 2014) van € 5,2 mln. (via Provinciefonds ontvangen RSP-middelen).

Toelichting reserves en voorzieningen

Algemeen

Hieronder worden in het kort de doelstellingen opgenomen bij de bestaande reserves en voorzieningen (gebaseerd op de (Evaluatie)nota reserves en voorzieningen).

Reserves

Algemene reserve (NR: A001)

De algemene reserve is noodzakelijk om te voorkomen dat bij incidentele tegenvallers ombuigingen op het bestaande beleid nodig zijn. Ook kan de reserve worden benut voor incidentele uitgaven waarvoor geen andere dekking beschikbaar is. De algemene reserve wordt - in voorkomende gevallen - gebruikt om geormerkte middelen van het ene naar het andere jaar over te hevelen.

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit van de provincie. De noodzakelijke minimumomvang van de algemene reserve wordt mede bepaald door het risicoprofiel van de provincie en de andere mogelijkheden die er zijn om eventuele tegenvallers op te vangen. Dit wordt jaarlijks in de paragraaf weerstandvermogen in Begroting en Jaarstukken toegelicht.

Op basis van de Evaluatienota reserves en voorzieningen zullen in 2014 (bij de Jaarrekening 2014) alle oormerken overgeheveld worden naar de reserve Strategische en ontwikkelingsprojecten, waarna de algemene reserve volledig als 'vrije' ruimte kan worden beschouwd voor de weerstandscapaciteit.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
A001 Algemene reserve	24.708	1.050	-115	25.643	-5.581	20.062

Bij

Terugstorting ivm vorming voorziening Reorganisatie bedrijfsvoering	1.000
Terugstorting ivm fasering verkiezingen (deel in 2014)	50
	<u>1.050</u>

Af

Uitvoeringsprogramma Economische Agenda Flevoland 2012-2015	-100
Implementatieperiode Deltaprogramma	-15
	<u>-115</u>

Oormerken

Ivm niet bestede middelen PHP bedrijventerreinen (2010 t/m 2013)	-3.214
Risico "Uitvoeringskosten afrekening EP2007-2013	-1.200
Natura 2000 doelstellingen in de in de Lepelaars - en Oostvaardersplassen	-688
Extern veiligheidsbeleid	-308
Bestuursopdracht deltaprogramma - PS11/06	-91
Opleidingen GS niet bestede middelen 2012 t.b.v. geraamde middelen 2013	-80
	<u>-5.581</u>

Reserve personele frictiekosten (NR: B003)

Dit betreft een gedelegeerde reserve waarvoor wij verplichtingen aan mogen gaan, alvorens de begroting te wijzigen. De verplichting dient te passen binnen het bestedingskader. Dit bestedingskader is hieronder incl. doel van de reserve weergegeven.

Doel (zoals opgenomen in de Nota reserves en voorzieningen 2011-2015)
De reserve wordt ingezet voor:
1 - (tijdelijke) bovenformatieve formatieplaatsen;
2 - tijdelijke dubbeling van een functie (voor maximaal 3 maanden);
3 - personele knelpunten;
4 - vervanging bij langdurige ziekte (langer dan zes maanden);
5 - complexe personeelsdossiers en / of afvloeiingskosten, incl. WW trajecten;
6 - organisatieontwikkeling (waaronder transitie, tijdelijk 2012 - 2015).
7 - transitiekosten
Besteding
In 2015 en meerjarenraming worden bestedingen voorzien: (al besloten en al opgenomen in de Programmabegroting 2015). Daarnaast kunnen nieuwe situaties (zie 1 t/m 7) zich voordoen waardoor in 2015 een beroep op de reserve noodzakelijk is.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B003 Personele frictiekosten	7.032	900	-904	7.028	-6.734	295

Bij

Reguliere storting

900

900

Af

Stelpost personele fricties

-300

Div. Ten behoeve van personele fricties.

-603

-903

Oormerken

Stelpost personele fricties (2016)

-300

Geraamde mutaties frictiereserve 2016-2018

-370

Niet bestede middelen transitieplan

-1.084

Middelen reorganisatie bedrijfsvoering

-4.980

-6.734

Reserve grootschalige kunstprojecten (NR: B006)

De reserve heeft twee doelen:

- Realisatie van landschapskunstwerken.
- Toepassing 1% kunstregeling bij investeringen in infrastructuur, verbouwing, nieuwbouw of aankoop van provinciale gebouwen door de provincie die een bedrag van € 10 mln. te boven gaan.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B006 Grootschalige kunstprojecten	529	33	0	563	-180	383

Bij

Reguliere storting

33

33

Af

0

Oormerken

7e Landschapskunstwerk

-180

-180

Reserve monumentenzorg (NR: B008)

De reserve heeft tot doel om middelen beschikbaar te hebben om financiële bijdragen toe te kennen voor restauratie en onderhoud van Rijks- en gemeentelijke monumenten, overeenkomstig het daarvoor vastgestelde beleid.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B008 Monumentenzorg	231	147	0	378	-277	101

Bij

Reguliere storting

13

Provinciefondsuitkering "regierol restauratiebeleid rijksmonumenten"

134

147

Af

0

Oormerken

Nog niet bestede middelen provinciefondsuitkering "regierol restauratiebeleid rijksmonumenten"

-277

-277

Reserve strategische en ontwikkelingsprojecten (NR: B009)

De reserve is ingesteld om projecten te realiseren / stimuleren die van strategisch belang zijn voor de provincie en bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de provincie. Het gaat daarbij om majeure projecten die naar hun omvang niet binnen de jaarlijks in de begroting beschikbare middelen kunnen worden opgevangen. Gelet op de omvangrijke bedragen die veelal met het uitvoeren van majeure projecten zijn gemoeid en de noodzaak om tot verdere ontwikkeling van de provincie te komen, is een substantiële reserve de komende jaren noodzakelijk.

Voor een beroep op deze reserve zijn de volgende randvoorwaarden gesteld:

- het gaat om - veelal grootschalige - projecten met substantiële effecten, uitstraling en betekenis voor Flevoland
- op deze reserve wordt geen beroep gedaan op grond van het feit dat bestaande budgetten of andere reserves niet toereikend zijn;
- het gaat niet om onderwerpen die in de reguliere begroting thuishoren omdat zij met een zekere regelmaat voorkomen;
- het gaat om publieke zaken waarvan nadrukkelijk een multipliereffect mag worden verwacht.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B009 Ontwikkelings/strategische projecten	25.452	4.128	-2.433	27.147	-27.147	0

Bij

Oorsprong: Vastgestelde begroting 2009	1.700
Oorsprong: Toevoeging vanuit "Stelpost nieuw beleid (coalitieakkoord)	1.000
Oorsprong: Uitvoeringsprogramma 2011-2015 (bezuiniging op het Investeringsfonds Almere ter dekking IA)	1.439
Overige	-11
	<u>4.128</u>

Af

Doorstart RHA MBO college PS13/03	-86
p-MIRT 2015-2019: Verbreding Waterlandseweg	-1.115
Technocampus Lelystad Airport - PS14/18	-155
Dekking kapitaallasten Fysieke werkplaats Floriade Werkt	-83
Aanleg eerste fase marker wadden	-400
Inzet tbv nieuw beleid 2015-2018	-594
	<u>-2.433</u>

Oormerken

Achternvang terugbetaalverplichting Lening De-on (20 jaar/2014)	-6.495
Erfgoedpark Batavialand	-900
Bereikbaarheid Luchthaven (MOBLA)	-1.500
Hoger onderwijs	-127
Kredietfaciliteit MKB doorstartfonds Flevoland	-500
Kapitaallasten Fysieke werkplaats Floriade Werkt (na 2018)	-377
Bijstelling van de businesscase Windesheim	-50
Geraamde onttrekkingen 2016-2018	-6.893
Investeringsagenda: Economie en voorzieningen	-2.224
Investeringsagenda: TBES	-1.000
Restant oormerkent tbv Investeringsagenda	-7.081
	<u>-27.147</u>

Reserve Sportaccommodaties/grootschalige sportmanifestaties (NR: B011)

Dit betreft een gedelegeerde reserve waarvoor wij verplichtingen aan mogen gaan, alvorens de begroting te wijzigen. De verplichting dient te passen binnen het bestedingskader. Dit bestedingskader is hieronder incl. doel van de reserve weergegeven.

Doel (zoals opgenomen in de Nota reserves en voorzieningen 2011-2015)
De reserve ondersteunt de uitvoering van het sportbeleid door bijdragen te verstrekken aan: <ul style="list-style-type: none"> • de stimulering van een voor Flevoland toereikend sportvoorzieningsniveau; • subsidie voor sportaccommodaties met een provinciale of landelijke betekenis; • grote sportmanifestaties,.
Besteding
In het programmaplan (onder 4.1 Zorg en Sport) hebben we als doel opgenomen dat ten minste 2 bovenregionale of landelijke sportevenementen bevorderen die bijdragen aan sportontwikkeling en economie. Als die zich aandienen kan de Provincie financieel bijdragen aan het realiseren daarvan en/of aan bijbehorende site-events in Flevoland. En deze reserve daarvoor inzetten. Vooralnog zijn geen bedragen in de begroting 2015 opgenomen.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B011 Sportaccommodaties c.a.	395	0	0	395	0	395

Bij	0					
Af			0			
Oormerken					0	

Reserve vervangende projecten Zuiderzeelijn (NR: B016)

Het doel van de reserve is de realisatie van projecten tot verbetering en versterking van de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van Flevoland, die kunnen worden gezien als compensatie voor het niet doorgaan van de Zuiderzeelijn. De reserve blijft in stand tot de daarmee te realiseren projecten zijn afgerond; daarna kan de reserve worden opgeheven (indicatie 2020)

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B016 Vervangende projecten Zuiderzeelijn	15.331	0	-12.000	3.331	-3.331	0

Bij	0					
Af						
Bijdrage baanverdubbeling N50 (Ens-Emmelbord)			-10.000			
Programmageden 2015			-2.000			
			-12.000			
Oormerken						
Luchtverkeersleiding en baanverlenging (onder voorwaarden)					-550	
Erfgoedpark Batavialand					-1.050	
Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.					-1.731	
					-3.331	

Reserve technische bijstand Europa (NR: B017)

Voor de uitvoeringskosten van de Europese programma's zijn, onder de noemer technische bijstand, middelen beschikbaar gesteld. Het betreft hier salariskosten (inclusief overhead), accountantskosten en overige (declarabele) kosten. Deze uitvoeringskosten hebben geen gelijkmatig verloop. Met deze egalisatiereserve kunnen de schommelingen in de kosten van Technische Bijstand in een verantwoordingsjaar worden opgevangen.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B017 Technische bijstand Europa	972	18	0	991	-991	0

Bij						
Reguliere storting		18				
		18				
Af						
			0			
			0			
Oormerken						
Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.					-991	
					-991	

Reserve jeugdzorg (NR: B020)

De reserve wordt gebruikt om niet bestede provinciale gelden voor de jeugdzorg beschikbaar te houden voor het opvangen van fluctuaties in vraag en aanbod voor het jaar 2014 en voor financiële ondersteuning t.b.v. de transitie in het jaar 2015.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B020 Egalisatiereserve jeugdzorg	1.569	0	0	1.569	-1.569	0

Bij

0

0

Af

0

Oormerken

Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.

-1.569

-1.569

Reserve cofinanciering EU-projecten 2007-2013 (NR: B022)

Het doel van de reserve is om de provinciale cofinanciering voor de projecten uit het Europese programma 2007-2013 gelijkmatig ten laste van de begroting te laten komen.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B022 Cofinanciering EU-projecten 07-13	4.326	0	-950	3.376	-3.376	0

Bij

0

Af

Herfasering TMI (Zomernota 2013)

-250

Uitvoering Europese Programma's

-700

-950

Oormerken

Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.

-3.376

-3.376

Reserve investeringsimpuls Flevoland-Almere (NR: B024)

De provincie wil met het IFA in de periode 2007-2020 het volgende realiseren:

- krachtige impulsen voor de ontwikkeling van een uniek stedelijk klimaat in Almere en het versterken van de economische positie van Almere binnen de Noordvleugel van de Randstad.
- Impulsen voor ideeën, ondernemingen en mensen, waardoor Almere duurzaam aantrekkelijk blijft en waarbij het gaat om investeringen in de sociale, culturele en economische infrastructuur.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B024 Investeringsimpuls Flevoland Almere	18.082	5.440	-4.000	19.522	-19.522	0

Bij

Reguliere storting	5.336
Rentevergoeding Lening Reedewaard	104
	<hr/>
	5.440

Af

IFA2; jaarschijf 2015	-4.000
	<hr/>
	-4.000

Oormerken

Ivm uitstaande lening Project Reedewaard (1603605)	-1.950
Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.	-17.572
	<hr/>
	-19.522

Nb. Voor IFA2 is geen sprake meer van een gedelegeerde reserve.

Reserve proceskosten speerpunten Omgevingsplan (NR: B025)

Voor de uitvoering van de speerpunten is externe deskundigheid nodig, die kan wisselen afhankelijk van de fase waarin het speerpunt zich bevindt. Voor elk speerpunt wordt een bestuursopdracht door PS vastgesteld, waarbij een inzicht wordt gegeven in de uitgaven die voor de speerpunten zullen worden gedaan. Vanwege het ongelijkmatig verloop van de uitgaven is een reserve ingesteld; hierdoor wordt het jaarlijks beslag op de begroting geëgaliseerd.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B025 Omgevingsplan Flevoland	2.494	1.372	-500	3.365	-3.365	0

Bij

Reguliere storting (inclusief verlaging als gevolg van taakversobering PN2013-2017)	1.372
	<hr/>
	1.372

Af

111 ten behoeven van Actualisatie omgevingsbeleid	-100
511 ten behoeven van procesgelden Oostvaarderswold/Nieuwe natuur	-100
531 ten behoeven van procesgelden Noordelijk Flevoland	-75
541 ten behoeven van procesgelden Markermeer-IJmeer	-113
551 ten behoeven van procesgelden Luchthaven Lelystad	-113
	<hr/>
	-500

Oormerken

Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.	-3.365
	<hr/>
	-3.365

Reserve Infracfonds (NR: B026)

Het doel van het Infracfonds is om, op basis van de gestelde doelstellingen van PS in de nota Mobiliteit Flevoland, de bereikbaarheid en verkeersveiligheid van de provincie Flevoland op lange termijn te waarborgen en te verbeteren.

De primaire functie van het Infracfonds is sparen. Gelet op de hoogte van de jaarlijkse dotatie versus het benodigde investeringsvolume op termijn worden de eerste jaren gebruikt om financieel volume te creëren.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B026 Infracfonds	8.655	3.589	-3.407	8.837	-8.837	0

Bij

Ivm natuurvriendelijke oevers	406
Reguliere storting (afhankelijk van opbrengsten MRB)	3.183
	<u>3.589</u>

Af

Ivm natuurvriendelijke oevers	-406
Nettering BDU (BTW)	-936
Voorverkenningen mbt Infrastructurele projecten	-160
pMIRT 2015-2019: Infracfonds N23 aanleg autoweg (passage Dronten)	-700
pMIRT 2015-2019: Infracfonds waterlandseweg capaciteitsuitbreiding	-455
pMIRT 2015-2019: Infracfonds Goiseweg (Ganzenweg->Zeewolde)aanleg tweede rijbaan	-750
	<u>-3.407</u>

Oormerken

Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.	-8.837
	<u>-8.837</u>

Reserve p-MJP landelijk gebied (NR: B027)

De reserve is ingesteld om in enig jaar niet bestede cofinancieringsmiddelen voor het p-MJP 2007-2013 beschikbaar te houden voor latere jaren zodat de afspraken uit de bestuursovereenkomst kunnen worden gerealiseerd. De provinciale cofinanciering voor het p-MJP is gelijkmatig beschikbaar over de jaren 2007-2013. De feitelijke inzet hiervan wisselt echter van jaar tot jaar. Om die reden is deze egalisatiereserve ingesteld.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B027 p-MJP Landelijk Gebied	8.228	0	0	8.228	-8.228	0

Bij

0

Af

0

Oormerken

Overcommittering as3 en as4	-1.300
Decommittering N+2	-400
Aanleg natuurvriendelijke oevers	-260
Sanctiebeleid EU	-206
Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.	-6.062
	<u>-8.228</u>

Reserve GO-gelden (NR: B028)

De reserve is ingesteld om in enig jaar niet bestede GO-gelden beschikbaar te houden voor latere jaren zodat de afspraken uit de CAO kunnen worden gerealiseerd.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B028 GO-gelden	17	0	0	17	-17	0

Bij

0

Af

0

Oormerken

Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.

-17

Reserve Bodem (NR: B029)

Het doel van de reserve is de realisatie van projecten in het kader van het meerjarenprogramma Bodem. Het betreft bodemsaneringen en projecten in het kader van het programma duurzaam gebruik van de ondergrond. Dit ter uitvoering van het met het Rijk afgesloten Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en Aanpak Spoedlocaties. De reserve blijft in stand tot de daarmee te realiseren projecten inclusief monitoringen zijn afgerond; daarna kan de reserve worden opgeheven (indicatie 2030 en zo veel eerder als mogelijk).

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B029 Bodem	2.525	168	-754	1.940	-1.940	0

Bij

Rijksbijdrage sanering bedrijvenregeling

168

168

Af

Meerjarige programma Bodem

-754

-754

Oormerken

Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.

-1.940

-1.940

Reserve Gladheidbestrijding (NR: B030)

Voor de korte en langere termijn een flexibelere buffer te creëren om de sterk wisselende inzet (en kosten) ten behoeve van de gladheidbestrijding op te vangen, zonder dat in het reguliere onderhoudsprogramma moet worden ingegrepen.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B030 Egalisatie gladheidsbestrijding	299	0	0	299	-299	0

Bij

0

0

Af

0

0

Oormerken

Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.

-299

Reserve cofinanciering EU-projecten 2014-2020 (NR: B031)

Het doel van de reserve is om de provinciale cofinanciering voor de projecten uit het Europese programma 2014-2020 gelijkmatig ten laste van de begroting te laten komen.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk	Netto
B031 Cofinanciering EU-projecten 14-20	700	900	-900	700	-700	0

Bij

Beschikbare provinciale cofin 14-20

900

900

Af

Uitvoering Europese Programma's 14-20

-900

-900

Oormerken

Het saldo van de bestemmingsreserve is volledig geoormerkt.

-700

-700

Voorzienen

Voorziening Grondwaterbeheer (NR: V005)

De voorziening is bestemd voor het egaliseren van jaarlijkse verschillen tussen uitgaven wegens grondwaterbeheer (inclusief schadevergoedingen) en inkomsten uit de grondwaterheffing. De bestedingsdoelen van de grondwaterheffing vloeien voort uit de Waterwet (voorheen de Grondwaterwet), artikel 7.7. De doelen zijn maatregelen om nadelige effecten van grondwateronttrekkingen te compenseren, onderzoeken ten behoeve van het grondwaterbeleid, het grondwaterregister en schade in verband met onttrekkingen. Ook het met deze taken belaste personeel kan betaald worden uit de grondwaterheffing. Besteding aan andere doelen is niet toegestaan.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V005 Grondwaterbeheer	658	0	0	658
Bij		0		
Af			0	

Voorziening niet-jaarlijks onderhoud Provinciehuis (NR: V011)

De voorziening is bedoeld om het Provinciehuis inclusief de daarin aanwezige installaties in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen. Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door Provinciale Staten vastgesteld. Het huidige plan dat op 16 oktober 2013 door Provinciale Staten is vastgesteld betreft de periode 2014-2017. In het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V011 NJO provinciehuis	1.435	350	-205	1.580
Bij: reguliere storting		350		
Af: Niet jaarlijks onderhoud provinciehuis cf onderhoudsplan			-205	

Voorziening niet-jaarlijks onderhoud landwegen (NR: V013)

De voorziening is bedoeld om het provinciaal wegennet voor een lange periode in stand te houden; daarvoor is periodiek niet-jaarlijks onderhoud nodig aan provinciale verhardingen, kunstwerken, verkeersregelinstallaties en openbare verlichtingsinstallaties.

Op basis van inspecties en rekening houdend met de aspecten bereikbaarheid, verkeersveiligheid en staat van onderhoud worden meerjaren onderhoudsprogramma's opgesteld. Op basis hiervan wordt de jaarlijkse dotatie en onttrekking bepaald. De meerjaren onderhoudsprogramma's worden eenmaal per vijf jaar aangeboden aan Provinciale Staten. De uitwerking vindt plaats in het jaarlijks op te stellen PMIT.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V013 NJO wegen	5.190	7.420	-5.313	7.297
Bij: reguliere storting		7.420		
Af: Niet jaarlijks onderhoud wegen cf onderhoudsplan			-5.313	

Voorziening niet-jaarlijks onderhoud vaarwegen (NR: V014)

De voorziening is bedoeld om het provinciaal vaarwegennet voor een lange periode in stand te houden; daarvoor is periodiek niet-jaarlijks onderhoud nodig aan oeverbescherming, sluiscomplexen en dient baggerwerk plaats te vinden. Op basis van inspecties en rekening houdend met de aspecten bereikbaarheid, verkeersveiligheid en staat van onderhoud worden meerjaren onderhoudsprogramma's opgesteld. Op basis hiervan wordt de jaarlijkse dotatie en onttrekking bepaald. De meerjaren onderhoudsprogramma's worden eenmaal per vijf jaar aangeboden aan Provinciale Staten. De uitwerking vindt plaats in het jaarlijks op te stellen PMIT.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V014 NJO vaarwegen	178	1.391	-1.520	49
Bij: reguliere storting		1.391		
Af: Niet jaarlijks onderhoud vaarwegen cf onderhoudsplan			-1.520	

Voorziening Pensioenen leden GS (NR: V015)

Uit de voorziening worden de pensioen aanspraken van voormalige gedeputeerden betaald.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V015 Pensioen/uitkeringen GS	5.934	105	-105	5.934
Bij: reguliere storting		105		
Bij: onttrekkingen			-105	

Voorziening Rechten van personeel derden (NR: V018)

In verband met de overname van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) van de Hulpverleningsdienst Flevoland door Bureau Jeugdzorg Flevoland (BJZF) in 2004 is er door provincie Flevoland een voorziening getroffen voor de financiële verplichting aan het AMK personeel, die voortvloeit uit de overgang van pensioenfonds bij vervroegde uittreding en de zogenaamde exit-kosten. De verplichting geldt voor een termijn van 15 jaar.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V018 Rechten van personeel derden	7	0	0	7
Bij		0		
Af			0	

Voorziening oninbare vorderingen (NR: V035)

Deze voorziening is bedoeld voor vorderingen op debiteuren waarvan de inbaarheid per balansdatum zeer onzeker is. Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke vorderingen.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V035 Oninbare vorderingen	196	0	0	196
Bij		0		
Af			0	

Voorziening verkoop aandelen NUON/Essent (NR: V036)

In de verkooptransactie aandelen Essent/Nuon is een aantal garanties en een vrijwaring opgenomen van de voormalige publieke aandeelhouders aan de nieuwe aandeelhouders. Het totale bedrag aan aansprakelijkheid voor de provincie Flevoland bedraagt € 379.000 en is onder de naam Escrow niet aan de aandeelhouders uitgekeerd, maar op een geblokkeerde rekening geplaatst. De maximale duur van de aansprakelijkheid bedraagt 5 jaar.

De voorziening is bedoeld ter dekking van het risico dat de vordering die bestaat op de Escrow niet tot uitkering komt. Conform advies van de Commissie BBV en accountant is deze voorziening opgenomen tegenover de vordering op de Escrow.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V036 Verkoop aandelen Essent/NUON	104	0	0	104
Bij		0		
Af			0	

Voorziening Lening IJsselmeerziekenhuizen (NR: V037)

Deze voorziening is bedoeld voor afdekking van de lening aan het IJsselmeerziekenhuis. Is de solvabiliteit van de stichting lager dan 15% is de stichting niet gehouden het te betalen bedrag terug te betalen. In dat geval zal het leningbedrag met het genoemde bedrag worden verminderd.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V037 Lening IJsselmeer ziekenhuizen	1.333	0	0	1.333
Bij		0		
Af			0	

Voorziening Reorganisatie bedrijfsvoering (NR: V039)

De ambities ten aanzien van de bedrijfsvoering zijn verwoord in een visiedocument. Met dit document als uitgangspunt is een businesscase opgesteld. Onderdeel van deze businesscase is de halvering van het aantal ondersteunende afdelingen naar 3 afdelingen en een inkrimping van de formatie met 26 fte's. Dit moet er toe leiden dat er vanaf 2017 een structurele besparing van € 2,6 mln. kan worden bereikt. Om dat op een zorgvuldige manier te doen, zullen incidentele proces- en frictiekosten moeten worden gemaakt. Daarvoor is deze voorziening gevormd.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V039 Reorganisatie Bedrijfsvoering	3.383	0	-332	0
Bij		0		
Af:			-332	

Voorziening Gronden OVW/Nieuwe Natuur (NR: V040)

De voorziening is gevoed met een eenmalige dotatie van € 1,2 mln.. Dit bedrag is gebaseerd op een ingeschat risico van waardevermindering van maximaal 25% op de boekwaarde van de geactiveerde gronden (€ 4,8 mln.) per 31 december 2012. De dotatie maakt onderdeel uit van het totaal beschikbare initiële budget van (maximaal € 33,9 mln. voor OostvaardersWold/Nieuwe Natuur.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V040 Gronden OVW Nieuwe Natuur	1.102	0	0	1.102
Bij		0		
Af			0	

Voorziening Nazorg Het Friese Pad (NR: V041)

In de Jaarrekening 2013 is geconstateerd dat - op basis van historische rendementen alsmede extern advies omtrent de (lange termijn) rendementsverwachting - de rendementsverwachting ten aanzien van het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland omlaag moet worden bijgesteld. Daartoe is bij de Jaarrekening 2013 onderstaande voorziening getroffen.

Specificatie ultimo 2015

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V041 Voorziening nazorg Het Friese Pad	1.600	0	0	1.600
Bij		0		
Af:			0	

C. Verloopstaat 2014-2015

De verloopstaat maakt de aansluiting zichtbaar tussen de schijf 2015 uit vastgestelde begroting 2014 na wijziging (kolom 1) en de Programmabegroting 2015. Met de verloopstaat wordt een aantal effecten beoogd. Zo maakt de verloopstaat de financiële verwerking van verschillende typen mutaties in de begroting 2015 inzichtelijk. Dit betreft mutaties veroorzaakt door verwerking van de Perspectiefnota 2014-2018 (kolom 2) en aangebrachte begrotingsmutaties (kolom 4). De mutaties in die kolom zijn toegelicht in paragraaf 2.1. van de financiële begroting. Tevens geeft de verloopstaat aan welke financiële mutaties wel (kolom 3) én nog niet (kolom 5) door Provinciale Staten geautoriseerd zijn. De kolommen 6 tot en met 8 geven totaalstellingen en inzicht in het nieuwe kader dat met de vaststelling van de begroting 2015 wordt vastgesteld.

Onderdelen van de begroting	Geautoriseerd door PS			Nog niet geautoriseerd door PS				
	Schijf 2015 uit begroting 2014 (na wijziging)	Perspectiefnota 2014-2018	Totaal geautoriseerd	Aangebrachte begrotingsmutaties	Totaal niet geautoriseerd	Totaal wel/niet geautoriseerd	Ontwerpbegroting	Vershil
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1 Ruimte	7.333	5.021	12.354	719	719	13.073	13.073	0
2 Bereikbaarheid	23.357	-206	23.151	573	573	23.723	23.880	-156
3 Economie	3.444	0	3.444	128	128	3.571	3.471	100
4 Samenleving	7.998	0	7.998	128	128	8.126	8.064	62
5 Investeringsagenda	8.006	11.000	19.006	-746	-746	18.260	18.136	124
6 Bestuur	-50.138	-15.815	-65.953	-36	-36	-65.989	-66.624	635
Programma's	0	0	0	0	0	0	0	0

D. Invulling ombuigingen

Voortgang provinciale ombuigingen 2011-2015 (PVO I)

Wij hebben in het College-uitvoeringsprogramma 2011-2015 opgenomen (activiteit 7.1.6) dat wij de ombuigingsoperatie gedurende de gehele collegeperiode monitoren en dat wij via de planning & control cyclus periodiek hierover rapporteren aan Provinciale Staten. In deze Programmabegroting 2015 is deze rapportage opgenomen.

Opdracht

De ombuigingsopgave in het kader van Profielversterkend ombuigingen (PVO I) bedroeg in 2012 € 4,5 mln. en liep op tot € 14 mln. netto vanaf 2014. De invulling van de ombuigingen verliep via twee sporen; enerzijds via de programmalasten (bijvoorbeeld verlaging van subsidies) en anderzijds via de bedrijfsvoering (bijvoorbeeld verlaging van formatie). Wij hebben in het College-uitvoeringsprogramma 2011-2015 opgenomen (activiteit 7.1.6) dat wij de ombuigingsoperatie gedurende de gehele collegeperiode monitoren en dat wij via de planning & control cyclus periodiek hierover aan u rapporteren. In deze Programmabegroting 2015 is deze rapportage als bijlage opgenomen.

Stand van zaken

Uit de rapportage blijkt dat de voorgenomen ombuigingen op programmalasten inmiddels nagenoeg volledig zijn gerealiseerd en dat er op dat punt geen risico's meer bestaan.

Ombuigingen bedrijfsvoering (formatie en materiële kosten)

In financiële zin is de formatieve ombuiging volledig verwerkt in de salarissom van de begroting 2014 en de meerjarenbegroting 2015-2018. De beoogde vermindering van de formatie en de bijbehorende bezetting loopt voor op het oorspronkelijke schema. De formatieomvang daalt in 2014 verder met 10,33 fte, waarmee de totale reductie uitkomt op 52,22 fte; hiermee is reeds eind 2014 aan de totale opdracht tot en met 2015 voldaan. Van deze 10,33 fte is inmiddels 6,74 fte concreet ingevuld; de resterende 3,59 fte is als onderdeel van de reorganisatie bedrijfsvoering (Nieuw Perspectief) verwerkt.

Formatiereductie in fte	t/m 2012	t/m 2013	t/m 2014	t/m 2015
Planning	25,35	37,09	40,96	52,22
Realisatie	26,32	41,89	52,22	52,22
Verschil	-0,97	-4,80	-11,26	0,00

Voortgang ombuigingen Nieuw Perspectief

In het kader van Nieuw Perspectief zijn in 2013 besluiten genomen over verdere ombuigingen voor 2014 en volgende jaren. Het gaat daarbij om een bedrag van circa € 4 mln. Hieronder wordt inzicht gegeven in de onderwerpen waarop deze ombuigingen betrekking hebben. Inmiddels zijn alle genoemde ombuigingen verwerkt in de begrotingsramingen voor 2014 en volgende jaren.

Omschrijving	toelichting	bedrag	m.i.v.
p-MJP	minder cofinancieringsmiddelen i.v.m. kleiner programma	619	2014
Reserve Omgevingsplan	lagere reservering proceskosten speerpunten	500	2014
Formatie	vervallen functie programmamanager Econ. en Voorz.	104	2014
Formatie	vervallen functie programmamanager DE-on	92	2017
Bedrijfsvoering	ombuigingen bedrijfsvoering	2.568	2014
			(gefaseerd)
Totaal		3.883	

(bedragen x € 1.000)

NB: In de ombuigingen bedrijfsvoering is eveneens begrepen de reductie van overheadkosten die samenhangen met de overdracht van taken aan de OFGV.

In totaliteit wordt dus structureel voor circa € 18 mln. netto omgebogen op de begroting; dit is circa 8% van de begrotingsomvang.

A. PVO 1

I. Programmalasten

 = nog te realiseren ombuiging

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
1. Ruimte	1.3 Natuur en Milieu			-32	Taakstelling Omgevingsdienst Flevoland	Deze ombuiging is gerealiseerd in het kader van besluitvorming rondom de Omgevingsdienst (Statenvoorstel 1357706).
		-43	-43	-43	Verlaging Subsidie IVN / NMF 25%	Gerealiseerd.
	1.4 Ruimte	-13	-13	-13	Beëindiging Stimuleren vernieuwende activiteiten	Gerealiseerd.
		-5	-9	-9	Ombuiging op geo-informatie.	Gerealiseerd.
		-21	-21	-21	Beëindiging budget gedrukte kartografische kaarten	Gerealiseerd.
2. Bereikbaarheid	2.2 Mobiliteit		-1.265	-1.265	Herprioritering/versoering PMIT met als optie wijziging waarderinggrondslagen en afschrijvingstermijnen	Deze ombuiging is gerealiseerd in het kader van besluitvorming rondom de Koepelnota integraal infra beheerplan (Statenvoorstel 1547582).
		-183	-183	-183	Beëindiging budget 'kleine investeringen wegen'	Gerealiseerd.
		-100	-100	-100	Beëindiging budget 'kleine investeringen vaarwegen'	Gerealiseerd.
3. Economie	3.1 Werkgelegenheid	9	9	9	Beëindiging subsidie Ondersteuning SER Flevoland	Gerealiseerd.
		-20	-20	-20	Beëindiging jaarlijkse publicatie Flevonomics	Gerealiseerd.
		-100	-100	-100	Beëindiging projectsubsidies Scholingsoffensief	Gerealiseerd.
		-228	-228	-228	Beëindiging meerjarige projectsubsidies	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
					Ondernemersbeleid	
		-189	-189	-189	Afbouwen activiteiten economische gebiedspromotie	Gerealiseerd.
		-45	-45	-45	Beëindiging bijdrage Flevo-aak	Gerealiseerd.
		-200	-315	-315	Verlaging subsidie OntwikkelingsMaatschappij Flevoland	Gerealiseerd.
	3.2 Ontwikkeling en innovatie	-7	-7	-7	Verlaging subsidie Land-, tuin- en bosbouw	Gerealiseerd.
		-90	-140	-140	Verlaging subsidie Toerisme Flevoland Promotie	Gerealiseerd.
4. Samenleving	4.1 Zorg en Sport	-20	-20	-20	Beëindigen subsidie Bestuurskosten vrijwilligersorganisaties	Gerealiseerd.
		-449	-899	-899	Verlaging subsidie CMO Flevoland	Gerealiseerd.
		-30	-30	-30	Beëindiging subsidie Projecten welzijn	Gerealiseerd.
		-158	-142	-137	Verlaging subsidies Versterking voorzieningen (Projecten sociale agenda)	Gerealiseerd.
		-78	-78	-78	Beëindiging subsidie Telefonische hulpdiensten	Gerealiseerd.
		-70	-70	-70	Beëindiging subsidie Slachtofferhulp IJsselland/Flevoland	Gerealiseerd.
		-376	-501	-501	Verlaging subsidie Sport Service Flevoland	De ombuiging is nadien getemporeerd en inmiddels gerealiseerd en binnen de het onderdeel sport in de begroting opgevangen.
		-23	-23	-23	Beëindiging subsidie Sportmanifestaties	Gerealiseerd.
		-36	-36	-36	Beëindiging subsidie Sportverkiezing Flevoland	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
		-39	-39	-39	Beëindiging subsidie Grootchalige sportaccommodaties	Gerealiseerd.
		-19	-19	-19	Beëindiging subsidie Regiocoach zeilen Lelystad	Gerealiseerd.
		-26	-26	-26	Verlaging subsidie Steunfunctie archeologie/monumenten	Gerealiseerd.
		-18	-35	-35	Verlaging subsidie Centrum Amateurkunst Flevoland	Gerealiseerd.
		-40	-80	-80	Verlaging subsidie Kunstzinnige vorming prim. onderwijs	Gerealiseerd.
		-125	-215	-215	Verlaging subsidie Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken	Gerealiseerd.
		-90	-182	-182	Beëindiging subsidie WSF-bibliotheek Almere	De ombuiging is gerealiseerd; de subsidie in 2013 is gehalveerd en vanaf 2014 wordt deze stopgezet. NB: Naar aanleiding van Motie 5 van 29 juni 2011 inzake 'Instandhouding wetenschappelijke steunfunctie Flevoland' hebben wij u een voorstel voorgelegd voor de realisatie van de business case 'maatwerk in informatie' van de wetenschappelijke steunfunctie bibliotheken.
				-1.522	Verlaging subsidie Omroep Flevoland (onderzoek)	De financiering van de regionale omroepen is per 2014 overgegaan van de provincies naar het Rijk. De voorgenomen ombuiging van € 1,5 mln. vanaf 2015 is daarom niet haalbaar gebleken. Hiervoor was echter in de reserve strategische - en ontwikkelingsprojecten een achtervang opgenomen van een zelfde omvang, zodat dit per saldo geen begrotingsconsequenties heeft.
	4.2 Jeugdzorg	-200	-300	-400	Verlaging subsidie Jeugdzorg (oplopend naar 2015) op: <ul style="list-style-type: none"> • Vitree € 50.000 • Nieuw Veldzicht € 50.000 • Eigen Kracht Centrale € 100.000 	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
					<ul style="list-style-type: none"> Noodfonds € 100.000 Interprovinciaal beleid € 45.000 Week van de jeugdzorg € 30.000 Overige kosten € 25.000 	
		-315	-465	-615	Verlaging subsidie Jongerenbeleid (oplopend naar 2015) op: <ul style="list-style-type: none"> Studieconferenties Gaaf € 50.000 Lagerhuis en nationaal jeugddebate € 15.000 Overige kosten jeugdbeleid € 100.000 Afsprakenkader gemeenten € 375.000 GGD VKM € 75.000 	Gerealiseerd.
	4.3 Cultureel erfgoed en kunstuitingen	-125	-250	-250	Verlaging subsidie Nieuw Land Erfgoedcentrum	In de beschikking 2013 is de bezuinigingsopgave voor 2013 verwerkt. NLE heeft hierop bezwaar ingediend, maar dit bezwaar is ongegrond verklaard. NLE heeft hierop geen beroep aangetekend, waarmee het onherroepelijk is geworden. In de beschikking 2014 is de verdere bezuinigingsopgave verwerkt.
		-5	-5	-5	Beëindiging subsidie Cultuureducatie voortgezet onderwijs	Gerealiseerd.
		-13	-13	-13	Beëindiging subsidie Zomeracademie Appolo	Gerealiseerd.
		-64	-64	-64	Verlaging subsidie 1-jarige cultuurprojecten	Gerealiseerd.
		-17	-17	-17	Beëindiging subsidie Flevolands Jeugd Symfonisch Orkest	Gerealiseerd.
		0,4	0,4	0,4	Beëindiging subsidie Scholieren Filmfestival	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
		-70	-70	-70	Beëindiging subsidie Beeldende kunst excl. Almere/L'stad	Gerealiseerd.
		-25	-25	-25	Verlaging subsidie Cultuurparticipatie	Gerealiseerd.
		-21	-21	-21	Beëindiging subsidie Bevrijdingsfestival (N.B. zal niet worden geëffectueerd).	Wij hebben besloten om de bezuiniging op de subsidiëring van het bevrijdingsfestival niet door te laten gaan. Dekking hiervoor komt ten laste van de stelpost risico's ombuigingen.
		-178	-178	-178	Verlaging subsidie 3-jarige podiumprojecten regiobelang	Gerealiseerd.
		5	5	5	Verhoging subsidie Flitssubsidies voor de jeugd	Gerealiseerd.
5. Investerings-agenda	5.7 p-MJP		-30	-30	Verlaging cofinanciering Versterken leefbaarheid platteland	Gerealiseerd.
			-50	-50	Verlaging cofinanciering Toeristische activiteiten	Gerealiseerd.
			-50	-50	Verlaging cofinanciering Basiszorg	Gerealiseerd.
			-4	-4	Verlaging cofinanciering Dorpsvernieuwing	Gerealiseerd.
			-16	-16	Verlaging cofinanciering Leefomgeving	Gerealiseerd.
6. Bestuur	6.1 Samenwerking & Bestuurlijke positionering	-70	-70	-70	Beëindiging Dag van Flevoland	Gerealiseerd.
		-13	-13	-13	Verlaging Representatiekosten bestuur	Gerealiseerd.
		-30	-30	-30	Vermindering aantal dienstauto's van 4 naar 3	Gerealiseerd.
		-48	-48	-48	Beëindiging website Flevoportaal (Flevogids)	Gerealiseerd.
		-11	-11	-11	Beëindiging budget voor bestuurscalemateiten	Gerealiseerd.
		-96	-96	-96	Beëindiging Infopagina provincienieuws	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
		-11	-11	-11	Beëindiging budget Bestuurlijke lobby Flevoland (o.a. Flevo-ontbijt)	Gerealiseerd.
		-4	-4	-4	Beëindiging budget Lobbyruimte Den Haag	Gerealiseerd.
					Beëindiging Imago-onderzoek	Gerealiseerd.
		-125	-125	-125	Verlaging kosten Inter Provinciaal Overleg	De ombuiging is nadien getemporeerd en inmiddels gerealiseerd, met gebruikmaking van de stelpost Risicobuffer ombuigingen.
		-81	-81	-81	Afbouw samenwerkingsrelatie Dmitrov	Gerealiseerd.
		-25	-25	-25	Versobering Relatiegeschenken	Gerealiseerd.
		-44	-44	-44	Verlaging budget Nieuwsbrieven	Gerealiseerd.
	6.2 Openbare orde en veiligheid	-5	-5	-5	Versobering ondersteuning Provinciaal Coördinatie Centrum	Gerealiseerd.
		-5	-5	-5	Beëindiging subsidie St. Marker Reddingsboot KNBRD	Gerealiseerd.
		-18	-18	-18	Versobering Opleidingen en oefenen	Gerealiseerd.
		-2	-2	-2	Versobering budget Veiligheidsnet	Gerealiseerd.
	6.4 Onvoorzien en stelposten	-500	-500	-500	Vanaf 2013 wordt versoberd op interne en externe I&P-compensatie	Gerealiseerd.
	6.5 Reserves	-75	-75	-75	Beëindiging storting reserve Wonen, Welzijn en Zorg	Gerealiseerd.
			-1.000	-1.000	Halvering provinciale cofinanciering EU-projecten periode 2014-2020 wegens verwachte verlaging EU-financiering	Gerealiseerd.
		-1.000	-1.000	-1.000	Verlaging storting reserve infrafonds	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
Totaal ombuiging op Programmalasten		- 6.022	- 9.780	-11.579		

II. Formatie

Opgave	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
Formatiereductie ca 50 fte	- 2.649	- 3.000	- 3.802	In financiële zin is de formatieve ombuiging volledig verwerkt in de salarissom van de begroting 2014 en de meerjarenbegroting 2015 - 2017.	In financiële zin is de formatieve ombuiging volledig verwerkt in de salarissom van de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015 - 2017. Tot en met 2013 is er een formatiereductie gerealiseerd van 41,89 fte. In de formatieve begroting is in 2014 reeds een reductie van 6,74 fte doorgevoerd; de resterende 3,59 fte is als onderdeel van de reorganisatie bedrijfsvoering verwerkt.

III. Materiële overhead

Product	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
Personeel en organisatie	-547	-497	-497	Verlaging budgetten belonen, kinderopvang, stimulering PC, mobiliteit, versterking organisatie, ziekte compensatie en werving en selectie.	Gerealiseerd.
Facilitaire Zaken	-323	-323	-323	Verlaging budgetten telefonie, onderhoud, energie en water, repro, personeelsrestaurant, schoonmaak, post en advies.	Gerealiseerd.
Bestuur, advies en communicatie	- 26	- 26	- 26	Verlaging budget verzekeringen	Gerealiseerd.
Financiën			- 15	Verlaging budget accountancy	De ombuiging zal naar verwachting gerealiseerd worden bij de aanbesteding voor een nieuwe contractperiode.
Informatisering en automatisering	-359	-374	-374	Verlaging adviesbudget, investeringsruimte,	Gerealiseerd.

Product	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Programmabegroting 2015
				lidmaatschappen en abonnementen	
Totaal ombuiging op Materiële overhead	- 1.255	- 1.220	- 1.235		
Totaal ombuigingen initieel	9.927	14.000	16.616		
Totaal gerealiseerd	-9.927	-13.750	-14.829		
Totaal nog te realiseren	0	0	1.537 *		

* In dit bedrag zit € 1,522 mln. ombuiging regionale Omroep begrepen, deze wordt zoals hierboven is aangegeven niet gerealiseerd, maar hiervoor was reeds een structurele achtervang van hetzelfde bedrag opgenomen via stortingen in de reserve strategische- en ontwikkelprojecten.

B. Nieuw Perspectief

Programma	Programma-onderdeel	Toelichting	2014	2015	2016	2017	2018	Rapportage Programmabegroting 2015
p-MJP	p-MJP	minder cofinancieringsmiddelen i.v.m. kleiner programma	619	619	619	619	619	gerealiseerd
Bestuur	Reserve Omgevingsplan	lagere reservering proceskosten speerpunten	500	500	500	500	500	gerealiseerd
Bestuur	Bedrijfsvoering	vervallen functie programmamanager Econ. en Voorz.	104	104	104	104	104	gerealiseerd
Bestuur	Bedrijfsvoering	vervallen functie programmamanager DE-on				92	92	gerealiseerd
Bestuur	Bedrijfsvoering	ombuigingen bedrijfsvoering	957	1.983	2.276	2.568	2.568	gerealiseerd
		Totaal	2.180	3.206	3.499	3.883	3.883	

(bedragen x € 1.000)

p-MJP: De ombuiging vanwege minder cofinancieringsmiddelen bij het p-MJP wordt ingevuld bij de Zomernota 2014 en Programmabegroting 2015. Het p-MJP programma 2007-2013 loopt af, de nog lopende projecten uit deze programmaperiode worden gedekt uit de binnen de reserve p-MJP beschikbare middelen. Het nieuwe POP3 programma kent een aanzienlijk kleinere omvang. De cofinanciering is teruggebracht voor het bedrag van de ombuiging. De ombuiging is hiermee volledig gerealiseerd.

E. Specificatie van incidentele lasten en baten 2015-2018

L/B	Product	BL/BB	Gegevens				
			2015	2016	2017	2018	
Lasten	1.1.1 Omgevingsplan	12 Actualisatie/uitwerken omgevingsplan	100	60			
	1.2.1 Water	11 Waterkwaliteit (Deltaprogramma)	15	15			
	1.3.2 Milieu en Duurzaamheid	22 Duurzaamheid en energie (DuurzaamDoor)	100	100	-	-	
		24 Bodem (Bodemprogramma)	754	133	83	83	
	1.3.3 Omgevingsdienst Flevoland	18 PUL (Zwemwaterrichtlijn EU)	57				
	2.2.1 Mobiliteit	14 Voorverkenningen infrafonds	160	160	160	160	
	2.2.5 Investing provinciale wegen	15 Bijdr.reserves in provinciale proj.	3.020	7.030	4.257	4.457	
	2.2.6 Investing provinciale vaarwegen	13 Bijdragen in vaarwegprojecten	406	406	406	406	
	3.1.1 Werken, economisch vestigingsklimaat	30 Onderwijsontw. Lelystad (Roy Heiner)	89	-	-	-	
	3.2.1 Economische clusters	17 Versterking economische clusters (fasering)	100				
		18 Projecten Innovatie (Technocampus Lelystad Airport)	155	155	70		
	3.2.2 Europese programma's	14 Technische Bijstand Algemeen	85	85	85	85	
		21 OP West Flevoland	1.700	210	-	-	
		24 Technisch Bijstand OP West Flevoland	152	152	152	152	
		25 OP West 2014-2020	900	900	900	900	
	5.1.2. Nieuwe Natuur	11 Procesgeld Nieuwe Natuur	100	50	-	-	
	5.2.1 Zuidelijk Flevoland	11 IFA	4.000	4.000	4.000	4.000	
	5.3.1 Noordelijk Flevoland	11 Noordelijk Flevoland (procesgeld)	75	-	-	-	
		13 Noordelijk Flevoland (programma)	12.000	3.000	1.000	1.000	
	5.4.1 Markermeer/Umeer	11 Umeer/Markermeer (procesgeld en eerste fase Markerwadden)	513	400	400	400	
	5.5.1 Luchthaven Lelystad / OMALA	11 Luchthaven Lelystad	113	-	-	-	
	6.1.1 Provinciale Staten	28 Verkiezingen	305	-	-	50	
	6.1.2 Gedeputeerde Staten	19 Opleiding leden GS	128	-	-	-	
	6.4.1 Onvoorzien en stelposten	14 Stelpost nieuw beleid	950	750	750	750	
	6.5.11 Formatie	11 Salarissen	512	189	45	66	
		18 Tijdelijk personeel	414	292	-	-	
		16 Stelpost frictiekosten	300	300	-	-	
	6.5.13 Concern	11 Wachtgeld oud pers.	91	70	-	-	
	6.5.41 Financiële sturing	11 Financiële adviezen c.a.	50				
		12 Verbetering interne beheersing	244	-	-	-	
	6.6.1 Mutatie reserves	11 Algemene reserve	1.050	1.000	1.000	-	
		12 Personele frictiekosten	900	900	900	900	
		13 Grootchalige kunstprojecten	33	33	33	33	
		14 Monumentenzorg	147	147	147	147	
		15 Ontwikkelings/strategische projecten	4.128	4.264	4.264	4.264	
		19 Technische bijstand Europa	18	18	18	18	
		22 Investeringsimpuls Flevoland Almere	5.440	4.322	4.319	4.315	
		23 Omgevingsplan Flevoland	1.372	1.372	1.372	1.372	
		24 Infrafonds	3.589	3.543	3.468	3.459	
		30 Meerjarenprogramma bodem	168	-	-	-	
		31 Cofinanciering EU-projecten 14-20	900	900	900	900	
		33 Egal. res. activ. vervangingsinv.	3.101	3.101	2.980	2.590	
	Totaal Lasten		48.434	38.057	31.709	30.506	
	Baten	1.3.2 Milieu en Duurzaamheid	22 Duurzaamheid en energie (DuurzaamDoor)	100-	100-	-	-
			24 Bodem (Bodemprogramma)	168-	-	-	-
		3.2.2 Europese programma's	16 TB PB West Regio	1.250-	1.250-	1.250-	1.250-
21 OP West Flevoland			750-	210-	-	-	
6.3.1 Algemene dekkingsmiddelen		11 DU Monumentenzorg	119-	119-	119-	119-	
		11 DU Zwemwaterrichtlijn EU	57-				
6.6.1 Mutatie reserves		11 Algemene reserve	115-	15-	-	-	
		12 Personele frictiekosten	904-	559-	45-	66-	
		15 Ontwikkelings/strategische projecten	2.433-	2.514-	2.452-	1.927-	
		18 Vervange projecten Zuiderzeelijn	12.000-	3.500-	2.000-	2.000-	
		21 Cofinanciering EU-projecten 07-13	950-	-	-	-	
	22 Investeringsimpuls Flevoland Almere	4.000-	4.000-	4.000-	4.000-		
	23 Omgevingsplan Flevoland	500-	110-	-	-		
	24 Infrafonds	3.407-	6.704-	4.416-	5.036-		
	30 Meerjarenprogramma bodem	754-	133-	83-	83-		
	31 Cofinanciering EU-projecten 14-20	900-	900-	900-	900-		
Totaal Baten		28.406-	20.113-	15.264-	15.380-		
Eindtotaal		20.027	17.944	16.445	15.126		